„Drept răspuns le-a zis:
«Dar voi de ce călcați porunca lui Dumnezeu
în folosul datinei voastre?»“
(Matei 15:3)

Creştinismul şi Scripturile

Biblia sau datinile strămoşeşti?

Volumul 1

Aurelian Şt. Chibici

Cuprins

Cuvânt înainte

„A venit la ai Săi şi ai Săi nu L-au primit“ (Ioan 1:11). Aceasta este menirea societății? Să respingă sau să-şi ucidă salvatorii? Poporul evreu parcă şi-a dat toată silința s-o dovedească. Toți trimişii lui Dumnezeu au avut de suferit, ultimul pomenit fiind Zaharia fiul lui Barachia ucis între Templu şi altar. Apoi pentru a-şi etala aderența la religia strămoşilor, pentru a-şi atrage admirația contemporanilor ca *„păstrătorii adevăratei credințe“*, au procedat la împodobirea mormintelor martirilor neamului. Domnul Isus nu-i laudă pentru râvna lor de a cinsti postum strămoşii, ci dimpotrivă îi mustră, pentru că nu s-au lepădat de faptele rele ale ucigaşilor oamenilor sfinți: *„Vai de voi cărturari şi farisei fățarnici! Pentru că voi zidiți mormintele proorocilor, împodobiți gropile celor neprihăniți“* (Matei 23.29). Domnul Isus Se ştie amenințat de urmaşii ucigaşilor sfinților din trecut şi le descoperă atitudinea lor de viitor împotriva Sa precum şi a trimişilor Săi prin cuvintele: *„Iată vă trimit proroci, înțelepți şi cărturari. Pe unii din ei îi veți omorî şi răstigni, pe alții îi veți bate în sinagogile voastre, şi-i veți prigoni din cetate în cetate“ (Mat. 23.34).*

La prima vedere s-ar părea că vina evreilor a fost peste măsură de mare şi în decursul vremurilor, mulți numiți creştini s-au considerat datori a răzbuna sângele vărsat al Domnului Isus de către evrei şi foarte mulți urmaşi ai răstignitorilor Domnului au fost omorâți şi jefuiți în Numele Domnului Isus.

Cu ocazia rebeliunii legionare din 22 ian. 1941, conform expresiei folosite de generalul Antonescu, un număr de 218 preoți au aruncat crucea şi au pus mâna pe revolver, ucigând evrei cu nemiluita (Mag. Ist. 1 (298) ian.1992, pag. 60).

A fost vina evreilor atât de mare încât trebuiau omorâți, deportați şi *mai ales* jefuiți? *Dar poporul Român nu poartă nici o vină ?* Eu zic că da. Şi care este baza afirmației? Noi ne lăudăm cu latinitatea noastră. Şi am ajuns, cu afinitatea față de strămoşii noştri, identificându-ne cu aceşti strămoşi romani care l-au răstignit pe Domnul Isus, până acolo că suntem în stare să-i considerăm eretici, sectanți, stricători de lege şi spiritualitate românească, pe toți acei care nu identifică creştinismul cu practicile păgâne moştenite de la romani.

Clerul ortodox român, mai repede renunță la un adevăr Biblic, decât să denunțe obiceiurile şi datinile strămoşeşti moştenite de la strămoşii noştri păgâni, şi care nici cum nu pot fi numite creştine. Şi totuşi, George Coşbuc, sesizează discrepanța dintre creştinismul pur şi cel practicat de români prin cuvintele: *„O zic numai că avem foarte mult fond religios păgân. Că nu e țăranul religios? ba dimpotrivă e religios până la spaimă până la absurd. Dar nu în cele creştine ci în cele păgâne şi moştenite din moşi strămoşi“ (Elementele literaturii poporale pag. 261).* Adevărul e că în cea mai mare

parte, creştinismul din vremea noastră, nu e identic cu cel din primele trei secole. Treptat oamenii au adăugat creştinismului datini şi obiceiuri ce nu numai că nu sunt poruncite Biblic ci dimpotrivă sunt în contradicție cu spiritul Biblic. De aceea în mare cel puțin în primul mileniu creştin, se poate vorbi de trei etape ale dezvoltări creştinismului în răspândirea sa. *Prima* şi cea mai glorioasă perioadă a creştinismului a fost cea a primelor trei secole. Nesprijinit de stat şi chiar în contradicție cu statul, dând lui Dumnezeu ce I se cuvine si Cezarului ce i se cuvine, el şi-a păstrat ființa sa Evanghelică şi Apostolică. În această perioadă nu existau preoți care să slujească altarului, bisericile fiind conduse de bătrâni (presbiteri) cu misiunea de a păstori biserica, aceştia la rândul lor îşi asociau la lucrare diaconi, prooroci, învățători şi evanghelişti. *Nu se practica botezul copiilor, nu exista un cult al moaştelor, al sfinților, al morților sau al icoanelor. Creştinii nu se însemnau* cu *semnul crucii şi nici nu aveau sărbători închinate sfinților.* O cauză care asigura puritatea creştinismului se datora faptului că nimeni nu se creştina din interes, ştiind că odată păşind pe calea pocăinței, era oricând în situația de a i se confisca averea, de a fi surghiunit, de a-şi pierde slujba sau, în ultimă instanță, de a-şi pierde viața.

A doua etapă a fost cea a creştinărilor din interes. O dată cu edictul de toleranță din anul 313 creştinismul e ridicat la nivelul celorlalte religii. Împăratul fiind favorabil creştinilor, mulți s-au creştinat pentru a-şi păstra posturile.

A treia etapă şi cea mai dezastruoasă, a început când împărații Teodosiu în anul 395 şi apoi Iustinian după anul 527 i-au forțat pe păgâni să se creştineze. Au fost dărâmate temple păgâne, dar şi sinagogi. Evreii fiind prigoniți o dată cu păgânii, au devenit creştini de nevoie. Păgânii în majoritatea cazurilor tot păgâni au rămas, păstrând în ființa lor nostalgia ceremoniilor din templele lor dărâmate. Printre aceştia erau şi oameni culți, filozofi care chiar înțelegând superioritatea creştinismului asupra păgânismului nu se putea debarasa de multitudinea datinilor şi obiceiurilor lor. De aici înainte se trece la menținerea lor în creştinism făcând compromisuri după compromisuri.

Grecii neînțelegând închinarea în duh şi în adevăr au introdus în Biserică cultul icoanelor, precedat de cel al Maicii Domnului, la Sinodul al III-lea ecumenic din Efes, în anul 431. Pentru *îmbunătățirea* cultului, slujitorii altarului sunt îmbrăcați în odăjdii, *e repusă perdeaua dinăuntru ruptă de sus până jos cu prilejul răstignirii Domnului pentru ca credincioşii să nu poată apela direct la Marele Preot, Isus Hristos Domnul.* E introdus botezul copiilor, *cu toate că Domnul Isus nu zice că cine se va boteza se va mântui, ci numai cel ce va crede şi se va boteza va fi mântuit, ceea ce cere discernământ şi voluntariat, facultăți care lipsesc unui copil de opt zile.*

Sărbătorile închinate zeilor păgâni sunt rededicate sfinților. Liturghia

introdusă pentru îmbunătățirea cultului – un amestec de practici iudaice şi păgâne influențate de arta teatrală greacă – despart Biserica în două: preoții – partea activă şi ceilalți credincioşi – partea pasivă a Bisericii. Sub influență păgână, creştinismul adoptă cultul moaştelor şi al morților şi câte altele, cartea de față având tocmai acest scop de a pune față în față Cuvântul Domnului cu datinile şi adausurile omeneşti, la care asociem istoria care ne arată condițiile şi perioadele în care oamenii au înlocuit Cuvântul lui Dumnezeu în folosul datinilor omeneşti.

Biserica e apărată de stat, iar ea, la rândul ei, face politica statului. În acest spirit, comandantul de oşti al împăratului Iustinian, comitele Belizarie face ravagii nu numai între păgâni ci şi între creştinii care nu se supuneau hotărârilor sinoadelor ecumenice din Efes sau Calcedon. Cu toate că nu putem trece cu vederea decretele cu caracter creştin umanitar, promulgate de împărați creştini, cum ar fi: interzicerea luptelor de gladiatori, răstignirea sau uciderea copiilor nedoriți, lipsa tiparului face ca Biblia să nu fie cunoscută nici măcar de clerici, ceea ce uşurează adoptarea oricărui adaus. Perioada anilor 727-843 e numită în istoria imperiului Bizantin perioada luptelor iconoclastice. Împăratul Leon Isaurul al III-lea sesizează pericolul venerării icoanelor ca o păgânizare mascată a creştinismului, dar femeile şi călugării au câştig de cauză.

Evul Mediu adânceşte prăpastia dintre creştinismul autentic evanghelic şi apostolic, în folosul unor îmbunătățiri ce nu pot fi numite creştine. Renaşterea se încurcă în filozofii unele cu tendință atee sau păgână, adresându-se păturii culte a societății, pentru a o scoate de sub servitutea bisericii care se amestecă în treburile împăraților, provoacă războaie conduse de papi şi pune în mişcare Inchiziția. Tradiția ia locul Bibliei. Pentru a justifiica adausurile operate, se apelează la apocrife. La 18 ianuarie 1562, arhiepiscopul de Reggio declara: *„Tradiția stă deasupra Scripturii, iar autoritatea Bisericii, nu poate fi subordonată autorității Scripturii“ (*cf. G. E. Vandeman).

Partea pozitivă a Renaşterii rămâne cea a studiului limbilor clasice antice (greca şi ebraica), care are drept urmare traducerea Noului Testament de către Erasmus din Rotterdam într-o formă accesibilă, la care se adaugă inventarea literelor mobile de către Guttemberg, astfel Biblia putând fi citită de mult mai mulți clerici, ceea ce a dus la reforma religioasă. După uciderea de către Inchiziție a aproape un milion de *eretici* şi devastarea Europei de războaiele religioase, se ajunge la pace. Nordul, centrul şi nord-vestul Europei devine protestant, sudul Europei rămâne catolic, iar Răsăritul Ortodox.

Chiar dacă protestantismul a rodit mult întorcând creştinismul spre Evanghelie, a avut şi unele inconsecvențe. S-a păstrat botezul copiilor şi o preoție diminuată. S-a încurcat în treburi lumeşti şi a păstrat lucruri lumeşti,

cum ar fi dansul, băuturile alcoolice, fumatul etc. Şi fiindcă oamenii sunt diferiți prin formația lor sufletească, unii credincioşi negăsind pacea sufletească dorită în bisericile protestante, au inițiat mişcări de sfințire care aveau drept scop revitalizarea Bisericii, anabaptiştii punând în aplicare conform Bibliei botezul oamenilor maturi, unii din inițiatori negândindu-se a se despărți de bisericile din care făceau parte, ci doar a o reforma în sensul bun al Cuvântului.

Dar aceşti înainte mergători ai neoprotestantismului s-au văzut în fața a doi duşmani puternici: Biserica Protestantă şi cea Catolică, amândouă sprijinite de stat. Dar despre aceasta se va vorbi mai pe larg în lucrarea de față. Dacă lumea creştină conform celor de mai sus e împărțită aproximativ teritorial, conform „Micului dicționar enciclopedic de istorie universală“, publicat în anul 1988, se descoperă şi o altă latură. Cea economică. Protestanții care au cultul muncii fiind pe locul întâi în ce priveşte venitul pe cap de locuitor, catolicii pe locul al doilea, iar ortodocşii în paranteză. (Cf. academicianului Răzvan Teodorescu, Magazin istoric din 1999), comparație destul de semnificativă: Țările române din punct de vedere religios au avut un caracter diferențiat. Ardealul a suferit de timpuri influența diferitelor curente religioase creştine, ceea ce l-a detaşat de restul țării chiar şi din punct de vedere cultural, economic şi social.

Un nedreptățit al istoriei este Despot Vodă (Ioan Iacob Heraclid, 1561-1563). Educat în Apus, sub influența protestantismului, a introdus un sistem economic deosebit de cel cunoscut pe vremea sa, a invitat pe toți persecutații protestanți să vină în Moldova şi a înființat o şcoală teologică protestantă la Cotnari. În momentul de față istoria recunoscându-i meritul de umanist şi reformator, de aceea chiar dacă nu putem estima pierderea suferită de Moldova, prin uciderea de către Ştefan Tomşa a acestui domnitor, cu toată hula aruncată asupra sa de Vasile Alexandri în piesa istorică *Despot Vodă*, cred că dacă i se dădea timpul necesar să-şi pună în aplicare planurile sale progresiste pe toate planurile, religios şi politico-administrativ, în momentul de față nu ar trebui să mai batem la toate uşile ca să intrăm în Europa, noi poate fiind de mult integrați în structurile Europei moderne.

Care e cauza situației noastre atât de precare din toate punctele de vedere? *Biblia a adus bunăstarea țărilor Evanghelice, dar poporului român Biblia îi este prezentată fie ca o carte sectantă de care trebuie să te fereşti, fie o carte atât de sfântă încât trebuie ținută numai în altar* şi, pe bună dreptate pr. Iosif Trifa zicea, la vremea sa: “*A sosit vremea să-L luăm pe Hristos de acolo, să-L eliberăm din altar, să-L scoatem şi să-L ducem pretutindeni în viața oamenilor, şi aceasta numai dându-le în mână Sfânta Scriptură.* Departe de a fi un om cu vederi reformatoare în materie de creştinism, Mihai Eminescu constată discrepanța dintre creştinismul primar şi cel din vremea sa – la care putem adăuga: Şi din vremea noastră! – prin

cuvintele:

Azi artistul Te concepe, ca pe-un rege-n tronul său.
Dară inima deşartă, mâna fină n-o urmează.
De a veacului suflare, a lui inimă e trează.
Şi în ochii lui cu minte, Tu eşti om, nu Dumnezeu.
Azi gândirea se aprinde ca şi focul cel de paie.
Ieri ai fost credință simplă, însă sinceră adâncă,
Împărat fu-şi omenirii, crezu-n Tine era stâncă.
Azi în marmură Te taie, ori pe pânză te aruncă.
(din poezia *Dumnezeu şi om*)

Versurile de mai sus sunt o reluare a poeziei *Christ*, care are următoarea construcție:

Puiul ieslei azi e d-aur, eşti scăldat în mir şi-oleu.
Mama Ta e o regină, nu femeia cea săracă.
Căci în ochii ironiei, Tu eşti om, nu Dumnezeu
Azi eşti fraza strălucită, azi eşti masca cea de fală,
Ieri ai fost credință simplă, însă sinceră, adâncă,
Împărat fu şi omenirii crezu-n Tine era stâncă.
Azi în marmură Te taie, ori pe pânză Te exală.
Asta-i tot, Isuse dulce, pus pe cruce pentru lume?
Asta-i tot, frunte de rege cu cununa cea de spini?
Ieri ai fost steaua de aur a-mpăraților creştini.
Azi în gura lor profană, nu mai eşti decât un nume.

Subsemnatul, prin natura serviciului, am călătorit mult, având prilejul de a vorbi cu oameni diferiți din toate punctele de vedere din diferite departamente creştine. Din discuții am sesizat setul de întrebări ce i se pun unui *pocăit* şi având înclinație spre istorie căutam să cunosc cât mai multe lucruri despre începutul şi evoluția creştinismului în timp pentru a putea răspunde celor ce mă întrebau fără să mă gândesc să-mi adun cunoştințele într-un volum destinat tiparului. Dar câte un interlocutor îmi spunea: „Domnule, dacă ar exista o carte cu asemenea date, aş fi curios s-o citesc.“ Aceasta m-a făcut ca să încep prin a aduna cât mai multe date necesare apărării adevăratei credințe şi să le adresez lumii creştine dornice de a cunoaşte adevărul. Cartea o adresez poporului român, care e ținut departe de Evanghelie, dar cufundat peste măsură de mult în datini lumeşti şi superstiții. Pentru susținerea cauzei, nu folosesc cuvintele mele, ci numai cele ale Mântuitorului nostru şi a trimişilor Săi, care nu au plecat în lume cu altceva decât cu Cuvântul Domnului, fără a-l răstălmăci. Şi dacă Domnul Isus, îi acuză pe farisei că încalcă porunca lui Dumnezeu în folosul *unor datini* omeneşti, sfinții apostoli I-au urmat porunca, de aceea Sf.Ap. Pavel scrie

celor din Colose: *„Luați seama ca nimeni să nu vă fure cu filozofia şi cu o amăgire deşartă, <u>după datina oamenilor,</u> după învățăturile începătoare ale lumii şi nu după Hristos“* (Col. 2.8). Iar celor din Corint le spune: „V*ă fac cunoscut fraților (şi români) Evanghelia, pe care v-am propovăduit-o, pe care a-ți primit-o, <u>în care ați rămas şi prin care sunteți mântuiți dacă o țineți aşa cum v-am propovăduit-o; altfel degeaba ați crezut“</u>* (1 Cor. 15.1-2). Biblia şi Tradiția se exclud reciproc. Ori una, ori alta. De aceea creştinii sunt chemați să aleagă. Nu se poate sluji la doi stăpâni. Doresc ca modesta mea încercare de a îndrepta privirile cititorilor spre Domnul nostru Isus Hristos, Singurul Mântuitor, Singurul Mijlocitor şi Singurul Mare Preot, care stă la dreapta Tatălui ca să mijlocească pentru un creştinism debusolat, să fie sub privirea, ocrotirea, călăuzirea şi binecuvântarea lui Dumnezeu.

Autorul
Aurelian Şt. Chibici
tel. 1-(253)859-9675

Notă: Capitolele X, XI, XII, XIII, XIV, XV, XVI, XVII, XVIII şi XXIV au fost publicate şi sub formă de broşuri, pentru care am inclus în prezentul manual şi prefața fiecărei broşuri.

Capitolul I
VEACUL APOSTOLIC

Săi nu L-au primit .Dar tuturor celor ce L-au primit, adică celor ce cred în Numele Lui le-a dat dreptul să se facă copii ai lui Dumnezeu."
(Ioan 1.11-12)

A venit timpul ca Vechiul Testament să se întâlnească cu cel Nou. Era joi seara la 13 Nisan. E instituită Euharistia (Cina Domnului). Mielul e pregătit pentru a fi jertfit şi astfel la 14 Nisan Vineri în anul 783 de la fondarea Romei aproximativ în anul 30 A.D. Domnul nostru Isus Hristos îşi încredințează Duhul Tatălui ceresc. Pentru moment de fiica iudeilor apostolii Domnului s-au împrăştiat. Dar nu trece mult şi speranța lor e restabilită:

„Hristos a înviat„! cei ce plângeau şi se tânguiau primesc confirmarea învierii din gura Mariei Magdalena şi a celeilate Marii. Petru aleargă la mormânt pe care-l găseşte gol şi nu vede decât fâşiile de pânză aruncate pe pământ şi ştergarul ce se punea pe fața celui mort făcut sul. Arătările Lui se înmulțesc. Ucenicii Domnului martori ai minunilor şi a învierii Sale aşteaptă cu înfrigurare reinstaurarea împărăției lui Israel. Ei încă nu au înțeles că împărăția lui Hristos nu e de factură pământeană cu arme de ucidere binecuvântate şi stropite din belşug cu aghiazmă de slujitorii Bisericii, cum se întâmplă în zilele noastre cu toate că Domnul Isus declara în fața lui Pilat: *„împărăția Mea nu este din lumea aceasta.„* (Ioan 18.36) Domnul Isus n-a venit să piardă oamenii ci să-i mântuiască. Nu să pogoare foc din cer asupra Samaritenilor, şi nici ca trimişii lui să taie urechile oamenilor, ci-i trimte ca pe nişte oi în mijlocul lupilor lucru pe care mai târziu apostolii l-au înțeles, după ce aproape douăzeci de ani s-au ferit să ducă Evanghelia la neamuri. Odată primită Făgăduinața în ziua Cincizecimii, apostolii sunt pregătiți pentru lucrare. "*Ci voi veți primi o putere când se vapogorâ Duhul Sfânt peste voi şi-mi veți fi martori în Ierusalim, în toată Iudeea, în Samaria şi până la marginile pământului„* (Fap.Ap.1.8) Apostoli în acest context şi-au pregătit şi forma de organizare pe care o putem cunoaşte din Sfintele Scripturi. Bisericile erau conduse de bătrâni care împreună cu Biserica alegeau diaconi sau slujitori, şi-şi asociau la lucrare învățători, prooroci şi Evanghelişti în stare să ducă Cuvântul lumii. Fiecare credincios se considera un trimis al Domnului, implicându-se în lucrarea de Evanghelizare. Biserica primară s-a dovedit a fi o Biserică vie. În adunările creştine fiecare dintre participanți în măsura descoperirii dumnezeieşti contribuia după darul său la zidirea Bisericii: "*Ce este de făcut atunci fraților ? Când vă adunați laolaltă, dacă unul din voi are o cântare, altul o învățătură, altul o descoperire, altul o vorbă în altă limbă, altul o tălmăcire, toate să se facă spre zidirea sufletească.„(1 Cor, 14.26)* Perdeaua dinăuntru încă nefiind

repusă, Biserica nu era împărțită între mireni şi laici.

Slujbele sacre erau duse la îndeplinire nu numai de bătrânii Bisericii, cărora Iacob le dă un atribut precis: ungerea cu ulei a bolnavilor iar Petru şi Pavel le dă sfaturi de păstorire a Biserici. Punerea mâinilor obicei răspândit la evrei *era hărăzită de Domnul Isus celor ce cred.* La treburile bisericeşti luau parte cei mai mulți frați, fără atribute stabilite. Astfel la încheierea consfătuirii din Ierusalim, cei ce au încheiat lucrările au fost: *Apostolii, presbiterii şi frații.*

Din venerație față de persoana Domnului Isus şi urmare unei vieți ireproşabile, Iacov fratele Domnului, autorul epistolei ce-i poartă numele a păstorit bisericile din Ierusalim în perioada anilor 44-64. Respectat atât de creştinii cât şi de evreii necreştini, a fost numit *Iacov cel drept.* Aceasta i-a atras invidia mai marilor poporului care profitând de lipsa procuratorului Roman la instigarea marelui preot Annas al II-lea l-au ucis cu pietre. Nemulțumirea iudeilor a fost atât de mare, încât la întoarcerea procuratorului au cerut destituirea marelui preot ceea ce procuratorul a făcut. Iosif Flavius un iudeu înfocat I-a apărat pe Iacov în scrierile sale iar Hegesip notează că pe vremea sa în anul 180 creştinii mergeau în pelerinaj la locul uciderii sale care era aproape de Templu. După moartea sa a urmat Simon fiul lui Cleopa care era fratele lui Iosif bărbatul Mariei crucificat pe vremea împăratului Traian, (97-117). împărat pe care papa Grit»ore cel Mare în anul 600 a binevoit să-l scoată din purgatoriu şi să-l trimită în rai. După Simeon au urmat la conducere Iacov şi Soccer, nepoții lui Iuda fratele Domnului. Dacă începuturile creştinismului s-au caracterizat printr-o râvnă deosebită în Evanghelizare, unirea Duhului, legătura frățească şi legătura păcii încep să se şubrezească. Percursorii clericalismului încep să se facă simțiți. Diotref şi nicolaiții fiind unii dintre aceştia iar cei din Corint provoacă certuri de partide în preferința lor pentru un lider sau altul.

Capitolul II
APOSTOLII DOMNULUI

“Apoi le-a zis: Duceți-vă în toată lumea şi propovăduiți Evanghelia la orice făptură . . . Iar ei au plecat şi au propovăduit pretutindeni. Domnul lucra împreună cu ei şi întărea Cuvântul prin semnele care-i însoțeau. Amin!
(Marcu 6.15,20)

Multe lucrări au fost publicate atât legat de viața sfinților apostoli, cât şi în ce priveşte Noul Testament considerând la prima vedere că ar fi de prisos aceste capitole. Dar pentru ca ceea ce mi-am propus, pentru ca cititorii să aibă un context, pentru înțelegerea creştinismului în ansamblul său, voi căuta cât mai prescurtat să tratez şi aceste două capitole.

Primul apostol şi cel mai în vârstă era Chifa sau Simon Petru fiul lui Iona şi fratele lui Andrei apostolul. Era căsătorit şi locuia în Capernaum. Ocupația sa de bază fiind pescuitul. Plini de râvnă pentru restaurarea lui Israel în aşteptarea lui Mesia, împreună cu fratele său Andrei au devenit ucenicii lui Ioan Botezătorul. La Iordan fac cunoştință cu Domnul Isus. Andrei este primul care-L recunoaşte pe Isus ca Mesia. îl cheamă apoi pe Petru căruia Domnul Isus îi schimbă numele din Simon în Chifa (Petru). Astfel Petru se ataşează Domnului împreună cu Andrei şi cu alți ucenici. Rămâne cu Domnul în Iudea, îl însoțeşte la primele paşti la Ierusalim, apoi în Galilea, este martorul primei Sale minuni, apoi prin Samaria ajung în Galilea. Aici îşi reia ocupația de pescar, dar după pescuirea minunată se ataşează de Domnul de data aceasta definitiv. Este pomenit pe primul loc în toate listele apostolilor. Face parte din acel cerc restrâns de apostoli care L-au însoțit pe Domnul la învierea fiicei lui Iair, Ia schimbarea la față şi în Ghetsimani. În numele apostolilor mărturiseşte că Isus este Hristosul. Avea o fire voluntaristă curajoasă. Când Domnul merge pe valuri vrea şi el. La Cina de taină declară că merge cu Domnul chiar şi la moarte. În grădina Ghetsimani taie urechea robului marelui preot, dar se leapădă de Domnul în fața unei slujnice. În dimineața învierii aleargă împreună cu Ioan la mormântul Domnului. La Tiberiada îl recunoaşte primul pe Domnul aruncându-se în mare nerăbdător să-L salute primul pe Domnul său iubit. Domnul Isus îl reintegrează din nou în rândul trimişilor Săi, investindu-l ca păstor pentru toate categoriile de păstoriți ai Biserici (mieluşei, oițe şi oi). Dar el nu-şi arogă acest titlu, ci le aminteşte păstoriților săi că el e un bătrân ca şi ceilalți bătrâni ai bisericilor şi se bucură de marele har al întoarceri la Marele Păstor al oilor, adică la Isus. La pogorârea Duhului Sfânt ia cuvântul pentru a face lumină asupra limbilor de foc şi a vorbirii în limbi. Pedepseşte pe Anania şi Safira, vindecă împreună cu Ioan ologul din Templu, este închis împreună cu

Ioan. E eliberat, dar apoi arestat din nou dar de aici e scos în chip miraculos. E trimis în Samaria împreună cu Ioan pentru a desăvârşi lucrarea de Evanghelizare prin botezul cu Duhului Sfânt. Aici Simon Magul încearcă un târg privitor la puterea de a boteza cu Duhul Sfânt dar e mustrat aspru. De aici vinderea slujbelor bisericeşti a fost numită *simonie*. În anul 44 Irod Agripa pentru a fi pe placul iudeilor îl aruncă pe Petru în temniță, dar şi de data aceasta e izbăvit în chip miraculos. La adunarea din Ierusalim prezidată de Iacov fratele Domnului e nevoit să dea socoteală pentru botezul sutaşului roman Corneliu. Din prima sa epistolă deducem că a propovăduit în Babilon şi nu la Roma cum se presupune. Nu ştim în ce condiții *şi dacă a ajuns la Roma* după cum susține tradiția unde a fost răstignit la cererea sa cu capul în ios. Pentru că datele Biblice ni-l prezintă prezent în zona Israelului şi a Orientului apropiat. La alegerea celor 7 diaconi, anii 33-34 şi în jurul anului 37 e prezent în Ierusalim (Gal. 1.18). Înainte de anul 48 e prezent în casa lui Corneliu (Fap.10). În jurul anului 52 e prezent la adunarea din Ierusalim (Fapt.l5.7).în anul 56 Pavel le trimite celor din Galatia o epistolă, în care e semnalată prezenta lui Petru în Antiohia (Gal.2.11-12) Aceasta putea fi între anii 50-55. În jurul anului 62, Pavel ajunge la Roma, dar Luca nu-l pomeneşte pe Petru ca fiind prezent acolo, iar mai mari iudeilor din Roma, nu ştiau mai nimic despre calea Domnului ci doar că peste tot stârneşte împotrivire. (Fap.28.17-22), iar în anul 64 Petru îşi scrie prima epistolă în care e notat locul expediției, Babilonul. Aşa că în acest domeniu tradiția minte cu privire la Petru că ar fi fost la Roma unde la cererea sa a fost răstignit cu capul în jos după 30 de ani de păstorire.

2. Andrei, fratele lui Petru era un om de o mare simplitate şi râvnă pentru Domnul. A predicat Evanghelia Domnului la popoare asiatice cu bune rezultate cu semne şi minuni. Tradiția spune că a vindecat-o chiar pe Aepes soția guvernatorului din oraşul Patra precum şi pe fratele ei care s-a creştinat. Intrezicându-i-se propovăduirea iar el continuând-o, a fost condamnat la moarte prin răstignire pe o cruce în fomă de „X” numită de atunci crucea Sf.Andrei. Nu a fost bătut în cuie ci legat cu funii. După trei zile de chin poporul văzându-i credința a cerut şi obținut iertarea, dar odată dat jos de pe cruce a trecut la Domnul. Neamul tracilor a fost adus la Domnul, de către Sf.Ap. Andrei conform lui Eusebiu din Cezarea (260-340), care spune: „Sfinții apostoli discipoli Salvatorului nostru, erau dispersați pe tot pământul. Lui Toma după tradiție i-a revenit țara părților, (Stat sclavagist din Asia Mică care timp de două secole î.d.Hr. au fost principali adversari ai Romei în Orient) Ioan a plecat în Asia unde a trăit şi murit în Efes, iar Andrei a primit Sciția. Cuvântul Domnului a prins rădăcini în Sciția Minor (o parte din Moesia şi aproximativ Dobrogea de azi), care a devenit un centru de studii şi interpretare a Noului Testament, aici şi Arie având discipoli.

3. Iacov fiul lui Zebedei şi fratele lui Ioan, era de origine galileeană probabil din jurul lacului Ghenizaret Betsaida sau Capernaum. Înainte de a fi ucenicul lui Isus a fost ucenicul lui Ioan Botezătorul. Potrivit temperamentului lor Domnul Isus îi numeşte *„fii tunetului“*. Era numit şi Iacov cel Mare motivat de faptul că mai exista un Iacov fiul lui Alfeu numit cel Mic. Şi el era pescar. Într-o zi când pescuia împreună cu tatăl său şi cu fratele său Ioan, au fost chemați de Domnul la apostolie şi a fost primul dintre apostoli care a înfruntat moartea de martir. Irod după ce a fost făcut guvernator al Iudeii, de către împăratul Roman Caligula, prin anul 44, a pornit o persecuție împotriva creştinilor alegându-l pe Iacov ca obiect al răzbunării sale condamnându-l la moarte prin decapitare. Tradiția spune că unul dintre cei ce a depus mărturie împotriva sa văzându-i credința, s-a creştinat şi el fiind decapitat cu aceeaşi sabie.

4. Ioan, fiul lui Zebedei şi fratele lui Iacov, se pare că era mai tânăr. Dacă Salome despre care pomeneşte Marcu este identică cu mama fiilor lui Zebedei, înseamnă că şi ea iacea parte din grupul de femei ce îl însoțeau pe Domnul, cu avutul lor contribuind la sprijinirea grupului apostolilor. După înălțarea Domnului la cer rămâne la Ierusalim fiind de față la pogorârea Duhului Sfânt. Colaborează intens cu Petru dar în momentul decapitării fratelui său se pare că nu era la Ierusalim. Ioan un *fiu al tunetului* ajunge a fi numit *apostolul dragostei,* un apostol căruia Domnul Isus i-a schimbat caracterul după Chipul Său. Ultima parte a vieți a petrecut-o în Asia Mică în oraşul Efes unde a venit înainte de dărâmarea Ierusalimului prin anul 69 de unde a fost exilat pe insula Patmos de împăratul Domițian şi de unde s-a întors prin anii 96-98 în timpul domniei lui Traian Nerva. A murit în Efes.

5. Filip născut în Betsaida din Galileia. A fost trimis să predice în țările păgâne din Asia ajungând la Hierapolis unde oamenii se închinau unui şarpe. Mulți s-au convertit iar Filip a omorât şarpele lucru pentru care a fost aruncat în temnița şi apoi răstignit în anul 52.

6. Bartolomeu. Numele lui e menționat în primele trei Evanghelii, dar nu e pomenit în Evanghelia după Ioan, unde apare sub numele de Natanael. Numele de Bartolomeu e un nume compus adică fiul lui Tolomeu. (bar=fiu) Şi el era Galileean din Cana Galileii. A auzit despre Isus de la Filip. Se spune că a predicat Evanghelia în Persia, Mesopotamia, Egipt şi Armenia unde a fost martirizat în Albanopolis. Nu se ştie cum a murit crucificat, decapitat sau jupuit de viu. În pictura “*Judecata din urmă* “Michelangeto, îl prezintă pe Bartolomeu jupuit şi ținându-şi în mână propria piele. Aceasta nu înseamnă că Michelangelo a pictat realitatea, ci doar a folosit versiunea pe care a cunoscut-o.

7. *Toma numit Geamănul* a intrat în vorbirea curentă ca tipul omului sceptic, *„Toma necredinciosul,,* cu toate că Noul Testament nu-l prezintă chiar în această postură. El este tipul intelectualistului care nu acceptă orice

fără să fie convins de realitate. A fost trimis să predice Evanghelia în Persia. Uni spun că a ajuns în India în împărăția lui Gundoforus convertind pe mulți brahmani. În 190 A.D. Pantaenus trimis să predice Evanghelia printre brahmani în India găseşte acolo o Biserică deja formată. Care ar fi explicația? în anul 68 A.D. 10.000 de evrei au emigrat pe coasta Malabar ca colonişti ceea ce i-a înlesnit lui Toma contactul cu brahmanii de acolo. Se spune că însuşi împăratul Gundoforus a fost convertit strânind furia preoților păgâni lucru pentru care Toma a trebuit să fie martirizat fiind străpuns cu o suliță.

8. Matei, înainte de convertire a fost vameş în Capernaum. Cu ocazia unei mese date în cinstea Mântuitorului este chemat la apostolic Cu această ocazie Domnul este învinuit că mănâncă cu vameşii şi cu păcătoşii şi că desconsideră rânduiala postului. Matei s-a dovedit un apostol activ. In timpul persecuțiilor lui Irod părăseşte Palestina dar nu înainte de a scrie Evanghelia ce-i poartă numele. A propovăduit în Etiopia, India şi Arabia Răsăriteană suferind moartea de martir prin anul 60 în Parția ucis cu sabia.

9. Iacov fiul lui Alfeu, sau Iacov cel Mic a lucrat printre evreii din Ierusalim dar văzând împotrivirea lor s-a dus să propovăduiască Evanghelia în Egipt unde a fost tăiat cu fierăstrăul.

10. Levi zis Tadeu avea trei nume: Luca îl numeşte Iuda, Matei îl numeşte Levi, iar Marcu îl numeşte Tadeu. A fost un naționalist convins cu visuri de dominație înfocat pentru viitorul lui Israel, dar Domnul Isus îl face să înțeleagă că şi celelate popoare sunt făpturi ale lui Dumneazeu şi au nevoie de mântuire. A propovăduit Evanghelia în cetatea Edessa azi Ufra în Turcia pe Eufrat unde a făcut multe minuni vindecând mulți bolnavi. Mulți au primit Cuvântul şi şi-au părăsit idolii atrăgându-şi furia păgânilor. A plecat de aici în Ararat unde a murit străpuns de săgeți.

11. Simon Canaanitul a făcut parte din partida zeloților naționalişti fanatici care-i omorau nu numai pe romani când aveau prilejul ci şi pe evreii care colaborau cu ei. Domnul I-a chemat la apostolie tocmai pentru ca el să înțeleagă că romanii nu sunt în afara planului de mântuire hotărât de Dumnezeu. A sfârşit alergarea prin răstignire.

12. luda Iscarioteanul, se ataşează şi el grupului apostolic dar lăcomia de bani îl duce la dezastru, pentru treizeci de arginți îl vinde pe Mântuitorul. Apoi e trezit la realitate: „am vândut sânge nevinovat,, şi apoi marea tragedie personală. Se sinucide.

13. Matia, apostol integrat numărului de apostoli consacrat urmare dispariției lui Iuda chemat la apostolie după înălțarea Domnului Isus la cer. Se spune că a predicat Evanghelia în Iudeea şi a fost martirizat la Ierusalim împroşcat cu pietre şi apoi decapitat.

14. Pavel, apostolul neamurilor evreu din seminția lui Beniamin născut în Tarsul Ciliciei, se pare din strămoşi galileeni era cetățean Roman şi a

dobândit o bună pregătire teologică ca elev a lui Gămăliei mare teolog al timpului la Ierusalim. Se detaşează de colegii săi prin capacitate deosebită şi ajunge membru al Sinedriului (Sanhedrinului) cu drept de vot. *Râvna sa pentru datinile strămoşeşti şi Lege* e răsplătită cu încrederea ce i s-a dat cu prilejul uciderii lui Ştefan diaconul şi apoi prin împuternicirile primite pentru a-i căuta, prigoni şi ucide pe creştini. Pe drumul spre Damasc Domnul Isus îi schimbă traseul. Devine un înfocat vestitor al Evangheliei din prigonitor un prigonit. În ce priveşte începutul propovăduirii Luca arată că a început-o chiar din Damasc lucru pentru care a trebuit să fie coborât noaptea într-o coşniță peste zid pentru a scăpa de furia iudeilor. De aici ajunge la Ierusalim unde i se acordă încredere datorită recomandării lui Barnaba. Aceasta e o parte din adevăr pentru că în această primă parte a activității sale el a trebuit să arate cum Domnul personal I-a chemat la apostolie dar nu a primit întreaga revelație într-o zi ci a trebuit să stea trei ani în Arabia pentru ca Dumnezeu să-i facă de cunoscut întregul plan de Mântuire. De aceea în parcurs a căutat să se întâlnească cu Petru şi Iacov fratele Domnului care erau atunci la Ierusalim. În acest timp un rol important în răspândirea creştinismului începe să-l aibă Antiohia capitala Siriei cu o populație de aproape jumătate de milion, fiind al treilea oraş ca mărime în imperiul Roman. Cu ocazia prigonirii inițiate de Saul Cuvântul Domnului ajunge şi acolo.

Biserica din Ierusalim auzind de succesul Evangheliei de acolo îl trimite pe Barnaba un om plin de credință şi Duh Sfânt un levit înstărit din Cipru care şi-a vândut un ogor punând prețul lui la dispoziția apostolilor. Aici numărul credincioşilor a crescut mult Barnaba simțind nevoia unui colaborator de nădejde. În acest timp Saul propovăduia Evanghelia în Tars cu bune rezultate. Barnaba face o călătorie la Tars şi-l convinge să vină în Antiohia. După un an de muncă rezultatele sunt mulțumitoare. Aici pentru prima dată li s-a dat credincioşilor numele de creştini. Dar Dumnezeu avea nevoie ca Evanghelia să fie cunoscută în toată lumea iar Saul era cel mai potrivit pentru aceasta fiind un bun cunoscător şi a culturii greceşti. In Antiohia era o grupă de credincioşi (prooroci şi învățători) care susțineau lucrarea şi prin rugăciune. La porunca Duhului Sfânt Barnaba şi Saul sunt puşi deoparte pentru această lucrare şi după un nou timp de rugăciune ei primesc binecuvântarea Bisericii prin punerea mâinilor. Barnaba şi Saul s-au supus poruncii Duhului Sfânt, şi astfel ei pleacă în *prima călătorie misionară* care s-a efectuat în anii 46-47. Coborâți în Seleucia de unde iau o corabie pleacă spre Cipru patria lui Barnaba dornic ca familia şi patria sa să aibă parte de Mântuire. Slujitorul lor era ruda lui Barnaba Ioan-Marcu. Încep propovăduirea în Salamina, străbat insula, ajung la Pafos unde dregător era Sergius Paulus. Acesta a avut dorința de a auzi despre Isus dar un vrăjitor numit Bar-Isus le stătea împotrivă. Pentru aceasta Duhul Sfânt îl face să

orbească pentru o vreme ceea ce face ca Cuvântul să prindă teren. De aici Saul îşi ia numele de Pavel (Paulos = cel mic). Din Pafos pleacă în Pamfilia, Asia Mică (Turcia de azi) dar Marcu nu se ştie din ce motive îi părăseşte întorcându-se la Ierusalim. Aceasta a făcut ca la a doua călătorie misionară Pavel să nu mai fie de acord în a-l lua şi pe Marcu cu ei, episod care a dus la ruptura dintre Barnaba şi Pavel fiecare alegându-şi un alt câmp de misiune. Din Perga şi-au urmat drumul, ajungând în Antiohia Pisidei unde fiind respinşi de iudei se întorc către neamuri, în Iconia rămân un trnip mai îndelungat dar şi de aici din cauza împotrivitorilor pleacă în cetățile Iconiei Listra şi Derbe. În Listra este vindecat un olog din naştere. Preoții lui Jupiter vor să le aducă jertfe ca unor zei numindu-l pe Barnaba Jupiter, iar pe Pavel Mercur. Cu greu reuşesc să-i facă să renunțe la asemenea intenție.

Între timp vin iudeii din Antiohia şi întărâtă cetatea împotriva lor, Pavel e împroşcat cu pietre, rămâne aproape mort dar a doua zi e în stare să plece la Derbe aceasta fiind socotită ca o înviere din morți. Trec din nou prin Listra, Iconia şi Antiohia Pisidei, unde rânduiesc presbiteri (bătrâni) de unde se întorc în Antiohia Siriei relatând Bisericii care i-a trimis despre felul în care au lucrat şi cum Dumnezeu a fost cu dânşii. Înainte de a face cea de a *doua călătorie misionară,* Pavel întreprinde *cea de a treia sa vizită la Ierusalim de după convertire* pentru a lua parte la adunarea Bisericii care a hotărât calea de urmat în convertirea neamurilor şi regulile ce se impun cu acest prilej. Cu acesta ocazie e transmisă bisericilor şi prima circulară a Bisericii primare. Hotărârea Bisericii din Ierusalim e adusă şi în Antiohia Siriei fiind un prilej de mare bucurie pentru cei dintre neamuri, veniți la Hristos.

A doua călătorie misionară a fost făcută între anii 48-51 dar fără Barnaba şi Marcu care pleacă din nou în Cipru. Cu acest prilej Pavel îşi ca ca asociați la lucrare pe Silvan (Sila), iar din Listra îl ia pe Timotei un tânăr convertit în prima călătorie misionară. Astfel trec prin cetățile Siriei şi Ciliciei Galatia, Troa, Filipi, Tesalonic, Berea, Atena, Corint şi Efes. La Filipi are necazuri din cauza unei slujnicei din care a scos un duh de ghicire dar cu acest prilej e convertit temnicerul. La Atena rosteşte un discurs celebru. La Corint stă un an şi jumătate cu bune rezultate unde e întâlnit Aquila şi Priscila. La Efes provoacă răscoala argintarului Dimitrie pentru vina de a fi declarat că zeii făcuți de mâini omeneşti nu sunt dumnezei. Se îndreaptă apoi spre Cezarea şi de acolo ajunge la Ierusalim de unde revine în Antiohia Siriei *încheind a doua călătorie misionară.* Rezultatele acestei călătorii în mare sunt înființarea unor biserici importante ca Filipi, Tesalonic şi Corint

Între anii 53-59 Pavel întreprinde *cea de a treia călătorie misionară.* De data aceasta numărul colaboratorilor să creşte. E însoțit de Aristarh, Secundus, Gaius, Timotei, Sosipatru, Tihic şi Trofim. În această prioadă se face cunoscut ca Evanghelist Apolo urmat de legiutorul Zeno. Pavel trece

prin Galatia spre Efes apoi Macedonia, Samotracia, Napoli, Filipi, Amfipoli, Tesalonic, Berea, apoi prin Milet Cos, Pafos, Patara, Tir, Ptolemaida, şi ajunge cu bine în Cezarea de unde se îndreaptă spre Ierusalim, încheind cea de a treia călătorie misionară.

Pavel a făcut trei călătorii misionare încheiate fiecare cu o vizită la Ierusalim. În treisprezece ani numele lui devine cunoscut. Are nenumăraţi fraţi, care nutresc pentru el o dragoste deosebită, dar şi vrăjmaşi de moarte şi nu numai dintre iudei, ci şi dintre creştini, unii dintre ei invidioşi din cauza succeselor sale, în special iudaizanţii care vizau o combinaţie între Evanghelia harului şi rigorile Legii. Pentru Pavel urmează zile grele dar cu toate prevestirile Duhului Sfânt el nu le ocoleşte. Apostolul se opreşte la Ierusalim dar nu pentru mult timp.

De aici va pleca în *a patra şi ultima călătorie* din care nu se va mai întoarce. În acel timp situaţia la Ierusalim era foarte confuză. Iudeii se ridicau frecvent împotriva ocupanţilor romani răscoale soldate cu trecerea prin sabie a celor vinovaţi precum şi a celor iară vină. O ţară nefericită cu nenumărate victime crucificate ori torturate bestial de soldaţi, victime a diverşilor naţionalişti fanatici pe jumătate nebuni care se declarau *prooroci trimişi* să scoată ţara de sub asuprirea romană. Procuratorul urmărea cu atenţie asemenea mişcări populare trimiţând în urmărirea lor trupele care făceau ravagii înspăimântătoare. În cuvântarea către sinedriu în apărarea creştinilor, Gămăliei pentru a-i tempera în pornirea lor împotriva creştinilor le aminteşte despre câţiva dintre aceştia care au avut un sfârşit lipsit de glorie cum ar fi: Teuda şi Iuda Galileeanul.

Ajuns la Ierusalim se supune în mod inexplicabil sfatului unor fraţi care pentru a ajunge la pace cu iudaizanţii îl fac să ducă la îndeplinire un ritual Mozaic, dar aceasta nu i-a folosit la nimic ci dimpotrivă i-a agravat sitaţia. Pavel e arestat sub învinuirea de a fi întrodus greci în Templu dar e salvat în ultimul moment de ostaşi romani. Pus în lanţuri şi dus în fortăreaţa Antonia a cărei trepte dădeau spre curtea Templului. I se dă cuvânt iar el relatează modul în care Domnul Isus I-a chemat la apostolic E ascultat până la episodul trimiterii sale la neamuri ceea ce face ca să se facă din nou zarvă. Ostaşii romani trebuie să intervină din nou, se dă ordinul de a fi biciuit, dar el face uz de dreptul său de cetăţean Roman.

La a doua confruntare face uz de divergenţa dintre farisei şi saduchei cu privire la înviere şi îngeri. Se naşte o dispută aprigă între cele două partide iar Pavel e lăsat pe locul al doilea. Se caută printr-un şiretlic obţinerea unui nou interogatoriu iar în drum spre sinedriu să fie omorât la care s-au legat prin jurământ peste patruzeci de iudei dar un nepot a lui Pavel îi aduce la cunoştinţă şi astfel căpitanul roman nu le aprobă cererea, iar pentru a scăpa de răspundere căpitanul hotărăşte trimiterea lui Pavel la Cezarea.

Şi pentru a ne face idee despre ura ce o aveau iudeii pentru Pavel putem

deduce socotind mărimea escortei: şaptezeci de călăreți, şi patru sute de pedeştri. Marele preot văzând că planurile sale au fost dejucate, îl angajează pe iscusitul jurist Terțul pentru a-l acuza pe Pavel, dar fără succes. I se propune să fie trimis la Ierusalim pentru a fi judecat, dar el cere să fie judecat de Cezarul din vremea aceea, care era Nero. Astfel Pavel rămâne la Cezarea doi ani.

În vremea aceea a veni în Cezarea şi împăratul Agripa, fiul lui Irod, cel ce a poruncit uciderea pruncilor cu ocazia naşterii Mântuitorului, împreună cu soția sa Berenice, care după anul 70 a devenit iubita lui Titus, cuceritorul Ierusalimului. Acesta a venit la Cezarea să-i ureze de bine lui Festus cu prilejul numirii sale în post. Festus profitând de faptul că un reprezentant al iudeilor e de față cunoscător al credinței şi obiceiurilor lor, îl roagă să-l supună pe Pavel unui interogatoriu şi să-şi spună părerea. Cu acest prilej Agripa ajunge la convingerea că dacă Pavel n-ar fi cerut să fie judecat de Cezarul de la Roma putea fi eliberat. Aceasta a făcut ca Pavel împreună cu alți deținuți să fie urcat pe o corabie şi trimis la Roma.

La Roma fost întâmpinat de frați şi ia legătura cu fruntaşii iudeilor, dar aceştia se arată reticenți la propovăduirea sa. Aici în aşteptarea judecării sale, ia o casă cu chirie unde stă doi ani. În dreptul Roman exista un articol care prevedea că dacă cineva după ce a fost arestat şi în timp de doi ani nu i se poate stabili vinovăția să fie eliberat şi se pare că Pavel a avut parte de acest drept. Nu se ştie care a fost motivul întreruperii relatărilor de către Luca asupra activității lui Pavel. Clement Romanul un discipol al Sf.Ap.Pavel susține că după eliberare Pavel a plecat în Spania idee susținută şi de canonul Muratori, (document fragmentar publicat în anul 1740) precum şi de Ioan Hrisostomul, Ciril al Ierusalimului şi Ieronim, fiind martirizat la întoarcerea sa din Spania.

Am prezentat succint viața şi activitatea Sfinților apostoli. Dar cine au fost aceşti oameni? Dumnezeu în planul său se foloseşte de toate categoriile de făpturi. A chemat la apostolie pescari, funcționari, naționalişti înfocați, precum şi teologi asemenea lui Pavel. Apostolii Domnului au lăsat totul spre a-L urma pe Domnul. Ei s-au declarat martori ai minunilor, ai învierii şi înălțării Sale la cer. Aceasta au dovedit-o prin faptul că au dus mărturia lor până la capăt, până la jertfa supremă.

În zilele noastre se pune mare accent pe existența mormântului gol şi a altor locuri socotite sfinte, multe dintre ele păstrate în scop comercial. Dar unui credincios care crede în cuvintele Scripturii îi ajunge mărturia trimişilor Domnului şi a Cuvântului scris. În propovăduirea lor, sfinții apostoli au folosit numai Sfintele Scripturi, aşa precum şi Domnul Isus când a fost ispitit de diavolul i-a răspuns: „*Scris este*... Iar atunci când îşi trimite apostolii le dă calea de urmat: „*şi învățați-i să păzească tot ce v-am poruncit*“ (Matei 28.20). De aceea, trimişii Domnului nu s-au abătut de la această poruncă.

(*Datele prezentului capitol au fost preluate din „Studiul Noului Testament,, editat de Institutul Biblic şi de misiune Ortodoxă ediția 1980, “Viaţa Sf. Apostol Pavel,, de Trandafir Şandru, şi „Studiul Noului Testament“ de Meril C. Tenney.)*

Capitolul III

LUCRAREA DOMNULUI NOSTRU ISUS HRISTOS

„Fiul lui Dumnezeu S-a arătat ca să nimicească lucrările diavolului.“
(1 Ioan 3.8)

Dumnezeu este Creatorul tuturor lucrurilor. Toate lucrurile le-a făcut bune potrivit cu planul Său şi cu un scop bine definit. El a creat ordinea în Univers. *„Cerurile spun slava lui Dumnezeu şi întinderea lor vesteşte lucrarea mâinilor Lui“* (Ps.19.1). În religiile mesopotamiene exista credința că ordinea cosmică este continuu tulburată de marele şarpe care amenință să readucă lumea la haos. În Biblie găsim episodul răscoalei lui Lucifer împotriva tronului lui Dumnezeu şi sfârşitul lamentabil al răscoalei. Aruncat pe pământ creează dezordinea. Spiritul răului este spiritul negației. Unde este Satana este distrugere şi moarte. Pământul devine pustiu şi gol ceea ce nu poate intra în gândirea lui Dumnezeu. *“Vai de tine pământ şi mare, căci diavolul s-a pogorât cu o mare furie...„* Dumnezeu reia restaurarea pământului. Diavolul nu se lasă şi îl corupe pe om atrăgându-l de partea sa. Izgonit din rai omului nu-i rămâne decât descoperirea lăuntrică a cugetului care în cazul unor fapte îl învinovățesc sau îl dezvinovățesc (Rom. 2.14-15).

Omul despărțit de Dumnezeu se teme de orice îi sta în față, forțele naturii sau viitorul nesigur. Începe prin a-şi crea zei după chipul şi asemănarea sa. Dacă Domnul Isus îi învăța pe apostoli că ceea ce poate aduce fericirea omului, e ca aşa cum e în cer să fie şi pe pământ, omul învățat de diavol înțelege că în cer e precum pe pământ, de aceea zeii creați de el au toate defectele pământenilor. Vom începe cu religia grecilor. Zeii Olimpici nu erau deloc morali sau pacifici. Dimpotrivă erau imorali, perverşi şi certăreți, au ajuns la putere prin lupte deosebit de grele cu predecesorii lor titanii. Între ei se afla zeul războiului Ares fiul lui Zeus şi al Herei. Eirene pacea divinizată nu era decât o zeitate femenină, slujindu-i pe ceilalți zei. În cazul unor lupte dintre pământeni în funcție de jertfele promise puteau trece oricând dintr-o tabără în alta. Cronos cel mai tânăr dintre titani, fiul lui Uranus şi al Geei I-a mutilat pe tatăl său luându-i locul şi devenind astfel stăpânul lumii. îşi devorează fiii pe rând fiind că un oracol i-a prezis că unul dintre ei îl va detrona. Dar Rhea soția sa îl ascunde pe Zeus care odată ajuns mare îl detronează pe Cronos ajungând stăpânul absolut al Olimpului. Este numit tatăl zeilor şi al oamenilor, al cerului şi al ploilor, al tunetului şi al ordinii sociale stabilite, suferă de toate viciile inerente omului. Pe Hera soția sa o înşală în diferite chipuri. Prefăcut într-un taur, o răpeşte pe Europa fiica regelui Tirului şi o duce în Creta unde se nasc Minos, Rodominte şi

Sarpedon. Urmează dragostea față de zeița Leto care din cauza geloziei Herei, e nevoită să fugă în Delos, unde dă naştere lui Apolo şi Dianei (Artemis). Urmează zeița Maia care-l naşte pe Hermes acesta fură oile fratelui său Apolo devenind zeul drumurilor şi al drumeților, a comerțului a hoților şi a întâlnirilor galante. Întruchiparea iscusinței şi a şireteniei. Mulțimea zeilor era situată pe diferite trepte ierarhice şi cu diferite atribute, patronând fenomene ale naturii, viața socială sau cea personală a oamenilor. Ploaia, focul, vântul, războiul, familia, destrăbălările, toate erau sub patronajului a câte unui zeu. Dar credința în zei mai are şi alt aspect. Aducerea de jertfe. Zeii nesătui trebuiesc îmblânziți şi aceasta numai prin jertfe. Nu ajung jertfele de factură vegetală, se ajunge la convingerea că nici cele factură animală nu ar fi chiar bine primite întotdeauna, de aceea se trece şi la jertfe omeneşti.

H.H. Halley spune: *„Arheologii care studiază trecutul anticilor, descoperind şi constatând cu ocazia săpaturilor, cruzimile făcute în numele zeilor, se miră cum de Dumnezeu nu a nimicit aceea lume, încă odată după potop cum a făcut cu Sodoma şi Gomora.„* Slujitorii altarelor preoții, inventau diverse pretexte pentru a smulge de la oameni cât mai multe jertfe. Fiecare familie îşi avea zei protectori Convinşi că jertfele umane sunt cele mai bine primite de zei. Cartaginezii văzându-se înconjurați de romani în timpul războaielor punice terminate în anul 146 î.d.Hr. aruncă în foc pentru Baal 500 de copii. Şi evreii în perioadele lor de decădere au ajuns a jertfi copii lui Moloh iar Ahab cu ocazia rezidirii Ierihonului sub influența Sidonitei Isabela, jertfeşte primul fiu pentru ziduri, iar ultimul e jertfit pentru porți, încredințare transmisă şi poporului Român atunci când s-a inventat legenda meşterului Manole şi a Anei pe care a zidit-o în zidul mănăstirii Argeşului. Un alt împărat din Israel Mânase, îşi trece prin foc pe întâiul născut, iar Ieremia trebuie să-şi mustre contemporanii care îşi jertfeau copii pentru Baal pe înălțimi, mustrare reluată şi de proorocul Ezechiel. Nici dacii nu făceau excepție de la aceasta. În realțiile cu Zamolxis, pe care unii îl identifică cu Gebeleizis, (zeul fulgerelor şi al cerului) Herodot în „Istorii„ IV 93-96, relatează: “la fiecare al cincilea an, ei (dacii) aruncă sorții şi totodată îl trimit la Zamolxis ca sol pe acela peste care cade sorțul, încredințându-i trebuințele lor. Trimiterea solului se face în felul următor: Unii îl apucă de mâini şi de picioare îl leagănă de mai multe ori şi după aceea îi fac vânt aruncându-l în suliți. Dacă omul acela moare străpuns, ei sunt încredințați că zeul le este binevoitor. Dar dacă el nu moare, îl hulesc învinuindu-l că e un om rău şi aleg pe un altul pe care-l trimit. “în iunie 1325, pleacă din Tanger, pentru a efectua un pelerinaj la Mecca călătorul şi geograful arab Ibn Batutta, care revine în patria sa Maroc după 14 ani. În acest timp el străbate Africa de Nord, Egiptul, Persia, Rusia Meridională, Hanatul Hoardei de Aur, (Kipceak) India Ceylonul, Sumatra şi China, iar în anul 1330-31, a ajuns şi

în Dobrogea Toate impresiile călătoriei le-a adunat într-o carte, din care s-au extras fragmente pentru lucrarea “*Călători străini despre țările române,,* Din lucrarea aceasta se extrage un fragment numit *,Jtugurile Indiene,,*. Publicat în *,Jrfagazinul istoric.,,* „Când am ajuns la corturi, cele trei femei destinate arderii pe rug, au ajuns la bazin, s-au scufundat, şi-au scos hainele şi bijuteriille şi le-au dat de pomană. S-a dat fiecăreia dintre ele câte o țesătură din bumbac nelucrată, între timp au fost aprinse focurile, peste care s-a împrăştiat susan pentru a mări intensitatea focului. Erau acolo vreo 15 bărbați care țineau în mână legături de surcele. Alții aveau scânduri groase. Cântăreți cu trâmbițe şi alte instrumente aşteptau sosirea primei femei. Focul era bine ascuns cu o pătură de către bărbați, care o țineau în mână, de teamă ca nefericitele femei să nu se sperie la vederea focului. Una din aceste femei când a ajuns la foc a smuls năpraznic pătura zicând: „Credeți că mă tem? Ştiu bine ce este focul. Lăsați-mă. Apoi şi-a împreunat mâinile deasupra capului, ca pentru a saluta focul şi s-a azvârlit în el. Instrumentele muzicale au început să cânte. Bărbații au aruncat peste ele surcele, ceilalți au pus scânduri peste ele de teamă să nu se mişte iar spre cer s-au ridicat strigăte într-un zgomot asurzitor.,,

În toamna anului 1519 când au debarcat în Mexic spaniolii conduşi de Hernan Cortez s-au declarat îngroziți de cruzimea practicilor aztece, de barbaria ritualurilor a sacrificiilor umane care se practicau pe scară largă. Poporul Aztec era cu totul aservit idolilor. Fără îndoială cei mai cruzi din câți a cunoscut omenirea, atât prin proporții, cât şi prin varietatea modurilor de sacrificare. Cea mai frecventă era smulgerea inimii unui om de viu. Patru ajutoare țineau victima. Preotul folosea un cuțit din cremene cu care făcea o deschizătură în dreptul inimii, apoi prindea inima cu mâna o smulgea şi o oferea soarelui. Altă variantă era biciuirea victimei şi apoi jupuirea, jertfă închinată zeului vegetației. Zeii ploii aveau parte de un cortegiu de copii jertfiți prin înecare. O altă grozăvie a vremurilor trecute era ca atunci când murea un demnitar, împreună cu dânsul să fie ucişi şi înmormântați de-a valma. oşteni, soții, robi şi slujitori, cai, care şi arme. În ce priveşte viața de dincolo, anticilor le era prezentată ca o postexistență umilitoare. Omul nefiind creațiunea directă a divinității nici nu putea să se aştepte la un ajutor din partea sa. Prin urmare el nu speră ca prin rugile sale să poată stabili o intimitate cu zeii. (Foustel de Coulanges) **Dacă relația dintre om şi divinitățile create de el erau întru totul în defavoarea omului, nici relațiile sociale nu erau mai bune.** Viața cetățenilor din antichitate era condiționată de ceea ce credeau ei că e voința zeilor. Locuitorii nu erau egali în drepturi. împărțiți în cetățeni, plebei, robi, sau clienți, erau obligați să rămână în limita impusă de soartă precis delimitată şi cu slabe speranțe de a trece de la o clasă de jos la una mai privilegiată. Cea mai privilegiată era starea de cetățean. Prima sa obligație era de a aduce cinstire zeilor cetății,

ceea ce îi dădea dreptul de a se apropia de altare, de a pătrunde în incinta sacră a templului unde au loc adunările, asistă la serbări, merge în urma procesiunilor, se aşează la ospețele sacre, merge şi-şi primeşte partea sa din carnea animalelor sacrificate. Străinul dimpotrivă nu are acces la cult. Pe el zeii nu-l protejează şi nu are drept să-i invoce. Zeii oraşelor nu vor să primească jertfe de la străini. Intrarea lor în templu e refuzată, iar prezența lor la sacrificii un sacrilegiu. Între cetățeni şi străini era o prăpastie mare.

În timpul lui Herodot, Sparta nu acordase încă cetățenie nici unui străin, cu excepția unui ghicitor, fiind că un oracol poruncise aşa. Atena acorda acest drept, dar cu mari precauții. Trebuia ca poporul să voteze odată, apoi peste opt zile încă odată, vot la care trebuiau să ia parte 6000 de oameni, cifră deloc neglijabilă pentru acele timpuri, însă era de ajuns ca un singur cetățean să nu fie de acord ca să se anuleze totul.

Dacă un străin intra în incinta sacră era omorât pentru că legile cetății nu existau pentru dânsul. Dacă săvârşea un delict era tratat ca un sclav şi pedepsit fără judecată. Nici la Roma şi nici la Atena un străin nu putea fi proprietar. Căsătoria lui nu era recunoscută. Copiii care se năşteau dintre un cetățean şi un străin erau bastarzi. Străinul nu putea încheia un contract. Totuşi pentru a se uşura aceste relații s-a introdus practica alegerii unui patron căruia străinul îi devenea *client,* astfel străinul având un reprezentant de care depindea. Orice act se încheia prin mijlocirea sa. Numai în acest caz străinul se putea bucura de protecția legii. Cel exilat pierdea totul. Era scos în afara legii, îi era oprită apa şi focul, adică accesul la ceremonii. Pentru familia sa era un străin. Nu era primit în casa nimănui şi nimeni nu-l ajuta cu nimic şi fiind că zeii antici nu erau atotputernici ei rămâneau în urmă şi el nu avea cu-i să-i aducă rugi. Înceta să mai fie tată şi soț. Antichitatea nu cunoştea libertatea vieții particulare. Pavel care a trăit în acele vremuri, le zice celor din Efes. *„Aşadar voi nu mai sunteți nici străini nici oaspeți ai casei, ci sunteți împreună cetățeni cu sfinții oameni din casa lui Dumnezeu. "(Ef.2.19)* De abia creştinismului revenindu-i meritul de a şterge deosebirile dintre oameni.

În antichitate, legea nu-i permitea omului să fie neutru. În Sparta cu ocazia înfrângerii de la Leuctra s-a dat dispoziție ca femeile cărora le-au murit fii în război să iasă în public pline de veselie, dar cele a căror fii s-au întors să iasă în public jelind şi tânguindu-se. În Sparta copiii de la 12 ani erau luați în custodia statului pentru a fi educați. Li se dădea o haină pe an, dormeau pe rogojini, li se dădea hrană proastă şi puțină ca să-i oblige la furat pentru a-şi dezvolta şiretenia. Dacă erau prinşi furând erau pedepsiți nu pentru că au furat, ci pentru că nu au fost destul de abili şi au fost prinşi. Eugenia sau Athanasia o preocupare de bază, fiind obsedați de asigurarea unei generații viitoare sănătoase ceea ce implica eliminarea indivizilor bolnavi sau nefolositori. În acest scop un copil nou născut era prezentat

bătrânilor cetății. Dacă era sănătos era păstrat şi crescut. Dacă era bolnav sau cu deficiențe, era dus la locul numit Apotehtai, o prăpastie unde era aruncat ca să moară. Acelaşi lucru se făcea şi bătrânilor neputincioşi. (Fustei de Coulanges) Dar erau şi filozofii care căutau un compromis în a-şi înşela cugetul urmare unei fărădelegi astfel: Dacă se năştea un copil nedorit din scrupul religios nu era omorât în schimb era pus într-un vas de argilă şi lăsat să moară vasul slujindu-i de mormânt. Câştigarea popularității de către un cetățean era socotit ca un pericol public.

Aristotel pentru virtuțile sale a ajuns popular şi pentru aceasta a trebuit să fie ostracizat (alungat) din cetate. Nu se ştie mare lucru despre proveniența plebeilor. Se pare că proveneau din străvechi populații cucerite şi aservite de romani. Plebeii nu aveau strămoşi recunoscuți de cuceritori, ei nu aveau părinți sau obârşie şi nu aveau familie consfințită prin religie în fața vetrei sacre în afara căreia nu exista nici autoritate paternă. Nu aveau drept de proprietate, iar dacă dețineau terenuri nu erau socotite sacre. Nu puteau exercita un sacerdoțiu, iar la început le era interzisă şi ruga. Plebea era o populație dispretuită şi abjectă, aflată în afara religiei şi a legii, a societății şi familiei. Această mare inegalitate cerea o schimbare. Dar cum? La aceasta s-au angajat tiranii (căpeteniile) care ca stăpâni absoluți, şi-au propus să scoată plebeii din starea lor jalnică. Corintul îndură din greu dominația Bacchiazilor. Cypselul exploatează momentul şi e numit tiran. Dar cei asemenea lui promit fără să realizeze ce au promis şi nu odată săracii se răscoală pentru a schimba o tiranie cu alta mai rea. (Fustei de Coulanges) O altă latură a vieți sociale antice era şi cea a distracțiilor oferite de conducători pentru a-şi atrage simpatia populației. Dacă omul simte nevoia de a se afirma prin forță sau inteligența grecii au găsit o soluție umană. Jocurile Olimpice repetate din patru în patru ani începute cu 776 ani î.d.Hr. În ce priveşte Roma ea rămâne sângeroasă din plăcere. A trecut peste veacuri salutul gladiatorilor înainte de a începe lupta:,, *Ave Caesar, moritori te salutant* "(Slavă ție împărate, cei ce vor muri te salută), căci pentru un gladiator, fiecare luptă însemna jocul cu propria viață. Pentru a oferi un nou centru de recreere cetățenilor Romei, împăratul Vespasian a hotărât construirea Colosseumului, numit "Amphiteatrum Flavium "după numele familiei căreia îi aparținea împăratul. Dificultatea a fost lacul din apropiere amenajat de Nero şi care trebuia secat dar terenul a rămas îmbibat de apă până în zilele noastre. În formă eliptică Colosseumul avea axa mare de 188 m. iar axa mică de 56 m. înălțimea de 48 m. echivalentul unei case cu patru etaje. Arena centrală avea 85 x 54 m. înconjurată de gradene de marmură şi granit în care după aprecierea istoricilor încăpeau 80-100.000 spectatori. Vespasian a început lucrarea în anul 72 A.D. dar în anul 79 erau terminate deabea trei sferturi din înălțimea prevăzută. De aceea cel ce a deschis oficial porțile Colosseumului a fost Titus fiul lui Vespasian. Festivitățile inaugurale

au durat 100 de zile. La început s-au confruntat în arenă fiarele; elefanți împotriva rinocerilor, bivoli împotriva urşilor, şi lei împotriva panterelor. În a doua fază au intrat oamenii pentru a se lupta cu fiarele, apoi au început luptele de gladiatori. Se spune că în lupte au murit 5000 de animale iar despre oameni se crede că ar fi vorba de 1000. Se spune că Titus la terminarea festivităților a plâns de dezgust față de distracția oferită supuşilor săi. (cf.Vasile Negrescu)

Dar sângeroasele întreceri existau la Roma cu mult înainte de a se construi Colosseumul, acoperindu-se anual un număr de 93 de zile. Oricare civis romanus având dreptul de a patrona pe cheltuiala sa asemenea jocuri. Roma cea sângeroasă, plebea care trăia pe seama teritoriilor cucerite era satisfăcută, împărații aveau grijă ca această masă de manevră să fie mulțumită. Luptele începeau cu mare fast şi muzică. Gladiatorii defilau îmbrăcați în tunici purpurii, iar cortegiul se încheia cu sclavii care duceau armele luptătorilor. Recrutarea gladiatorilor se făcea pe seama sclavilor, a prizonierilor, a condamnaților la moarte, sau chiar a cetățenilor liberi dornici de glorie. Condițiile de pregătire erau deosebit de crude, de aceea pentru a-i împiedica pe elevi de la fugă sau să se sinucidă erau legați. Cu ocazia erupției vulcanului Etna la şcoala de gladiatori din Pompei majoritatea scheletelor descoperite în număr de 63 erau în lanțuri. De aceea sclavii nu o dată, dacă aveau o posibilitate de fugă n-o ocoleau sau se răsculau, cea mai mare răscoală a sclavilor cunoscută în istorie e cea condusă de Spartacus (73-71 î.d.Hr.) luptele de gladiatori fiind interzise abia în secolul a V-lea de către împăratul Honorius. Genurile de lupte erau foarte variate. Dimachierii se înfruntau având câte o sabie în fiecare mână. Alții luptau în care trase de cai. Alții purtau pe cap o cască fără vizibilitate orientarea făcându-se după zgomot. În anul 90 A.D. Domițian a organizat lupte între pitici şi femei interzise în anul 200. Dar cea mai groaznică şi hidoasă era cea numită “lupta la nesfârşit,, .Participanții erau aleşi dintre condamnații la moarte. Erau scoşi prima dată doi apoi pe măsură ce unul era ucis era scos din arenă şi intra următorul care era neînarmat. Apoi ucigaşul era dezarmat, iar sabia predată următorului care-l ucidea. Astfel ajungându-se la măcelărirea întregului lot de condamnați la moarte. În cazul luptelor curente viața celui învins era în mâna împăratului sau a celui mai mare în grad prezent în arenă. Dar decizia era în mare parte influențată de public. Gladiatorul amenințat cu moartea trebuia să ridice brațul în semn că cere îndurare. Dacă împăratul ridica mâna cu degetul gros în sus iar cu cealaltă flutura o batistă şi rostea cuvântul mitte (dă-i drumul), învinsul scăpa cu viață. Degetul mare în jos şi cuvântul ingula (ucide) pecetluia soarta gladiatorului învins care primea lovitura de grație. (Vasile Nicorescu,, Amfiteatrul cruzimii şi frumuseții - Mag. Istoric 12/45/ Dec. l970). Lucru curmat o dată cu instalarea creştinismului. Aproape trei sute de ani arenele Romane au fremătat de strigătele şi urletele celor care

strigau „*Creştinii la lei* “şi a curs mult sânge şi lacrimi. Pe bună dreptate *Roma imperiala* precum şi cetatea Ninive. poate fi numită cetatea vărsătoare de sânge. *Roma papală* urmându-i calea atunci când s-a mânjit cu sângele a aproximativ un milion de protestanți. *Domnul Isus a venit ca să nimicească lucrările diavolului*. Şi aceste au fost şi încă sunt peste măsură de multe. Au fost interzise jertfele umane, uciderea copiilor nedoriți sau vinderea lor. Soțul nu mai are dreptul de a-şi vinde soția sau copii, luptele de gladiatori sunt de domeniul istoriei. *Dar chipurile tot mai sunt venerate. împărăteasa cerului păgână e identificată cu Fecioara Maria. Cultul morților şi al moaştelor nu a fost eradicat. Crucea simbol cosmic la păgâni, a trecut drept simbol al creştinismului. Sărbătorile închinate zeilor, au fost consacrate sfinților creştini păstrându-se superstițiile legate de zilele respective.* Creştinii în toate vremurile au purtat războaie mai mult sau mai puțin religioase cu toate că Blândul Isus nu i-a învățat aceasta pe ucenici. De aceea pentru a face lumină asupra adevărului Dumnezeesc al Bibliei trimişii Domnului nu şi-au încheiat activitatea. Numele de creştin sau pretenția de a fi creştin fără a păstra şi în continuare spiritul Evanghelic şi apostolic al primilor creştini nu foloseşte la nimic. Şi acum ca şi pe vremea Domnului Isus mare e secerişul, dar puțini sunt lucrătorii şi aceasta atâta timp cât numiții creştini vor pune cuvântul oamenilor mai presus decât Cuvântul lui Dumnezeu.

Capitolul IV
NOUL TESTAMENT

„Cerul şi pământul vor trece dar Cuvintele Mele nu vor trece. " (Mat. 24.35) "Dar chiar dacă noi înşine sau un înger din cer ar veni să vă propovăduiască o altă Evanghelie, deosebită de aceea pe care v-am propovăduit-o noi să fie anatema. "
(Gal. 1.8)

Aşa după cum fiecare stat îşi are o constituție, care stabileşte recompense sau pedepse după caz cetățenilor lui, tot aşa şi creştinismul a plecat la drum cu Biblia. Vechiul şi Noul Testament. Aceste două cărți sunt inseparabile şi nu se poate renunța la una fără a o părăsi şi pe cealaltă motivat de faptul că Vechiul Testament, conține planul lui Dumnezeu cu privire Ia mântuirea omului cu prorociile sale privitoare la Domnul Isus, iar Noul Testament dovedeşte împlinirea **lor** în totalitate. "*Noul Testament se ascunde în cel Vechi iar Vechiul Testament se descoperă în cel nou,,* spune un învățat creştin, din primele secole.

Nici Domnul Isus şi nici apostolii Săi nu au lăsat să se înțeleagă că peste secole fi nevoie ca învățăturile lor să mai fie ajustate sau îmbunătățite. Dumnezeu, Domnul Isus şi apoi sfinții Săi apostoli, poruncind în nenumărate locuri din Biblie păstrarea cu strictețe a învățăturilor Sfintei Cărți fără nici o modificare.

Ce se întâmplă în zilele noastre? într-o broşurică semnată de Pimen arhiepiscopul Sucevei şi Rădăuților autorul îşi arată indignarea față de cei ce au beneficiat de inventarea tiparului şi s-au apucat să studieze Biblia considerând aceasta un pericol pentru unitatea Bisericii şi aceasta pentru că aceştia adică cultele Evanghelice nu țin seama nici de canoanele bisericii Ortodoxe nici de hotărârea sinoadelor şi nici de tradiție, pe care el o pune înaintea Bibliei. Unul din argumentele folosite este cel din Ioan 21.25, care spune: "*Mai sunt multe alte lucruri pe care Ie-a făcut Isus, care dacă s-ar fi scris cu deamănuntul, cred că nici chiar în lumea aceasta n-ar fi putut încăpea cărțile care s-ar fi scris.,,* **în scopul** justificării tradiției, Ortodoxia introduce o răstălmăcire flagrantă a Cuvântului. În versetul de mai sus nu se spune că nu s-a scris „Ce a învățat Domnul Isus,, ci doar că n-a fost loc pentru a scrie toate minunile Sale, ceea ce nu ne dă voie să adugăm tradiția la Biblie pentru a o denatura. Totuşi tradiția *are două aspecte şi anume: O parte a tradiției* se ocupă de viața şi martiriul Sfinților apostoli consemnate fie de cei ce i-au cunoscut personal, fie de cei ce i-au cunoscut pe aceştia, şi care cu toate că nu odată nu reflectă o realitate sigură totuşi nu denaturează Cuvântul. *A doua parte a tradiției* este cea adoptată în focul luptelor Hristologice, Mariologice şi iconoclastice, când pentru a o diviniza pe Maica

Domnului şi a introduce cultul imaginilor, a sfinților şi a moaştelor, sau a crucii, s-a procedat la inventarea unor scrieri de persoane anonime care au pus scrierile lor pe seama unor personalități consemnate în Evanghelii, cum ar fi”Protoevanghelia lui Iacob,,, sau „Pseudo Dyonisie Areopagitul„care au fost create în secolele II-IV. Şi să nu uităm. Toate cultele creştine recunosc drept canonice cele 66 de cărți ale Bibliei din care 39 ale Vechiului Testament şi 27 ale Noului Testament. In ce priveşte cărțile sau adausurile la unele dintre cărțile Vechiului Testament cum ar Tobit, sau rugăciunea celor trei tineri în cuptor, nici una dintre Biserici nu le consideră canonice recomandândule doar ca fiind necesare întăririi credinței. Şi de data aceasta pentru a avea un context pentru cele ce urmează cred că e bine ca în mod prescurtat să vorbesc câte ceva despre istoricul cărților Noului Testament. Cu ocazia traducerii Vechiului Testament în limba Greacă traducere numită *‚JSeptuaginta”*traducătorii i-au dat denumirea de *‚JLegamânt”*(Pact sau învoială). Sf.Apostol Pavel când vorbeşte despre Domnul Isus zice că El este *Mijlocitorul unui nou Legământ.* De aceea scrierile Evangheliştilor şi a apostolilor au fost numite şi cărțile Noului Legământ (Testament). Potrivit cu felul de a scrie de atunci Noul Testament a fost scris inițial fără semne de punctuație şi fără împărțirea actuală în versete şi capitole lucru făcut mult mai târziu. Actuala împărțire în capitole, datează din secolul al XlII-lea de la cardinalul Ştefan Langton (+ 1228) iar împărțirea în versete a facut-o editorul Ştefan Robert (1546) pe care a introdus-o în ediția Ieronim (Vulgata). Scrierile Noului Testament au fost scrieri ocazionale adresate unor biserici sau persoane particulare. Având vedere că la vremea respectivă cititorii cunoşteau multe date din actualitatea vremii în multe cazuri nu s-au dat detalii privitoare la persoane cum ar fi părinții Maicii Domnului, sau copilăria Domnului Isus, ceea ce a făcut ca în timp oamenii să încerce a umple aceste goluri care au dus la o viziune deformată a lucrării Domnului Isus şi al spiritul adevăratului creştinism prin fabricare de apocrife cu caracter dubios. Chiar de la început pentru a-i feri pe credincioşi de falsuri Sf.Ap.Pavel le scrie celor din Tesalonic:,, *Urarea de sănătate e scrisă de mâna mea: Pavel. Acesta este semnul în fiecare epistolă; ața scriu eu”(2 tes.3.17)* Pentru că pe vremea sa deja au început să circule epistole false şi bisericile au fost atenționate asupra pericolului de a fi duse în eroare prin cuvintele: *„Să nu vă clătinați aşa de repede în mintea voastră şi să nu vă tulburați de vreun duh, nici de vreo epistolă ca venind de la noi, ca şi cum ziua Domnului ar fi şi venit chiar. “(2. Tes.2.2)* Aşa că creştinii primelor veacuri când primeau o scriere se asigurau de autenticitatea ei dar neexistând tiparul copiindu-se aceste scrieri de la unul la altul, de la o biserică la alta, copiată mai mult ca orice carte din lume s-a ajuns la 350.000 de variante dar fără să i se fi alterat înțelesul.

Cele mai cunoscute copii de acest gen păstrate până acum sunt:

1) Codex Sinaiticus din secolul al IV-lea, şi cuprinde întreg Noul Testament în limba Greacă, păstrat în mănăstirea sf.Ecaterina de pe muntele Sinai.

2) Codex Vaticanus tot din secolul al VI-lea păstrat în arhiva Vaticanului cuprinde întreaga Scriptură, dar lipseşte începutul Vechiului Testament, iar din Noul Testament lipsesc: Evrei 9.14 şi 13,25 Epistolele I şi II Timotei, Tit, Filimon şi Apocalipsa.

3) Codex Alexandrinus datează din secai V-lea şi e păstrat la muzeul Britanic din Londra.

4) *Codex Ctaromontanus* datează din secolul al VI-lea şi se află la Paris.

5) Codex Cantabrigensis sau codex Bazac sec, V-VI.

6) Codex Laudianus, din sec. IV şi se află la Oxford.

Având în vedere că punerea la dispoziția credincioşilor a Noului Testament prezenta un pericol pentru biserica catolică ediția Noului Testament apărută sub îngrijirea cardinalului Xiemens din Toledo în 1514 a primit foarte greu aprobare din partea papei. În 1516, apare Noul Testament în limba Latină cu text paralel în limba Greacă în traducerea lui Erasmus din Rotterdam, iar în anul 1546 prima ediție a lui Robert Ştefan.

Având în vedere că unii critici răuvoitori au situat data scrierilor Noului Testament cu mult peste veacul apostolic de ordinul sutelor de ani, pentru a dovedi autenticitatea lor Biserica a procedat la studiul scrierilor unor scriitori bisericeşti contemporani apostolilor sau din generația următoare care în scrierile lor cu caracter apologetic au folosit fragmente din Evanghelii sau epistole. În primul secol s-au găsit citate din Evanghelii la Polycarp din Smirna, Clement Romanul şi Ignatius ucenicul lui Ioan. În secolul al II-lea au folosit citate din Scrierile apostolice Diognet (135), Justin Martirul şi filozoful (163), Hegesip şi Teofil din Antiohia (+ 181). Tațian din Asiria ucenicul lui Justin Martirul care compune pentru țara sa o armonie a Evangheliilor, cunoscută sub numele de “Diatesarul lui Tațian, “în care se vede o perfectă cunoaştere a Noului Testament. Ultima mărturie pentru secolul al II-lea o dă episcopul Lyonului Irineu (+202). Prin urmare apologeții Noului Testament din primul veac şi următorul dovedesc că Evangheliile au fost scrise la timpul respectiv de către cei ce au fost martorii minunilor şi a învierii Domnului Isus Hristos.

Sfintele Evanghelii.

Primele patru scrieri ale Noului Testament, se numesc *Evanghelii,* |n limba greacă cuvântul Evanghelie înseamnă răsplată pentru o veste bună, după care s-a luat înțelesul de *Veste buna a mântuirii neamului omenesc.* Primele trei evanghelii se numesc *sinoptice* deoarece în relatarea faptelor merg aproximativ în paralel şi cu multe asemănări. Unii apologeți creştini cum ar fi Irineu, au închipuit Evangheliile ca pe cele patru puncte cardinale iar Ciprian ca pe cele patru râuri ale Edenului. Alții le compară cu cele patru

fiare din vedenia lui Ezechiel,(Ez,l,5) şi cu cei patru heruvimi din Apocalipsa lui Ioan (4.6). Mai târziu fiind că nu se putea garanta autenticitatea chipurilor celor patru evanghelişti când biserica a admis picturile în locaşurile de cult cei patru evanghelişti au fost pictați având lângă ei un animal (vietate) ca de exemplu: Matei alături de un înger, Marcu cu un leu, Luca cu un taur, iar Ioan pentru a i se ilustra înălțimea ideilor sale un vultur. În ce priveşte caracterul Evangheliilor, evangheliştii nu şi-au propus să ne dea amănunte despre copilăria Domnului Isus sau a Maicii Domnului ci au pus accent pe învățăturile, minunile şi faptele Sale de aceea ele nici nu pot fi numite biografii complete a Domnului Isus sau a celor ce L-au însoțit. Mai târziu în scop tendețios sau din pioşenie exagerată s-a căutat umplerea acestor goluri apărând cărți apocrife care mai mult au stricat decât au ajutat prin împrumuturile păgâne relatate. Noi credem că tot ce trebue cunoscut pentru mântuirea noastră este expus în Sfânta carte, Duhul Sfânt s-a îngrijit ca să le cunoaştem De aceea orice încercare de a completa, ajusta sau îmbunătăți scrierile sfinte e tardivă şi neavenită.

1) *Sfânta Evanghelie după Matei.* Scrisă de apostolul Matei. Înainte de apostolie fiind vameş în Capernaum slujind romanilor. (Mat.9.9; 10.3) Se spune că a predicat 15 ani în printre evrei după care a plecat să propovăduiască neamurilor dar nu înainte de a scrie Evanghelia cei poartă numele. Se susține că a fost scrisă în limba aramaicâ, după care a fost tradusă şi în limba Greacă. Scrisă între anii 58-65 cuprinde o selecție a minunilor şi învățăturilor Domnului fără a păstra o ordine cronologică strictă. Evanghelia a fost scrisă cu scopul de a dovedi că Isus este Mesia cel promis.

2) *Sfânta Evanghelie după Marcu.* Numele autorului poate fi dedus din cap.14.51-52. Nume complet Ioan-Marcu. Ioan nume evreiesc, iar Marcu nume latin. A fost fiul Mariei în casa căreia se adunau credincioşii şi era nepotul lui Barnaba. A început lucrarea cu Sf.Pavel, a conlucrat cu Barnaba şi a fost colaboratorul Sf.Petru. Evanghelia a scris-o între anii 63-64, la Roma. Se spune că a înființat o biserică în Alexandria, de aici a plecat în Libia, iar când s-a întors în Alexandria (Egipt) a fost prins legat de ambele picioare şi târât pe ulițele oraşului apoi zdrobit şi însângerat a fost aruncat într-o celulă iar în ziua următoare i-au ars trupul, dar oraşul Veneția susține că îi deține osemnitele.

3) *Sfânta Evanghelie după Luca.* Despre acest evanghelist se cunosc puține lucruri. Pavel zice că el era doctor mai târziu pentru a legifera cultul icoanelor tradiția I-a investit şi cu ocupația de pictor cu pretenția de a o fi pictat-o pe Maica Domnului ceea ce e complet eronat, şi va fi explicat la capitolul: „Cultul icoanelor,, .Evanghelia a fost scrisă la Roma şi adresată unui patrician numit Teofil (iubitor de Dumnezeu) după unii un nume fictiv dar majoritatea cercetătorilor îl consideră o persoană reală. După unii Luca

ar fi murit la vârsta de 84 de ani de moarte bună. În Padua în biserica sf. Justina, există un sarcofag în care se susține că i s-ar păstra osemintele.

4) *Sfânta Evanghelie după Ioan* a fost scrisă în jurul anului 100. Renunță la relatarea unor date despre Domnul Isus acestea fiind deja cunoscute din celelalte Evanghelii în schimb ni-l descoperă pe Domnul Isus ca Om şi ca Dumnezeu. Despre această Evanghelie Origen spune: "Pentru a înțelege Evanghelia, trebuie să te fi odihnit la sânul Domnului Isus cum s-a odihnit Ioan,, Din modestie, acolo unde este vorba despre sine în Evanghelie el notează : „ucenicul pe care-l iubea Domnul „

5) *Faptele apostolilor*, a fost scrisă tot de Luca şi adresată tot lui Teofil în jurul anilor 62-63. Asupra denumirii părerile sunt împărțite. Unii susțin că ar trebui numită *‚faptele Duhului Sfânt'*, iar alții că ar trebui numită *„Faptele unor apostoli,,*. Evenimentele descrise sunt puse în ordine strict cronologică. Începe cu întemeierea Biserici din Ierusalim în centrul atenției fiind Petru şi Ioan, pentru ca apoi să-şi îndrepte atenția asupra lui Pavel. Relatarea se încheie brusc ceea ce a dat multă bătaie de cap teologilor neputând explica care ar fi cauza întreruperii.

6) *Epistola lui Pavel către Romani* a fost scrisă de Pavel care era orientat a predica Evanghelia în mari metropole unde populația era densă, cunoscând că provincia, de regulă o urmează. Dacă în majoritatea cazurilor epistolele lui Pavel sunt adresate unor biserici pe care le-a vizitat, de data aceasta e adresată unei biserici ce urma s-o viziteze. A fost scrisă prin dictare de către Tertius la sfârşitul celei de a treia călătorii misionare din Corint în anul 56. Prin această epistolă Pavel dovedeşte că păcatul este universal, că toți au păcătuit şi sunt lipsiți de slava lui Dumnezeu şi că toți au nevoie de mântuire atât iudeul cât şi grecul şi aceasta se realizează numai prin harul lui Dumnezeu. Se susține că epistola către Romani a stat la baza refornei religioase inițiate de Martin Luther.

7 şi 8 - *Epistolele Sf.Ap.Pavel către Corinteni I şi II* au fost adresate credincioşilor unuia dintre cele mai mari oraşe ale lumii antice. Acest oraş a intrat în conflict cu Roma fiind distrus în anul 146 î.d.Hr. După 100 de ani e reconstruit de Iuliu Cezar care-l preface în colonie Romană. Câştigă privilegii economice şi politice fiind ridicat la rangul de capitală a provinciei senatoriale Ahaia. Rapida dezvoltare, bogăția dobândită, a dus cu sine şi desfrâul. Epitetul "a trăi ca la Corint,, era un epitet nu prea măgulitor la adresa lor. Din 600.000 locuitori, 200.000 erau liberi iar restul erau sclavi. Aici se afla şi templul zeiței (Venus-Afrodita) a cărei preotese peste 1000 de ierodule ridicaseră prostituția la rang de religie (atenție la sf. Vineri a românilor care de aici îşi trage originea). Timpul n-a cruțat nici acest oraş. Din toată măreția sa a rămas praful. Devastat de barbari (Sec. IV), în 1205 cucerit de francezi, apoi cedat venețienilor, a trecut de la un stăpân la altul. Corintul de azi nu e clădit pe vatra vechiului oraş. Sf.Pavel a ajuns în Corint

în a doua călătorie misionară prin anii 50-51. Evreii respingându-l se îndreaptă înspre neamuri. Neprimind ajutor se întreține greu îi întâlneşte pe Aquila şi Priscila cu care se asociază la facerea corturiloi. Ca de obicei iudeii l-au pârât autorităților dar ajuns în fața proconsulului Galion fratele filozofului Seneca acesta îşi dă seama că învățătura lui Pavel nu prezintă pericol pentru imperiul Roman drept care Pavel e liber să propovăduiască stând aici un an şi şase luni. Componența Bisericii fiind foarte eterogenă, nu au lipsit nici problemele. După ce a plecat de acolo nu toate lucrurile auzite l-au bucurat. Unii îi contestau apostolia, alții mâncau în templele idoleşti. La Cina Domnului se petreceau lucruri neconforme cu învățătura Domnului Isus şi câte altele. Pentru a curma răul din rădăcină Apostolul le scrie prima epistolă din Efes în anul 55, iar a doua tot în acelaş an de undeva din Macedonia. Epistolele au avut efectul dorit ceea ce a făcut ca apostolul să-şi petreacă iarna anului 57/58 în Corint de unde scrie epistola către Romani.

9) *Epistola lui Pavel către Galateni.* Galatia era o provincie situată în Asia Mică (Turcia de azi). Aceştia au primit Cuvântul între anii 51-52, în a doua călătorie misionară, regiune vizitată de Pavel după aceea încă de două ori. După ce au primit Cuvântul, Evanghelia harului, s-au inflitrat iudaizanți care le învățau că nu poți fi bun creştin dacă nu respecți şi perceptele legii Mozaice: tăierea împrejur, sabatul, sărbătorile şi prescripțiile alimentare. Epistola a fost scrisă între anii 54-55, din Efes, cu scopul de a le explica celor din Galatia, că „Legea,, a fost un îndrumător spre Hristos, iar după ce a venit credința nu mai suntem sub îndrumarea ei şi dacă neprihănirea se capătă prin Lege atunci degeaba a murit Hristos.

10) *Epistola Sf.Ap.Pavel către Efeseni.* Efesul cu cei aproximativ 300.000 de locuitori situat în Turcia de azi (Asia Mică) era centrul de închinare al zeiței Diana (Artemis) care a preferat Efesul *şi şi-a trimis chipul ei chiar din cer.* Templul închinat ei a fot unul din cele şapte minuni ale lumii de atunci. Sprijinit pe 100 de colane, lung de 115 m. şi lat de 53 m. era un puternic centru de închinare păgân. Sf. Ap.Pavel ajunge acolo în a doua călătorie misionară a sa. Ca de obicei se adresează iudeilor, dar ei resping Evanghelia ceea ce face ca el să-i despartă pe credincioşi şi timp de doi ani îi învață în casa unuia numit Tiran. Dar cel căruia i se întărâta duhul la vederea atâtor idoli în Atena, intră în conflict cu argintarul Dimitrie şi cei din breasla sa sub învinuirea *că a declarat că zeii făcuți de mâini omeneşti nu sunt dumnezei.* Urmare acestei zarve el pleacă în Macedonia. *Epistolele Efeseni, Filipeni şi Coloseni* epistolele captivității au ca idee centrală, relația dintre Hristos şi Biserică, în care El este capul iar Biserica trupul.

11) *Epistola lui Pavel către Filipeni.* Acest oraş a fost numit mai întâi Datos, apoi Crenides (Izvoare), pentru ca în final să i se dea numele lui Filip al II-lea, tatăl lui Alexandru Macedon. Pavel ajunge aici urmare unei vedenii unde primi convertiți au fost o vânzătoare de purpură numită Lidia, o

ghicitoare eliberată de un duh de ghicire şi un temnicer. A ajuns aici prin anii 50-51 iar epistola o scrie între anii 58-60 probabil din închisoarea de la Roma.

12) *Epistola lui Pavel către Coloseni.* Situată în Asia Mică, pomenită de Herodot, în sec.V î.d.Hr. a fost dărâmată de un cutremur violent. Antioh cel Mare prigonitorul evreilor a colonizat evrei în Colose. Se pare că Biserica de aici a fost întemeiată de Epafras casa de rugăciune fiind în casa lui Filimon, Apfia fiind soția lui, iar Arhip fiul său. Epistola a fost scrisă din Roma din închisoare în anul 62 iar de aici rezultă că a mai scris o scrisoare celor din Laodicea despre care nu se ştie nimic dar se presupune că Laodicea odată decăzută epistola ar fi primit denumirea către Efeseni. *Şi dacă Efesenilor Pavel le arată* <u>ce valoare are biserica pentru Hristos</u> *celor din Colose le arată* ce <u>*valoare are Hristos pentru Biserica.*</u>

13 şi 14) *Epistolele I şi II către Tesaloniceni.* Fondat în anul 313 î.d.Hr. de Casander fiul lui Antipater regele Macedoniei. Acesta i-a dat numele soției sale Tessalonica fiica lui Filip al II-lea sora lui Alexandru Macedon. În a doua călătorie misionară, în anul 50 Pavel ajunge şi aici. Respins de iudei se întoarce către neamuri dar iudeii agită cetatea, ceea ce face ca după trei săptămâni să părăsească oraşul. Dar în urma sa au rămas câteva lucruri neclarificate cu privire la a doua venire a Domnului Isus şi la învierea celor adormiți ceea ce e dezvoltat pe larg în epistole. Ambele epistole au fost scrise din Corint prima în anul 51 iar a doua în anul următor.

15 ,16 şi 17) *Epistolele pastorale. I, II Timotei şi Tit.* Acestor epistole teologii le-au dat denumirea de epistole pastorale adresate la doi dintre colaboratorii lui Pavel; Timotei şi Tit. Timotei a fost lăsat în zona Efesului pentru a organiza bisericile de acolo iar Tit în Creta. În ce priveşte slujba de păstor în Noul Testament ea are un înțeles mult mai larg decât au înțeles-o teologii de a fi conducătorul unei comunități mai mari sau mai mici. Atât Timotei cât şi Tit au fost lăsați în două locuri diferite, pentru a organiza bisericile şi a investi prezbiteri, (bătrâni), episcopi (priveghetori) şi diaconi (slujitori). Dacă la traducerea Noului Testament şi aceste cuvinte s-ar fi tradus, nu ar fi avut înțelesul pe care îl are azi, pentru că în veacul apostolic nu exista slujba de păstor iar lui Timotei i se spune nu să păstorească ci *să facă slujba unui* <u>evanghelist</u> lucru pentru care a primit dublă investitură odată din partea lui Pavel prin punerea mâinilor şi a doua oară din partea cetei presbiterilor. De aici putem deduce că investirea în lucrare prin punerea mâinilor nu era ceva singular şi definitiv ci se repeta în cadrul legăturii frățeşti şi a conlucrării celor implicați în lucrare ori de câte ori era nevoie. Aceste epistole sunt nişte manuale de păstorire atribuite al tuturor celor implicați în lucrarea şi mai ales a bătrânilor. (Fap.20.28; 1 Petru 5.1-2) Epistolele adresate lui Timotei i-au fost scrise din închisoarea Romană în anul 62 iar cea către Tit în acelaş an din Epir.

18) *Epistola Sf.Ap.Pave! către Filimon.* Scrisă din închisoarea din Roma e o intervenție şi o recomandare către Filimon stăpânul lui Onisim în care-l roagă ca să-l primească pe Onisim robul său fugit, nu ca pe un rob ci ca pe un frate în Domnul Isus Hristos.

19) *Epistola Sf.Ap.Pavel către Evrei.* Cu toate că această epistolă e atribuită lui Pavel există voci care îi contestă paternitatea atribuind-o altor propovăduitori ca Barnaba, Apolo sau Sila. Ca dată a scrierii e considerată perioada anilor 60-70 fiind că nu e pomenită distrugerea Ierusalimului. E pusă față în față preoția lui Hristos şi cea levitică. Care au fost condițiile şi în ce scop a fost scrisă epistola ? La alegerea urmaşului lui Iacov fratele Domnului la păstorirea bisericilor din Ierusalim, se naşte o disensiune. Simon noul ales nu are de partea lui pe toți credincioşii, dar Tebutis, un iudaizant convins are de partea sa partizani hotărâți. Alegerea lui însemna întoarcerea la jugul Legii şi a preoției vechiului Legământ. Epistola a fost scrisă pentru a duce mângâiere şi întărire Bisericii din Ierusalim în momente grele când se punea problema: ori de partea lui Hristos şi a suferințelor ori de partea iudaizanților şi asigurarea liniştii.

Epistolele soborniceşti. Iacov, I şi II Petru ,precum şi I, II şi III Ioan, au primit denumirea de epistole soborniceşti datorită faptului că sunt adresate nu unei biserici în mod special, ci tuturor bisericilor din vremea respectivă cât şi celor din vremea noastră.

20, 21) *Epistolele I şi II Petru.* Biserica trece prin persecuții grele din partea statului Roman. De aceea era nevoie de răbdare şi supunere dar şi o viață de sfințire şi ferire de lucruri păgâneşti. Prima epistolă e scrisă din Babilon iar a doua în mod eronat se crede că a fost trimisă din Roma. Unii susțin că denumirea de Babilon ar fi denumirea figurativă a Romei dar din prima epistolă deducem că ea a fost într-adevăr trimisă din Babilon şi aceasta după ordinea stabilită celui ce o ducea. Prima biserica cea mai apropiată de Babilon fiind Pontul şi cea mai îndepărtată Bitinia. Ori dacă epistola ar fi fost scrisă din Roma ordinea, trebuia să fie inversă

22-23) *Epistolele soborniceşti ale lui Iacov şi Iuda.* Aceşti doi lucrători în via Domnului erau frați între ei şi frați ai Domnului Isus. Noul Testament vorbeşte despre patru credincioşi care purtau acest nume: 1) Iacov tatăl lui Iuda (nu Iscarioteanul). 2) Iacov fiul lui Alfeu, 3) Iacov fiul lui Zebedei şi fratele lui Ioan şi 4) Iacov fratele Domnului. Unul din frații lui Iacov se numea Iuda care din modestie se numeşte pe sine fratele lui Iacov. Epistolele au caracter moralizator şi îndeamnă la dragoste şi la fapte bune. Condamnă abuzurile şi deosebirile de stare socială. Iuda îşi arată indignarea față de cei ce s-au furişat printre credincioşi pentru a mânca o pâine nemuncită la mesele de dragoste ale creştinilor totodată umblând cu viclenii fiind o sursă de suspiciuni şi neînțelegere în Biserică.

Dacă la adunarea din Ierusalim Petru şi Iacov, au susținut ca să nu se

pună grumazul neamurilor un jug ce nu a putut fi dus de părinții lor şi nici de ei,(Fapt. 15.19-20) se pare că în parcurs Iacov s-a dat de partea iudaizanților care făceau presiuni asupra Bisericii, de aceea Pavel zice celor din Galatia că atunci când în Antiohia au venit cei de la Iacov, până şi Petru care mânca cu cei veniți dintre neamuri a început a îneput să se ferească. (Gal.2.11-12) Istoricul Iosif Flavius îl numeşte *fratele Domnului* şi-l prezintă ca pe un om iubit de toți iudeii, indiferent de convingerea lor mozaică sau creştină.

24,25,26) *Cele trei epistole ale Sf.Ap.Ioan.* Creştinismul trece printr-o perioadă grea nu numai din cauza persecuțiilor de care avea parte ci şi din cauza filozofiilor păgâne care începeau să-şi facă loc în Biserică. Controversa Cristologică, şi atacul împotriva originalității creştinismului a început deja din vremea sa. Apoi încercarea unor lideri ca Diotref de a acapara puterea. Toate acestea cereau explicații şi îndrumare. Epistola este rodul lui Ioan Apostolul dragostei dar fiind că în epistolă se numeşte pe sine *presbiterul* (Ioan fiind destul de bătrân la vremea respectivă), s-a avansat ideea posibilității existenței unui alt Ioan prezbiter şi nu Ioan Apostolul Domnului, teorie respinsă de covârşitoarea majoritate a teologilor. *{Datele de mai sus au fost preluate din „Studiul Noului Testament,, editat de Institutul Biblic şi de misiune Ortodoxă, ediția 1954 şi Studiul Noului Testament de Meril C, Tenney)*

27) Apocalipsa lui Ioan. Ultima carte a Noului Testament se numeşte Apocalipsa şi are înțeles de <u>revelație sau descoperire.</u> Este opera celui ce a fost Ioan Apostolul, scrisă sub îndrumarea unui înger trimis de Domnul şi cuprinde o descriere spirituală a luptei Bisericii pentru continuarea operei de mântuire a lumii, începută de Domnul Isus Fiul lui Dumnezeu şi care se desfăşoară crescând până la victoria finală a binelui şi a dreptății asupra răului a morții şi a întunericului. Anul scrierii este estimat a fi pe vremea domniei lui Domițian dar unii teologi se situează pe poziții diferite, stabilind ca ani ai scrierii anii 41-54 pe timpul domniei lui Claudiu iar alții în perioada 13 Oct.54- 9 iunie 68 în anii domniei lui Nero majoritatea cercetătorilor rămânând totuşi la perioada anilor 94-95. Conținutul şi forma Apocalipsei se apropie mult de cărțile proorocilor Ezechiel şi Daniel. Apocalipsa e cartea Bisericii oprimate. Este destinată *robilor Săi,* tuturor credincioşilor de atunci până la sfârşitul lumii. Ioan este alesul special care vede viitorul Bisericii în tablouri şi le transmite tălmăcirea credincioşilor din cele şapte biserici : *Efes, Smirna , Pergam, Tiatira, Sardes, Filadelfia şi Laodicea.* Cifra şapte are o semnificație Biblică arătându-se totalitatea, împlinirea iar cuprinsul scrierii se referă la viitorul întregii Biserici. Apostolul primeşte poruncă de la Domnul spre a le scrie şi transmite celor şapte biserici din Asia marele triumf al finalului luptei Bisericii. Ceruri noi şi un pământ nou; un mare triumf a lui Hristos. Fondul cărții e scris în lumina înfricoțătoare a martirilor care ardeau pe vremea aceea, a lui Nero (64-67), a doua în anul 95 declanşat

de Domințian, iar a treia cea declanşată de Traian în anul 98, motiv pentru care după atâtea lovituri Biserica a început să dea semnne de oboseală şi corupție, cartea are în centru numărul şapte. Şapte biserici, şapte îngeri, şapte duhuri, un miel cu şapte coarne şi şapte ochi, şapte sfeşnice, şapte tunete, un leopard cu şapte capete, şapte munți, şapte regi. Prezența numărului şapte în Biblie precum şi în creație e foarte evidentă: ziua de odihnă, crearea lumii, culorile curbubeului, şapte note muzicale, etc. Toate acestea trebuie să aibă o semnificație care depăşeşte puterea noastră de a înțelege. Simbolic numărul şapte reprezintă plinătatea, întregul, totalitatea, împlinirea, finalitatea, ca de exemplu cele şapte fericiri din Apocalipsa: (Apoc.1.3; 14.13; 16.15; 19.9; 20.6; 22.7; 22.14) Care ar fi semnificația celorlalte numere? *cifra unu,* reprezintă *unitatea şi originea,* în creația primordială şi e asociată cu divinitatea. *Doi,* este sinonim cu diferența, conflict, opoziție, dezbinare. *Cifra trei,* reprezintă stabilitatea echilibrul care fac un scaun stabil. Cifra trei e asociată şi cu învierea, căci în cea de a treia zi a ieşit la iveală pământul, ca prim salt de la materia moartă la cea vie. *Patru* este semnificația înfăptuirilor creatoare (3+1), patru puncte cardinale, patru dimensiuni lungime lățime înălțime şi timp. *Cinci este cifra harului (4+1)* în limba ebraică Ha'areț. cifra pământului este un multiplu de patru iar Haşamaim sau cerul este un multiplu de cinci şi apare în structura cortului legământului. *Şase este cifra omului* creat a şasea zi. Cifra căderii şi a nedesăvârşirii, a uzurpării (7-1). Numărul orelor dintr-o zi şi al lunilor dintr-un an e un multiplu de şase. Tiranii lumii ca Goliat, Nebucadnețar, Anticrist, au nume cu valoarea numerică şase. 666 expresia maximei răutăți. *Şapte , (3+4)* concordanța dintre Dumnezeu şi lucrarea Sa. *Opt (7+1)* desăvârşirea absolută (888) . După a şaptea zi vine învierea şi regenerarea. Socotind baza 7 cifra 8 este un nou 1 cum ar fi octava în muzică a opta notă este un nou do(c),repetarea celei dintâi. Deci Domnul Isus ne dăruieşte un nou început. În Gematrie numele ISUS este 888 (777+ 111). *Nouă (3x3)* produsul perfecțiunii divine şi apare în Biblie acolo unde este vorba despre judecată. *Zece (9+1),* apare după ce a avut loc judecata asociată cu ordinea perfectă, reaşezarea unei noi ordini. Zece porunci zece degete la Mâini şi la picioare. *Cifra 11 este sinonimă cu dezordinea, 12 cu guvernarea perfectă* 12 luni ale anului, 12 seminții ale lui Israel, 12 ucenici. *Treisprezece* este cifra răscoalei a apostaziei (Gen. 14.4; 17.25) 13 este al 6-lea număr prim. 40 este cifra ordinii (40 de ani în pustie, 40 de zile de post etc.) *Din enumerarea de mai sus se vede clar existența a cinci numere perfecte 1,3,7,10,12, care prin înmulțire(lx3x7xl0xl2) dau numărul 2520 care este cel mai mic multiplu comun al cifrelor de la unu la 10 şi ilustrează perfecțiunea cronologică, (cf. Daniel Brânzei)* în Apocalipsa, adversarii Bisericii sunt arătați prin animale sălbatice, monştri marini sau tereştri, iar instituțiile anticreştine *simbolizate prin* mădularele acestor fiare. Unele scene sunt descrise de mai multe ori,

repetarea marcând o gradație crescândă, aşa încât faptele reprezentate succesiv în felurite imagini şi scene, nu arată numaidecât o succedare cronologică ci evenimente simultane şi alternative unele îndepărtate de altele în timp. Numerele nu indică cantități ci valori simbolice. Unele realități analoge sunt indicate prin simboluri diferite, Domnul Isus Hristos e arătat ca Fiul Omului, Miel sau Călăreț. Imperiul Roman simbolizat prin cele şapte capete care se ridică din mare. Şapte împărați, şapte munți Roma fiind aşezată pe şapte coline.

În ce priveşte numărul 666, mulți sunt înclinați a crede că e criptograma numelui lui Nero. Dacă pentru vremurile noastre multe din tainele cifrelor s-a pierdut, scriitori şi cercetătorii secolului al II-lea creştin au susținut milenarismul pe baza Apocalipsei lui Ioan cum ar fi Papias din Hierapole, Justin Martirul şi Filozoful, Irineu, Hipolit şi Tertulian. În schimb Origen şi Clement din Alexandria s-au opus interpretărilor milenariste. După o lungă perioadă abatele Romano-Catolic Ioachim de Floris împarte cu ajutorul Apocalipsei istoria omenirii în şapte perioade revenind la milenarism şi făcând pronosticuri asupra sfârşitului lumii şi a întrupării lui Anticrist. Ioachim de Floris consideră fiara din Apocalipsa a fi islamismul. Ioan de Oliva o identifică cu un pseudopapă, iar Alcazar socoteşte că mileniul începe cu Constantin cel Mare. Wicliffe, Hus şi Ieronim, precum şi Luther, urmați de majoritatea teologilor protestanți, susțin că papa de la Roma e întruparea lui Anticrist. De la Nero până la Iulian Apostatul, de la Mahomed până la Hitler şi Stalin, se considera că Anichristul a fost întrupat în unul dintre ei.

Aceste eforturi de a descifra Apocalipsa s-au concretizat în conturarea mai multor teorii interpretative după cum urmează:

Teoria preteristă, *care susține că toate evenimentele descrise în Apocalipsa, au fost împlinite la vremea respectivă, iar cartea pentru noi are numai o valoare documentară.*

Teoria idealistă, susține că Apocalipsa a fost adresată unor biserici reale, dar are şi un caracter simbolic ilustrând lupta dintre bine şi rău cu triumful final al binelui, reducând-o la nivelul unor culegeri de fabule. *Teoria istoricistă,* susține că textul Apocalipsei se adresează unor biserici reale, dar capătă un caracter alegoric în care se poate observa o dezvăluire asupra întregii istorii a Bisericii de la începuturile ei până la victoria finală asupra răului fiind astfel transformată într-o istorie cifrată din simbolurile ei putând recunoaşte; căderea Romei, mahomedanismul, papalitatea sau reforma religioasă, etc.

Teoria viitoristă, care dă cheia interpretării din Apocalipsa 1.19," *Scrie dar lucrurile pe care le-ai văzut, care sunt şi cele care au să fie după ele.*" Apocalipsa este privită ca o cronică a vieții creştine din vremea Bisericii, şi ca o anunțare a evenimentelor viitoare din vremea sfârşitului. Nu pune accent sau nu caută să recunoască istoria trecută a lumii în textul

Apocalipsei. Ea rezervă descrierile din carte pentru evenimentele încă viitoare care îşi aşteaptă împlinirea. (cf.Daniel Brânzei)

în continuare voi reda sumar un model de interpretare istoricistă din cartea *„Schițe asupra Apocalipsei" de G.R.Brinke.*

„Apocalipsa înseamnă descoperirea lui Hristos pentru cei ce sunt robi ai lui Hristos. Sunt fericiți cei ce o citesc şi o păzesc. Ca împărați, credincioşii îl înfățişează pe Domnul Hristos, înaintea oamenilor. Ca preoți ei îi înfățişează pe oameni înaintea lui Dumnezeu. Biserica este înfățişată ca un sfeşnic de aur. Judecata începe cu Casa lui Dumnezeu. Haina lungă înseamnă demnitatea. Albul culoarea biruinței. Ochii Lui erau ca para focului, deci privirea Lui străbate totul. Arama aprinsă înseamnă judecata. Cele şapte stele îngerii celor şapte biserici. Stelele lucesc în noapte aceasta este şi datoria credincioşilor. Sabia este simbolul pedepsei. În Vechiul Testament Biserica nu este amintită. În Evanghelii de două ori (Mateil6.18; 18.17) dar este Taina ascunsă de veacuri descoperită Sf.Ap.Pavel. Biserica ia ființă în ziua Cincizecimii. *„Lucrurile pe care le-ai văzut"* Hristos în mijlocul sfeşnicelor. “*lucrurile care sunt"* cele şapte biserici, *„Lucrurile care au să vie"* Cele arătate în capitolele 4-22. *Prima Biserică Efesul* ar reprezintă perioada anilor 30-170 şi închipuie Biserica din timpul lui Ioan. Mersul tot mai rău. Lepădare de credință. Efes înseamnă a da drumul a lăsa mai moale. Nu poți suferi pe cei răi. Ai pus la încercare pe cei ce zic că sunt apostoli şi nu sunt, ceea ce înseamnă că în Biserica era disciplină dar s-a pierdut un lucru important, *dragostea dintâi.* Nicolaiții practică libertinismul moral despărțind biserica în conducători şi conduşi. Biruitorii vor mânca din pomul vieții la care nu a putut ajunge Adam. *A doua Biserică Smirna* ar cuprinde perioada 170-313, Smirna înseamnă amărăciune şi simbolizează Biserica persecutată. Pentru ca să dea miros plăcut smirna trebuie zdrobită sfărâmată. Domnul Isus nu găseşte cuvinte de mustrare ştiu necazul tău . *"Sinagoga evreiască'"* iudeii au ațâțat păgânii împotriva creştinilor iar ei au declanşat prigonirea inaugurată de Nero. Aceasta a fost perioada necazului de zece zile, a celor zece prigoniri importante ale acestei Biserici. Fii credincios până la moarte şi-ți voi da cununa vieții, stă scris în catacombele din Roma.

A treia Biserică Pergam, care cuprinde perioada 313-600 şi înseamnă cetate-înălțare, în greceşte legătură-căsătorie (gamos) întruchipând Biserica tolerată din vremea lui Constantin cel Mare. Biserica creştină devine cult oficial. Clerul se deosebeşte de restul credincioşilor prin îmbrăcăminte, devenind din nou slujitori ai altarului. Puterea Dhului Sfânt scăzută în Biserică e compensată prin ceremonii, liturghii şi fast cultic împrumutat de la păgâni. Dar mai există o rămăşiță care se opune inovațiilor antiscripturale. *Antipa* martorul credincios (cel ce este împotriva tuturor) rămâne credincios. Predomină învățătura nicolaiților. *„Mana ascunsă,,* este Domnul Isus

Hristos. Piatra albă înseamnă o recunoaştere deosebită din partea Domnului. În vechime, o piatră albă aruncată în urnă era un vot pentru, iar una neagră contra.

A Patra Biserică, Tiatira, cuprinde perioada anilor 600-1520, şi este cea mai lungă perioadă în raport cu celelalte. Cuprinde Biserica Evului mediu Romano-Catolic. Papalitatea e puternică. Învățătura Evangheliei e înlocuită cu tradiția, învățătura papei ca reprezentant a lui Hristos e inatacabilă. Biserica şi-a luat titlul de proorocită. Fiul lui Dumnezeu trece pe planul al doilea. Cultul Maicii Domnului e în floare. Biserica Catolică pretinde că deține învățătura curată dar Dumnezeu o vede ca pe sidonita Izabela, soția lui Ahab care l-a dus pe Israel în idolatrie. Roma nu vrea să se pocăiască de aceea o aşteaptă cele scrise în cap. 17.

A cincea Biserică Sardes (cel ce scapă prin fugă) perioada anilor 1520-1750 reprezintă reforma religioasă protestantă cristalizată după mari suferințe în timpul perioadei Tiatirei. O analogie dintre întoarcerea din robia babiloneană şi cea a libertății primite de protestantism după lungi perioade de suferințe şi războaie religioase. Biserica aceasta a primit mult. Baza credinței comform Scripturilor. Dar a rodit puțin din punct de vedere spiritual. Obiceiurile lumeşi precum beția, dansurile, etc, nu au fost interzise, şi s-a menținut o preoție diminuată precum şi botezul copiilor. Pe de altă parte s-a implicat în treburi de stat, în probleme sociale şi politice, care nu au a face cu Scripturile. Apoi puternicii zilei asemenea lui Constantin cel Mare s-au folosit de Biserică ca suport politic, de aceea ea devine o Biserică formalistă. Moartă.

A primit mult. A primit fundamentul mântuirii prin credință s-a implicat în promovarea libertății de gândire. A lucrat mult la răspâdirea Evangheliei dar n-a ajuns la învățătura despre a doua venire a Fiului lui Dumnezeu. A început bine, dar n-a mers departe. A luptat mult pentru răspândirea Evangheliei. De aceea Domnul Isus spune: “*Voi veni la tine ca un hoț"* hoțul fură tot ce-i de preț şi te pomenşti deodată sărac. De aceea la venirea Domnului Isus se vor pomeni că nu au ceea ce li se părea că au. Biruitorii vor fi îmbrăcați în haine albe şi nu li se va şterge numele din Cartea Vieții.

A şasea Biserică este Filadelfia (sau iubirea de frați). Începe aproximativ cu anul 1750. Este Biserica trezirilor şi a mişcărilor religioase din ultimul secol. Se remarcă predicatori de talie mondială ca: Wesley, Moody, Whitefield, care duc în popor Numele lui Dumnezeu şi trezesc o nouă fervoare religioasă. În aceste mişcări oamenii sunt gata să renunțe la plăcerile lumii şi se dedică lucrării de mântuire. Domnul Isus în această Biserică nu găseşte nimic vrednic de mustrat. Ea îşi judecă singură cusururile. Ridicată din Sardes ca un om care începe din nou a trăi i se încredințează lucruri mari. Începe o nouă lucrare de răspândire a Evangheliei bazată pe o nouă trăire în Duhul. Japonia, India şi Africa primesc Cuvântul

lui Dumnezeu. Se dă prioritate Spiritului înaintea slovei şi se dau pe faţă încredinţările mincinoase infiltrate între creştini. *„Fiind că ai păzit Cuvântul răbdării Mele, Te voi păzi şi Eu de ceasul încercării, care o să vină să încerce pe toţi locuitorii pământului"* Simbolic stâlpul înfăţişează puterea, podoaba, durabilitatea.

A şaptea Biserică şi ultima este Laodicea, care în limba greacă înseamnă ceva căldicel-greţos. Nu putem delimita anul începerii perioade dar ştim că ea se va sfârşi odată cu venirea Domnului Isus, cu ea încheindu-se istoria Biserici creştine. Starea ei e analogă cu cea de pe vremea lui Ilie. Pretenţiile ei sunt mari se laudă şi zice despre sine: *"Sunt bogat şi nu duc lipsă de nimic "* însă Domnul Isus o vede <u>săracă, oarbă şi goală.</u> (Apoc.3.17-18) se crede liberă, dar este roabă a păcatului. *„Iată Eu stau la uşă şi bat"* Rezultă că Domnul Isus nu mai locuieşte în Biserică ci afară şi lucrează personal cu cei ce-L primesc: *„dacă aude cineva glasul Meu şi va deschide uşa, voi intra la el şi voi cina cu el şi el cu Mine. "* Aici se încheie rezumatul cărţii susamintite.

Şi Henry H.Halley în *„Manual Biblic"* reia problema interpretării istoriciste astfel: Capitolele 1-3 din Apocalipsa, privesc zilele lui Ioan starea celor şapte bisericii fiind identică cu cea descrisă. Urmează introducerea la corpul principal al celor ce urmează în capitolele 4-22, *"Lucrurile care vor fi după ceea"* .(Apoc. 1.9; 4.1)

Căderea imperiului Roman de Apus. În secolele I-II, Roma ajunge la apogeu, în secolul al III-lea, încep războaiele civile şi urmează fărâmiţarea. În secolul al IV-lea, creştinismul devine religie de stat. În secolul al V-lea, imperiul Roman e divizat. Barbarii intră în Roma. Şi aceasta după 800 de ani de când nici un picior de cuceritor n-a intrat în Roma. Din Nord dau năvală barbarii grindina, focul şi sângele <u>primei trâmbiţe,</u> au ars pământul (Goţii în 409 cf.Apoc.8.7) au dat năvala în Italia. Marele munte arzând al celei de a <u>doua trâmbiţe</u> a fost aruncat în mare (Apoc.8.8-9). Vandalii în anul 422 au făcut ravagii în Galia, Spania şi Africa, timp de 30 de ani şi-au construit o flotă, care a nimicit (aruncat în mare) invincibila flotă Romană, cu o tradiţie de 600 de ani.

Marea stea aprinsă <u>a treia trâmbiţă</u> a căzut deasupra râurilor (Apoc.8.10-11). În anul 440 Attila al Hunilor vine din inima Asiei cu 800.000 de oameni. După ce a vânturat Europa de vest au nimicit armatele romane pe râurile Marna, Rhon şi Po. Când a murit Attila cursul Dunării a fost schimbat iar el a fost îngropat în albia râului. Apele Dunării şi acum curg peste mormântul lui. A fost întradevăr o plagă a râurilor. Soarele luna şi stelele s-au întunecat. Urmează <u>trâmbiţa a IV-a.</u> (Apoc. 8.12) O altă hoardă de barbari, în frunte cu Odoacru în anul 476 au asediat şi cucerit Roma. Deci au fost patru lovituri. Patru tâmbiţe groaznice pentru Roma: Goţii, Vandalii, Hunii şi Herulii.

A treia parte a Apocalipsei (Apoc. 8. 7,8 ,10,12), arată ruperea imperiului Roman în trei părți: Bizanțul, Roma sub stăpânire barbară, iar restul în mâna mahomedanilor care au ocupat-o în două etape: Asia şi Africa, apoi Asia Mică şi Grecia (Bizanțul în 1453) *Armata de lăcuste*, a cincea trâmbiță. (Apoc. 9.1-11) ieşite din abis, arată originea diavolească a nenorocirilor ce au urmat. Se crede că această armată de lăcuste ar reprezenta mahomedanismul sau perioada strâmtorării din urmă sau şi una şi alta. A şasea trâmbiță, (Apoc .9.12-21) vorbeşte despre o armată enormă 200.000.000 călăreți de la Eufrat care după 400 de ani de stăpânire au trebuit să cedeze puterea mahomedanismului Turc (Otoman). Deci trâmbița a şasea ar putea fi mahomedanismul Turc. Din versetul 17, se deduce că praful de puşcă folosit pentru prima dată, a avut un rol important în aceasta.

Măsurarea Templului. (Apoc. 11) Este măsurat numai Templul propriu zis. Curtea Templului şi Ierusalimul fiind lăsat pentru a fi călcat de națiuni timp de 42 de luni sau 1260 de zile, pe care cercetătorii, conform textului din Ezechiel 4.5, îi transformă în 1260 de ani. Se vede deosebirea dintre adevărata Biserică şi cea falsă. Se pare că e vorba despre o apostazie pe scară mare, în cadrul Bisericii descrisă în cap. 13. sub formă de fiară cu chip de miel şi leopard, iar în cap. 17, sub forma Babilonului. Această viziune I-a îmbolnăvit pe Ioan. (Apoc. 10.10) . Cei doi martori care proorocesc în sac şi cenuşă 1260 de zile (ani) conf.Apoc. 11.3; sunt adevărata Biserică prigonită în întregul Ev Mediu (aproximativ anii 500-1760), de biserica apostată, marea biserică catolică. Cei doi martori, care prooroceau în sac şi cenuşă, sunt Vechiul şi Noul Testament, care au fost interzise poporului în această perioadă, trimițând Biserica în ilegalitate. Femeia îmbrăcată în stacojiu, (culoarea preferată a clerului catolic), îmbătată de sângele sfinților. (Apoc. 17. 1-6) este Roma papală care a instituit inchiziția.

În capitolul 14 in Apocalipsa e redată o descriere amănunțită a adevăratei biserici şi a celor 144.000, urmaşii adevărați ai Mielului, aleşi din poporul lui Israel. Untdelemnul de măslin şi cele două sfeşnice sunt o referire la Zaharia 4.1-4; unde se explică că sfeşnicul reprezintă Casa lui Dumnezeu, iar măslinul Duhul lui Dumnezeu, incluzând Duhul în mărturia Bisericii.

Biserica apostată e aşezată pe *tronul fiarei* în chip de leopard şi miel. (Cap. 13) vorbeşte cu blândețe dar are apucături de fiară., uciderea celor doi martori şi persecutarea sângeroasă a sfinților din Evul Mediu de către Roma papală o dovedeşte, iar cei doi martori înviați şi ridicați la cer simbolizează Biserica purificată ca rezultat al persecuțiilor şi răspândirea Cuvântului lui Dumnezeu în lume după o perioadă destul de lungă de interzicere a ei în întunericul Evului Mediu care a ținut aproximativ 1260 de ani.(42 de luni) Reforma protestantă a pus Biblia în mâna credincioşilor schimbând caractere şi înviind-i la o viață nouă conform cu Cuvântul lui Dumnezeu.

Capitolul 12. 1-6; Femeia, copilul şi balaurul din acest capitol, ar avea

următoarea explicație: în versetul 5 femeia reprezintă pe Israel din care s-a născut Hristos, iar în versetul 7 reprezintă Biserica. Națiunea ebraică, crescută de Dumnezeu de-a lungul veacurilor, cu scopul de a-L aduce pe Hristos în lume e personificată aici ca o regină în gloria cerească dând naştere Copilului veacurilor. Copilul a fost Domnul nostru Isus Hristos pe care Satana a căutat să-l sfâşie de la naştere prin Irod. Dacă ar fi reuşit lucrarea de mântuire ar fi în fost împiedicată pentru o vreme. A reuşit prin Iuda, dar aceasta s-a întors ca un bumerang împotriva Satanei, care e neputincios în fața sângelui lui Hristos Balaurul e identificat prin şarpele cel vechi. Şapte capete încoronate şi zece coarne, simbolizează în mod evident stăpânirea sa ca prinț a lumii. Stelele cerului aruncate de el pe pământ, simbolizează puterea lui de a conduce oştiri din lumea nevăzută împotriva sfinților, sau a influența conducerile bisericeşti, sau şi una şi alta. *Războiul din cer*, (Apoc.12.7-15). Zdrobit pe Golgota Satana vrea să clatine stâlpii cerului dar e zdrobit. Totuşi el nu se lasă şi vrea să zdrobească lucrarea Bisericii. Prin fiul femeii în pustie înțelegem trecerea Bisericii adevărate în ilegalitate. *Biserica viitoare* un munte de glorie a lui Dumnezeu (Apoc. 21. 10-11) în urmărirea căreia s-a aruncat un râu de apă ca s-o înece dar fără folos. Femeia (Biserica) asemenea celor doi martori a stat în pustie tot 1260 de zile (ani) Pământul a dat ajutor femeii, ceea ce poate fi explicat prin libertatea acordată de Constantin cel Mare care pentru moment a oprit persecuția împotriva Bisericii, cele 1260 de zile petrecute în pustie au relație numerică cu cele 42 de luni. Ea a stat în pustie o vreme, două vremi şi o jumătate de vreme.

Şapte capete şi zece coame, semnul balaurului şapte este numărul împlinirii iar zece simbolul puterii mondiale. Înainte de epoca modernă au existat şapte mari împărății: *Egiptul,* (1660-1200 î,d.Hr) deci 400 de ani, *Asiria 300 de ani* (900-600 î.d.Hr.. *Babilonul* 70 de ani (606-536 î.d.Hr. *Persia* 200 de ani(536-330 î.d.Hr.) *Grecia* (330- 281 î.d.Hr.) Regatul întemeiat de Alexandru Macedon pe cât de repede s-a extins tot atât de repede a dispărut. *Roma imperială* socotită de la data expansiunii sale, a durat 600 de ani, (200 î.d.Hr.- 4 A.D.) iar *Roma papală* 1200 ani, aproximativ 600-1800. *Rana de moarte* (Apoc. 13.3) a unuia dintre capete (476) a fost vindecată *de creştinism* care cu o putere despotică timp de 1260 ani asemenea Romei imperiale a condus puterea politică şi religioasă a lumii 42 de luni echivalentul a 1260 de zile. socotind ca început anul 476, se ajunge la anul 1736. Aceasta fost perioada supremației papale menținută prin pretenția ei de a fi depozitara tuturor harurilor, de a lega şi a dezlega de păcate, de a sanctifica sau a arunca anatema, lucruri ce nu aparțin unui om sau unei organizații pământene. Papa se consideră înlocuitor al Domnului Isus pe pământ contrar celor spuse de Domnul Isus că *înlocuitorul* Său pe pământ la desăvârşirea Bisericii este *Duhul Sfânt. "Vă este de folos să Mă*

duc; căci dacă nu Mă duc Eu, Mângâietorul nu va veni la voi; dar dacă mă duc vi-l voi trimite." (Ioan 16.7) Pe lângă aceasta le zice apostolilor:,,^» *iată că Eu sunt cu voi până la sfârşitul veacului. Amin. (Mat.28.20)*

În războiul împotriva sfinţilor inchiziţia a ucis un număr de credincioşi estimat la un milion sau mai mult. Fiara are numărul 666 (Apoc.13.18) care poate reprezenta o persoană sau o instituţie coduşi de spiritul răului. Irineu explică numărul 666 prin cuvântul grecesc LATEINOS, în care L= 30; A= 1; T= 300; E=5:" 1=10; N=50; 0=70; S=200 care totalizate dau cifra 666. Roma papală a făcut din limba latină limba oficială sacră a bisericii. Canoanele, rugăciunile, decretele, bulele papale, binecuvântările şi anatemele, toate fiind emise în limba latină. Alţii socotind numărul 666 prin titlurile asumate de papa de la Roma. *Mielul nu este urmat de 144.000 de celibatari,* ci de 144.000 de evrei care au păstrat adevărata credinţă neîntinându-se cu lumea şi idolii ei. În*gerul cu o Evanghelie veşnică* pare să simbolizeze Evanghelizarea totală a lumii. (Apoc.4.6-7). Ferice de morţii care mor în Domnul. (Apoc. 14.12-13) Cele *şapte potire* (Apoc.16.1-9) par să simbolizeze catastrofele îngrozitoare care stau să se abată asupra lumii în zilele din urmă sau o referire concretă a căderii *Romei papale care a luat locul Romei imperiale. Al şaselea potir, din* Apoc. 16.12-16; anunţă Armaghedonul cu bătălia de acolo unde fiara şi proorocul mincinos îşi adună armata demonică pentru ultima confruntare cu Biserica adevărată împotriva căreia s-au coalizat fiara, (guvernul mondial) proorocul mincinos şi biserica apostată, dar războiul este pierdut şi se termină cu o grindină a cărei boabe cântăresc câte un talant. (50 Kg.) După cum *Roma imperială* s-a prăbuşit în trei etape toi aşa şi pentru *Roma papală* prăbuşirea are tot trei etape. Două războaie mondiale, trecute şi ameninţarea celui de al treilea. Dacă Babilonul e curva cea mare cf. Apoc. 17 (Biserica falsă) Biserica din Efes e văzută ca Mireasa lui Hristos. (Ef.5.32-33). În opoziţie cu femeia destrăbălată (Ez. 16.14-18) biserica falsă în relaţiile ei nelegiuite cu regii în alianţa dintre tron şi altar. Purpura şi stacojiul, e culoarea preferată a odăjdiilor îi place luxul şi necurăţia morală. (Apoc. 17.4) De aceea primeşte titlul de Babilonul cel Mare.(Apoc.l7.5) îmbătată de sângele sfinţilor martiri (Apoc,17,6). Femeia reprezintă şi oraşul curva cea mare, oraşul Roma. Mireasa lui Hristos Ierusalimul ceresc, cetatea Sfântă. (Apoc. 19.7; 21.2,9) *Cele două biserici sunt în antiteza una cu alta. Una persecutată şi fugărită în pustie cealaltă pe tronul puterii şi splendorii lumeşti asuprind adevărata Biserică.*

Şapte capete şi zece coarne ale Balaurului marea cetate care domneşte peste împăraţii pământului este Roma cea zidită pe şapte coline (Apoc. 12.3; 17.3, 18) *Şapte împărăţii mondiale* din care cinci au fost una este, iar cealaltă încă n-a venit. (Babilonul sau curva, al optulea împărat este unul dintre cei şapte (Apoc. 17.10,11) se pare o reînviere a fiarei după ce s-au trecut cele şapte capete şi zece coarne posibil indicând forma finală pe care o

va lua Antichrist. O biserică apostată pe tronul unui împărat mondial care se potriveşte de minune cu Roma. Prin şapte capete şi zece coarne înțelegem dorința de putere mondială dorită de biserică în alianță cu statul. Roma imperială a dispărut dar i-a luat locul Roma papală care a pretins supunere din partea cezarilor (a împăraților) *Plin cu nume de hulă* (Apoc. 17.3) titluri cu care se împopoţonează mărimile religioase. Titluri necuvenite "*Sanctitatea sa, înalt prea sfinția sa,, etc.* Tronul papei e purtat de 12 oameni îmbrăcați în stacojiu care e culoarea diavolului (Apoc.15.3) *devenind şi culoarea şi a ateilor comunişti;* Armata roşie, steagul roşu, Piața roşie, proletarul roşu, etc. Imoralitatea unor papi e atestată de istorie de aceea Domnul Isus spune: "*Ieşiți din mijlocul ei poporul Meu, ca să nu fiți părtaşi la păcatele ei şi să nu fiți loviți cu urgiile ei.* "(Apoc. 18.4)

Calul alb şi oştirile cereşti, (Apoc. 19.11-16) corespondentul primei peceți, înseamnă triumful final concretizat prin venirea Domnului (Apoc. 12.5; 20.2-7 1 Tes.1.7-10) la care precizăm că despre a doua venire a Domnului se vorbeşte în Noul testament de 3000 de ori, problemă ce nu poate fi ignorată.

Satana este legat. (Apoc .20.1-3) Izgonirea satanei din cer e pusă în legătură cu naşterea şi înălțarea Domnului, (Apoc 12.5) şi în continuare în legătură cu a doua venire aDomnului Isus Hristos. Unii cred că ambele pasaje se referă la acelaş eveniment, dar dacă acolo Satana a făcut rău pământului (Apoc. 12.12) acum e impiedicat s-o facă. (Apoc.20.3; 20.4-6)

Domnia de o mie de ani are diferite interpretări După unii o mie de ani calendaristici, după alții odihna sabatică după anul 6000 de la creație, de istorie a omenirii. Alții o consideră ca o perioadă nedefinită. Apocalipsa vorbeşte şi de două învieri, cărora li se dau interpretări diferite, teologi nefiind unanimi în argumentările lor.

Pierzarea finală a Satanei, (Apoc .20.7-10) care după ce va fi dezlegat va provoca un război folosindu-se de Gog şi Magog. Magoa e numele dat națiunilor din Nord ale moştenirii lui Iafet (Gen. 10.2), iar Gog este prințul lor (Ez.38.2) posibil prin aceasta reprezentând toate națiunile pământului. Se pune problema: de unde a adunat satana o oştire aşa de mare de moment ce a stat o mie de ani legat? Se crede că învierea generală va fi un bun prilej pentru Satana de a recruta din toate națiunile pământului destui luptători pentru lucrarea sa. *Ceruri noi şi un pământ nou* (Apoc.21.1-8) în care e vorba de căminul celor răscumpărați şi nu de o ordine nouă în lume. Istoria omenirii *se începe* într-o grădină *şi se termină* într-un oraş, Cetatea Sfântă *Noul Ierusalim* Mireasa lui Hristos nevasta Mielului străluceşte în toată splendoarea ei în opoziție cu Babilonul cetatea adulteră care a dispărut, iar adevărata Biserică e glorificată. (Apoc.21.2,9-10)

Noul Ierusalim are dimensiunile bine conturate 12000 prăjini 2400 km, lungimea fiecărei laturi. Zidul are 144 coți (12x12) sau 216 picioare. Cetatea

va apare ca un turn deasupra zidurilor iar toate dimensiunile sunt un multiplu de 12. Starea de har a luat sfârşit. “*Cine este întinat să se întineze şi mai departe.,,* întrucât spaţiul nu ne permite dezvoltarea şi a altor teorii ne oprim aici cu precizarea că Noul Testament conţine trei categorii de date. În prima categorie intră datele teologice care sunt obligatorii pentru mântuire care îl are în centru pe Domnul nostru Isus Hristos, ca singur Mântuitor. A doua categorie este facultativă şi anume cele legate de restricţii alimentare sau respectarea unor zile care ţin de încredinţarea şi pioşenia omului. Acestea pot avea chiar o formă de evlavie dar pot tăgădui puterea (Rom.14. 1-23; Gal.4.10; Col. 2.16; 2 Tim.3.5), iar a treia categorie de date Biblice sunt cele legate de proorocii unele împlinite altele împlinite parţial iar altele care îşi aşteaptă împlinirea. La înălţarea Domnului, când Petru îl întreabă pe Domnul Isus despre lucruri de viitor răspunsul este : “*Nu este treaba voastră să ştiţi vremurile sau soroacele; pe acestea Tatăl le-a păstrat sub stăpânirea Sa “(Fap. 1.7)* Pe de altă parte vedem că proorocii din vechime “*Cercetau să vadă ce vreme şi ce împrejurări avea în vedere Duhul lui Hristos care era în ei, când vestea mai dinainte patimile lui Hristos şi slava de care aveau să fie urmate.* “(1 Petru 1.11) Adevărul e că mintea omului e atrasă spre ceea ce e mister fiind curios să cunoască cât mai multe despre lucrările lui Dumnezeu dar toate acestea ţin de curiozitatea pioasă a omului ceea ce Dumnezeu nu interzice. Există proorocii din Daniel o parte împlinite cu exactitate, altele îşi aşteaptă împlinirea. În Apocalipsa există proorociri care s-au împlinit, altele urmează, de aceea noi trebuie să le cunoaştem cu încredinţarea că Dumnezeu le va aduce pe toate la împlinire ceea ce nu dă voie la polemici şi certuri sau chiar crearea de noi departamente de credinţă numai pe bază de milenism sau amilenism. La aceasta Sf.Ap. Pavel ne spune: “*Acum vedem ca într-o oglindă în chip întunecos; dar atunci vom vedea faţă în faţă. Acum cunosc în parte dar atunci voi cunoaşte deplin.."* (1 Cor.13.12) Aşa că Dumnezeu nu ne va da răsplăti pentru ceea ce am descoperit ci numai pentru dorinţa noastră pioasă de a cunoaşte cât mai multe despre implicarea înţeleaptă a lui Dumnezeu în mântuirea făpturii sale pe care a iubit-o până la jertfirea Fiului Său. Fiind că prezentul capitol se ocupă în mod succint de cărţile Noului Testament, nu putem trece cu vederea că începând chiar cu veacul apostolic au început să circule cărţi puse pe seama apostolilor de aceea Pavel se îngrijeşte ca scrierile sale să nu poată fi confundate cu cele false. (2 Tes. 2.2; 3.17) Pe de altă parte unii erau dispuşi să amestece datinile şi filozofiile omeneşti cu Evanghelia de aceea Pavel le spune celor din Colose: “*Luaţi seama ca nimeni să nu vă fure cu filozofia şi cu o amăgire deşartă, după datina oamenilor, după învăţăturile începătoare ale lumii şi nu după Hristos.* “(Co.2.8) De aceea chiar dacă canonul Noului Testament a fost oficial stabilit în anul 360 în sinodul local din Laodicea, totuşi primi creştini le-au socotit sfinte chiar de la început.

În cele ce urmează ne vom ocupa cât mai prescurtat posibil de câteva **cărți apocrife.** Una din probleme religioase ale tuturor vremurilor a fost problema corectării, sau a introducerii între credincioşii diferitelor religii lucruri ce nu mai puteau fi acceptate în mod normal. Dacă luăm ca exemplu poporul Evreu. Pe lângă canonul Vechiului Testament stabilit de Ezra şi păstrat cu sfințenie, în traducerea Alexandrină, au fost Introduse scrieri cu caracter pios, care au trecut şi în unele traduceri creştine ale Bibliei dar fără a avea pretenția de cărți inspirate, ca de exemplu, Tobit, Iudit, Bel şi balaurul etc. Dimpotrivă, dacă luăm ca exemplu cartea Iudit. Această carte conform Studiului Vechiului Testament editat de Institutul Biblic şi de misiune Ortodoxă nu e pusă în rândul cărților canonice, ci e socotită ca o lucrare de edificare a credinței, recunoscând că toate datele din cartea respectivă sunt false atât cu privire la timpul întâmplării povestite cât şi a personajelor implicate şi cu toate acestea Biserica Ortodoxă s-a grăbit să-i rezerve în calendar ziua de 7 septembrie ca zi a dreptei Iudita. În ultimul deceniu fiind scoasă din calendar. Dar să luăm şi partea spirituală a faptului povestit. Porunca a şasea, e foarte explicit expusă “*Să nu preacurveşti*" sau mai bine tradus „*Tu nu vei precurvi*" ori în cartea respectivă, Iudita pentru a salva cetatea Betulia asediată s-a dus în cortul lui Olofren comandatul oştirii duşmane, a păcătuit cu dânsul, l-a decapitat şi astfel cetatea a fost salvată. A făcut Dumnezeu derogare de la porunca Sa pentru un scop nobil? Imposibil. Dumnezeu când vrea să dea biruință, nu are nevoie de asemenea sacrificii. Dacă luăm ca exemplu pe Ghedeon. Cu trei sute de oameni împărțiți în trei cete, cu câte o trâmbiță, un ulcior şi o făclie, a biruit o armată de madianiți, iar atunci când Dumnezeu a vrut să scape Samaria, de încercuirea Siriană, i-a înspăimântat în aşa măsură pe sirieni, încât aceştia au fugit cât au putut de repede pentru a-şi salva viața aşa că actul de eroism al Iuditei nu-şi are locul în Teologia Biblică nici în cea iudaică şi nici în cea creştină. Cărțile necanonice cuprinse în unele ediții ale Vechiului Testament sunt: cartea Tobit, Iudit, cartea a II-a a lui Ezra, trei cărți ale Macabeilor, supliment la cartea canonică Estera, Supliment la cartea canonică a Iui Daniel, Istoria Suzanei, Bel şi Balaurul, cartea Baruh, Epistola lui Ieremia, înțelepciunea lui Isus fiul lui Sirah, supliment la cartea Daniel, Rugăciunea lui Azaria şi Cântarea celor trei tineri, Rugăciunea lui Manase şi Psalmul 151.

În continuare voi prezenta câteva apocrife mai semnificative în baza **cărora creştinismul a adoptat practici păgâne.** Pe vremea apostolilor între creştini se vede că au început să circule asemenea basme unele împrumutate de la evrei de aceea Sf.Ap.Pavel le spune trimişilor săi Timotei şi Tit să se ferească de basme evreieşti, lumeşti şi băbeşti. (Timotei 1.4; 4.7; Tit 1.14). Apocrifele sunt cărți scrie de autori anonimi care neavând autoritatea necesară pentru a-şi susține ideile şi a-şi introduce ereziile în Biserică şi-au pus scrierile pe seama unor personaje Biblice recunoscute. Numărul acestor

cărți este estimat la aproximativ 50. Referindu-se la aceste cărți Ieronim spune: “*în apocrife stă ascuns diavolul ca să ucidă pe cel nevinovat"* Având în vedere că Noul Testament nu cuprinde biografii complete a tuturor personajelor prezentate în susținerea unor erezii, sau satisfacerea unei curiozități pioase, s-au fabricat cărți care pentru a fi credibile au fost puse pe seama unor personaje implicate în lucrarea de mântuire, sau a discipolilor lor. Aceştia au fabricat istorii legate de copilăria Mântuitorului, a Maicii Domnului, despre Pilat, sau a unor sfinți sau personaje istorice din vremea Mântuitorului, la care voi da câteva exemple: *„Evanghelia lui Nicodim"* apărută în secolul al II-lea, *cuprinde* faptele lui Pilat. *„Protoevanghelia lui Iacov* “fratele Domnului, apărută în secolul al II-lea şi completată în secolul al V-lea a fost inventată pentru legiferarea cultului Marian. “*Trecerea Mariei"* abundă în tot felul de minuni şi culminează cu transportarea trupului ei. nepătat şi prețios în Paradis. Scrisă în secolul al IV-lea în perioada luptelor Mariologige. “*Evanghelia pseudo-Matei"* abundă de minuni făcute de Domnul în copilărie, cu toate că Ioan zice că prefacerea apei în vin la nunta din Cana Galileii a fost începutul semnelor sale. (Ioan 2.11) Tot în sprijinul justificării cultului Marian în secolul al VI-lea a apărut apocrifa *„Naşterea Mariei"* iar apocrifa *„Pseudo Dyonisie Areopagitul"* are drept scop legiferarea reintroducerii în creştinism a preoților ca slujitori al altarului. Sinodul din Laodicea prin canon 59 oprind utilizarea acestor lucrări atât în public cât şi în particular. În ce-i priveşte pe iudei şi ei au fabricat apocrife după modelul Roman al celor 14 cărți ale *oracolelor sibiline* (sibila fiind o proorociță care vestea voința zeilor) la care mai târziu (sec.III), au fost încorporate şi elemente creştine. *Cartea Enoh* a fost scrisă de un iudeu palestinian în sec. al II-lea î.d.Hr. În limba ebraică sau aramaică, în anul 1773 găsindu-se o copie a cărții în Abisinia, iar în anul 1880 o copie în limba greacă. Autorul explică numele lui Adam cu inițialele numirii greceşti a celor patru puncte cardinale. Cartea are 68 de capitole şi vorbeşte despre înălțarea Iu Enoh la cer, care descrie cele văzute acolo, cu toată istoria omului de la potop. *Cartea a IV-a a Macabeilor* cuprinde istoria martiriului celor şapte frați Macabei şi a lui Eliazar, drept pilduire a principiului filozofic; „datoria rațiunii de a stăpâni pasiunile.,, cu elemnte de filozofie stoică.

Cartea jubileelor, cuprinde istoria Biblică până la instituirea paştilor, numită şi mica geneză. În această apocrifă istoria e împărțită în perioade de câte 50 de ani de unde îi vine şi numele. Pretinde că e o revelație specială pe care a primit-o Moise din partea unui înger pe muntele Sinai. Are multe adausuri legendare. Autorul pretinde că Legea (Tora) este scrisă pe Table cereşti, că este respectată de îngeri şi că este descoperită treptat oamenilor. *Psaltirea lui Solomon,* cuprinde 18 psalmi atribuiți lui Solomon, dar care de fapt deplânge soarta evreilor din vremea macabeilor. *Apocalipsa lui Baruh*

secretarul lui Ieremia, căruia i se atribuie mai multe apocalipse, cu descrierea răpirii lui în al cincilea cer cu care prilej povesteşte despre locurile unde a fost. *Cartea a IV-a lui Ezra* are 10 capitole şi cuprinde şapte viziuni despre venirea lui Mesia, judecata lumii şi nimicirea imperiului Roman. Î*nălțarea lui Moise la cer,* păstrată în fragmente cuprinde dispoziții date de Moise urmaşului său Iosua, cu privire la ce va pătimi Israel şi despre timpurile Mesianice din care lipseşte tocmai episodul cu înălțarea lui Moise la cer, cu toate că Deutoronomul zice că Dumnezeu nu l-a luat pe Moise la cer, ci i-a îngropat trupul într-un loc necunoscut. Un curent evreesc este şi cel al *cabaliştilor.* Aceştia pretind că Dumnezeu i-a descoperit lui Adam oral toate misterele însă din pricina păcatului Adam le-a uitat. Dar la pocăința şi rugăciunea sa, Dumnezeu i le comunică în scris într-o carte în care învățăturile sunt ascunse în cuvintele literele şi numerele Biblie, iar ei cabaliştii prin Set, Moise şi Ezra au ajuns în posesia acestor secrete. Apoi au mai apărut cărți la care au contribuit şi iudeii şi creştinii cum ar fi: înălțarea lui *Isaia la cer, Cărțile lui Adam* în număr de şase, *Evanghelia Evei, Testamentul lui Adam, povestiri despre Maica Domnului, Copilăria lui Isus în Egipt şi Nazaret,* povestiri naive fără suport Evanghelic. Cum ar fi: *Evanghelia arabică a copilăriei Domnului Isus,* o carte cu caracter fantezist în care prezintă minuni ale Domnului Isus făcute în Egipt. Apoi *Evanghelia după Evrei* o adăugire la Evangheliile canonice, care chipurile cuprinde cuvinte ale Domnului Isus ce nu au fost scrise în Evanghelii. Carte scrisă după anul 100. *Evanghelia ebioniților,* este o compilare a evangheliilor sinoptice pentru justificarea doctrinei ebionite. Scrisă în secolele II-IV. *Evanghelia egiptenilor,* o suită de conversații imaginare dintre Isus şi Salome scrisă între anii 130-150 folosită de sabelieni. *Evanghelia lui Petru* apărută la jumătatea secolului al II-lea pentru justificarea doctrinei dochetiste antiebraice. *Evanghelia lui Toma* cuprinde viața lui Isus între 5 şi 12 ani, în care sunt prezentate tot felul de capricii copilăreşti ale Domnului, care îi pedepsea pe tovarăşii de joacă făcând să le crească urechi de măgar sau ucigându-i. Scrisă în secolul al II-lea. *Evanghelia lui Iosif tâmplarul,* scrisă în Egipt în secolul IV îl glorifică pe Iosif. *Apocalipsa lui Petru* cuprinde descoperiri făcute lui Petru cu privire la rai şi iad despre care Eusebiu din Cezarea zice că e falsă ca şi multe altele. În secolul al II-lea apare o apocrifă numită *Faptele lui Pavel* în care e lăudată abstinența. În *faptele lui Petru* scrise

În secolul al II-lea, e dezvoltată o poveste de dragoste a fiicei lui Petru şi conflictul său cu Simon Magul. Din această apocrifă parțial s-a inspirat autorul romanului „Quo vadis. "*Faptele lui Ioan* o revoltătoare imagine a senzualității, cu istoria unei vizite a lui Ioan la Roma. În *Faptele lui Andrei* printre altele se spune că Andrei a îndemnat-o pe Maximina să se abțină de la relații intime cu soțul ei împăratul, pentru aceasta fiind martirizat, *la,*

faptele lui Toma sunt date reguli şi învăţături cu privire la abstinenţă. *Scrisoarea lui Petru* către Iacov fratele Domnului, e un atac violent împotriva lui Pavel. *Epistola către Laodicea* se declară ceea ce nu este. Epistola cea pierdută şi aflată şi care cuprinde învăţături culese din epistole puse cap la cap. *Epistola lui Pavel către Seneca* şi răspunsul său, un fals al secolului IV. *Scrisoarea lui Agbar regele Edesei către Isus* care fiind bolnav îi cere lui Isus să-l vindece. Pentru aceasta fiind trimis un ucenic. Aceste falsuri au început să circule chiar de pe vremea apostolilor de aceea apostolul Pavel se îngrijeşte ca credincioşii să nu cadă în vreo capcană: *„Urarea de sănătate este scrisă de mâna mea; Pavel. Acesta este semnul meu în fiecare epistolă; aşa scriu eu."*(2 Tes.3.17). Fiindcă biserica primară a ştiut să se ferească de cărţile false şi-a putut păstra sute de ani fiinţa sa Evanghelică şi apostolică, dar cu timpul multe din aceste falsuri au biruit. Apostolul Pavel socotindu-le basme băbeşti, evreieşti şi lumeşti de care un credincios trebuie să se ferească.

în momentul de faţă poporului Român i se oferă diverse broşurele care nu au nimic a face cu adevăratul creştinism şi cu Scripturile, cum *ar fi: Minunile Maicii Domnului, Visul Maicii Domnului, Brâul Maicii Domnului, Epistola lui Isus, Sf. Mina* etc. În unele sunt blestemaţi cei ce nu ţin posturile, poruncite de biserică, cu toate că Biblia a lăsat postul la voia omului fără a stabili date sau perioade precise, *“Că nu ce intră în om îl spurcă ci numai ce iese din gură* “pentru că din prisosul inimii vorbeşte gura. Într-o altă epistolă se spune: Numai Măicuţa mea Mă îmblânzeşte căci altfel v-aş fi nimicit demult. Dacă Domnul Isus ar fi un preot pământean, n-ar avea milă de slăbiciunile noastre şi ar sta gata să ne nimicească, sau dacă ar fi un conducător politic capricios ar fi nevoie de un sfetnic care să-L tempereze, dar cel ce a scris broşurică n-a citit Biblia şi nu cunoaşte nici Spiritul nici Slova ei. aruncând hulă împotriva lucrării de mijlocire a Domnului Isus. De aceea iată ce zice Sf. Pavel în legătură cu slujba de Mare Preot a Domnului Isus: *„Căci n-avem un Mare Preot care să n-aibă milă de slăbiciunile noastre ; ci unul care în toate lucrurile a fost ispitit ca şi noi dar fără păcat.,,* (Evrei 4.15) Biserica Catolică şi cea Ortodoxă a dat cu mari precauţii Biblia în mâna poporului, socotind-o o sursă de erezii dar nu înainte de a-i face ceva îmbunătăţiri astfel: în susţinerea Cultului Marian s-au operat de către Biserica Ortodoxă câteva corecturi şi anume: în locurile unde *scrie fraţii Domnului,* fie că s-a corectat prin *verii Domnului,* fie s-a adăugat o notiţă de subsol „verii Domnului".

Textul din Matei 1.25; în original şi în toate traducerile sună în felul următor: *„Dar n-a cunoscut-o, până ce ea a născut un fiu. Şi el i-a pus numele Isus "* De aici rezultă că până ce ea a născut. Iosif nu a avut raporturi cu Maria, dar sugerează că după naşterea Domnului Isus raporturile conjugale au decurs normal. Dr. Gheorgiu în comentariul său la Evanghelia

după Matei scris în timpul când încă versetul 25 din Matei capitolul 1 nu era încă modificat e pus în încurcătură cu privire la fecioria ei permanentă de aceea el spune: *Până la naşterea lui Isus Iosif n-a cunoscut-o, ceea ce ne face să presupunem că şi pentru viitor Iosif s-a purta la fel cu Maria,,* în susținerea fecioriei permanente a Maicii Domnului, la acest text s-a umblat puțin, şi acum el se prezintă cam în felul următor: *„Şi astfel Maria a născut fără să fi cunoscut bărbat"* ceea ce nu mai implică viitorul căsniciei lor ca în original, ci e doar o concluzie. Acolo unde în original e scris primul născut, s-a modificat prin Unul născut, ceea ce din nou denaturează textul. Iar acolo unde scrie *presbiter sau bătrân,* cuvânt respectat în toate traducerile a fost modificat prin cuvântul *preot.* Prin modificările pe care le-a făcut ortodoxia, încălcând textele din Gal. 1.8; Apoc. 22.18-19; Deut. 4.2 şi altele, cu scopul vădit de a susține fecioria permanentă a Maicii Domnului şi pentru a justifica preoția, cei ce au făcut-o şi-au asumat o mare răspundere în fața lui Dumnezeu. De aceea am considerat de datoria mea să verific două traduceri străine în limba engleză şi anume: „King James Version,, şi Biblia Catolică din America „The New American Bible,, pentru a vedea dacă şi ei au avut îndrăzneala de a face modificări în Biblie. Şi cu toate că Catolicii susțin cele trei dogme din afara Bibliei ca, „Imaculata concepțiune a Mariei,, (adică naşterea ei tot de la Duhul Sfânt.), fecioria ei permanentă şi ridicarea ei cu trupul la cer au păstrat în traducere înțelesul originalului grec astfel: Textul din Matei 1.25 luând ambele versiuni înțelegem că ele se aseamănă. În prima traducere scrie: *“And knew her not till she had brougth forth her firstborn son: and he called his name Jesus.,,* Iar a doua spune: *„She had no relations whith until she born a son, and he named him Jesus.“* Locurile în care ortodoxia a modificat cuvântul,, primul născut,, prin Unul născut ambele traduceri au tradus prin *,firstborn son,,* (primul născut). Acolo unde ortodoxia a modificat cuvântul frații prin verii Domnului cele două traduceri au păstrat cuvintele din original *„brothers and sisters,,* adică frați şi surori, iar textul din Iacov 5.14, în prima traducere zice *„elders of the church,,* iar a doua *„presbiters of the church,,* ceea ce înseană bătrân şi nici într-un *caz priest* (preot), ca în traducerea ortodoxă română. Dar să nu uităm. Cei ce trag Biblia după dânşii pentru a respecta hotărârile sinodale, sunt categorisiți de Domnul Isus în felul următor: *“Vai de voi învățători ai Legii! Pentru că voi ați pus mâna pe cheia cunoştinței: nici voi n-ați intrat, iar pe cei ce voiau să intre, i-ați împiedicat să intre.,,* (Luca 11.52) Pentru un adevărat creştin luminat de Dumnezeu, Biblia e clară şi pe înțeles: *„Şi învățați-i să păzească tot ce v-am poruncit.,,* (Mat.28.20) zice Domnul Isus trimişilor Săi, iar ei la rândul lor ne zic şi nouă: *,*Să învățați să nu treceți peste ce este scris“* (1 Cor. 4.6). Ajung aceste porunci? Eu cred că da. **„Şi peste toți acei ce vor umbla după dreptarul aceasta şi peste Israelul lui Dumnezeu să fie pace şi îndurare... (Galateni 6.16)**

Capitolul V
STATUL ŞI BISERICA

„Nu ştiţi că prietenia lumii este vrăjmăşie cu Dumnezeu?“
(Iacov 4.4)

Statul şi Biserica. Două entităţi care în decursul istoriei, s-au confundat s-au contrazis sau şi-au urmat drumul separat fiecare dintre ele urmându-şi calea şi îndeplinindu-şi misiunea. Dacă în antichitate statul şi religia a făcut corp comun ceea ce a fost specific creştinismului primar era că el a evitat alianţa cu statul, conform învăţăturii Domnului care spune: *„Daţi dar Cezarului ce este al Cezarului şi lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu“* (Matei 22.21). Până aici vechile orânduiri au fost clădite pe unitatea dintre stat şi religie, în care religia avea putere absolută. În mod eronat teoreticienii comunismului, au emis teoria că religia a fost inventată pentru aservirea individului de către stat. Dimpotrivă în cele mai multe cazuri, religia era aceea care dicta statului având putere absolută împăraţii fiind acei care se supuneau religiei. Aceasta a făcut ca împăraţii Romei să urmărească şi acest obiectiv: Divinizarea împăratului, din care cauză creştinii au intrat în conflict cu statul Roman, neînţelegând să dea Cezarului ceea ce i se cuvine numai lui Dumnezeu, adică închinarea. În asemenea condiţii viaţa privată precum şi cea publică a cetăţeanului era sub privirea necruţătoare a religiei în alianţă cu statul. Statul era o comunitate religioasă; regele un pontif; legea o formulă sacră; patriotismul o pietate. Libertatea individuală? ceva necunoscut. (cf. Foustel de Coulanges.- „Cetatea antică„) Şi în continuare: Omul era aservit statului şi religiei cu trup şi suflet. Ritualurile trebuiau îndeplinite sub presiune şi erau bine primite de zei. Forma primând sentimentului.

În schimb, religia propovăduită de Domnul Isus, ia o expresie mai înaltă. Devine un act de credinţă lăuntrică, nu o formă de incantaţie. Teama de zei a fost înlocuită cu dragostea faţă de Dumnezeu. Creştinismul nu mai este o religie casnică a unei familii, cetăţi sau naţiuni. Domnul Isus spune: *„Duceţi-vă în toată lumea şi propovăduiţi Evanghelia la orice făptură“* (Marcu 16.15). În cadrul acestei mentalităţi evreii au găsit un prilej de poticnire atunci când Sf. Petru a intrat în casa lui Corneliu, până atunci timp de aproape 20 de ani ei ferindu-se de orice contact cu neamurile, *cu toate că Dumnezeu nu este numai al iudeilor ci şi al neamurilor* (Rom. 3.29). De aici înainte prezenţa străinilor nu mai profanează închinarea evreilor, fiind că toţi sunt ai lui Hristos şi toţi sunt preoţii Săi. De aici înainte religia se dăruie, caută, iese în faţa celor pierduţi şi rătăciţi pentru a le tăia calea. Dacă vechile religii excludeau străinii de la ritualurile lor, creştinismul îi cheamă pe toţi oamenii care deopotrivă sunt făpturile unui singur şi al aceluiaşi Dumnezeu socotindu-i pe toţi fraţi. De aceea creştinii primelor trei secole nu s-au

amestecat cu statul şi politica lumii. Împărăția propovăduită de ei pregăteşte suflete pentru o împărăție care nu e din lumea aceasta. Unde nu există zăngănit de arme binecuvântate de *slujitorii bisericii.* Religia nu mai este totuna cu statul. A-l asculta şi cinsti pe Cezar nu e totuna a-L asculta şi cinsti pe Dumnezeu. Timp de aproape trei secole, între domeniul guvernării şi cel al Evanghelizării a fost o prăpastie, iar creştinii au ştiut să se lipsească de protecția statului eliberându-se complet de politică. Religia creştină învață că datoria cea mai mare a unui cetățean, nu mai este de a-ți dărui trupul, puterile şi viața statului. Politica şi războiul nu mai înseamnă totul pentru om. Patriotismul nu mai e suma tuturor virtuților, căci sufletul nu-şi mai are patria pe pământ. Creştinismul I-a învățat pe om că mai are şi alte îndatoriri afară de aceea de a trăi sau muri pentru cetate. A făcut deosebire între virtuțile private şi cele politice sau publice. În primele trei secole creştinismul nu a pretins ca dreptul (legea statului) să depindă de religie, Creştinismul se ocupa de drepturile omului dar nu şi de relațiile de interese, situându-se în afara oricărei preocupări pur lumeşti. (Foustel de Coulanges) Dar lucrurile nu s-au oprit aici pentru creştinism. Caracterul creştin primar s-a alterat atunci când creştinismului protejat de stat i s-a oferit gloria lumii. Care au fost condițiile carte au facilitat aceasta ? După o perioadă de glorie imperiul Roman intră în declin. Hotarele i s-au extins prea mult. Popoare peste popoare au fost subjugate. Un teritoriu vast care pentru posibilitățile de atunci s-a dovedit din ce în ce mai greu de guvernat. Dar ceea ce a dus la declinul şi prăbuşirea imperiului Roman, ca de altfel fiind cauza tuturor prăbuşirilor în lume a fost lupta pentru putere. Printre cei implicați în cursul evenimetelor, se aflau Clorus şi soția sa Elena. Constanțiu împreună cu Galeriu au fost investiți de către Maximian cu titlul de Caesar. După 21 de ani Diocleţian împreună cu Maximian renunță la putere locul lor cu titlul de august fiind preluat de Constanțiu şi Galeriu, care la rândul lor au numit alți doi caesari pe Daia sau Maximinus şi Severus. În cursul unor bătălii împotriva barbarilor din Britania, Constanțiu moare iar locul lui e ocupat de Constantin fiul său. Acesta e nevoit să lupte împotriva rivalilor săi. În 310, Maximian se proclamă împărat în sudul Galiei, dar este învins de Constantin şi constrâns să se sinucidă. La 5 Mai moare Galerius, iar Liciniu ajunge august al Orientului. La 28 Octombrie 312, la podul Milvius (lângă Roma) Maxențiu fiul lui Maximian este înfrânt de Constantin care devine unicul stăpân al Occidentului.

Urmare a unei viziuni relatată diferit de istoricii Eusebiu şi Lactanțiu, se dă edictul de toleranță prin care creştinii primesc acelaşi drept de a exercita cultul asemenea celorlalte culte din imperiu. Pentru creştinii persecutați de secole acest edict dat în Milan în anul 313, a fost ca o mană din cer, iar Constantin trimisul cerului. Iată conținutul edictului: *„Având în vedere că libertatea practicării religiei nu trebuie împiedicată şi că trebuie a*

recunoaşte fiecăruia dreptul de a cinsti pe Dumnezeu cum crede de cuviință, am poruncit mai dinainte ca şi creştinilor să le fie îngăduit a-şi păstra cultul şi credința lor. Dat fiind că în acest rescript în care s-a recunoscut acest drept, au fost puse anumite condiții, unii se vor lepăda poate de această credință. Când dar eu împărat Constantin şi eu împărat Liciniu am sosit la Milan, ne-am hotărât la tot ce este folositor şi bun pentru stat am hotărât între altele pe care le-am socotit de folos obştesc, să lăsăm atât creştinilor cât şi celorlalți libertatea de a alege cinstirea lui Dumnezeu spre care se vor simți atraşi, pentru ca Dumnezeu să ne fie binevoitor nouă tuturor care trăiesc în imperiul nostru. Afară de aceasta hotărâm pentru creştini, ca locurile unde ei obişnuiesc să se adune, să li se înapoieze imediat şi gratuit, iar cineva va primi în dar aceste locuri, să le înapoieze numaidecât creştinilor şi fiind că creştinii aveau afară de locurile de închinare altele nu ca proprietate individuală ci aparținând comunităților lor, vă poruncim a le înapoia, rămânând ca cei ce le vor cere de la mila noastră să se adreseze guvernatorilor. Grăbiți-vă de a executa această poruncă cât mai iute, pentru a contribui astfel la asigurarea liniştii publice şi pentru ca rândurile acestei porunci să ajungă la cunoştința tuturor, faceți să se aşeze la toate locurile . " (Eusebiu din Cezarea. „Istoria Bisericească,, Cartea a X-a.)

Cu toate că edictul de toleranță e atribuit în totalitate lui Constantin cel Mare documentul a fost difuzat fără semnătura sa, ci numai cu a lui Liciniu coimperatorul Orientului. Decretul sus notat a avut asupra creştinilor o influență enormă provocând un ataşament deosebit față de împărat şi de statul care le asigura liniştea şi care trebuia apărat cu orice preț. În acest fel alinata dintre Biserică şi stat s-a sudat. Marea majoritate a împăraților nu a prevăzut ce efect are asupra unor oameni asupriți şi neînțeleşi libertatea şi toleranța, atunci când i-au considerat pe creştini drept duşmanii societății şi o primejdie pentru statul Roman, de aceea în momentul în care li se cerea îndeplinirea cultului de închinare împăratului şi refuzau îşi semnau sentința de condamnare la moarte. Dar Constantin cel Mare a fot un bun psiholog. El a ştiut cum să-i aservească. I-a numit în posturi importante; a scutit pastorii creştini de impozite şi serviciu militar; a încurajat şi ajutat creştinii să construiască locaşuri de închinare, făcând astfel din creştinism religia curții sale. După încheierea primului sinod ecumenic din anul 325 prezidat de împărat, el însuşi a emis un decret către supuşii săi de a îmbrățişa creştinismul. Având în vedere că aristocrația Romană nu se putea debarasa aşa de uşor de practicile lor păgâne, Constantin a mutat capitala de la Roma la Bizanț numindu-l Constantinopol, socotit a fi noua Romă. El a informat posteritatea că a făcut-o la îndemnul lui Dumnezeu, dar nu relatează în ce mod a primit mesajul, făcând ca posteritatea să dea frâu liber fanteziei şi să inventeze diverse legende. Iată una dintre ele: în vis împăratul vede spiritul tutelar al Bizanțului sub chipul unei matroane venerabile şi încovoiate sub

povara anilor, transformându-se deodată într-o frumoasă fecioară, pe care propriile sale mâini o împodobeau cu toate simbolurile măreției imperiale. Împăratul se trezi şi interpretă visul în ideea că el trebuie să construiască acest oraş. De aceea el a fost numit şi oraşul fecioarei. Deşi putea să omită unele ritualuri prea mult impregnate de originea lor păgână, era totuşi dornic să trezească speranțele şi respectul participanților. Pe jos cu o suliță în mână împăratul conduse în persoană procesiunea solemnă şi arătă linia trasă drept hotar al viitoarei capitale, până când asistența a început să-l privească cu mirare, îndrăznind în cele din urmă să-i atragă atenția că depăşeşte cu mult cele mai ample dimensiuni ale unui oraş, la care el le răspunde: Am să înaintez până când el (călăuza) nevăzută care merge în fața mea va socoti nimerit să mă oprească. Oraşul încă neterminat, a fost inaugurat la 11 mai 330. Constantin a comandat 50 de Biblii pentru bisericile din Constantinopol, pregătite sub îndrumarea lui Eusebiu din Cezarea din cel mai bun pergament de către artişti iscusiți. Apoi a însărcinat doi mesageri publici să i le aducă de îndată ce vor fi gata. Se presupune că manuscrisele Sinaiticus şi cel de la Vatican, ar aparține acestui grup. Îm*păratul Constantin a legalizat ziua de duminică ca zi de odihnă, dar n-a impus-o cum se susține, creştinii deja respectând-o.* Odată cu aceasta s-a abolit pedeapsa prin răstignire, luptele de gladiatori şi uciderea copiilor nedoriți. Cu toate părțile sate pozitive, Constantin rămâne o persoană controversată a istoriei. O parte a creştinilor l-au împodobit cu toate atributele unui sfânt şi ale unui erou transmise generațiilor următoare. Statura sa înaltă, atitudinea sa maiestuoasă, ținuta plină de grație, capabil de afecțiune şi prietenie, au fost atribute ale primei părți ale domniei sale, dar pacea generală caracteristică ultimilor patrusprezece ani ai domniei sale au fost mai degrabă o perioadă de splendoare aparentă decât o adevărată prosperitate, iar bătrânețea lui Constantin dezonorată de vicii opuse dar care nu se exclud; rapacitatea şi risipa. Tezaurele jefuite din palatele lui Maxențiu şi Liciniu fură rispite iarăşi noimă. Favoriții săi nemernici îmbogățiți prin generozitatea nemărginită a stăpânului lor, abuzau nepedepsiți de posibilitate jafului şi corupției. Odată cu bătrânețea, mintea sa moleşită de prosperitate şi slăbiciuni se dovedi incapabilă de a se înălța până la aceea generozitate care dispreţuieşte suspiciunea şi are curajul să ierte. Dacă moartea lui Maximianus şi a lui Liciniu ar putea fi eventual justificată prin rațiuni politice învățate în şcoala tiraniei, o relatare imparțială a execuțiilor sale sau mai bine zis a omorurilor care au pătat bătrânețea lui Constantin, vor sugera minților chiar celor mai nepărtinitoare imaginea unui principe în stare să sacrifice fără remuşcări legile justiției şi sentimentelor naturii, pentru a da frâu patimilor, pentru a-şi realiza interesele. Crispus fiul lui Constantin din prima căsătorie, care se remarcase în războiul împotriva lui Licinius, datorită unor intrigi de curte şi sub un pretext şubred, a fost ucis de tatăl său. (din ordinul său) Totodată a

dat ordin sa-i fie ucisă soția pentru adulter şi un cumnat al său. Creştinismul I-a pus pe Constantin în rândul sfinților, închinându-i un imn acatist cerându-i ajutorul şi mijlocire şi închinându-i o zi în calendar. De aici înainte creştinismul îşi pierde caracterul său Evanghelic. Împărații se amestecă în treburile bisericeşti. Biserica se implică în politică situându-se de partea unui sau altuia dintre pretendenții al tron. Un episod semnificativ este cel a lui Iulian numit Apostatul. Cu toate că din copilărie a crescut în spirit creştin, avându-l profesor pe Eusebiu din Nicomedia până la vârsta de 20 de ani cu program zilnic de post şi rugăciune, totuşi inima lui simțea afecțiune pentru zeii atenieni, înclinat spre fantome şi mister era nemulțumit de ceea ce-i oferea creştinismul. Pe de altă parte îl exaspera zelul creştinilor în răspândirea Evangheliei, nu întotdeauna prin forța Cuvântului cât prin sabie distrugând altare păgâne. Iulian a găsit motive de denigrare a creştinismului prin practicile violente ale episcopilor. de a se război între ei, fie pentru interese meschine, fie pentru a-şi susține diferite teze. Aceasta a făcut ca la început subtil apoi pe față să combată creştinismul şi să încerce reclădirea Templul din Ierusalim reluându-şi titlul de pontif suprem conform împăraților romani. Dar încercarea sa de a reinstaura păgânismul şi iudaimul au eşuat. Ultimele sale cuvinte dinaintea morții au fost. “*Ai învins Galileene."* După moartea sa creştinii şi-au recăpătat vechile poziții, reîncepând violențele împotriva păgânilor care pentrru moment au sperat ca Iulian să fie un mesia al lor. Se întâmpla ca un împărat să nu fie de acord cu un episcop pe care-l agreea poporul, ceea ce ducea la conflicte grave. În decurs de 14 ani un episcop numit Paul a fost de cinci ori alungat şi readus în scaunul episcopal, dar nu prin acordul împăratului care îl sprijinea pe Macedonius. Singura şansă rămânând uciderea lui Paul, ceea ce împăratul a făcut-o. Drept care nefericitul episcop a fost înlănțuit şi târât prin deserturile nisipoase ale Mesopotamoiei, până la locurile cele mai pustii ale munților Taurus, închis într-o temniță şi lăsat acolo fără hrană şi apă timp de şapte zile şi în cele din urmă sugrumat din ordinul lui Filip unul din miniştri împăratului Constantinus. Astfel Noua Romă, creştină, a fost pătată cu sânge de creştin. În acest conflict între Paul şi Macedonius, s-a ajuns la conflicte de stradă, rezultând 3.500 de victime. Nepotrivirea de dogmă creştină dintre casa imperială şi popor duce la pustiirea de provincii întregi pentru lichidarea ereticilor neconformişti. Acesta fost rezultatul umplerii bisericii cu oameni nenăscuți din nou, care urmăreau interese personale şi pe cele de partidă, mai puțin cele Evanghelice. Împăratul Teodosius (395) şi-a propus lichidarea oricărei opoziții în materie de religie în raport cu cea oficială. Apoi s-a îndreptat împotriva păgânilor şi a iudeilor. În familia împăratului Justinian (518-610) se conturează două tendințe. Cu toate că mariajul mergea bine, se pare că din motive diplomatice Iustinian era de partea Ortodoxiei Calcedoniene, iar Teodora de partea monofiziților. Urmând spiritul

împăraților romani, Iustinian oferă cetățenilor distracții publice. Hipodromul e locul unde verzii şi albaştri se confruntă curent, totul terminându-se întotdeauna cu vărsare de sânge. Pe de altă parte Teodora care se declara creştină, împreună cu prietenele ei intime Inodora şi Cristomallo umblă cu farmece pregătind băuturi ce trebuiau oferite adoratorilor pentru a-i menține. Credeau în demoni şi magicieni cu toată aureola de sfântă pe care i-au atribuit-o creştinii. Casa imperială se amesteca în numirea episcopilor. La moartea lui Timotei patriarhiul Alexandriei, Teodora îl susține pe Teodosie care e monfizt, împotriva lui Gaemos, care e susținut de călugări şi armată. Se produc ciocniri de stradă de la care nu lipsesc femeile. Cel care a întărit mişcarea monofizită fiind călugărul Baradeu din Telia, un savant hrănit cu ştiință Asiriană şi greacă, de la el rămânând Biserica Iacobită în Siria. Priscus un favorit al împăratului şi duşman al Teodorei cade în disgrație. Teodora îl îmbarcă cu forța şi-l trimite la Cyzicus obligându-l să se facă călugăr. Ioan de Capadochia îi împărtăşeşte soarta. Pentru a nu putea ocupa un post public e îmbrăcat în hainele unui călugăr recent decedat numit August şi închis întrt-o mănăstire tot la Cyzicus, oraş comercial pe malul asiatic al Mării Marmara, iar preotul de aici e transformat în temnicer cu dispoziția de a fi cât mai aspru cu Ioan. Aceasta era relația dintre stat şi religie la vremea respectivă. Împărații dictau bisericii. Mănăstirile devin locuri de detenție pentru neconformişti. Călugării o armată la dispoziția unuia sau altuia dintre beligeranți, politici sau religioşi. Din secolul al VI-lea, Noua Romă devine Noul Babilon. Prostituția se etala sub cerul liber. Casele de toleranță umpleau oraşele ajungând până în umbra venerabilă a mănăstirilor. Aşa-numiții *lenone*, cutreierau imperiul pentru a descoperi şi aduce la Constantinopol cu amăgeli fete frumoase pentru a le prostitua. Oamenii bisericii frecventau casele de jocuri de noroc. Constantinopolul creştin se asemăna cu Sodoma şi Gomora. (Eduard Gibon, „Istoria declinului şi a prăbuşirii imperiului Roman", Charles Diehl „Teodora împărăteasa bizanțului şi Robert Graves „Cornițele Belizarie").

Acesta a fost rezultatul amestecului dintre stat şi creştinism religiozitatea întregului Ev Mediu, este viciată de acest spirit, cele de mai sus nu sunt cazuri izolate ci frecvente în tot cursul Bisericii începând cu secolul al IV-lea. Biserica urmărind realizarea intereselor sale cu ajutorul problemelor legate de guvernare. În anul 1472, cneazul Moscovei Ivan al III-lea s-a căsătorit cu Sofia Paleolog nepoata ultimului împărat al Constantinopolului refugiat la Roma. Căsătoria a fost pregătită de scaunul papal în speranța unirii celor două biserici, plan eşuat prin refuzul Ortodoxiei. În Franța şi în special în Spania, comunitatea de interese dintre stat şi Biserică este inseparabilă. Nobilii reprezentau un pericol pentru regalitate pe care o voiau cât mai slabă, dar şi un pericol pentru biserica catolică deținătoare de întinse domenii la care râvneau nobilii. Aceasta face ca biserica să se alieze cu regii

împotriva nobililor, drept recompensă regele fiind miruit de biserică conferindu-i caracter sacru religios. În schimbul acestui serviciu regalitatea se obligă chiar prin jurământ de la încoronare, să apere persoana şi averea membrilor clerului precum şi averile bisericeşti. Papa Sixtus al IV-lea, face un serviciu extraordinar monarhiei numindu-l pe Ferdinand mare maestru (Comandant suprem) al celor trei ordine cavalereşti: Templierii, cavalerii Teutoni şi ordinul Ioaniților, cu dreptul de a dispune de forța lor militară şi de imensa lor avere. Mai mult chiar; Papa a pus la dispoziția regilor spanioli armele spirituale ale bisericii. În anul 1478, Ferdinand şi Isabela regii Spaniei au fost autorizați să instituie inchiziția cu care biserica Spaniolă s-a transformat în cel mai puternic instrument al absolutismului. Tribunalul inchiziției e introdus în anul 1478 în Castilia, apoi în Oregon şi venea în rang imediat după consiliul regal. Pe timpul lui Lorenzo de Medicii, cu aprobarea papei se urzeşte un complot împotriva sa. Dar complotul e descoperi şi urmează represaliile terminate într-o baie de sânge, cu 270 de victime dintre care mulți călugări. (Lucas Dubreton. „Viața de fiecare zi la Florența pe vremea Medicilor„)

Filip al IV-lea (1285-1314) numit cel Frumos a afirmat independența şi suveranitatea Franței față de scaunul papal. Conflictul cu papa Bonifaciu al VIII-lea a arătat că sistemul de imunități ale Bisericii catolice şi amestecul papei în afacerile interne ale statului erau incompatibile cu suveranitatea şi independența statului. începând cu secolul al XI-lea, cu prelungire până în cel de al XII-lea între scaunul papal şi împărat se duce o luptă susținută pentru supremație care a depăşit domeniu] politico-diplomatic ajungându-se la conflicte militare în care papa devine conducător militar considerând mai <u>eficientă sabia</u> <u>decât Sfânta Scriptură</u>. Aceasta printre altele a fost şi <u>lupta pentru investitură.</u> Având în vedere că episcopii îndeplineau şi funcții în stat se înțelege interesul pe care-l aveau ambele părți de a-şi investi oameni de încredere în posturi cheie. Privilegiul învestiturii oferind şi un avantaj material celui ce-l deținea şi anume: dreptul de a percepe venituri în timpul funcției şi a primi daruri de la candidați.

Amestecul regilor în numirea episcopilor a avut un rol negativ cu consecințe distructive pentru biserică. Clerul s-a laicizat. În funcțiile ecleziastice ajungând oameni fără vocație religioasă. Clerici cu funcții mixte, practicau moravuri nobiliare fără legătură cu biserica. Se căsătoreau, organizau vânători, ospețe, şi alte distracții lumeşti, unii dintre ei neştiind să oficieze o slujbă în biserică. Aceasta ducând la neîncredere față de biserică şi reprezentanții ei, fiind izvorul care a generat reforma religioasă şi care a luat două direcții: una care cerea despărțire totală de o biserică coruptă, iar alta care cerea reforme pe loc preconizată în unele universități catolice care vizau însănătoşirea vieții spirituale a bisericii Catolice prin aplicarea unor măsuri cu scopul de a recâştiga prestigiul pierdut al bisericii. De aceea se cere cu

insistență ca funcțiile ecleziastice, că fie oferite numai de biserică, respectiv curia Romană. Ca o reacție la decăderea şi anarhia care domnea în biserica catolică ia ființă un curent reformator în cursul secolului al XI-lea, în jurul câtorva mănăstiri ca cea de Cluny (Burgundia) care s-a declarat împotriva simoniei (vinderii slujbelor bisericeşti) şi neamestecul laicilor în alegerea clerului lucru aprobat de Henric al III-lea. (1039-1056) Papa Leon al IX-lea, cere supunerea puterii temporare (a regilor) celei spirituale a papei. În anul 1074, papa Grigore al VII-lea publică programul său în 22 de teze , "*Dictatus papae*" în care subliniază caracterul autorității papei prin cuvintele:

"*Episcopul Roman înscăunat prin meritele Sf. Petru (al cărui urmaş se consideră) dobândeşte negreşit sfințenia. El singur în lume se numeşte papa (tată). El nu poate fi judecat de nimeni, sentința dată de el nu poate fi respinsă de nimeni. El singur poate respinge sentințele tuturor, iar papa este singurul care poate dispune de însemnele demnității imperiale, el poate detrona pe împărați şi dezlega supuşii de jurământul de credință față de un suveran nevrednic.* " între papa Grigore al VII-lea, şi împăratul German Henric al IV-lea se iveşte un conflict, papa fiind acuzat că încalcă autoritatea regală. Conflictul ia proporții. Henric convoacă o adunare a principilor şi prelaților la Worms. Drept răspuns papa în 1076 îl excomunică După o rezistență de un an văzându-se părăsit de supuşii săi, în iama anului 1077, trece Alpii şi se duce la Canossa în haine de penitent; pentru a obține iertarea. Papa era găzduit de o văduvă bogată, iar Henric al IV-lea a trebuit să stea trei zile desculț în fața casei ei şi în frig până când papa s-a hotărât să-i ridice excomunicarea.

Reîntors în Germania, Henric reia lupta împotriva papei, continuată de succesorul său şi al papei Grigore al VII-lea, ajungându-se la un acord deabea în anul 1122, cu privire la alegerea prelaților. Concordatul de la Worms, încheiat între Henric al V-lea, şi papa Calixt al II-lea, stabileşte o dublă investitură, despărțind pentru prima dată funcția de feud şi totodată puterea spirituală de cea temporară, conflictul rămânând deschis în continuare, dar sub alte forme. Istoria abundă de cazuri în care biserica şi statul, erau fie de aceeaşi parte a baricadei, fie în opoziție, dar aceste conflicte nu aveau a face cu credința adevărată ci aveau la bază interese de ordin material, orgolii şi abuzuri cu caracter administrativ, lupte pentru acapararea de sfere de influență lupte pentru întâietate. De aceea să nu uităm. Ridicarea sau decăderea bisericii e în funcție de ceea ce urmăreşte; ori purtarea crucii lui Hristos în umilință, ori slava lumii *la* care râvnesc vârfurile conducătoare ale bisericii şi care se dau drept urmaşii sfinților apostoli care au trebuit să muncească cu mâinile lor nu odată pentru Evanghelie asemenea lui Pavel, care a lucrat o perioadă la facerea corturilor.

Când singurul sprijin al credincioşilor a fost numai Dumnezeu,

creştinismul a progresat, dar când creştinismul şi-a asigurat puterea prin alianța cu statul a decăzut, pentru că statul nu oferă nimic fără să-şi ceară partea. Conducătorii religioşi pentru a fi pe placul statului, se erijează în mari patrioți, preoții simțindu-se foarte bine în sunetele de fanfară militară cu toate că în epoca modernă rezultat al renaşterii, se căuta o scăpare a vieții sociale şi chiar private de sub tutela bisericii. Filozofi iluminişti, sau raționalişti, confundă creştinismul cu conducerea sa coruptă, fără a cunoaşte Scripturile, ridicându-se chiar împotriva credinței în Dumnezeu. Nazismul vede în religie o piedică în apariția omului superior şi te îngrozeşti, la ce a putut face acest om superior fără Dumnezeu. Nici comunismul în crearea omului nou, nu s-a lăsat până nu şi-a arătat fața sa adevărată. Milioane, zeci de milioane de oameni ucişi în camere de gazare şi topiți în cuptoare. Milioane de oameni deportați, puşi la munci umilitoare şi morți de istovire şi foame. Interzicerea religiei şi crearea unei generații care nu au alt dumnezeu decât pântecele şi orgoliul lor. In crearea omului nou nazist se cereau ochi albaştri, părul blond, dar mai ales debarasarea de orice scrupul religios. Omul nou trebuia să fie un robot, care să execute orbeşte ordinele şefilor, fără a-şi întreba conştiința. În posturi superioare, sau în conducerea lagărelor de concentrare atât la nazişti cât şi la comunişti, se cereau oameni lipsiți de prejudecăți, adică de conştiință şi credință în Dumnezeu. Himler sprijinea experiențele pe oameni efectuate de doctor Rascher, în special asupra celor condamnați la moarte. Numitul doctor considera că înclinația religioasă sau intelectuală este o dovadă de îngustime ce trebuie eliminată din conştiința celor ce vor să se considere super oameni, dar Dumnezeu a avut grijă ca acest doctor să-şi ia plata începând de aici. Sfârşitul său a fost tragic. Pentru a nu dezvălui aliaților rezultatul experiențelor sale a fost împuşcat, iar soția sa spânzurată de gestapo, pe motiv că simulând o sarcină şi-a însuşit un copil dându-l drept copilul ei. (Jaques Delaruie „Istoria Gestapoului,,) Stalin a fost un mare admirator a lui Hitler înaintea celui de al doilea război mondial. Cruzimea lui nu a fost mai prejos decât a lui Hitler. Comunismul propovăduit de dânsul a etichetat înclinațiile religioase şi intelectuale, nu numai ca îngustime de minte ci chiar un fenomen periculos pentru „mersul înainte,, a comunismului şi a „formării omului nou,, dar fără Dumnezeu şi care a refuzat să apară.

Pentru atingerea acestui obiectiv în „numele dreptății,, s-au făcut cele mai oribile nedreptăți. Dar Dumnezeu Cel ce “*răstoarnă sfaturile neamurilor şi zădărniceşte planurile popoarelor,* “a stopat aşa numitul mers înainte a unor aberațiii. Muți dintre protagoniştii acestei idei, trebuind în final să recunoască că există un Dumnezeu care răsplăteşte la timp potrivit. Iagoda fost ministru de interne a lui Stalin, a dispus comiterea a nenumărate crime, dar la urmă a fost ucis şi el din ordinul celui pe care I-a servit, ceea ce I-a făcut ca înainte de moarte să declare: ,, *Trebuie să fie un Dumnezeu în*

cer, pentru că păcatele mele m-au ajuns. " Nici Zenoviev preşedintele internaționalei comuniste nu a fost scutit de a recunoaşte acelaş lucru, când şi el a fost sortit morții de către Stalin. La al XVII-lea congres al partidului Comunist(b) al fostei U.R.S.S. din anul 1934 au fost aleşi 71 de membri al comitetului Central Comunist(b), din care au rămas 20, iar din cei 68 membri supleanți au rămas 21, restul fiind executați, pentru nerespectarea liniei partidului, dintr-un total de 139 în final rezistând de abia 41 de aleşi. (Mag.Istoric nr.6/ 1994 pag.77) Super omul, sau omul nou, gândit de comunism şi nazism? Oribilă fiară. Unde poate ajunge omenirea în mâinile unor asemenea forțe ale întunericului.?

Şi acum să revenim la ceea ce ar trebui să fie adevăratul creştinism dar nu este. Când Domnul Isus îşi trimite apostolii, le spune: *Iată că vă trimit cape nişte oi în mijlocul lupilor"* Atunci când Petru taie urechea robului marelui preot, Domnul Isus îi spune: *“Pune sabia la locul ei, căci cine scoate sabia de sabie va pieri,*" iar atunci când o cetate de samariteni refuză să le dea găzduire la sugestia unor apostoli de a le da o lecție coborând foc din cer, Domnul Isus le răspunde: *“Nu ştiți de ce duh sunteți însuflețiți ! Căci Fiul omului a venit nu ca să piardă sufletele oamenilor, ci să le mântuiască „.* Din cele de mai sus putem înțelege că de la origine creştinismul a exclus alianța cu statul, forța şi uciderea indiferent de motivația ei religioasă sau politică. De aceea Biserica nu are voie să incite la vărsare de sânge pe motive patriotice sau naționaliste. Rolul Bisericii este de a forma oameni virtuoşi potrivit cu înțelepciunea dată de Dumnezeu. Şi trebuie să recunoaştem că: *“Dumnezeu răstoarnă sfaturile Neamurilor şi zădărniceşte planurile popoarelor. "* (Ps.33.10) Şi atunci când vrea El să intervină nimeni nu-I stă împotrivă. La aceasta voi da două exemple: Pentru a-L ispiti pe Domnul Isus, pentru a-L pune în conflict fie cu societatea iudaică, fie cu romanii, i se pune o întrebare încuietoare: <u>Plătim bir Cezarului sau nu?</u> Răspunsul e arhicunoscut: *“Dați dar Cezarului ce este al Cezarului şi lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu* " (Matei 22.21) Dacă evreii L-ar fi ascultat pe Domnul Isus nu s-ar fi răsculat în anii 70 şi 135 AD ar fi aşteptat ajutorul lui Dumnezeu şi nu ar fi ajuns un popor fără țară până la 14 mai 1948, pentru că Dumnezeu a avut grijă ca imperiul Roman să dispară cum au dispărut atâtea imperii. Al doilea exemplu e din contemporaneitate. Comunismul a început să se întărească din ce în ce mai mult. Conducerea poporului Român, în alianță cu Hitler, au declarat fostei Uniuni Sovietice *Război sfânt*, cu tunuri stropite cu aghiazmă, <u>preoți cu crucea-n frunte</u> şi cu <u>Dumnezeu înainte,</u> cum a poruncit Mareşalul Antonescu în zorii zilei de 22 Iunie 1941. *Dacă ar fi mers într-adevăr cu Dumnezeu înainte* războiul ar fi fost câştigat. Dar cu toate că Petrache Lupu de la Maglavit după ce avea <u>convorbiri cu moşu.</u> era urcat în avion şi dus în Răsărit să încurajeze ostaşii în lupta împotriva ateilor, s-a dovedit că

Dumnezeu n-a avut nevoie de un asemenea război pentru a distruge comunismul, ci El are metodele Sale. U.R.S.S. devine o forță de temut. însuşi americanii încep să prindă frică de acest colos fără Dumnezeu şi fără scrupule care deține arma cea mai de temut, cea nucleară. Dar Dumnezeu spune: *„Până aici să vii, să nu treci mai departe; aici să se oprească mândria valurilor tale.* “(Iov 38.11) Pentru a-Şi duce planul de distrugere a acestei forțe a întunericului îl foloseşte pe Mihail Gorbaciov care credea că e timpul să dea comunismului o față mai umană, fără ca să poată calcula consecințele şi rezultatul îl vedem. Fosta U.R.S.S. nu mai e este o putere de temut ci se confruntă acum cu tendințele centrifuge ale țârilor care au compus-o, unite cu forța şi lipsurile de tot felul chiar şi foametea. Prin aceasta putem vedea că atunci când Dumnezeu vrea să distrugă o putere, indiferent de natura ei, “*nu are nevoie de preoți care cu crucea-n frunte să conduci oştiri creştine,,* pentru că atunci când un popor îl ascultă Dumnezeu are făgăduința: *„Domnul va lupta pentru voi; dar voi stați liniştiți. "* (Exod 14.14.)

În continuare legat de tendința bisericii numită creştină de a folosi forța în atingerea obiectivelor religioase, e necesar a aminti în treacăt despre **cruciadele întreprinse de creştinii din Apus pentru recucerirea locurilor sfinte.** Având în vedere că creştinismul nu şi-a păstrat ființa sa Evanghelică şi apostolică, aşa cum Dumnezeu i-a pedepsit pe israeliți pentru că nu au păstrat legea aşa cum a fost dată şi le-a lăsat popoare vecine care să-i pedepsească tot aşa şi pentru creştinii cu numele vin vremuri grele. Bizanțul imoral şi perves nu se mai încadrează în standardele creştine. Pe acest fundal apare mahomedanismul ca o consecință a unui creştinism lepădat de Dumnezeu şi care trebuia pedepsit. Mahomed era nepot de guvernator şi s-a născut la Mecca în anul 570. În tinerețe a vizitat Siria având posibilitatea de a purta discuții atât cu creştini cât şi cu evrei, cu care arabii îl au pe Avraam ca strămoş comun, dar nu este mulțumit de ceea ce practică ei şi în special creştinii. Creştinii care se lăudau cu descendența lor Christică, urmaşi ai blândului Isus, înroşeau hipodromul din Constantinopol cu sânge de creştin. Mahomed vede că ia amploare cultul relicvelor a moaştelor şi a icoanelor contrar poruncii a doua, de aceea el e nesatisfăcut de creştinism, dar nici de iudaism, dar într-o zi în familia sa se întâmplă o tragedie. într-o singură zi îi mor toți cei trei fii, ceea ce face ca în marea sa durere sâ se retragă în pustie, unde peste tot existau pustiei. De aici înainte lucrurile se precipită. În anul 610 se declară profet a lui Alah. Respins de concetățenii săi din Mecca, în anul 622, fuge la Medina, unde învățătura sa a fost îmbrățişată. Formează o armată puternică şi în anul 630, ocupă Mecca şi distruge cei 360 de idoli depuşi acolo de diferitele triburi arabe. Mahomed a murit în anul 632. Ioan Evanghelistul în Apocalipsa 9.1-11; vede o armată de lăcuste, de monştri îngrozitori, cu înfățişare complexă de lăcuste, cai, scorpioni, lei, ființe

umane ieşite din abis, sau din groapa fără fund, cum e în alte traduceri, sub conducerea lui Abaddon sau Apolion, care era diavolul sau unul din îngerii lui. Aceasta indică originea diavolească a nenorocirilor ce au urmat. Satan a fost deja menționat în persecutarea şi stricarea bisericilor din Smirna, Pergam şi Tiatira. (Apoc.2.9,10,13) în ce priveşte executorii acestor urgii părerile sunt împărțite, pe de o parte Satan e implicat direct în această lucrare prin oamenii săi atât din Biserică cât şi din afară. Pe de altă parte această prorocie e socotită a anunța mahomedanismul, sau e şi una şi alta. cert e că mahomedanismul a luat ființă în perioada decăderii creştinismului, iar Dumnezeu i-a îngăduit să-i pedepsească pe creştinii corupţi. Mahomed spunea; *„Alah L-a trimis pe blândul Isus, să îndrepte lumea, dar n-a reuşit. De aceea El (Alah) văzând insuccesul blândeții într-o lume rea, l-a trimis pe Mahomed să aducă lumea pe calea cea bună cu sabia."*

În secolul al VII-lea, A.D. mahomedanismul a făcut mari ravagii în lumea creştină a Asiei. Ca un val de furtună a şters creştinismul din Sud-Vestul

Lipsesc paginile 63-64

teritoriul Asiei Mici. În 1097 împreună cu grecii trec la asediul Nicei pe care o cuceresc, apoi îi bat pe turci la Dorizavem (1 Iulie 1097), continuând drumul spre Cilicia, unde cu îngăduința împăratului armenii fugiți din țara lor din cauza persecuțiilor la care au fost supuşi de Bizanț pentru nerespectarea tuturor hotărârilor sinodale, înființează un regat vasal Bizanțului (Armenia Mică). Balduin se detaşează de restul trupelor şi se îndreaptă spre Edessa, la invitația lui Thorus prinț creştin armean şi înființează primul stat latin în Orient. Grosul armatei asediază Antiohia, pe care o cuceresc după şapte luni urmare unei trădări. Turcii ripostează energic, dar la vestea că a fost găsită lancea cu care a fost străpunsă coasta Domnului Isus, armata emirului Kerborg este înfrântă într-un iureş irezistibil şi cu toate acestea cruciada e în pericol din cauza neînțelegerilor dintre Raymond de Toulose şi Bomond, care îşi revendicau Antiohia. In cele din urmă Bomond porneşte spre Ierusalim cu 12.000 de oameni şi-l cucereşte după cinci săptămâni la 15 Iulie 1099. Tot ce era viu a fost trecut prin ascuţişul săbiei, un masacru oribil şi nejustificat odată cucerită cetatea. Aici alte neînțelegeri: Clericii cereau transformarea Ierusalimului într-o comunitate bisericească. Şefii militari ai cruciaților cereau înființarea unui stat laic conducerea fiind încredințată lui Godefroy de Boillon care a acceptat cu condiția de a nu purta coroana de rege acolo unde Domnul Isus a purtat cununa de spini, mulțumindu-se cu titlul de apărător la sfântului mormânt. Astfel iau ființă o serie de state vasale Occidentului ca Regatul Ierusalimului, principatul Antiohiei, comitatele de la tripoli, Edessa, Jaffa, Ascalon, marchizatul de Tyr, senioriile Ramalah, Kepar, Sidon şi Beirut. Iau ființă şi două patriarhii, dar încep neînțelegerile dintre ortodocşi şi latini,

primii fiind dezavanatajați şi persecutați de latini. În anul 1099 e zdrobită oştirea sultanului Egiptului, iar în luna Iulie moare Balduin al I-ul locul lui fiind ocupat de fratele său Balduin al II-lea.

A doua cruciadă a avut drept motivație cucerirea Edessei de către Zenki şi Nureddin emirii de Moşul şi cuprinde perioada 1147-1149, dar numeroasa armată cruciată, e înfrântă.

A treia cruciadă (1189-1192) a fost inițiată pentru a ține piept turcilor care nu se lăsau ci dădeau atacuri susținute pentru recucerirea teritoriilor pierdute. Şi dacă până aici musulmanii nu erau uniți, acum s-au coalizat şi au pornit lupta de recucerire. În anul 1187, Ierusalimul e recucerit de Saladin ceea ce zguduie profund Apusul, făcând necesară o a treia cruciadă care nu a mai fost opera bisericii ci a unei coaliții de împărați. Aceştia au fost: Frederic I Barbarosa (1152-1190) inițiatorul ei, împreună cu regele Franței Filip al II-lea August (1180-1223) şi regele englez Richard Inimă de Leu. Frederich I îi trimite sultanului Saladin o declarație de război, iar cu statele prin care trebuiau să treacă cruciații convenții de aprovizionare pentru luptători. Ajunge în Asia la 18 mai 1190 cucereşte Ierusalimul, dar se îneacă la trecerea râului Selef. Conducerea e preluată de fiul său Frederich de Suabia, dar şi acesta moare la asediul Akkonului. Urmare unor neînțelegeri Filip al II-lea se întoarce în țară, iar Richard rămas singur e nevoit să încheie un tratat cu sultanul Saladin şi să-i cedeze unele teritorii primind promisiunea că creştinii vor putea vizita nestingheriți Ierusalimul. Unii dintre contemporani, pun eşecurile cruciadelor pe seama nevredniciei celor ce le conduc, incapabili de penitență şi de aceea Dumnezeu nu le îngăduie să vadă țara sfântă, acest merit revenindu-i săracilor societății. Urmează *cruciada a IV-a,* (1202-1204), la inițiativa papei Inocențiu al III-lea şi predicatorul Fulce (Foulques) care reaprind entuziasmul Francez. Papa îl susține pe Foulques de Neuly apostolul săracilor una din cele mai remarcabile figuri ale istoriei cruciaților care îi critica pe cei bogați şi pe nobili cu violență propovăduind penitență şi reformă morală, drept condiție de bază pentru reuşita campaniei, dar el moare în anul 1202, când cruciații erau deja angajați în una din cele mai penibile episoade ale istoriei Europene. Papa Inocențiu al III-lea se ambiționează în a-şi extinde puterea asupra lumii creştine. Cruciada a început a fi propovăduită în anul 1190 însă efectivele se adunau greu, ceea cea a făcut ca ea să pornească de abia în anul 1202, abătându-se făţiş de la caracterul ei de cruciadă menită să-i elibereze pe creştini de sub stăpânirea musulmană. Plănuită asupra Egiptului Central, a început prin cucerirea cetății Zara (nov. 1202) situată pe coasta Dalmației stăpânită de regele Ungariei (Albania de azi), cu toate că regele Ungariei era sub protecția scaunului pontifical. Dar cucerirea cetății a fost cerută de dogele Veneției în schimbul transportării trupelor pe mare la Alexandria. În anul 1203 în loc să fie cucerit Ierusalimul, e cucerit Constantinopolul cetate

creştină, urmată de un mare măcel şi jaf. Cum s-a ajuns aici? Isac la II-lea Angelos e instalat împărat la Constantinopol cu ajutorul cruciaților pentru care i s-au cerut despăgubiri. Neputând achita suma cerută cruciații asediază Constantinopolul şi-l cuceresc cu care ocazie pentru moment imperiul Bizantin e desființat, regele Balduin de Flandra e proclamat împărat Latin al Bizanțului, iar Thomas Morosini patriarh.

În anul 1261, imperiul Bizantin e restaurat, dar nu mai are vigoarea şi vitalitatea de la început.

A cincea cruciadă (1228-1229) I-a avut ca inițiator pe papa Grigore al IX-lea. Frederich al II-lea preia comanda, dar nu se înțelege cu papa. Pleacă pe cont propriu şi anatematizat, fiindcă papa miza pe alte personalități. Totuşi Frederich s-a dovedit un bun strateg, dar principii creştini invidioşi şi devotați papei l-au lăsat să se descurce. Urmare unei înțelegeri cu Sultanul obține Ierusalimul, Betleemul şi Nazaretul, dar înțelegerea nefiind fructificată la timp aceste teritorii au fost pierdute pentru creştinătate.

Cruciada a şasea e inițiată de Inocențiu al IV-lea (1243-1254) la sinodul de la Lyon (1245) care îndeamnă creştinismul la o nouă cruciadă la comanda căreia ajunge Ludovic cel Sfânt (1226-1270). El pleacă cu armata spre Cipru, iar de acolo spre Egipt cu gândul de a-i zdrobi pe sarazini dar e bătut, însă aceasta nu-l descurajează ci-l face să proiecteze o nouă cruciadă.

Cruciada a Vll-ea (1270) începe cu lovirea sultanatului de Tunis aliat al Egiptului, dar o epidemie de ciumă îl răpune pe Ludovic şi o parte a armatei sale. Fiul său, Filip al III-lea (1270-1285), continuă lupta, dar nu ajunge decât să încheie câteva acorduri cu sarazinii, obținând unele înlesniri cu privire la ținerea de slujbe în bisericile creştine din Ierusalim şi alte câteva localități, întorcându-se din luptă fără să fi văzut Ierusalimul. Istoricii cred că distrugerea statelor latine înființate în timpul cruciadelor în Orient ar fi putut fi evitată dacă cruciații în loc să atace Damascul care era în relații bune cu Ierusalimul ar fi atacat Alepul, primejdioasa rivală a Antiohiei. Această eroare se datorează de altfel lipsei de înțelegere dintre creştinii veniți din Occident care nu cunoşteau relațiile dintre creştinii din Orient, şi care popoare le-ar fi fost favorabile, ci căutând distrugerea tuturor.

După atâtea lupte şi pierderi de vieți omeneşti şi materiale, totul s-a dovedit zadarnic. Istoriografii caută să justifice aceste lupte căutându-le şi părți pozitive cum ar fi: dezvoltarea comerțului, a meşteşugurilor, a medicinei, a matematicii, dezvoltarea spiritului actelor de caritate, dar adevărul e că prin tratate cu musulmanii e posibil să se fi câştigat mai mult. Una din consecințele cruciadelor, a fost şi dezvoltarea comerțului cu moaşte şi relicve socotite sfinte, cu care unii întreprinzători speculând credulitatea credincioşilor, le prezentau drept autentice, încasând pentru ele sume enorme. Cruciadele au întărit papalitatea, au contribuit la progresul unor monarhii europene (din vest), dar au slăbit Bizanțul stat creştin, permițând

turcilor să se împlânte adânc în peninsula Balcanică înveninând şi mai mult relaţiile dintre creştinii din Răsărit şi Apus.

În schimb, conduita cruciaţilor i-a făcut pe mahomedanii care timp de 600 de ani, au permis oarecum supravieţuirea creştinismului, să-l distrugă.

Dar lucrurile nu se opresc aici cu a şaptea cruciadă. În anul 1212, apare spontan şi brusc un curent care propovăduia că trebuie iniţiată o *cruciadă a copiilor*, singurii în stare să salveze locurile sfinte prin inocenţa lor. Acest curent a apărut în nordul Franţei şi în Germania. La aceasta se entuziasmează copii de ţărani, săraci care mărşăluiesc ca un tăvălug prin Europa adunând copiii plini de entuziasm care merg cântând să elibereze Ierusalimul, iar atunci când sunt întrebaţi unde se duc răspunsul este: La Dumnezeu. Numărul lor se ridică la 30.000 (a celor din Franţa). Clerul se opune acestei nebunii, care se termină catastrofal. Sosind la Marsilia ei se îmbarcă pe şapte vase mari, dar două dintre ele sunt surprinse de furtună şi eşuează, toţi călătorii fiind înghiţiţi de ape. Celelalte vase au fost îndrumate de armatori criminali spre Alexandria unde au vândut copiii căpeteniilor sarazine sau altor negustori de sclavi.

Cruciada germană prezintă aceeaşi schemă. În anul 1212 apare un copil numit Nicolaus care adună în jurul lui o mare mulţime de copii. El afirma că la porunca unui înger trebuie să-i ducă la Ierusalim ca să răscumpere crucea Mântuitorului şi că marea se va despica în faţa lor şi vor trece ca pe uscat asemenea trecerii lui Israel prin Marea Roşie. De altfel această mulţime nu avea arme. Plecaţi din jurul Coloniei ei coboară pe Rin, traversează Alpii, ating nordul Italiei, din care unii ajung la Genova şi Pisa, dar sunt trimişi îndărăt. Cei ajunşi la Roma constată că autorităţile nu-i susţin, papa le dezavuează planul şi tinerii cruciaţi trebuie să facă cale întoarsă. După cum arată *„Annales Cerbacesese"* ei s-au întors flămânzi şi desculţi în tăcere, unul câte unul. Nimeni nu-i ajutase. Mare parte dintre ei zăceau morţi de foame prin târguri în pieţe şi nimeni nu-i îngropa. Iniţiatorii cruciadelor şi cei ce i-au urmat au dezvoltat idei escatologice (de revenire a Domnului în slavă) şi necunoscând Scripturile erau convinşi că Ierusalimul trebuia eliberat pentru aşteptarea şi primirea Domnului Isus acolo.

Nu au lipsit nici proorocii şi oameni inspiraţi, care propovăduiau aceasta începând cu casele împărăteşti. Astfel în scrierea sa *„De monarhia Hispanica"* Tommaso Campanella îl imploră pe regele Spaniei să pornească o nouă cruciadă în acest sens. În anul 1630, în *„Ecloga"* închinată lui Ludovic al XIII-lea şi Anei de Austria, cu ocazia celebrării naşterii viitorului rege Ludovic al XlV-lea, Campanella profeţeşte: *„Recuperatio Terraee Sanctatte"* (Recucerirea locurilor sfinte) şi *“renovatio Saeculi" (restabilirea împărăţiei)* profeţind că tânărul rege va cuceri întrega lume în 1000 de zile, eliberând şi Grecia. Mahomed va fi alungat din Europa. Egiptul şi Etiopia vor redeveni creştine, tătarii, persanii, chinezii, întregul Orient va veni la

creştinism. Toate neamurile vor forma o singură creştinătate. Biserica a început la Ierusalim şi la Ierusalim va reveni.

Până aici am vorbit despre cele şapte cruciade care aveau drept scop eliberarea locurilor sfinte de sub stăpânirea arabă. Dar lucrurile nu se termină aici. Biserica Catolică, se consideră depozitara celor două săbii a spiritului şi a puterii temporare iar noțiunea de **cruciadă s-a extins şi asupra acțiunilor Bisericii catolice împotriva celor ce şi-au propus să readucă creştinismul la izvorul** curat **al** Scripturilor. Asupra bisericilor **reformatoare.**

Una din aceste cruciade a fost aceea îndreptată împotriva albigenzilor francezi. În dimineața zilei de 22 Iulie 1209 la porțile oraşului Beziers, apăreau gloriosii cruciați, cu scopul de a-i nimici mişcarea albigendă (cathară) din acest oraş. Denumirea de albingezi au primit-o datorită faptului că mişcarea a pornit din oraşul Albi. Crima era inevitabilă dar nu toți locuitorii sunt Albigenzi. De pe ziduri se strigă acest lucru. În oraş locuiesc şi catolici, dar conducătorul spiritual al armatei abatele de Câteaux de teamă ca prin minciună să nu scape şi câțiva cathari (eretici), dă sentința: “*Ucideți-i pe toți, Domnul îi va alege pe ai Săi."*

Marea nenorocire a creştinilor de duzină a fost şi este că una zic şi alta gândesc şi înfăptuiesc. Domnul Isus a pornit împărăția sa de aici de pe pământ dar într-un spirit cu totul deosebit în raport cu educația primită de oameni în toate vremurile de aceea El le zice apostolilor Săi: “*Iată că vă trimit ca pe nişte oi în mijlocul lupilor, fiți dar înțelepți ca şerpii şi fără răutate ca porumbeii" (Matei 10.16)* Ori aceşti creştini educați în şcoala tiraniei religioase şi a violenței s-au transformat în fiare sălbatice. În romanul *„Balada Spaniolă„* Lion Feuchtwagner, îşi dezvoltă concepția creştinilor asupra evreilor, mult chinuiți şi pedepsiți pentru răstignirea Mântuitorului şi concepția evreilor asupra creştinilor care se proclamă urmaşii Blândului Isus. Din discuția dintre Don Rodrigo şi evreul Beniamin putem înțelege multe. La care pentru edificare redau acest dialog. *"Voi credeți în şarpele Paradisului (zice don Rodrigo). Recunosc, sunteți înzestrați cu pricepere înaintea tuturor şi vă credeți atotştiutori. Dar tocmai acesta înfumurare vă orbeşte şi vă împiedică să înțelegeți ceea ce este evident. Mesia a venit demult, timpul Lui s-a împlinit, binecuvântările s-au înfăptuit, toată lumea vede, numai voi (evreii) nu vreți să vedeți."* A venit Mesia? răspunde cu amărăciune Beniamin. Eu nu văd nimic din aceasta. Nu văd să făuriți din săbiile voastre pluguri, din sulițele voastre coase. Nu văd ca Don Alfonso să plivească semănăturile alături de calif. Regelui nostru David.nu i-a fost îngăduit să clădească Templul, fiind că nu era altceva decât un cuceritor, care a folosit sabia, de aceea Solomon regele păcii a trebuit să clădească Templul. *Un altar asupra căruia flutură o armă este profanat şi nu mai este demn de Dumnezeu. Mulți oameni consideră războiul ca ceva reprobabil,*

<u>*fiind că atunci se comite mult rău şi Dumnezeu ne-a oprit să facem rău.*</u>"

Legat de cele de mai sus, amintesc că mişcarea montanistă, din care făcea parte şi Tertulian, declara serviciul militar incompatibil cu creştinismul, de aceea Tertulian spune: *„Un creştin nu devine soldat, iar dacă un soldat devine creştin, cel mai bun lucru pe care poată să-l facă, e să părăsească serviciul."* În acest context, un tânăr numit Maximilianus, care urma să fie înrolat în armata declara proconsulului: *“Nu pot sluji ca soldat, nu pot face rău ! sunt creştin. "*

Viteazul şi încercatul în bătălii ostaşul Typasius, a refuzat după convertirea sa, să mai slujească în oaste spunând-i centurionului, (sutaşului):" *Sunt creştin nu mai pot lupta sub comanda ta."* Iar în Hispania, centurionul Marcelius îşi aruncă sabia la pământ şi declară: *„Nu-l mai slujesc pe împărat. De azi înainte sunt în slujba lui Hristos regele veşniciei"* Dar atunci când Biserica a făcut corp comun cu statul lucrurile se inversează: *Conciliul din Arles a <u>excomunicat pe cei ce din motive de conştiinţă refuzau serviciul militar.</u>*

Cruciadele indiferent împotriva cu-i au fost îndreptate au fost pornite de oameni care nu aveau nimic comun cu Evanghelia, oamenii plini de vicii puşi pe ucideri şi jafuri, Dar se mai ridică pe ici colo voci care văd altfel lucrurile la adevărata lor valoare, de aceea tot din „Balada spaniolă,, mai redau un fragment în care regele s-a hotărât să ia parte la o cruciadă pentru a fi absolvit de păcate conform promisiunii papei la care Rodrigo îi spune: “*Ascultă rege. Războiul acesta nu te poate absolvi de nici un păcat.*"

În Cehia ia fiinţă un curent contrar Bisericii Catolice. Ideile lui Wycliffe pătrund aici prin Konrad de Walhausen, Jan Milic şi Matei din Jdanov, dar cei care se afirmă în mod expres sunt Jan Hus şi Jeronim. De aceea pentru îndrăzneala de a pune Biblia în mâna poporului împotriva decretelor papale care au pus tradiţia înaintea Bibliei, ei au fost arşi pe rug.

Dacă cei ce au primit Cuvântul Evangheliei nu se lasă, ci continuă reforma, nici Roma nu-şi dezminte caracterul ei sângeros. Papii de la Roma iniţiază cinci cruciade împotriva lor, înfrângând husiţi prin trădare. De aceea, pentru a ilustra mai pregnant caracterul cruciadelor împotriva adevăraţilor creştini, voi spicui câteva date din cartea *„Sub flamura Taborului“* de Mihail Dan. „Aşa-numita erezie a buşiţilor a luat proporţii. Un popor întreg se ridică ca unul singur pentru apărarea Evangheliei, pentru a se putea împărtăşi în dublu chip (pâine şi vin), lucru rezervat numai clericilor. În aceste condiţii papa, întreaga lume catolică şi feudală a Europei se unesc pentru a nimici din faşă această mişcare. În primăvara anului 1420, se înalţă ruguri la Wroclav şi sunt arşi 23 de meşteşugari care se ridicaseră cu doi ani înainte împotriva consilierilor municipali. Din porunca lui Sigismud, „Bestia roşcată“ câţiva negustori husiţi sunt torturaţi de moarte apoi legaţi de cozile unor cai şi târâţi prin oraş până au murit. Însă aceasta nu i-a speriat ci i-a îndârjit şi mai mult.

Pentru ca gândul împăratului de a-i stârpi pe husiți să devină faptă noul papă Marin al V-lea, fostul cardinal Otto Colona, prin legatul său Ferdinand, la 17 Martie 1420 proclamă în dieta imperială din Wroclav prima cruciadă împotriva husiților. La chemarea papei răspund feudalii Germani, apoi cei din Ungaria şi apoi catolicii din Cehia.

Promisiunile sunt ispititoare. Celor care vor lupta în <u>războiul sfânt,</u> li se asigură iertarea păcatelor celor mai groaznice inclusiv crima. Apoi amnistierea la plata datoriilor şi însuşirea prăzilor luate de la „eretici" Se adună o oaste uriaşă pentru acele vremuri între 80-100.000 de luptători. Hoardele cruciate cuceresc câteva oraşe şi se îndreaptă spre Praga. <u>Mersul triumfal</u> al ostaşilor <u>sfântului scaun,</u> fu o jalnică şi revoltătoare succesiune de cruzimi fără seamăn, dacă un Ceh cădea pe mâna lor era ars pe loc fără nici o milă. Dar la Praga cruzimea lor stârneşte ura şi indignarea întregului popor. Mari şi mici, săraci şi bogați, orăşeni înstăriți îşi dau mâna, hotărâți să nu-şi cruțe viața pentru salvarea patriei. Praghezii cer ajutor husiților taboriți, care şi-au instalat tabăra pe muntele Tabor şi astfel la 20 iulie ei intră în Oraşul Nou. La începutul lunii oraşul este asediat, iar la sfârşitul lunii Iulie Sigismud e nevoit să ridice asediul retrăgându-se spre Kutna-Hora, în timp ce armata cruciată fugea din Cehia. În toamna anului 1421, se pregăteşte o nouă cruciada împotriva Cehiei. La sfârşitul lunii August Cehia fiind invadată dinspre Apus, dar fără succes. Sigismud dispune de 80.000 de oameni, dar la 6 Ianuarie 1422 e învins şi nevoit să părăsească Kutna-Hora.

Cruciade? În numele cărui Hristos? Pentru că El nici nu poate fi înțeles de toți, nici nu poate fi primit de toți, de aceea sf.Ap. Pevel se bucură "*că dacă până la el, cei din Corint L-au cunoscut pe Hristos în felul lumii, de aici înainte nu-L mai cunosc cum îl cunoaşte lumea"* . <u>*Lumea cunoaşte un Hristos, care admite închinarea la sfintele icoane. .*</u> cei ce sunt ai lui Hristos cunosc că închinătorii adevărați trebuie să se închine Tatălui în Duh şi în Adevăr. Lumea *cunoaşte un Hristos, care trimite oştiri la război pentru a ucide oameni.* C<u>ei ce sunt ai lui Hristos. îl cunos ca pe Cel ce zice şi azi ..Pune sabia la locul ei. căci cel ce scoate sabia de sabie va pieri.</u>

Georges Blond în cartea " *Furioşii Domnului"* condamnă războaiele şi încă făcute <u>numele crucii şi a Evangheliei</u> prin cuvintele : „*Originea războaielor religioase se pierde în negura vremurilor. Oamenii s-au omorât între ei pentru că nu credeau în acelaş Dumnezeu, sau nu aveau aceleaşi păreri despre ce are de gând Dumnezeu cu ei. îngrozitoarea originalitate a luptelor religioase între creştini, constă în faptul că oameni botezați în Numele aceluiaşi Hrsitos şi crezând în acelaş Dumnezeu, s-au măcelărit între ei."* Ce dovedeşte aceasta ? Că pentru marea parte a creştinătății Evanghelia a fost şi încă este încă acoperită, pentru că dacă ar fi descoperită tuturor nu ar exista atâta rătăcire sub acoperire şi justificare şi încă Biblică.

Capitolul VI
RĂSPÂNDIREA CREŞTINISMULUI

„Iată că vă trimit ca pe nişte oi în mijlocul lupilor. Fiţi dare înţelepţi ca şerpii şi blânzi ca porumbeii.“ (Matei 10.16)

Domnul Isus S-a făcut ascultător Tatălui Ceresc până la moarte şi încă moarte de cruce. A luat chip de rob făcându-se asemenea oamenilor. A fost ispitit ca şi noi dar fără păcat. Iar pentru vrednicia sa, Dumnezeu I-a dat din nou slava pe care o avea la Dumnezeu mai înainte de a fi lumea.

înainte de înălţarea Sa la cer El şi-a împuternicit apostolii (trimişii) ca să vestească unei lumi pierdute, Vestea Bună a împăcării cu Dumnezeu: *Iar ei au plecat şi au propovăduit pretutindeni. Domnul lucra împreună cu ei şi întărea Cuvântul prin semnele care-i însoţeau. " (Marcu 16.20)* O mână de oameni simpli, luaţi de la mreajă sau vamă, au răscolit lumea şi i-au schimbat faţa, iar dacă urmaşii lor ar fi urmat întru totul spiritul Evanghelic al Bisericii primare, alta ar fi fost faţa lumii acum. Dar Biserica cea persecutată şi hulită a râvnit la slava lumii şi a obţinut-o, pierzând ce e mai scump. Părtăşia cu Fiul lui Dumnezeu prin Duhul Său cel Sfânt. Primii beneficiari ai acestei chemări minunate au fost oile pierdute ale lui Israel. Dar ei au refuzat Vestea Bună, iar cei ce au primit-o, aproape 20 de ani nu s-au dus la neamuri socotindu-le necurate tributari ideii că Dumnezeu lor nu este şi al neamurilor.

După aproape 20 de ani Petru Apostolul nu era încă pregătit să intre în casa unor netăiaţi împrejur decât urmare unei vedenii şi a revărsării Duhului Sfânt în casa lui Corneliu a înţeles ce vrea Domnul dar nu l-au înţeles fraţii, de aceea e convocată de urgenţă o adunare la Ierusalim pentru a clarifica lucrurile. De aici înainte Mântuirea nu mai este un privilegiu al iudeilor, ci e dată şi celorlalte popoare. Iudei şi barbari, greci şi sciţi, robi şi slobozi, bogaţi şi săraci, bărbaţi sau femei toţi sunt una în Hristos. Dar această chemare are ceva deosebit şi esenţial în convertire: *„Dacă voieşte cineva...“* El nu vrea credincioşi de forţă sau de formă. Domnul Isus cere convingere personală şi voluntariat. De aceea primii creştini au fost atât de tari în prigoniri. Chiar din veacul apostolic în marile oraşe ale imperiului Roman sămânţa Cuvântului Dumnezeesc a dat rod. Creştinismul a pornit la drum cu principii total diferite în raport cu mentalitatea epocii. Necazul de zece zile, cele zece prigoniri principale pornite împotriva creştinilor nu au avut efectul dorit. Tăria creştinilor în faţa prigonirilor, îi pune în încurcătură şi pe cei mai înrăiţi călăi. Victoria creştinismului marchează sfârşitul societăţii antice. În

prima sa fază creştinismul face distincție între ceea ce a statului şi ce e a lui Dumnezeu opus societății antice în care religia dicta statului făcând corp comun. Domnul Isus e explicit în această privință: "*Dați cezarului ce este al Cezarului ți lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu."* A-L asculta pe Dumnezeu nu e totuna cu a-l asculta pe Cezar. De aceea, timp de trei secole creştinismul nu s-a pus sub protecția statului şi nici nu a avut nevoie de forța publică pentru a-i pedepsi pe cei ce nu-i urmează perceptele. Atunci când Domnul Isus îi zice lui Pilat: *„împărăția mea nu este din lumea aceasta"* El desparte religia de guvernare. În primii trei sute de ani statul nu i-a putut impune Bisericii principii contrare spiritului creştin. Puterea creştinismului consta în minunile şi semnele ce-i însoțeau. În legătură cu rapiditatea cu care creştinismul se răspândea, Tertulian spunea unui guvernator pornit să înceapă o prigonire a creştinilor: *„Suntem de ieri şi am umplut pământul şi toate ale voastre. Oraşele, insulele, locurile întărite, municipiile, târgurile, chiar şi castrele, triburile, decuriile, palatele senatul şi forul. Nu v-am lăsat decât templele şi stadioanele şi teatrele."*

În secolul al III-lea, creştinismul pătrunde în plin în Macedonia, Grecia, Iliria, Egipt, Etiopia, Spania şi Britania. Dar diavolul văzând că metoda aplicată până aici adică prigonirile nu dau rezultatul dorit în distrugerea creştinismului, aplică metoda a doua: a toleranței, inaugurată de Constantin cel Mare. Creştinii remarcându-se printr-o cinste şi corectitudine exemplară societatea le-a acordat creditul şi considerația de aceea odată cu edictul din Milan, mulți au început prin a se da creştini pentru credibilitate trecând de partea creştinilor, dar în inima lor tot păgâni rămânând.

Pe de altă parte, împăratul i-a numit pe conducătorii religioşi ai creştinilor în funcții publice, scăzându-le zelul propovăduirii şi dorința de sfințire. Istoricii V. Duruy *şi* J.Burckhardt, socotesc că toleranța acordată creştinilor, a avut un rol nefast în dezvoltarea sa ulterioară. Creştinismul sprijinit de stat a avut şi inițiative bune. Au cerut interzicerea pedepselor cu caracter crud (răstignirea, zdrobirea fluierelor picioarelor, stigmatizarea sau însemnarea cu fierul înroşit al criminalilor, aruncarea la fiare în arene, iar regimul din închisori a fost îmbunătățit). S-a uşurat eliberarea sclavilor, s-a instituit protecția pentru săraci, văduve, orfani bătrâni, sau bolnavi. S-au aplicat restricții luptelor de gladiatori. Motivația persecutării creştinilor înainte de edict era că ei nu luau parte la jocuri şi ceremonii publice lucru pe care societatea timpului o categorisea drept atitudine duşmănoasă dar Justinian le încurajează, oferă supuşilor săi distracții la hipodrom, terminate cu vărsare de sânge. Teatrele despre care spunea Tertulian că sunt ocolite de creştini, de aici înainte sunt căutate şi frecventate. Arta păgână, literatura lumească profană plină de idei păgâne sunt îmbrățişate de unii creştini iar cei creştinați din interes îşi duc viața înainte cum au dus-o fără nici o modificare.

În *Pemia* creştinismul a luat un avânt deosebit în secolul a IV-lea, dar în anul 342 se dezlănțuie o mare prigoană cu care prilej sunt martirizați 16.000 de credincioşi. Totuşi, cu doi ani înainte de moartea sa, împăratul Sapur, care îi prigonea pe creştini a dat un ordin de toleranță. În anul 420, episcopul Abdas din Susa, din râvnă exagerată, instigă credincioşii să dea foc templului închinat zeului Qrmuzd, ceea ce face ca persecuția să fie reluată. La intervenția împăratului Bizantin Theodosie, persecuția se întrerupe pentru un timp. Episcopul Acaciu din Amida răscumpără cu ajutorul unor odoare bisericeşti 7.000 de prizonieri persani gest care înmoaie inima regelui Persan şi-i tolerează pe creştini, nestorienii găsind acolo un bun refugiu. Odată cu urcarea pe tronul Armeniei a regelui Tiridat al H-lea, (Tiridates 287-330) creştinismul devine acolo religie de stat dar a avut mult de pierdut din cauza luptelor interne. În anul 428, cea mai mare parte a Armeniei devine persană. Biserica Armeană s-a despărțit de cea Bizantină îmbrățişând până în ziua de azi monofizismul.

În *Iviria (Georgia),* în sudul munților Caucaz, o sclavă din Armenia, (326) vindecă cu ajutorul Duhului Sfânt, un copil grav bolnav. Regina fiind bolnavă şi auzind de această minune o cheamă pe sclavă, e vindecată şi drept mulțumire îmbrățişează şi ea creştinismul. Curând după aceea regele pleacă la vânătoare, se rătăceşte şi face o juruință: dacă găsesc drumul spre casă trec de partea creştinilor. Cheamă Numele lui Isus, află drumul ajunge acasă şi e botezat împreună cu supuşii săi. De aici creştinismul trece la *Albani, lăzi şi Absizi,* în anul 522. În schimb în *Crimeea,* lucrurile au luat o întorsătură tragică pentru creştini. Regele Pardas acceptă botezul creştin, dar hunii sălbateci se răscoală şi-i masacrează pe creştini.

Printre *triburile arabe* în 372 o regină Sarasină încheie un acord cu împăratul Bizanțului cerând totodată misionari pentru a propovădui Evanghelia, propovăduită de trimisul Bizanțului călugărul Moise.

În sudul *“Arabiei fericite"* printre *hajariți (homeriți)* a activat ca predicator episcopul Teofil, (356-358) trimisul împăratului Constanțiu care era Arian. Dar în anul 522 ajunge acolo la tron un rege iudeu Dhu Novas care-i persecută pe creştinii arabi. Din anul 616 cea mai mare parte a arabiei ajunge sub dependența Persiei. Aici se afla o ramură creştină numită *“Creştinii lui Tonta“*. Nestorieni şi monofiziți care au succese, de aici Nestorianismul şi Monofizismul trecând în China şi Mongolia.

În *Africa* creştinismul a pătruns din Egipt (Alexandria) iar în *Abisinia,* regatul *Axumitic Etiopian* grație tinerilor Furmențiu şi Edesin, nepoții învățatului filozof Metropiu din Tyr. Meritul episcopului Furmențiu a fost crearea literaturii naționale Etiopiene, care a mers mână în mână cu creştinarea sa. Biserica din *Antiohia* are origine apostolică fiind atrasă spre monofizism ținând şi *Duminica şi Sabatul,* supunându-se circumciziunii, restricțiilor alimentare şi practicând poligamia. *Nubienii,* au urmat aceeaşi

cale.

În ce priveşte partea *apuseană a Europei*, poporul care a reprezentat o mare importanță pentru creştinism au fost germanii, care aveau două ramuri mari: Germanii din vest în majoritate goți, stabiliți pentru un timp la gurile Vistulei în secolul al III-lea năvălind şi în Dacia, extinzându-se până la Dunăre şi atacând imperiul Roman şi cei din țările scandinave, germanii Nordici. Creştinismul a început să pătrundă printre ei de la captivi, de la sclavi, precum şi de la creştinii găsiți în Dacia şi Crimea, fiind că în oraşele greceşti înşirate de-a lungul coastelor, creştinismul era bine consolidat.

Doi episcopi, Cadmas din Bosphorus şi Teofil (Teophilas) din Gotha, au luat primii parte la primul conciliu ecumenic din Nicea (325). Dar aceasta nu înseamnă că toți goții au fost creştinați. Printre ei au avut succes Capadocienii Eutihie şi Audiu din Mesopotamia. Dar meritul cel mai mare îi revine lui Wulfila (Ulfila) născut în ținutul Dunărean (300) strănepotul unor creştini originari din Apusul Capadociei, care în anul 264, au fost luați în captivitate de goți. Cunoscând bine limba Greacă, Latină şi Gotică, a intrat în slujba goților ca interpret. Ataşat unei misiuni gotice la curtea împăratului Constanțiu a rămas ca episcop în Constantinopol primind ungerea în anii 341-348, de la Eusebiu din Nicomedia pe atunci episcop al Constantinopolului pentru creştinii din ținuturile goților.

În anul 348, e dezlănțuită o mare prigoană împotriva creştinilor goți. Wulfila cu consimțământul împăratului, a trecut peste Dunăre cea mai mare parte a fraților creştini de origine gotică stabilindu-i în jurul Plevnei unde au putut să trăiască săraci şi lipsiți de o cultură superioară, dar liniştiți şi nesupărați de nimeni, cunoscuți sub denumirea de *„Goții mici"* Erudiția lui Wulfila l-a făcut apreciat de romani care-i dădeau copii spre educație. Prin combinarea alfabetului Grec cu cel Latin Wulfila a alcătuit scrierea runică a germanilor. Cu ocazia unei conferințe religioase la Constantinopol la curtea lui Teodosie cel Mare, Wulfila a decedat.

O dată cu năvălirea hunilor persecuția împotriva creştinilor goți a luat sfârşit. La început hunii s-au lovit de vizigoți şi ostrogoți popoare germanice precum şi de vizigoții care neputând ține piept hunilor s-au refugiat în Sudul Dunării cerând voie împăratului Valens, la care e a pus condiția trecerii la creştinism ei fiind de acord cu aceasta, dar îmbrățişând arianismul impus de regele Leovigild (568-586). În schimb, fiii săi, Hermoglid şi Recadar, au îmbrățişat ritul Bizantin. Bizantinii credincioşi Calcedonului în toate cazurile caută să-şi impună credeul. Justinian foloseşte forța armată împotriva neconformiştilor, pustiind regiuni întregi la care Cornițele Belizarie ca bun executant nu se dezminte, în ce-i priveşte pe *Franci* totul a pornit de la căsătoria regelui Clovis cu Clotilda o principesă Burgundă care cunoştea creştinismul. În timpul unui război cu triburile germanice Clovis se leagă cu jurământ că dacă Dumnezeu îl va ajuta în luptă se va creştina. Ieşind

învingător în război, se ține de cuvânt şi este botezat împreună cu 3.000 de nobili act imitat de restul francilor.

În lucrarea de creştinare a Europei Medievale misionarul Bonifaciu întovărăşit de mai mulți lucrători Evanghelici a pornit pe cursul Rinului în jos, dar cu ocazia unui botez la data de 5 Iulie 753 o ceată de păgâni i-au masacrat ucigând 52 de suflete. Printre *Britani (Bri(i)* creştinismul a prins rădăcini în secolul al IV-lea ajungând până în Scoția dar odată cu retragerea romanilor în 407 au cerut ajutor şi protecție neamurilor germanice, care în loc să-i ocrotească s-au făcut stăpânii lor reintroducând păgânismul cu excepția ținuturilor muntoase a locuitorilor din Walles şi Cornwall care în munții lor şi-au putut păstra credința. Singurul trib germanic afară de germanii scandinavi care au rămas păgâni în mare parte a fost cel *Saxon* între Elba şi Rin. Aceştia fiind în duşmănie cu vecinii lor franci care erau creştini erau ostili creştinilor în general. Ewald cel Negru şi Ewald cel Alb, încearcă creştinarea lor dar sunt martirizați. Drept represalii Carol cel Mare porneşte război împotriva lor ucigând o mare parte ocupând teritoriul şi creştinându-i.

În anul 826, *regele Harald al danezilor* e silit să-şi părăsească tronul. Se refugiază în regatul francilor împreună cu anturajul său. Aici i-au contact cu creştinismul şi sunt botezați cu toții. Ajutat să revină la putere promite şi se ține de promisiune ajutând misionarii creştini să vină în țara sa. În *Suedia* creştinismul a pătruns la dorința regelui Hacon cel Bun (938-961) de aici pătrunzând în *Norvegia* de unde cu ajutorul regelui Olaf Evanghelia pătrunde şi în *Groenlanda.*

Popoarele *slave*, au fost creştinate şi ele pe rând. *Dalmația* în 640, în timpul domniei prințului Porga. În *Boemia,* în 805 un număr de 14 conducători cehi, împreună cu suitele lor au primit botezul la curtea din Regensburg pe timpul regelui Ludovic Germanul, după ce aproape 100 de ani s-au dus lupte pentru influență, în care învingea fie Roma, fie Bizanțul, reuşind în final creştinismul bizantin şi astfel la Praga a luat ființă o episcopie patronată de împăratul Otto I.

Numeroasele triburi *Slave* care locuiau pe Elba şi Saale erau încă păgâne,dar în jurul anului 900 creştinismul începe să aibă succese după succese, având ca urmare creştinarea pe rând a acestor triburi. În anul 796,Carol cel Mare i-a obligat pe locuitorii *Panoniei* să treacă la creştinism. Teritoriul de azi al *Ungariei,* a fost ocupat de avari apoi au venit hunii păgâni care au început să încalce teritoriile creştine învecinate pentru a le jefui. Regele Germaniei Otto I-iul prin câteva campanii militare le-a tăiat pofta de jaf în bătălia de la Lechfeld (955), iar după 50 de ani Ştefan cel Sfânt al Ungariei (997-1038) i-a creştinat. Pentru aportul său adus creştinării poporului Maghiar papa i-a acordat titlul de *rege apostolic* trimițându-i o coroană de aur, pentru a fi încoronat ca rege al maghiarilor. la moartea lui păgânii s-au răsculat în speranța reintroducerii păgânismului dar fără succes.

La tron a venit Andrei care inițial s-a dat drept prieten al păgânilor dar odată cu consolidarea puterii a interzis practicile păgâne sub pedeapsa cu moartea. Sub Bela I (1061-1063) o nouă răscoală a păgânilor a fost înfrântă definitiv.

Marele grup al *popoarelor slave* care locuia de la Elba până la Don şi Ural, de la marea Baltică până la Marea Adriatică, era păgână. Inițial religia lor era o religie agrară, la care mai târziu s-au adăugat elemente de mitologie Romană. Pentru ei natura era plină de zeități din care cel mai venerat era Perun zeul tunetelor, Radegast zeul ospitalității şi Lado zeița frumuseții, preoții lor fiind venerați asemenea unor principi. Slavii păgâni practicau şi aducerea de jertfe omeneşti. Femeia şi copiii erau bunurile bărbatului de care putea dispune la discreție prin vinderea sau arendarea lor. Cuceririle şi emigrările i-au pus în contact cu popoare creştine, ceea ce a făcut ca încetul cu încetul să treacă şi ei la creştinism.

Sârbii în anul 827 au trecut la creştinism. Apoi păgânismul din nou s-a instalat, după care creştinismul a învins definitiv. Cei ce au adus un aport deosebit la creştinarea lor au fost frații *Metodiu şi Chiril*. În iureşul creştinărilor care nu întotdeauna aveau o motivație Evanghelică, nu odată interesele politice sau forța spunându-şi cuvântul, face ca *Bulgaria* să devină mărul discordiei dintre Bizanț şi Roma. Bizanțul trimite misionari pentru o evanghelizare paşnică. Dar cei de acolo îl ucid pe episcopul Manuel. Pentru a-i linişti Bizanțul trimite armate împotriva lor cu care prilej o soră a cneazului Boris ajunge captivă în Bizanț unde se converteşte la creştinism. Revenind acasă reuşeşte să-l convingă pe fratele ei de importanța creştinării, iar acesta cere o misiune Francă să propovăduiască Evanghelia în Bulgaria.

Bizanțului nu-i convine acest gest şi-şi trimite în mod demonstrativ flota la granița bulgarilor spre a-i intimida. Urmare acestei acțiuni Boris renunță la misiunea Francă, acceptând misionari bizantini. Drept recompensă bizanțul măreşte teritoriul Bulgar. În anul 864, Boris primeşte la Constantinopol botezul luându-şi numele de Mihail, după numele împăratului Bizantin care i-a fost naş. Patriarhul Constantinopolului Fotie trece la organizarea bisericii bulgare care devine motiv de ceartă între Bizanț şi Roma. Fotie şi papa Nicolae al VIII-lea (858-867) convoacă sinodul care trebuia să fie al VIII-lea dar pe care Ortodoxia nu-l recunoaşte. Şi aceasta pentru că Boris-Mihail propune un candidat la episcopie pe care nu-l acceptă papa.

Ruşii statorniciți între Marea Neagră şi Marea Baltică, aveau la nord ca vecini neamuri finice, iar la sud pa hazari. Normandul Ruric, şeful varegilor venit în 862 din Scandinavia, a unit ruşii într-un singur stat cu capitala la Novgorod întemeind pentru frații lui Sineu şi Truwor două centre mici la sud, iar frații Ascold şi Dir înființând statul Kiev.

Pentru prima dată au apărut ruşii în fața Constantinopolului la 860, reuşind să înconjoare capitala. Urmare unor tratative dintre ei Constantinopolul trimite misionari pentru creştinarea ruşilor, la Kiev

existând deja o biserică creştină. Dar aceasta nu aduce pacea dintre ruşi şi Bizanț. Ruşi nefiind prea paşnici, Igor moare, iar soția lui face o călătorie la Constantinopol unde primeşte botezul, luând numele de Elena. Revenită în țară începe munca de convertire dar dintre cei doi fii Sviatoslav nu acceptă creştinismul în schimb Vladimir trece la creştinism, văzând inferioritatea religiei practicate de ruşi în raport cu creştinismul. Dar având tot fire păgână orgolios peste măsură nu înțelege să se căsătorească cu principesa Ana, sora împăratului Bizantin Vasile al II-lea Bulgaroctonul cerându-i mâna în mod paşnic, ci numai provocând un război cu Bizanțul. Obține mâna principesei, iar căsătoria e oficiată la Cherson în anul 988. Urmare acestui act renunță la cele 600 de soții, pe care le avea şi taie statuia zeului Perun pe care o aruncă în Nipru. Vladimir moare în anul 1014, la tron urmându-i fiul său Iaroslav care-i urmează şi politica, fiind numit Justinian al Ruşilor. În ce priveşte creştinarea Traco-Dacilor se va vorbi într-un alt capitol. (*Spicuiri din „Istoria Bisericească Universală,, ed. Inst. de misiune Ortodoxă, ed.1980)*

Dacă până aici s-a vorbit despre creştinarea Africii, a Asiei şi a Europei, în mod succint se va vorbi puțin şi despre felul cum a fost *creştinată, Lumea Nouă – America.* După cum putem vedea din istorie modul de răspândire a creştinismului în Europa a avut caracter diferit de la o țară la alta. Unii au primit creştinismul din convingere, alții prin forță armată, iar alții pe considerente politice prin alianțe. Creştinismul s-a extins ca teritoriu şi număr, foarte mult, dar metodele prin care s-a răspândit nu a fost de natură să-i păstreze spiritul său Evanghelic şi Apostolic, ducând la denaturarea sa.

Odată descoperit *Continentul American* şi aici s-a pus problema *creştinării* locuitorilor de acolo. *Olmecii,* au fost primii purtători ai culturii din Mezoamerica ba poate chiar din întreaga Americă indiană. Ținutul părăsit de ei a revenit *Totonecilor* făuritorii unei noi civilizații înaintate. Centrul religios al totonecitor a devenit oraşul Compola unde a fost ridicată cea mai importantă construcție o piramidă în şapte trepte. Când a ajuns acolo Cortez a văzut numeroşi preoți oficianți ai cultului din temple *îmbrăcați în negru* şi având părul vopsit cu sângele nenumăratelor victime omeneşti şi sacrificii ce ar fi îngrozit şi pe cei mai insensibili oameni. *Aztecii* îşi dovedeau vitejia în luptă cu arcul şi totodată corp la corp cu care ocazie puteau să captureze prizonieri vii, pentru a-i sacrifica zeilor. De aici înainte între cei doi se stabilea o relație filială-paternă. Cel ce captura un prizonier spunea: Acesta este fiul meu iubit, iar cel capturat răspundea: acesta este tatăl meu. De obicei prizonierii nu se opuneau sorții pe care o credeau hărăzită. În perioade în care nu erau războaie, iar materia primă pentru sacrificii nu era de găsit, se inițiau aşa numite războaie ale florilor, în care se războiau două oraşe. Războiul era terminat când una din echipe ocupa templul părții adverse din capitata țării, echipa învinsă fiind sacrificată. La azteci sângele uman era hrana preferată a zeilor.

Dar şi *Lumea Nouă* era îmbătrânită şi avea nevoie de înnoire. Dar de unde să vină aceasta dacă nu din altă parte? Această lume plină de superstiţii şi cruzime începe să fie bântuită de prevestiri şi semne. Nu mai ajung cortegiile de copii sacrificaţi zeilor ploii, nu mai ajung inimile smulse şi care încă palpitau din piepturile victimelor pentru a fi oferite zeilor. Oamenii lumii noi presimt că ceea ce practică ei trebuie să ia o întorsătură. Dar cum? Istoria lor consemnează diverse prevestiri cu privire la schimbările ce urmau să survină.

Există mulţi autori care au catalogat prorociile care l-au întristat şi demoralizat de exemplu pe împăratul Moctezuma ca: Istoria lui Alvarada, Tezozomoc, Şahagun, Diego, Duranlose Acosta, Codicele Ramirez etc. Informatorii lui Şahagun spun că cu zece ani înainte de sosirea spaniolilor pe cer s-a arătat ceva ca un spic de foc, ca o flacără de incendiu, ca o auroră care parcă înţepa cerul. La acest semn s-au mai adăugat încă şapte şi anume: templul care a ars de la sine, apa care a fiert în mijlocul lacului, glasul unei fete care striga noaptea, viziunile cu bărbaţi care veneau îmbulzindu-se călărind pe un fel de cerbi (caii nefiind cunoscuţi în America) o flacără mare ce venea din cer şi care străbătea distanţe mari rotindu-se nebuneşte.

Textul din „Chilam Balam" vorbeşte despre sosirea unui bucăţi de lemn care aşezată pe înălţimi va da un nou sens vieţii popoarelor *Maya* pe care unii au interpretată ca fiind crucea. Aceste prevestiri povestite, repovestite şi amplificate între popoarele din Mexico-Tonochtillan răspândesc groaza, împăratul Moctezuma nu mai are linişte. Nici bufonii, nici saltimbancii nu-l pot face să-şi recapete liniştea. Un curtean prinde o pasăre cu o oglindă pe cap în care ca într-un televizor se pot vedea înaintând cuceritorii. Aceste prevestiri au deschis drumul spaniolilor, căci atunci când o mână de oameni în număr de 207 şi-au făcut apariţia, să fie consideraţi trimişii cerului şi zei cu adevărat. Dar când le-au văzut apucăturile lor omeneşti şi-au dat seama de înşelăciune, fiind că ei nu s-au dovedit a fi decât numai nişte bieţi oameni lacomi de dorinţe josnice, femei şi aur. Dar era prea târziu.

Aceasta era starea lumii noi degenerate şi dornică de înnoiri care trebuiau să vină din partea *trimişilor lui Hristos.* Domnul Isus şi-a trimis ucenicii ca pe nişte oi în mijlocul lupilor, din nefericire cei ce s-au drept trimişi ai Domnului în Lumea Nouă nu odată s-au prezentat ca nişte lupi în mijlocul oilor. Printre cauzele care au provocat descoperirile geografice, cronicarii pun pe locul întâi prozelitismul religios. În realitate motivaţia aceasta ocupa un loc inferior în preocupările exploratorilor portughezi şi spanioli. Cristofor Columb oferea reginei Spaniei insule bogate în arome, iar bisericii Catolice cuceriri spirituale. Cortez îşi îmbărbăta ostaşii amintindu-le că sunt campionii crucii şi dacă vor învinge acesta va fi rezultat al credinţei lor în cruce. Dar unui călugăr care-i reproşa că-i despoaie pe indieni, în loc să-i convertească la creştinism, Francisc Pizzaro îi răspunde: *„Eu n-am venit*

pentru aceasta. Eu am venit să le iau aurul" în funcție de mentalitatea timpului, de felul cum au ştiut să aplice la timpul şi nivelul lor creştinismul, lucrurile sunt foarte complicate. Cei ce plecau în „Lumea Nouă,, nu erau oameni de condiție morală, ireproşabilă sau impecabilă. Pentru ei nu era ceva deosebit a fi creştin, sau a fi de partea unuia sau altuia dintre comandanții navei, sau de partea unei politici.

Aceşti oameni purtau steagul pe care era imprimată crucea. Formal veneau în numele şi *sub ocrotirea crucii* dar erau oameni lumeşti. Nu odată certați cu legea plecați în asemenea expediții pentru a li se pierde urma. Alții pentru a se îmbogățiî prin jaf, iar alții deportați pentru fapte antisociale. Până şi clericii care-i însoțeau nu odată erau din cei trimişi drept pedeapsă pentru încălcarea regulilor ecleziastice stabilite. Aşa că dacă printre ei se mai găseau şi oameni de condiție ireproşabilă, erau mai rari decât aurul curat. Restul erau puşi pe jaf, violuri, beții, oricând gata de răscoală împotriva comandaților, sau de răzbunare împotriva camarazilor lor. Oricând gata să-şi ucidă prietenul sau duşmanul. Şi cu toate acestea aceşti oameni au fost numiți *campioni ai crucii lui Hristos.* Asemenea fapte s-au mai întâmplat şi în istoria Vechiului Testament. Odată cu israeliții au ieşi din Egipt şi o adunătură de oameni care nu au ieşit din Egipt pentru că voiau o patrie mai bună ci doar voind un folos imediat, fiind primii care au început cârtirile (Num. 11.4). Iefta când a fost izgonit de frații săi nu a plecat singur în pribegie, ci nişte oameni fără căpătai s-au strâns la Iefta şi-şi pierdeau timpul. (Jud. 11.3)

Când David a trebuit să fugă din fața lui Saul zice Samuel: *„Toți cei ce se aflau în nevoie, care aveau datorii, care erau nemulțumiți, l-au urmat pe David, iar el a ajuns căpetenia lor“* (1 Sam. 22.2). Deci cunoscând cine erau cei porniți să creştineze Lumea nouă ne putem da seama ce metode puteau folosi. Aceştia scuzau mijloacele prin scop. Metoda? *„Răspândirea creştinismului, sub forma războiului Sfânt, fără cruțare"* care-i punea pe învinşi în fața alternativei: ori supunerea pentru a fi despuiați şi creştinați, ori moartea. Pizzaro cu cei 180 de soldați şi 27 de călăreți revendică în numele atotputernicului împărat Don Carlos succesiunea imperiului Inca, unde războiul de succesiune dura de şapte ani. Huscar fiul legitim al ultimului rege fusese detronat şi arestat de fratele său vitreg Atahualpa care după ce exterminase triburile credincioase lui Huscar şi pe toți membri familie regale, şi-a fixat capitala la Cajamarca şi domnea prin teroare şi violență.

Pizzaro îl învinge atrăgându-l într-o cursă. îl face prizonier şi-i dă posibilitatea răscumpărării cu condiția să-i dea atâta aur cât cuprinde înălțimea unui om în camera în care fusese deținut. Atahualpa îi satisface cererea, dar eliberarea nu vine, întrucât Pizzaro îl acuză că a ațâțat poporul la revoltă. Drept represalii Atahualpa după un simulacru de judecată prestabilit, e condamnat la moarte prin ardere de viu, (29 Aug. 1533), dar fiindcă în

ultimul moment, *a consimțit să se creştineze* (să treacă la catolicism), judecătorii i-au făcut favoarea de a-l zugruma înainte de a fi ars, prin aceasta satisfăcând şi dorința lor de jaf şi *mulțumindu-L pe Dumnezeu prin convertirea unui păcătos.* După concepția lor viciată necunoscând Scripturile, considerau că apa botezului îi poate sfinții şi mântui pe oameni chiar fără convingere personală. Odată ajunşi în Lumea Nouă conchistadorii au declarat solul şi subsolul proprietate a coroanei spaniole conchistadorilor, curtenilor, favoriților şi a ordinelor religioase, repartizându-li-se terenuri şi un număr de indieni, pentru a munci pe aceste domenii.

În schimbul muncii lor, indienii trebuiau să primească hrană, îmbrăcăminte, adăpost şi *cultură creştină*, fiind tratați ca sclavi (A.Oțetea „Renaşterea şi Reforma). Fernandez de Ovideo pune întrebarea: "*Cine se îndoieşte că praful de puşcă este tămâie pentru Dumnezeu?*" Odată cu cucerirea materială începe şi cea spirituală. Munca de Evanghelizare nu a fost lăsată deoparte, dar cu ce metode? Regii trimiteau odată cu armata şi preoți militari dar aurul a orbit ochii tuturor devenind ținta tuturor celor implicați în cucerirea Lumii Noi.

Din cei aproape trei milioane de locuitori ai insulei Hispaniola (Haiti) abia dacă au rămas două sute, iar insula Cuba a fost pustiită, apoi părăsită. (Francesco Morales Padron „Istoria descoperirii şi cuceririi Americii,,)

Domnul Isus a venit ca să nimicească lucrările diavolului, iar când conchistaton au ajuns în Lumea nouă, au găsit peste măsură de multe lucrări diavoleşti. Jertfe omeneşti nenumărate. Cranii stivuite în temple cu miile, ale unor oameni jertfiți prin smulgerea inimii încă vii din piept, dar prin ce metode au fost nimicite aceste lucrări diavoleşti? De aceea se pune întrebarea: unde s-a oprit Dumnezeu şi de unde au preluat ştafeta oamenii? Ateii au făcut cap de acuzare împotriva creştinismului pentru aceste cruzimi, dar nici ei nu au fost mai buni, aceasta dovedind-o cruzimile înfăptuite în fosta Uniune Sovietică şi în alte țări foste comuniste în timpul comunismului ateist turbat. Concluzia e că acolo unde oamenii nu-l cunosc pe Dumnezeu sau unde este refuzat, nu poate fi nimic bun.

Capitolul VII

DIVERSE CURENTE CREŞTINE SECOLELE I-XII...

*„Luați seama ca nimeni să nu vă fure cu filozofia
şi cu o amăgire deşartă, după datina oamenilor, după învățăturile
începătoare ale lumii, şi nu după Hristos.“
(Coloseni 2.8)*

Ori cât de bine intenționat ar fi şi ori câtă claritate ar avea în expunere întemeietorul unui curent religios, filozofic sau politic, cu timpul vor apare *îmbunătățiri* care chiar dacă nu denaturează ideea de bază, totuşi o poate devia într-o mai mică sau mai mare măsură. Şi cu părere de rău vedem că nici creştinismul nu a fost scutit de acest pericol şi cred că nu exagerez susținând că marea majoritate a creştinilor s-a abătut foarte mult de la învățătura de bază cu care a pornit la drum părăsind baza de plecare şi făcând compromisuri care l-au deviat de la ideea de bază Evanghelică şi apostolică cu care a plecat la drum. Aceasta nu s-a făcut fără frământări şi lupte care au divizat creştinătatea. Legat de aceasta G. Enescu declară: *„După umila mea părere trebuie să fi cu adevărat naiv ca să declari că Dumnezeu nu există. Mă înspăimântă însă mulțimea şi varietatea căilor pe care le urmează oamenii ca să ajungă la El”* (*Amintirile lui G. Enescu* de Bernard Gavuty).

Chiar din vremea apostolilor încep să apară interpretări care duc la neînțelegeri, iar apostolii sunt nevoiți să facă lumină. Iudaizanții vizau o combinație între perceptele Legii şi Evanghelie. Mântuirea începe să fie propovăduită de oameni nemântuiți, nenăscuți din nou, care o propovăduiau din duh de ceartă sau slavă deşartă, primul despre care pomeneşte istoria ar fi Simon Magul care a încercat să obțină cu ajutorul banilor puterea de a boteza cu Duhul Sfânt. Cu toate că datele nu sunt sigure, se spune că el s-a despărțit de Biserică adoptând un fel de gnosticism o învățătură bizară, se proclamă „puterea lui Dumnezeu care se numeşte mare,, se asociază cu o femeie de moravuri uşoare Elena din Tyr scoasă dintr-o casă de toleranță, ca pe cea mai decăzută întrupare a gândirii lui Dumnezeu (ermoia) dar răscumpărată de păcate de către Simon, care astfel devine instrumentul răscumpărării universale.

Se pare că în opera ,,Faust“ respectiv personajul cu acest nume care înseamnă ,,cel favorizat,, ar fi arhetipul lui Simon Magul. Din tradiție se înțelege că Simon şi-a anunțat înălțarea sa la cer, dar la rugăciunile lui Pavel a căzut lamentabil la pământ.(lucru pentru care nu-l garantez, neavând bază Nou Testamentară) Primii creştini au primit Cuvântul lui Dumnezeu cu

inima, căutând adevărurile credinței cu sinceritate şi în simplitate, dar cu timpul au venit la credință şi oameni învățați unii impregnați de filozofii păgâne, alții având *boala cercetărilor fără rost,* Cum zice Sf.Ap.Pavel. Rațiunea lor plină de mistere şi speculații au căutat să dea o bază ştiințifică adevărurilor spirituale, cu caracter teologic.

Una din probleme a fost cea a *Sfintei Treimi.*

A urmat problema *Christologică.*

De aici a derivat problema *Mariologică.*

S-a căutat să se dezlege *misterul Mântuirii.*

S-a trecut la *venerarea sfinților,* cărora pe baza meritelor lor şi a încredințării păgânilor veniți la creştinism asemenea unor zei, pioşenia creştină le-a conferit şi atribute, puteri personale de intervenție în viața credincioşilor şi a teritoriilor iar zilele închinate zeilor au fost rededicate sfinților stabilindu-se sărbătorirea lor.

-Cultul morților şi a moaştelor *are bază păgână atestată.*

-Lupta iconoclastică a dovedit că oamenii au rămas încă *„nepricepuți şi zăbavnici cu inima când e vorba de a înțelege Scripturile „*

Apoi după model ebraic şi păgân s-a trecut la *ierarhizarea Bisericii,* altarele au devenit loc consacrat de slujire a acestor ierarhi. Preoția ia din nou ființă pentru că păgânii creştinați după metode necreştine tânjeau după fastul templelor. *Altarul devine din nou locul consacrat de slujire al preotului, în umbra căruia numai preotul inițiat trebuie să slujească, ferit de ochii profanatori* ai celor neinițiați, (cf. Pseudo Dyonisie Areopagitul) Dar toate acestea nu s-au făcut fără lupte. Sălile conciliilor ecumenice, străzile, hipodromul au fost locuri de confruntare unde s-a vărsat sânge în susținerea convingerilor.

Prima problemă serioasă a creştinismului a fost cea provocată de un preot din Alexandria (Egipt) numit *Arie* (256-336). Acesta a pus în discuție doctrina Christologică pe baza textelor din Proverbe 8.22; Matei 28.18; Ioan 17.3; Coloseni 1.15; şi 1 Timotei 6.16; respingând divinitatea lui Hristos considerându-L ca pe o creatură inferioară Tatălui. Orator bun, Arie îşi expune doctrina în cercul admiratorilor săi, ca în anul 318 s-o expună în masă. În acesta perioadă împăratul Constantin cel Mare era în neînțelegere cu cumnatul său Liciniu. După liniştirea lucrurilor adică după ce şi-a ucis cumnatul, mai târziu soția şi fiul, pentru liniştirea lucrurilor e convocat *primul sinod ecumenic la Nicea* (325) la care iau parte 100 de episcopi, sinod prezidat de împăratul Constantin cel Mare.

Arie este excomunicat împreună cu discipolii săi, dar nu se lasă. Găseşte refugiu în Palestina la Eusebiu de Nicomedia şi Pavel de Samosata. Cu acest prilej compune lucrarea s-a numită „Thalia“ în care îşi expune ideile în versuri. În ce-l priveşte pe împăratul Constantin cel Mare, el la bătrânețe a fost botezat de un preot arian. Se caută o cale de mijloc pentru a face pace

între creştini, dar nu toți sunt sinceri în dezbatere trecând dintr-o tabără în alta potrivit cu interesele lor. După aceasta întră în scenă *peumatomahii* care ridică problema Duhului Sfânt în raporturile Sale cu Tatăl şi cu Fiul. Unii ajungând la concluzia că Duhul Sfânt este subordonat şi Tatălui şi Fiului. Apoi se pune problema de la cine purcede (vine) Duhul Sfânt. Numai de la Tatăl sau de la Tatăl şi de la Fiul, problemă numită *Filioque,* Roma luând un curs contrar Bizanțului. Lucrurile se complică şi prin schimbarea episcopilor. În toiul luptelor Grigore de Nazians demisionează iar locul îl ia Maxim numit cinicul intrigant, linguşitor şi mincinos. Această stare de lucruri complică rezultatele dezbaterilor. Apar diverse curente şi fiecare dintre ele aruncă anatema asupra celorlalți precum: Eudoxienii, eunimanienii, sabelienii, fotimenii, sau apolinariştii.

Al treilea sinod ecumenic este predominant Christologic şi Mariologic luând în dezbatere relația dintre natura divină şi umană a Domnului Isus. Dacă vechii părinți bisericeşti au dat acestei probleme mai mult o explicație figurativă decât una precisă, concluzia care se trăgea de aici era *că trupului lui Isus nu i se cuvine închinare* şi că titlul dat Manei ca *Născătoare de Dumnezeu* sau că *Dumnezeu s-a născut sunt greşite.* Dimpotrivă şcoala alexandrină învăța că cele două firi ale lui Hristos erau unite.

Pe tronul episcopal al Antiohiei ajunge Nestorie (380-440). Un bun orator. Pentru a curma cearta ivită cu ocazia morții episcopului Constantinopolului Sisinie (+427), împăratul Teodosie al II-lea auzind de Nestorie îl cheamă să fie episcop al Constantinopolului. Acesta ca să arate că nu a râvnit la acest post se prezintă la Constantinopol de abia după trei luni. Aici se declară un duşman înverşunat la ereticilor atrăgându-i faima de *mâncător de eretici,* dar pe de altă parte îi proteja pe pelaghieni condamnați de sinoadele anterioare. Cum intriga era la modă, urmare unui memoriu al laicului Apusean Mercator este exilat. La venirea din exil Nestorie intră în vâltoarea unei controverse în legătură cu Maria pe care unii o numeau *Născătoare de Dumnezeu* iar alții *Născătoare de om.* Nestorie caută o cale de mijloc numind-o *Născătoare de Hristos.* Şi se spune că a autorizat pe episcopul Dorotei al Marciopolei să anatemizeze pe toți acei ce o numesc pe Maria Născătoare de Dumnezeu, pentru că ea a fost o creatură (făptură) şi nu poate fi divinizată cf. Rom. 1.25.

Tulburările iau proporții. Clerul, monahii şi poporul s-au împărțit. Ciril al Ierusalimului îi face opoziție serioasă lui Nestorie anatematizându-se reciproc. *Sinodul al III-lea ecumenic* (431) a fost un şir de lupte şi intrigi cu destituiri şi deportări (surghiunuri). Acest sinod a plecat de la bun început pe bază de forță şi intrigă. Epscopii aliați lui Nestorie nu reuşesc să se prezinte la timp la dezbatere. Partea adversă grăbeşte încheierea lucrărilor pentru a obține majoritatea voturilor. Congresul e deschis în defavoarea lui Nestorie facându-i-se o primire deplorabilă. Ajuns în Efes oraşul sinodului numai la

trecerea lui prin fața unei biserici pentru a-l umili imediat uşile sunt închise. Astfel oraşul Efes *deținătorul chipului căzut din cer al Dianei* îşi continuă mersul. Urmaşii argintarului Dimitrie strigă pe ulițe: *Maria a învins,* iar chipurile ei se vor vinde de aici înainte tot aşa de bine precum cel al Dianei şi a templului închinat ei. Delegatul împăratului văzând atmosfera în care s-au desfăşurat lucrările şi felul în care Ciril al Ierusalimului le-a condus îşi manifestă nemulțumirea. Peste cinci zile se prezintă la congres şi Ioan episcopul Efesului care tună şi fulgeră împotriva tuturor la care împăratul îi destituie pe toți trei (Nestorie, Ciril şi Ioan). Se caută soluții pentru aplanarea conflictului dar cu rezultate nule. Adepții lui Nestorie au succes în Orient cu centrul la Edessa. În cartea *Nestoria* apărută în 1905 F.Loofs, pe baza predicilor lui Nestorie caută să-l reabiliteze punându-l în rândul marilor teologi ai timpului.

O altă controversă care a zdruncinat creştinismul a fost cea provocată de Eutihie stareţul unei mănăstiri din apropierea Constantinopolului care îşi propune să dea lovitura de grație nestorianismului susținând că Hristos a avut numai fire Dumnezeească. îl are de partea sa pe Dioscor şi adversar pe Flavian. În *anul 449 e convocat din nou un sinod* tot la Efes numit cel tâlhăresc sau *brigandajul din Efes,* unde hotărârile au fost luate cu uşile închise, participanții obligați să semneze în alb urmare cărui fapt delegatul Romei trimis de papa Leon I, diaconul Ilarie a fugit lăsându-şi acolo bagajele. *Monofizismul* a generat înființarea a trei biserici: *coptă în Egipt, iacobită în Siria şi cea armeană.* În momentul în care creştinismul a primit drepturi depline, el nu mai era unit.

Orice curent neconform cu linia bisericii oficiale e cotat drept eretic şi într-o măsură mai mare sau mai mică persecutat. Dintre aceştia îi amintim pe *Marcioniți, novațieni, priscilianişti, pelagienii, montanişti, donatişti etc.* La început aceste curente nu au avut de suferit din partea statului, dar când împărații au început să se amestece în treburile bisericeşti, sub influența episcopilor cu trecere la împărați au început şi prigonirile. *Donatiştii* aveau caracter riguros cu arie de extindere în Africa. Considerau că administrarea tainelor erau valabile numai în cazul când cel ce le administrează are o comportare ireproşabilă fiind determinată de sfințenia administratorului. Aveau dorința înfocată de a deveni martiri.

Apoi s-au creat două ramuri: cecilienii şi adepții lui Felix. Pentru aplanarea conflictului ei apelează la împăratul Constans, care încearcă desființarea lor dar fără succes. Iulian Apostatul le dă câştig de cauză dar aceasta nu are durată. În anul 411 împăratul Honoriu convoacă un sinod la Cartagina unde Augustin şi Petilian susțin că valabilitatea tainelor nu depinde de vrednicia celui ce le administrează, ci de harul lui Dumnezeu. *Priscilianismul* o grupare de natură gnostico-maniheistă cu originea în Memphis promovată de egipteanul Marcu susține modalismul privind Sfânta

Treime, punând bază pe apocrife şi astrologie. Atribuie sufletului individualitate divină, neagă crearea Universului de către Dumnezeu şi învierea Mântuitorului, condamnă căsătoria dar favorizează imoralitatea. Sinodul din Saragossa în 380 I-a scos în afara legii în anul 385. Priscilian împreună cu şase din adepții săi, au fost executați din ordinul împăratului Maxim Uzurpatorul, acuzați de practicarea magiei negre fiind prima sentință pe motive religioase între creştini. Dar aceasta nu i-a descurajat mişcarea luând o şi mai mare amploare dispărând în secolul al VI-lea urmare măsurilor drastice luate de sinodul de la Braga (593)

Pelagianismul a fost o erezie cu mare extindere în cadrul creştinismului sec. al V-lea (410). Pelagiu un laic învățat şi un ascet convins e stimat în Cartagena, şi e primit bine de Augustin, dar mai târziu devin adversari. Acesta emite o concepție rațională despre natura umană cu o autonomie morală aproape completă a omului față de Dumnezeu manifestat prin liberul arbitriu. Păcatul lui Adam nu este ereditar. Moartea nu e o consecință a păcatului lui Adam de aceea urmaşii lui nu mor în virtutea păcatului ci în virtutea firii lor. Omul se naşte fără păcat. *Botezul copiilor nu se administrează pentru iertarea păcatului strămoşesc. Copii care mor nebotezați se bucură de un mai înalt privilegiu şi fericire.* Pentru a demonstra neputința omului de a trăi fără să păcătuiască Celestin colaboram! lui Pelagie emite următoarea formulă: *Ceea ce nu poate fi evitat nu constituie păcat deci dacă păcatul e ceea ce putea fi evitat omul poate fi fără păcat pentru că de esența păcatului ține posibilitatea de a-l evita.*

Pentru combaterea acestui curent sunt convocate trei sinoade la Cartagena, Ierusalim şi Diospolis (411). Venind la tron papa Zozim (417-418) Pelagiu se apără în fața lui cu atâta iscusință încât i se dă câştig de cauză declarându-l drept credincios, dar împăratul Honoriu îi expulzează şi le confiscă averile. Deci orice curent mai mult sau mai puțin bazat pe Cuvântul Domnului avea câştig de cauză în funcție de cine era la putere pentru că cine avea puterea avea şi dreptate. Creştinismul e la mare derută din cauza atâtor teorii care se iveau de la o zi la alta susținute cu înverşunare şi terminate nu de puține ori tragic.

Astfel după promulgarea hotărârilor *sinodului de la Calcedon,* partizanii extremişti ai şcolii din Alexandria au protestat pentru a fi anulate aceste hotărâri. Zece mii de călugări Palestinieni instigați de monofizitul Teodosie cer patriarhului Juvenal al Ierusalimului anularea hotărârilor ceea ce el refuză. Pentru aceasta e înlocuit de împărăteasa Teodora şi înlocuit cu favoritul ei Teodosie. Mai rău a sfârşit-o patriarhul Proteriu al Alexandriei fiind ucis chiar în fața altarului. Origen un învățat al timpului caută să fundamenteze dogmele sale pe baza platonismului în lucrarea sa *împotriva lui Celsius* care a scris o lucrare în denigrarea creştinismului, dar e combătut de Epifaniu de Constanța (Salamina) *care susține că adevăratul izvor al*

ereziilor este elenismul, iar cel mai periculos reprezentant al său este Origen, a cărui teorie stă la baza arianismului.

Ioan Gură de Aur îşi pierde postul în cadrul acestor dispute care au durat 34 de ani. Curentul *monotelist* are caracter hristologic care recunoaşte în Hristos două naturi, dar o singură voință şi o singură energie absorbită de energia Divină. În cadrul disputei Calcedonul emite teoria că în Domnul Isus s-au păstrat în egală măsură şi firea cea Dumnezeească şi cea umană ceea ce nu-i satisface pe toți fiind că ridică problema că dacă a avut şi fire Dumnezeească şi fire umană, a trebuit să aibă şi două activități. Una Dumnezeiască şi una umană. împăratul Heraclie (610-641) caută aplanarea conflictului convocându-l pe patriarhul Sergie (610-638), pe episcopul Teodor de Faran din Arabia şi pe Cyros din Phasas care au căzut de acord că în Hristos sunt două naturi dar o singură voință şi o singură energie absorbită de cea Divină. Aceste căutări dovedindu-se sterile edictul din 638 interzice orice discuție asupra uneia sau a două voințe sau energii în Hristos. Papa Martin I (649-653) convoacă un sinod la Roma în care combate monotelismul (teoria despre o singură natură a Domnului Isus Hristos) declarându-se pentru *două naturi* care nu se confundă, *doua voințe* naturale Divină şi umană şi *doua lucrări* naturale divină şi umană în perfectă armonie. Drept represalii în anul 653 exarhul Calliopa apare în fața Romei cu o armată, arestându-l pe acest papă care era grav bolnav, e dus în această stare la Constantinopol judecat şi condamnat la moarte pe motive politice şi religioase. La stăruința Patriarhului Ierusalimului care era şi el pe moarte, Paul al II-lea, Papei Martin I i se comută condamnarea la moarte în închisoare şi e întemnițat la Cherson unde moare peste doi ani. În ce-l priveşte pe colaboratorul papei, călugărul Maxim, acesta rămâne fără limbă şi fără mâna dreaptă.

Gnosticismul (gr. gnosis=cunoaştere secretă-inițiere) o doctrină asupra lumii compusă dintr-un amestec de elemente preluate din religiile misterelor foarte populare în India, Babilon şi Persia. Mituri ale filozofiilor greceşti şi elemente luate din Evanghelia după Ioan. Ideea comună a gnosticilor precreştini sau paracreştini este dualismul dintre ființa originară şi inaccesibilă şi o serie de emanații (pereche) rele care ajung în materie şi în lume. Reprezentanții principali ai acestei idei fiind Valentin (+160) şi Marcian (135-160) care centrează ideea de pliroma (lumea spirituală pură) compusă din eoni emanații divine din Tatăl necunoscutul sau ultimul prin multiplicări succesive. Creația ar fi identică cu căderea în păcat în lumea materială care în esență este rea ca şi spiritele umane care au fost modelate de demiurg. Cuvântul sau Logosul nu este după ei una cu Dumnezeu ci o emanație care a trecut prin fecioara Mana ca apa prin conductă. Ei susțineau că Isus n-a murit fizic şi deci nu avea de înviat iar mântuirea este un act de cunoaştere relativă necesară revenirii în armonia pliromei. Pe lângă aceasta

Marcian pe baza unor texte din Galateni dezvoltă ideea despre un Dumnezeu al Vechiului Testament şi altul al Noului Testament. Primul imperfect un Dumnezeu al talionului, al răzbunării şi al doilea perfect al milei şi iertării ceea ce face antagonismul dintre iudaism şi creştinism.

O altă erezie a fost *maniheismul* erezie cu caracter dualist propagată de Manes Mani (216-277) filozof Persan născut în Babilon într-un mediu de mare fervoare iudeo-creştină. El făcea parte din secta Alcasiților. Dar la 12 şi apoi la 14 ani are nişte revelații care fac ca în 240 să se despartă de alcasiți. El s-a declarat a fi ultimul trimis întruchiparea fizică a Paracletului (Mângâietorului). Organizează „Religia luminii “susține iudaismul radical ontologic între cele două principii eterne binele şi răul care se opun în cursul istoriei într-o confruntare fără sfârşit. Maniheismul în secolele IV-V s-a răspândit în China şi Europa Occidentală unde au fost persecutați. Între anii 240-241 Mani a întreprins o călătorie misionară în India, chemat de noul rege Sapur I care e impresionat de profet i-a dat mână liberă de propovăduire, dar o dată cu schimbarea regelui la 21 martie 242 sau după alții la 9 apr. 243 e chemat de noul rege Bahram I. Înainte de a ajunge la rege pentru ultima dată mai vizitează bisericile înființate ca un turneu de adio după care ajuns în fața regelui e pus sub acuzare, întemnițat timp de 26 de zile, legat cu câte trei lanțuri de mâini şi de picioare cu o greutate de 20 kg. ceea ce-i provoacă dureri groaznice şi moare la 26 feb. 277.

În Italia s-a păstrat în secret maniheismul. Ei negau naşterea lui Isus din fecioara Maria, suferințele şi moartea Sa, învierea şi crearea lumii precum şi unitatea Sfintei Treimi. Respingeu botezul, Cina Domnului şi cinstirea sfinților. Ura împotriva lor era aşa de mare încât regina Constanța aflând că duhovnicul ei preotul Ştefan e maniheu i-a scos ochii cu propriile ei mâini. În Italia de Nord se ascundeau sub numele de Patarieni avându-şi sediul în castelul Monfort lângă Torino. Unul din manihei numit Gerardo a afirmat că dacă vrem să venim în ajutorul muribunzilor pentru a-i câştiga pentru harul lui Dumnezeu, trebuie trimişi cu forța în lumea cealaltă. Despre Sfânta Treime spuneau că Tatăl este veşnic, Fiul este suflet, iar Duhul Sfânt adevărata înțelegere a Sfintelor Scripturi. Respingeau cultul icoanelor. Se spune că admiteau sinuciderea. Dar fiind că datele păstrate pot fi eronate multe ieşite din fantezia contemporanilor sau smulse la anchete prin sârguința anchetatorilor nu le putem susține în întregime.

Montanismul a fost o mişcare cu caracter profetic şi eschatologic. Credeau în botezul cu Duhul Sfânt. Montanismul a luat ființă în Frigia din Asia Mică către anul 156, inițiator preotul păgân convertit la creştinism numit Montanus care susținea că o dată cu dânsul începe perioada Paracletului, la care îşi asociază două proorocite numite Pepuza şi Frigia. Pentru a intra în harul lui Dumnezeu şi a primi darul de proorocie practicau un rigorism sever cu renunțare la orice procupări cu caracter lumesc

material. Erau asceți convinşi posteau şi îşi mărturiseau păcatele. Biserica era separată de lume şi se încurajau proorociile. În Biserică femeile erau folosite ca diaconițe, presvitere şi proorocite. În anul 207 însuşi Tertulian a aderat la această mişcare care credea în lucrarea Duhului Sfânt, în acest sens el a scris o carte în care susținea că un creştin nu poate fi militar şi nu poate deține funcții publice punând accent pe morala conjugală şi disciplina penitențială. Dar din cauza folosirii abuzive a lucrării Duhului Sfânt s-au comis greşeli care au aruncat îndoială asupra veridicității lucrării, pentru ca după anul 500 mişcarea să dispară.

Modalismul sau sabelianismul a apărut în Asia mică în jurul anului 190. Ei susțineau că Unul Dumnezeu s-a descoperit omenirii succesiv în trei ipostaze: în Vechiul Testament evreilor ca Tată, în Noul legământ lumii ca Mântuitor prin Isus Hristos şi ca Duh Sfânt în continuare. Deci cele trei persoane în realitate sunt una singură.

Adopțianismul a apărut la Roma susținut de Theodosius (195) care spunea că Dumnezeu I-a adoptat pe Domnul Isus urmare ascultării Sale până la crucificare. O formă a adopțianismului a fost şi *Pavticianismul* inițiatori Ioan şi Paul, fiii unei maniheene care susțineau că:

1. Dualismul este concretizat prin doi dumnezei unul bun şi unul rău.
2. Isus este începutul muncii de purificare a sufletului înlănțuit de materie. El a avut corp ceresc iar suferințele Lui au fost aparente.
3. Mana mama lui Isus nu poate fi numită Născătoare de Dumnezeu şi nici pururea fecioară.
4. Cultul sfinților nu are suport biblic.
5. Vechiul Testament îl respingeau iar Noul Testament îl acceptau parțial.
6. Respingeau orice formă de cult ceremonial, postul şi tainele.

Mai marele lor se numea profet şi apostol asemenea lui Pavel apostolul. Curent apărut în anul 657 a fost imediat scos în afara legii. În anul 684 împăratul Constantin Pogonat a trimis un funcționar numit Simeon care l-a prins pe conducătorul pavlicinienilor, Silvan ucigându-l şi împrăştiindu-i adepții, dar după trei ani Silvan îşi ia numele de Tit şi reorganizează lucrarea, pentru ca în anul 690 să fie şi el prins şi executat. În continuare ei au fost tolerați sau persecutați în funcție de capriciile împăraților la putere. Aceştia s-au strămutat în Tracia lângă Filipole unde s-au amestecat cu străvechea grupare a mesalienilor.

O problemă care a frământat creşinismul a fost şi cea numiră *Filioque* adică dacă Duhul Sfânt purcede numai de la Tatăl, sau de la Tatăl şi de la Fiul, ortodoxia adoptând formula: „şi într-unul Duhul Sfânt, care de la Tatăl purcede“, iar catolicismul susține: „de la Tatăl şi de la Fiul“.

Bogomilismul a luat ființă în Bulgaria în secolul al X-lea întemeiat de un preot de la țară numit Bogomol, adică închinător lui Dumnezeu despre care

nu se ştiu prea multe. A început propovăduirea în anul 930 cu următoarele obiective: pocăința, sărăcia, umilința şi rugăciunea. Comform învățăturii sale lumea fost construită de Satanael fratele lui Isus Hristos şi fiu al Dumnezeului celui aspru al Vechiului Testament. Icoanele, ceremoniile şi celalate adausuri ale Bizanțului le considerau lucrări ale Satanei iar crucea obiect al torturii Domnului nu poate fi venerată. Singura rugăciune acceptată era Rugăciunea Domnească care trebuia rostită de patru ori ziua şi de patru ori noaptea.

În susținerea învățăturii lor au apelat la apocrifa „Adam şi Eva,, în care s-a introdus un episod privind un contract semnat între Adam şi Satanael conform căruia pământul fiind opera lui Satanael urmaşii lui Adam îi aparțin până la venirea Domnului Isus ca răscumpărător. O lucrare tipic bogomolă este cea numită „Interogatio Johanus,, tradusă în limba latină de inchizitorii din Sudul Franței, în care este vorba de un dialog dintre Domnul Isus şi Ioan privind facerea lumii, căderea lui Satan, ridicarea lui Enoh la cer adică un amalgam de peisaje împrumutate din diverse apocrife. Tot de la ei provine lucrarea numită „Întrebările sf. Ioan Evanghelistul“ în care s-a introdus o teologie tipic bogomolă. Această credință a fost primită de ramura cultă a societății, mişcare care s-a divizat în două, dar tolerându-se reciproc.

În Apus, bogomolii se numeau cathari, al căror ideal, dacă istoria a fost imparțială, era dispariția omenirii prin sinucidere şi prin refuzul de a avea copii, iar pentru a ajunge la cea mai înaltă treaptă a inițierii şi desăvârşirii se lăsau să moară deliberat de foame. Catharii erau dualişti. Condamnau cultul icoanelor, militau pentru purificare morală, nu recunoşteau sacralitatea bisericii socotind că oriunde se adună credincioşii pentru închinare devine loc sfânt, omul sfințind locul prin prezența sa în conformitate cu voia lui Dumnezeu. Nu respectau dogmele bisericilor Bizantină sau Romană. Centrul lor era în oraşul Albi de unde le vine şi numele de albigenzi.

Strigolnicii o mişcare apărută în Rusia l-au avut protagonist pe un frizer numit Carp de unde le vine şi numele. Au apărut în anul 1376 având ca obiectiv renunțarea la beție, fumat şi alte păcate legate de viața de toate zilele fiind împotriva ierarhiilor bisericeşti şi a cultului icoanelor. Mărturisirea păcatelor în fața unui preot o considerau ca o blasfemie, de aceea se spovedeau pământului maica lor. În rugăciune se adresau numai lui Dumnezeu, tară mijlocirea preoților sau a sfinților iar botezul şi Cina Domnului o putea administra orice credincios. Unul din conducătorii lor cunoscuți a fost Andrei. La aceasta biserica Ortodoxă Rusă a reacționat, Arhimandritul Dionisiu combătând această mişcare (1382) şi persecutând-o. O mişcare cu extindere foarte limitată a fost cea a adepților lui Ioan Botezătorul, care s-a menținut până în secolul al II-lea cunoscuți sub numele de *mandeeni baptişti sau heterobaptişti.* O rămăşiță a acestora s-a localizat pe malul Eufratului care-l consideră pe Ioan Botezătorul drept Mesia cel

adevărat.

(Material preluat din „Istoria Bisericii Universale“, vol I, editat de Institutul Biblic şi de Misiune Ortodoxă, ediţia 1980; Tonta Culcea, Istoria Bisericească Universală; Edward Gibon „Istoria declinului şi prăbuşirii Imperiului Roman; Charles Dieh „Teodora împărăteasa Bizanţului“.)

Am arătat pe scurt câteva curente derivate ale creştinismului, mai mult sau mai puţin având caracter Biblic. Care a fost cauza care a generat aceste curente?

Prima din cauze o considerăm cea a puţinilor creştini sinceri în dorinţa lor de a păstra nealterată învăţătura Domnului Isus şi a sfinţilor Săi apostoli.

A doua cauză a fost generată de oameni culţi şi filozofi veniţi la creştinism care se sileau a cuprinde nemărginirea lui Dumnezeu, în dogme cu caracter limitat şi raţional de multe ori lăsând la o parte Cuvântul lui Dumnezeu.

A treia din cauze a fost generată de învăţaţii veniţi la credinţa în Domnul Isus, fie din convingere, interes sau forţă, de a împăca creştinismul cu platonismul, aristotelismul sau alte filozofii păgâne.

A patra cauză aparţine teologilor dornici de afirmare, inteligenţi dar puşi pe compromisuri situându-se întotdeauna de partea puterii asigurânduşi afirmarea în societate şi păstrarea privilegiilor, *slăvind oamenii pentru câştig.* (Iuda 16) Pe lângă cele de mai sus multe mişcări au caracter protestatar legat de viaţa dezordonată a liderilor religioşi. În altă ordine de idei nu toate problemele care au frământat creştinsmul sau care-l mai frământă, sunt legate de problema mântuirii, multe dintre ele având la bază curiozitatea pioasă a credincioşilor cu privire la lucruri asupra cărora Biblia nu a dat detalii legat de vremuri şi soroace.

În ce ne priveşte noi, credem că tot ce poate cuprinde intelectul nostru e arătat în Sf. Scriptură, iar lucrurile pentru care nu suntem pregătiţi a le cunoaşte sau mintea noastră mărginită nu le-ar putea pricepe sunt lăsate pentru ziua când va veni Domnul pentru ca bucuria noastră să fie deplină. De acea Sf.Ap.Pavel spune: *„Acum vedem ca într-o oglindă în chip întunecos dar atunci vom vedea faţă în faţă. Acum cunosc în parte dar atunci voi cunoaşte deplin aşa cum şi eu am fost cunoscut deplin“* (1 Cor.13.12). De exemplu în cartea Iov prietenii săi s-au apucat să dezbată problema suferinţei, adică de ce suferă omul. Argumentările lor la prima vedere aveau o logică ca la sfârşit să recunoască că logica lor a fost viciată de prejudecăţi. Şi din păcate multe polemici nu duc nicăieri pentru că la prima vedere argumentările par să aibă suport raţional ca să vină un altul şi să răstoarne totul de aceea cel mai înţelept lucru este a rămâne la Cuvântul Domnului care e redat pe înţelesul tuturor fără răstălmăciri.

Capitolul VIII
SINOADELE ECUMENICE

„Ştiu bine că după plecarea mea, se vor vârî lupi răpitori care nu vor cruța turma; şi se vor scula din mijlocul vostru oameni cari vor învăța lucruri stricăcioase ca să tragă pe ucenici de partea lor.“
(Fapte 20.29-30)

Atâta timp cât Biserica era persecutată diferitele curente mai mult sau mai puțin comforme cu învățătura evanghelică se puteau dezvolta fără a avea sprijin sau piedici din partea unor organisme interesate. Dar odată cu acordarea libertății religioase când biserica a devenit aliata statului şi invers lucrurile sau schimbat. Biserica creştină se organizează urmând linia administrativă a statului. Apar noi funcții despre care Noul Testament nu pomeneşte. Patriarhi sau mitropoliți. Statul foloseşte slujitori ai bisericii în funcții administrative. Dacă până în anul 313 bisericile creştine erau autonome iar relațiile dintre ele nu aveau caracter juridic ci numai de colaborare şi întrajutorare odată cu stabilirea unor ierarhii cu puteri discreționale sub oblăduirea statului, a autorității civile, punctele de vedere ale conducerii se puteau impune de de sus în jos, iar dacă cineva nu era de acord cu punctul de vedere al conducerii centrale, autoritatea civilă căuta unificarea gândirii cu forța. În asemenea condiții *Arie* (256-336) susține că Fiul nu este una cu Tatăl. împăratul Constantin cel Mare convoacă *primul sinod ecumenic* la Nicea (325) la care iau parte 310 episcopi inclusiv reprezentantul papei Silvestru I (314-335). Scopul sinodului era formularea explicită a credinței despre Sfânta Treime. Sub influiența episcopului Atanasie din Alexandria (Egipt) sinodul afirmă că Dumnezeu Fiul este de o ființă cu Tatăl. Dumnezeu Unul care care are o singură fire există ca Treime în ele trei ipostaze având fiecare proprietăți unice personale. La acest sinod sunt promulgate primele şapte puncte ale simbolului credinței, ultimele cinci fiind promulgate la al doilea sinod ecumenic astfel:

1. *Cred într-Unul Dumnezeu Tatăl Atotțiitorul, Făcătorul cerului şi al pământului, văzutelor tuturor şi nevăzutelor.*
2 *Şi într-Unul Domn Isus Hristos Fiul lui Dumnezeu Unul născut care din Tatăl s-a născut mai înainte de toți vecii. Lumină din lumină. Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut iar nu făcut. Cel ce este de o ființă cu Tatăl prin care toate s-au făcut.*
3. *Care pentru noi oamenii şi a noastră mântuire, s-a pogorât din cer şi s-a întrupat de la Duhul Sfânt şi de la Maria Fecioara şi s-a făcut om.*

4. *Şi s-a răstignit pentru noi în zilele lui Pilat din Pont şi a pătimit şi s-a îngropat.*
5. *Şi a înviat a treia zi după Scripturi*
6. *Şi s-a înălţat la ceruri şi sade deadreapta Tatălui.*
7. *Şi iarăşi va să vie cu mărire să judece vii şi morţii, a cărui împărăţie nu va avea sfârşit.*
8. *Şi într-unui Duhul Sfânt de viaţă Jăcătorul care de la Tatăl purcede. Cel ce împreună cu Tatăl şi cu Fiul este închinat şi mărit, care a vorbit prin prooroci.*
9. *Şi într-una <u>sfântă sobornicească ş</u>i apostolească biserică*
10. *Mărturisesc un botez spre iertarea păcatelor.*
11. *Aştept învierea morţilor.*
12. *Şi viaţa veacului ce va să fie. Amin!*

Sinodul mai promulgă 28 de canoane din care: Organizarea şi disciplina în biserică. Pastile se va serba la o dată diferită de evrei, adică să fie serbat în prima duminică după luna nouă ce urmează echinocţiului de primăvară iar dacă coincide cu cel evreesc să fie amânat cu o săptămână.

Al doilea sinod ecumenic a fost convocat de împăratul Teodosie I (379-395) pentru a combate arianismul care a prins teren. Sunt fixate cinci patriarhii: Constantinopol, Antiohia, Ierusalimul, Alexandria şi Roma. Duhul Sfânt este închinat şi slăvit împreună cu Fiul. E respins apolinarisml “de la Duhul Sfânt şi de la Maria fecioara“ şi se promulgă restul de cinci articole ale crezului.

Al treilea sinod ecumenic a fost convocat de împăratul Teodosie al II-lea la Efes în perioada iunie-iulie 431 sinod preponderent Marian. La acest sinod Nestorie patriarhul Ierusalimul s-a confruntat cu forţe inegale împotriva lui Ciril care susţinea că Maria e pururea fecioară şi născătoare de Dumnezeu iar Nestorie era împotrivă. La sinod a sosit Nestorie dar nu i-au sosit susţinătorii. Pentru a avea majoritatea Ciril a grăbit lucrările sinodului. La intrare în sala de dezbateri solicitanţii erau întrebaţi dacă sunt pentru sau împotriva Mariei iar celor ce se declarau împotriva Mariei le era împiedicat accesul în sală. Nestorie având puţini susţinători a fost depus.

Nemulţumirile provocate de felul în care au decurs lucrările sinodului din anul 431 a prilejuit convocarea sinodului din anul 449 numit cel tâlhăresc sau *brigandajul din Efes.* Sub presiunea adepţilor Mariei, învăţătura lui Nestorie e condamnată, disputele pentru apoteozarea Manei fiind nu numai furtunoase dar şi groteşti. Erau zile în care şedinţele se terminau printr-o bătălie generală între participanţi: peoţi, călugări şi popor continuându-se în stradă. Dar dacă pe vremea lui Pavel argintarul Dimitrie secondat de cei de o breaslă au strigat aproape două ore mare erste Di ana efesenilor, urmaşii lor de data aceasta strigau: “*Maria a învins. Duşmanii ei au fost zdrobiţi,,* De aici înainte urmaşii lui Dimitrie nu mai mor de foame. Pelerinilor în locul

chipului Dianei (Artemisei) li se oferă iconițe cu chipul Maicii Domnului. Împăratul nu a fost mulțumit de hotărârile sinodului, dar nu a mai întreprins nimic. Adepții lui Nestorie au avut succes în Persia dar răspândirea islamismului şi masacrul săvârşit de Tamerlan a pus capăt lucrării.

Dar lucrurile nu se termină aici şi e nevoie de convocarea celui de *al patrulea sinod ecumenic* de la Calcedon azi Kadikeui lângă Constantinopol în anul 451, socotit de Biserica ortodoxă ca find de cea mare mare importanță. Cu acest prilej au fost combătute învățăturile lui Eutihie prin următoarea formulă: „AW *credem şi mărturisim cu toții pe Unul şi acelaşi Fiu pe Domnul Isus Hristos care este Dumnezeu adevărat. Ca Dumnezeu El s-a născut din Tatăl mai înainte de toți vecii. Ca om s-a născut din Fecioara Maria născătoare de Dumnezeu, fiind întru totul asemenea nouă dar fără păcat. Cele două firi ale Mântuitorului sunt unite în mod neamestecat şi neschimbat, neîmpărțit şi nedespărțit.*“

În acest sinod s-a aplanat şi conflictul dintre patriarhul Juvenal al Ierusalimului şi Maxim al Antiohiei, cu privire la jurisdicția asupra Palestinei, Arabiei şi a Feniciei. Perioada următoare a fost ca de obicei plină de intrigi şi apeluri la diverse mărimi lumeşti sau ecleziastice ceea ce a prilejuit convocarea celui de *al cincilea sinod ecumenic,* inițiator Justinian cel Mare (423-565) convocat în mai-iunie 553 pentru a împăca Ortodoxia Bizantină cu monofizismul care a prins teren în Egipt. În Apus papa Martin I (649-653) convoacă şi el un sinod. La acest sinod se declară că “*în Hristos există două naturi care nu se confundă, două voințe una umană şi una Divină şi două lucrări naturale Divină şi umană “în perfectă armonie.*“ Dar acest papă e arestat de Caliopa şi moare în închisoare. *Al şaselea* sinod ecumenic a fost convocat de împăratul Constantin al V-lea Pogonatul (Bărbosul) pentru a fi combătut monotelismul erezie pusă în circulație de înpăratul Heraclius (610-641) Cu acest prilej se hotărăşte ca preoții înainte de hirotonisire să se căsătorească iar Cina Domnului (Euharistia) să fie administrată cu pâine dospită şi vin.

Perioada anilor 717-843 e numită *perioada luptelor iconoclastice.* împăratul Leon Isaurul al III-lea a crescut în vâltoarea polemicilor dintre creştini şi musulmani aceştia acuzându-i pe creştini de idolatrie şi pe bună dreptate pentru că începând cu secolul a V-lea, creştinii au trecut fățiş la venerarea icoanelor. Aceste acuzații au făcut ca creştinii din Orientul apropiat să fie mai reținuți în ce priveşte venerarea icoanelor sau chiar împotrivă. Spre desoebire de Apusul Creştin care a trecut cu toată ființa spre venerarea icoanelor întrucât grecii şi romanii erau pătrunşi până în măduva oaselor de credința în imgini de care nu se puteau lipsi. Odată ajuns împărat Leon Isaurul al III-lea câştigă de partea sa pe patriarhul Constantin şi o parte a episcopilor şi în anul 726 decretează îndepărtarea icoanelor din locaşurile de cult. Prima icoană distrusă a fost cea de la poarta palatului care îl

reprezenta pe Mântuitorul atribuindu-i puteri miraculoase, prilej de pelerinaj pentru credincioşi iar prima victimă a acestor lupte a fost ofițerul care a distrus-o fiind linşat de femei, iar a doua un ostaş trimis să dea jos un crucifix, pentru care e rupt în bucăți de popor. Toți creştinii au fost somați să aducă icoanele ce le aparțineau spre a fi arse iar cine se opunea era destituit sau exilat ajungându-se la amputări de mâini sau picioare. De aici înainte sprijinitorii venerării icoanelor au fost numiți *iconoduli* iar cei ce se împotriveau acestei practici *iconoclaşti.*

Iconodulului sau iconolatri şi-au găsit sprijin în mănăstiri călugării opunându-se acestor măsuri care lovea în sursa veniturilor lor pentru că mănăstirile îşi duceau existența fie din vânzarea icoanelor, fie lansând zvonul că dețin o icoană făcătoare de minuni având ca masă de manevră femeile credule şi astfel le erau asigurate veniturile din vânzări de icoane şi daruri aduse de credincioşi. împăratul văzându-le opoziția dă ordin de distrugere a mănăstirilor nesupuse. Politica lui Leon Isaurul al III-lea a fost continuată de fiul său Constantin Copronyomus (741-775). În anul 754 e convocat al *şaptelea sinod ecumenic* nerecunoscut de Biserica Ortodoxă la care au participat 338 episcopi hotărându-se interzicerea fabricării, deținerii şi venerării icoanelor participanții angajându-se la distrugerea lor. Urmaşul lui Constantin al V-lea a fost fiul său Leon al IV-lea Chazarul (775-780). Sub influiența soției sale Irina care era iconodulă e mai indulgent cu cei ce venerau icoanele. La moartea sa urmaşul său la tron Constantin al IV-lea (780-797) avea zece ani Irina devenind regentă. Aceasta îi dă posibilitatea reintroducerii cultului icoanelor plan urmărit asiduu. îl numeşte patriarh pe favoritul ei Tarasios iar în anul 786 e convocat un *sinod ecumenic tot la VII-lea,* pentru a anula hotărârile sinodului din 754. dar cu o zi înainte de deschiderea lucrărilor iconoclaştii care aveau armata de partea lor împrăştie adunarea de la biserica Sf.Apostoli. În <u>anul 787</u> Irina foloseşte un truc. Pentru a îndepărta din țară armata adversară a planurilor ei provoacă un război cu arabii. Sinodul e reconvocat de urgență la care iau parte 338 episcopi care declară nule hotărârile sinodului din 754. La baza motivațiilor reintroducerii cultului icoanelor au stat învățăturile lui Ioan Damaschinul şi a lui Teodor Studitul socotind icoana extensia sfântului reprezentat. Domnia Irinei a fost un lanț de crime şi dezastru economic. O femeie intrigantă şi imorală. Roma a fost de acord cu hotărârile sinodului, în schimb Carol cel Mare constituie o comisie pentru a le combate. În anul 790 Irina se proclamă împărăteasă iar fiul ei coregent. Armata se răscoală iar ea îndepărtată din țară. La rugămintea ei în anul 792 e reprimită de fiul ei. În prima fază ea îi subminează autoritatea, punându-l la cale să scoată ochii unuia dintre unchii lui şi să taie limbile la alții patru. Aceştia fiind conducători de oşti, Constantin îşi pierde sprijinul. În aceste condiții Irina provoacă o lovitură de palat, fiului ei îi sunt scoşi ochii şi e exilat. Irina devine împărăteasă cu

drepturi depline, iar palatul câmpul de luptă a doi favoriți. La 16 aprilie şi 13 august apar în calendarul Ortodox două sfinte Irina. O fi una din ele împărăteasa? Irina e detronată.

Urmează la tron Leon al V-lea Armeanul care reia lupta împotriva venerării icoanelor dar cu mijloace paşnice. Convoacă un nou sinod dar patriarhul refuză să se supună, pentru aceasta e destituit, exilat şi înlocuit cu Theodosius Casitera cumnatul fostului împărat Constantin al V-lea. La prima şedință sunt anulate hotărârile sinodului din anul 787, declarându-se valabile cele din anul 754. Venirea la tron a împăratului Teofil I este începutul unor noi lupte iconoclastice care ia forme acute. împăratul vede în fiecare iconodul un trădător. Bisericile sunt despuiate de icoane, iar mănăstirile iconodule devastate. După moartea sa urmează la tron ca regentă soția sa Teodora care împreună cu fiica ei Tecla îşi propun reintroducerea cultului Icoanelor. Pentru aceasta e dezlegată de patriarh de jurământul făcut soțului ei că nu va reintroduce cultul icoanelor e convocat un nou sinod care declară valabile hotărârile sinodului din 787 şi le anulează pe cele din 754 şi astfel după o luptă de 126 de ani, icoanele sunt din nou venerate. Bisericile pot fi împodobite cu icoane, *credincioşi au un suport pentru credința lor,* iar pictori îşi au asigurată pâinea cea de toate zilele. Aici se încheie seria celor şapte sinoade ecumenice care stau la baza credinței bisericii Răsăritene. În ce priveşte biserica creştină apuseană (Catolică) a avut şi ea mai multe sinoade la care voi aminti o parte dintre ele şi anume:

- La sinodul din Constantinopol în anul 869 e hotărâtă ruptura dintre bisericile creştine Bizanțul şi Roma. La sinodul din 1123 ținut la Roma episcopii ei sunt numiți papi. La Roma în 1139 se încearcă apropierea dintre Răsărit şi apus dar fără rezultat. Tot la Roma în 1179 se hotărăşte întărirea discipline ecleziastice. La Wienne în 1311 e hotărâtă suprimarea ordinului călugărilor Templieri. La Constanța (Elveția) la 14.04.1418, se pune capăt schismei papale şi e ars Jan Hus şi Jeronim. La Trento (1545-1563) se caută metode pentru contracararea reformei religioase. Sinodul din Vatican (1869-1870) îl declară pe papa infailibil în Oct, 1962 e convocat un mare conciliu la Roma pentru unirea Ortodoxiei cu Catolicismul dar fără rezultat. În concluzie: Cu toate că Creştinismul este un produs al Iudaismului nu a învățat mai nimic de la iudeii credincioşi Cuvântului lui Dumnezeu, înclinația de bază fiind spre practicile idolatre păgâne, preluate de la greci şi romani. Iudeii au exagerat practica cultului Mozaic dar nu i-au adus inovații. Creştinii sub influența elenismului au introdus inovații care depăşesc Cuvântul lui Dumnezeu. Una din cauze a fost lipsa tiparului ceea ce făcea ca slujitorii altarului să nu cunoască Scripturile, locul ei fiind luat de Liturghie şi viețile sfinților nu odată contrafăcute prin tradiție. Sinoadele ce se convocau periodic nu aveau drept scop apărarea purității Cuvântului lui Dumnezeu cât impunerea unor dogme gândite de episcopi cu putere de

decizie, având poporul superstițios drept masă de manevră. În articolul 9 al simbolului credinței se zice :(Cred) “*Şi într-una sobornicească şi apostolească Biserică,,* Un creştin adevărat nu pune înainte de credința apostolică soborurile ci crede ..într-una Evanghelică şi Apostolică Biserică., *care nu e tot una cu cea sobornicească. (Stelian Brezeanu.-„O istorie a imperiului Bizantin.,,; Andrei Cornea.-”Mentalități culturale şi forme artistice în epoca Romano-Bizantină,, ; Tonta Culcea.-„Istoria Bisericească Universală.,, Edward Gibon.-„ht. declinului şi prăbuşirii imperiului Roman.,,)*

Capitolul IX
PĂRINȚII APOSTOLICI, PĂRINȚII BISERICEŞTI. FILOZOFII.

„Şi tată să nu numiți pe nimeni pe pământ; pentru că Unul singur este Tatăl vostru. Acela care este în ceruri.“
(Matei 23.9)

Societatea umană e stratificată din mai multe puncte de vedere. Una dintre aceste deosebiri se manifestă şi sub aspect intelectual. Fiecare curent filozofic sau religios a avut oameni care la timpul respectiv s-au remarcat în chip deosebit. Scrierile lor s-au păstrat şi astfel putem cunoaşte peste veacuri felul lor de a gândi sau a epoci căreia i-au aparținut. Nici Biserica creştină n-a făcut excepție în acest domeniu lăudându-se cu oameni de valoare care s-au remarcat prin viața şi gândirea lor. Dar din păcate nu toți oamenii cu care se laudă Biserica Creştină, au ținut sus Cuvântul lui Dumnezeu. Sfântul apostol Pavel zice celor din Corint: *„Chiar dacă ați avea zece mii de învățători în Hristos, totuşi n-aveți mai mulți părinți pentru că eu v-am născut în Hristos prin Evanghelie„ (1 Cor. 4.15)*

Biserica Creştină a găsit de bine ca unii oameni care s-au remarcat în chip deosebit în primele secole ale creştinismului să fie numiți părinți bisericeşti. *Primii dintre ei sunt numiți părinți apostolici* pentru că ei au fost discipoli ai apostolilor, iar alții discipolii lor direcți. *A doua* categorie e cea a părinților bisericeşti Bizantini, iar *a treia* cea a părinților acceptați de biserica Catolică. *Ignațiu (bl*-110) face parte din numărul părinților apostolici. Episcop în Antiohia Siriei, a fost un discipol a lui Ioan apostolul. împăratul Traian făcând o vizită în Antiohia remarcându-l prin zelul şi erudiția sa ca reprezentant al creştinilor a hotărât uciderea sa prin aruncare la lei. Completul de judecată a fost prezidat de împăratul însuşi. În drum spre Roma el a trimis scrisori comunităților din Filadelfia, Efes, Magnezia, Smirna, Tralles, Troa şi lui Polycarp din Smirna. Cu această ocazie a scris şi o scrisoare creştinilor din Roma pe care-i roagă fierbinte să nu încerce a-i obține grațierea pentru că el doreşte de mult cinstea de a muri pentru Domnul. Această dorință şi-o exprimă prin următoarele cuvinte: „Să *se năpustească fiarele asupra mea. Dacă nu vor s-o facă le voi obliga. Veniți mulțimi de fiare sălbatice; veniți şi rupeți oasele şi carnea mea; veniți cumplite torturi ale diavolului numai loviți-mă să ajung la Hristos„* El a introdus în vocabularul teologic Creştin cuvintele: Dumnezeu întrupat. Dumnezeu Hristos. Creştin. Creştinătate. Biserică soborncească cu precizarea că *numai acolo unde este Hristos este Biserica.* Iar cuvântul Euharistie (Cina Domnului) subliniază continuitatea dintre iudaism şi

creştinism. Susține profețiile Vechiului Testament care au anticipat viața şi suferințele Domnului deci au anticipat Evanghelia, iar pe creştinul adevărat în consideră,, *Teofor,,* sau purtător de Dumnezeu.

Papias (70-155) un alt ucenic al Sf.Ap. Ioan, episcop al oraşului Hieropolis, a scris o carte numită *,Explicația discursurilor Domnului,,* căutând să le afle chiar din gura apostolilor. A murit ca martir la Pergam în aceeaşi perioadă cu Polycarp care a scris în 110 o epistolă către Filipeni din care reiese clar că i-a cunoscut pe apostoli. Aceşti trei credincioşi *Ignafiu, Papias şi Polycarp* formează veriga dintre Sf.Apostoli şi urmaşii lor direcți. *Justin Martiul* (100-167) s-a născut în Neapolis. A studiat filozofia în tinerețe asistând la execuția multor creştini. Aceasta I-a impresionat mult devenind mai târziu şi el creştin. Dar nu era mulțumit cu ceva formal ci a voit ceva personal şi roditor. Studiul filozofiei nu I-a împiedicat să-l propovăduiască pe Hristos. În apărarea creştinismului a adresat o scrisoare împăratului fiind unul dintre cei mai capabili oameni ai timpului suferind şi el moarte de martir la Roma. Arătându-i prefectului Rusticus marea răspândire a creştinismului el spunea că nu există popor care să nu fi auzit de Domnul Isus şi în care să nu se aducă rugăciuni către Mântuitorul. Dintr-o scrisoare a sa putem deduce care era felul de închinare şi slujire a bisericii primare. Pe cel ce conducea treburile bisericeşti îl numeşte *preşedinte.* Adunările se țineau duminica când se citeau pasaje din Scripturi cât permitea timpul. Apoi se servea Cina Domnului şi se mulțumea prin rugăciune pentru toate, la care poporul răspundea. Amin! Creştinii făceau multe acte de caritate. Justin Martirul a scris două „Apologii,, şi un „Dialog cu iudeul Trifon,, (110-117) dezvoltând şi învățătura despre „Logos,, (Cuvânt)

Irineu (130-200) a crescut la Smirna ca elev a lui Polycarp şi Papias. A călătorit mult fiind episcop de Lyon şi Galia. A ajuns renumit prin scrierile sale împotriva gnosticilor suferind şi el moarte de martir.

Origen (185-254) a fost cel mai învățat om al bisericii creştine primare. A călătorit şi el mult fiind un scriitor prolific. Folosea deodată douăzeci de copişti şi scriitori pentru a le dicta. În scrierile sale a citat două treimi din Noul Testament. A locuit în Alexandria unde tatăl său a suferit moarte de martir conducând şcoala catehetică de acolo, dar neînțelegându-se cu episcopul Demetrius trece în Palestina unde înfiițează o şcoală catehetică care rivalizează cu cea din Alexandria. El susținea că Dumnezeu este Transcendent Logosul sau Cuvântul întrupat fiind imaginea Sa perfectă. Că Dumnezeu nu poate intra în relație directă cu omul decât prin Isus Hristos singurul Mijlocitor egal cu Tatăl, *dar socotindu-L totuşi o Divinitate cu titlu secund.* Rugăciunea trebuie adresată direct Tatălui. Lumea sensibilă a fost creată pentru ca sufletele încarnate în ea să se purifice prin suferință. Conform învățăturii sale lumea este o uriaşă casă de corecție hărăzită salvării sufletelor raționale. A suferit moarte de martir prin torturi în timpul domniei

împăratului Decius.

Clement Romanul, a fost episcop al Romei (99-100) şi tovarăş de lucru al Sf. Ap. Pavel şi Petru. În anul 95 a scris o epistolă către Corinteni în acelaşi an fiind exilat în insula Patmos. Se spune că a fost obligat să lucreze la mină şi apoi martirizat pe timpul împăratului Traian. Numele lui e pomenit în Filipeni 4.3. El a scris o epistolă Corintenilor motivat de faptul că unii din tinerii bisericii s-au răsculat împotriva bătrânilor excluzându-i. Epistola e scrisă în numele bisericii din Roma şi e plină de îndemnuri la smerenie, fiind dezvoltată şi învăţătura despre înviere. Această epistolă până în secolul a1 IV-lea a fost citită în biserici. Toţi aceşti credincioşi în scrierile lor au folosit fragmente din scrierile apostolilor dovedind că Noul Testament nu a fost scris cu 200-400 mai târziu ci chiar la timpul respectiv.

Barnaba despre care se crede că este identic cu cel din Fapte 4.36-37 colaborator al SfAp. Pavel între anii 90-120 a scris o epistolă generală adresată tuturor credincioşilor reprezentând o schiţare sau interpretare a Sfintelor Scripturi. Din anii 80-120 s-a păstrat şi „Didahia “sau învăţătura celor doisprezece apostoli care nu e o compoziţie autentică ci numai o declaraţie a unui autor necunoscut despre ce înţelege el prin această învăţătură. E scrisă în spiritul epistolei Sf. Iacov şi abundă cu citate din Vechiul Testament. Un fel de lucrare similară cu „Călătoria Creştinului,, este şi *„Păstorul,,* de Herma scrisă între anii 100-140 se crede că e vorba de Herma din Rom.16.14, dar totuşi există îndoieli asupra autenticităţii ei. *Aristide* din Atena a scris o „Apărare a creştinismului,, în anul 125 adresată împăratului Adrian, iar în anul 137 încă una către împăratul Antoniu pledând pentru ocrotirea creştinilor prin cuvintele: „Binecuvântată este rasa creştină din pricina vieţii lor curate şi frumoase“. Scrierea acestui filozof este cel mai mare şi frumos tribut pe care un filozof l-ar fi putut aduce creştinismului.

Clement din Alexandria a fost succesorul lui Panten la conducerea şcolii catehetice din Alexandria după anul 180. Originar din Atena el a compus cea dintâi prezentare sistematică cu caracter teologic folosind termenii filozofiei păgâne.

Tertulian din Cartagena (160-220) a fost numit părintele creştinismului latin cu toate că catolicismul nu i-a preluat ideile de bază în ce priveşte comportamentul creştin. De profesie avocat. Păgân prin naştere, după convertirea sa a devenit un ilustru apărător al creştinismului. Scrierile sale sunt multe şi variate: .Apologetica “, „De testimonio animae “(Despre mărturisirea sufletului) etc. În *scrierile sale combate a doua căsătorie, participarea creştinilor la jocurile păgâne şi la activitatea artistică, era împotriva efecturării serviciului militar şi a fugii din faţa persecuţiilor.* După gândirea sa filozofii sunt generatori de erezii de aceea între Hristos şi filozofi nu există nimic comun precum nu e nimic comun între Ierusalim şi Atena, între învăţătorul creştin şi cel păgân. Orice ştiinţă sau cultură laică

este o nebunie înaintea lui Dumnezeu.

Pune mare accent pe tradiția creştină a celor ce i-au cunoscut direct pe Sfinții apostoli sau pe cei ce i-au cunoscut pe aceştia, pentru că la vremea sa tradiția încă nu era un amestec de basme băbeşti şi lumeşti cum e în zilele noastre. Tertulian descrie sufletul omului ca fiind născut din suflarea lui Dumnezeu. *Susține liberul arbitriu al omului şi datoria fiecăruia de a-şi construi singur destinul în colaborare cu grația divină.* Cauza decăderii omului este *modul abuziv* în care şi-a folosit *liberul arbitriu.*

Eusebiu din Cezarea (264-340) episcop al Cezariei în timpul convertirii împăratului Constantin cel Mare la care a căpătat mare trecere. A scris o istorie a creştinismului de la Hristos până la sinodul din Nicea (325). A reconstituit tradiția apostolică fiind un timp de partea lui Arie de care s-a dezis după sinod. *Atanasie al Alexandriei* (+ 373) apărător tenace al Christologiei Ortodoxe, în anul 367 a stabilit lista cărților Noului Testament din care s-a păstrat fragmentul „Muratori,,.

Ciril al Ierusalimului (+387) este autorul „Catehezelor" pentru instruirea creştină pe care le-a ținut începând cu anul 349 care se presupune că a stat la baza crezului creştin. *A fost unul din aprigii susținători ai fecioriei permanente a Mariei şi a atribuirii titlului de Născătoare de Dumnezeu* în opoziție cu Atanasie care susținea că Maria L-a născut pe *Isus omul*, care s-a dezbrăcat de Sine şi şi-a lepădat slava cerească, făcându-se asemenea oamenilor.

Ieronim (346-420) a fost unul dintre cei mai instruiți părinți latini. A trăit câțiva ani la Betleem şi a tradus Biblia în limba Latină numită traducerea *Ieronim sau Vulgata* în care s-au strecurat multe greşeli de traducere corectate deabea în secolul al XV-lea de către Erasmus din Rotterdam (1466-1536).

Augustin (Aurelius Augustinus) a trăit între anii 354-430. A fost episcop de Hipo. Socotit ca personaliteatea cea mai de seamă a patristicii Latine şi filozof cu influiență decisivă asupra dogmaticii Catolice şi a concepției despre om a creştinismului medieval. Catolicii l-au trecut în rândul sfinților pe când ortodoxia i-a atribuit numai titlul de fericit. S-a născut în Thagasta din Numidia fiu al unui funcționar păgân şi a unei mame creştine numite Monica. A primit o educație aproape exclusiv literară cu un puternic accent asupra retoricii. A profesat retorica în Cartagena, Roma şi Milano luând contact cu maniheismul religie care îmbina elemente de Zoroastrism, Budism şi creştinism într-un gnosticism dualist. Creştinismul cu nuanțe de neoplatonism din Milano, a constituit pentru Augustin o treaptă intermediară spre creştinism. În anul 387 este botezat de către episcopul din Milano Ambrozie, iar în anul 400 scrie lucrarea „Confesione,, în care sunt redate frământările sale premergătoare venirii la creştinism. În anul 395 ajunge episcop de Hipo unde împreună cu clerul cu care colabora duce o viață

semimonahală fiind socotit fondatorul vieții cenobice a Occidentului. Luptă cu înfocare împotriva donatiştilor şi maniheilor care au divizat creştinismul African în secolele IV-VI. Moare în anul 430 în timpul asediului oraşului Hipo de către Vandali. Augustin încearcă să împace Platonismul cu dogmele creştine socotind credința numai o treaptă spre înțelegere *“Crede ca să poți înțelege,,* Dacă nu crezi nu vei înțelege. *Spre deosebire de Origen care considera Universul sensibil ca loc de supliciu iar corpul o unealtă de chin.* Augustin susținea că toată creația e bună iar răul e o neîmplinire. Apărând doctrina bisericii împotriva pelagianismului a ajuns la convingerea necesității absolute a harului lui Dumnezeu învățând că voința omului e atât de slăbită şi neputincioasă din cauza păcatului strămoşesc încât nu se poate face nimic, iar ajutorul lui Dumnezeu decât numai fapte rele, omul nefiind în stare nici măcar de fapte bune. Susținea că Dumnezeu nu vrea mântuirea întregii omeniri ci numai o parte a ei. *Cei rânduiți pentru osândă rămânând în masa celor pierduți pentru vecie* (Massa perdiones). Aceste învățături au stârnit proteste şi contraziceri în biserică ducând la semipelagianism admițând păcatul strămoşesc fără cădere în urmările lui. Filozofia kantiană are puncte comune cu Augustin dar dacă pentru Augustin voința bună nu poate fi bună decât prin intima participare la înțelepciunea Ființei Supreme, pentru Kant voința bună nu reprezintă o asemenea participare ci doar conformitatea cu valoarea absolută apriorică imperativul categoric. Augustin deosebeşte două cetăți: *Cetatea terestră* alcătuită din totalitatea oamenilor legați între ei prin iubirea lor comună față de lucrurile temporare caracterizată prin egoism şi *Cetatea lui Dumnezeu* alcătuită din oameni legați între ei prin iubirea față de divinitate. Principial aceste două cetăți se exclud reciproc. Ele nu pot coexista. Dar cetatea lui Dumnezeu se dezvoltă din cea terestră. Influența gândirii lui Augustin a cărui tradiție a fost preluată în primul rând de ordinul călugărilor Franciscani poate fi identificată la Anselm de Canterbury.

Părinții capadocieni: *Vasile cel Mare* (+379) din Cezarea teolog, ascet şi predicator este autorul unei liturghii ce-i poartă numele. A studiat în Cezarea Capadocei, Constantinopol şi Atena unde I-a cunoscut pe Grigore de Nazians mare admirator al culturii greceşti cu care a alcătuit “Filocalia,, La moartea lui Eusebiu din Cezarea (340) e ales episcop al Cezariei. La Nicea (325) susține divinitatea Duhlui Sfânt.

Grigore de Nazians (+390) mare orator şi poet creştin a fost botezat şi hirotonisit preot de către tatăl său Grigore (374). A condus la Constantinopol biserica „Hagia Sofia,, (Sf.Sofia) *Grigore de Nysa* (+ 394) a fost fratele lui Vasile cel Mare.

Ioan Hrisostomul sau Ioan Gură de Aur (+407) studiază la Antiohia locul său de naştere şi se remarcă printr-un talent oratoric deosebit. Mare poet şi reformator a stat patru ani retras în pustie. În anul 381 se întoarce în Antiohia

unde este numit diacon în 386 preot şi apoi patriarh al Constantinopolului. Predicile sale sunt îndreptate împotriva bogaților vermii, a lenei şi a luxului, inactivității şi destrăbălării. Aceasta are dublu efect. Pe de o parte devine popular, iar pe de altă parte îşi atrage ura potentaților vremii de la curtea împăratului Teodosie I cel Mare (379-395) atacați în predicile ale. Ajunge în conflict şi cu împărăteasa Eudoxia pe care Ioan Zlataustul (Gură de aur) a îndăznit s-o atace în predicie sale, motiv pentru care a fost demis din funcție şi exilat. Dar poporul se agită se ajunge la tulburări de stradă ceea ce face ca să fie rechemat. Dar el nu-şi schimbă atitudinea criticând jocurile din fața bisericii Sf. Sofia date în cinstea împărătesei. E din nou exilat în munții Antitaurus din Caucaz murind în timpul călătoriei. Papa Inocențiu al II-lea I-a trecut în rândul sfinților. Ioan Gură de Aur a fost un mare admirator al SfAp.Pavel. Susține că omenirea evoluează între doi termeni: păcatul şi mântuirea, iar spiritul de unitate a lumii apare sub felurite înfățişări în zece perioade ale istoriei:

1. De la Adam la păcatul lui Ham al doilea fiu a lui Noe.
2. De la Ham până la Nimrod şi Babel.
3. De la Nimrod şi Babel până la începutul puterii egiptene.
4. Imperiul Egiptean.
6. Imperiul Mezilor.
7. Imperiul Babilonian.
8. Imperiul Persan
9. Imperiul Macedonian.
10. Imperiul Roman epoca contemporană lui Ioan Gură de Aur. Perioadă în care a apărut Logosul pe pământ şi a luat ființă Biserica. Rugăciunea trebuie făcută pentru toți oamenii nu numai pentru tine. Cuvintele „*Tatăl nostru*“ nu pot fi înțelese prin „*Tatăl meu*“. Unitatea pierdută a omenirii nu poate fi recâştigată decât numai prin muncă. Aerul, apa, focul, soarele, sunt bunuri comune. Banii nu sunt bunuri comune, dar bogăția trebuie folosită pentru binele semenilor.

Ioan Damaschinul (749) născut în Damasc. În polemica cu islamismul s-a remarcat ca un filozof înțelept numit pentru aceasta „Toma al Răsăritului“ dar prin faptul că a susținut cu îndârjire cultul icoanelor şi a moaştelor învățând că Duhul Sfânt n-a părăsit trupurile lor chiar moarte şi nici sfintele lor imagini, s-a descalificat abătându-se de la Evanghelie.

Aceştia au fost în mare teoreticienii Bisericii creştine antice. De aici înainte urmează evul întunecat al omenirii Evul Mediu. În *această perioadă Biblia era foarte puțin cunoscută, iar biserica şi-a impus dogmele care în cele mai multe cazuri au denaturat creştinismul.* Dacă primii creştini Îl căutau pe Dumnezeu cu inima de aici înainte oamenii vor să-L înțeleagă prin rațiune. Nemulțumiți de explicațiile bisericii şi comportamentul reprezentanților ei, filozofii caută adevărul. Dar unde poate fi găsit ? Biblia

zice una biserica porunceşte alta. Cei credincioşi bisericii caută argumente în favoarea ei. Scepticii necunoscând esenţa creştinismului îl confundă cu biserica decăzută. De aceea unii dintre ei se îndreaptă spre filozofiile păgâne antice .

Boethius (480-524) om de stat, filozof şi poet, născut la Roma şi-a luat răspunderea traducerii şi interpretării tuturor operelor lui Platon şi Aristotel dar nu a reuşit decât în parte. Printre altele a scris *„De consolatione philozophiae“* (Despre mângâierile filozofiei) în care nu se găseşte nici un element creştin, de aceea se crede că Boethius a fost păgân prin gândire şi creştin cu numele. Boethius a făcut legătura dintre perioada numită patristică şi cea numită a filozofiei scolastice. Prin filozofia scolastică înţelegem învăţământul şi filozofia predate în şcoli în cursul Evului Mediu în occidentul Latin aflat sub influenţa Romei, în şcolile patronate de marile catedrale, mănăstiri şi ulterior universităţi, unde s-a folosit cu precădere gândirea filozofică medievală. În această perioadă imperiul, biserica şi feudalitatea fac corp comun în ambianţa unei economii rurale extrem de limitate în cadrul ei economic şi cultural. *Scolastica cuprinde trei perioade: timpurie, culminantă şi târzie.* Ca sursă de inspiraţie foloseşte filozofia greacă (platonismul şi neoplatonismul), filozofia arabă şi cea iudaică. Învăţământul scolasticii combină teologia cu filozofia. Gândirea filozofico-politică suferă transformări din ce în ce mai accentuate. Filozofii caută, studiază, inventează noi orientări în gândire cu privire la lume şi viaţă. Unele se apropie mai mult, altele mai puţin iar altele de loc de adevărurile credinţei, iar altele sunt de-a dreptul anticreştine sau ateiste. Creştinismul e disecat în nenumărate părţi componente. Critica e necruţătoare, iar rezultatul înclinarea unei părţi a păturii culte a societăţii spre scepticism sau agnosticism. Biserica adoptă sau respinge anumite idei dar poporul de rând nu are nimic a face cu aceste frământări de ordin intelectual. Ţinut departe de Biblie, suprasaturat de superstiţii şi frici îşi compensează dorinţa de cunoaştere şi mister prin legende şi poveşti care-l transpun într-o lume nebuloasă şi fără nici o perspectivă.

Şi acum să-i luăm pe rând pe câţiva dintre filozofii şi teologii timpului pentru a cunoaşte atmosfera timpului şi unde pot ajunge oamenii prin gândirea lor. *Ioan Scotius Eriugenia* (810-877) a fost un filozof controversat făcându-şi prieteni şi duşmani. Combate predestinaţia iar filozofia sa cuprinde elemente de neoplatonism şi elemente luate din patristică cu precădere Augustin şi Pseudo Dyonisie Areopagitul. După Eriugenia Divinitatea este una singură. Lucrurile reale vizibile şi invizibile sunt diverse iar lumea se va întoarce la Creatorul ei devenind una cu El, omul fiind prin origine de esenţă divină. După Eriugenia omul nici chiar păcătuind nu-şi pierde natura sa divină, dar îşi pierde fericirea avută înainte de a păcătui când era superior îngerilor.

Anselm de Canterbury (1033-1109) numit de Italieni şi Anselm d' Aosta după localitatea din Piemont unde s-a născut este numit părintele scolasticii. În 1077 este numit abate al mănăstirilor Benedectine din Le Bec-Hellouin Normandia. În 1093 devine episcop de Canterbury ajungând la dispute cu monarhia Engleză în apărarea prerogativelor papale asupra celei temporare. În ce priveşte predestinația este opus lui Eriugenia. În „Cearta universaliilor“ explică raportul dintre percepție şi concept la care au contribuit; cea a realismului (Eriugenia) cea a „realismului ponderat“ (Toma d' Aquino şi nominalismul lui Occam.)

Pierre Ab'elard (1079-1142) împreună cu R. Descartes este printre cei mai mari filozofi ai Franței. În ce priveşte natura divinității Abelard apelează la speculația negativă a lui Scotius Eriugenia. El zicea că esența divină nu poate fi definită ci numai exprimată prin metafore sau parabole. Viciul este urmarea înclinației naturale spre păcat. Păcatul constă în neîmplinirea voinței divine este deci o nefacere o absență de realitate. Răul sufletului este numai păcatul, iar lupta omului o luptă continuă contra acestuia.

Fulbert (960-1028) supranumit Socrate al francilor fondează şcolile din Chartres unde pe lângă ştiințele naturii medicina şi arhitectura de unde au plecat primii constructori ai catedralelor stil Gotic, a cultivat şi interesul pentru logică, studiile libere şi gramatica. Dacă Abelard a identificat spiritul lumii în sens religios cu Duhul Sfânt, filozofii din Chartres L-au identificat cu natura recunoscându-i acestea o anumită autonomie față de Creatorul ei devenind astfel posibilă explicarea naturii prin ea însăşi. Omul e privit ca un microcosmos. Una din cele mai importante teze ale şcolii din Chartres este că lumea derivă din divinitate în mod necesar, sau fără lume divinitatea nu ar fi ceea ce este, dovedind prin aceasta caracterul panteist al şcolii. *Geoacchimo de Flores* fi 145-1202) este autorul unei lucrări în care susține că antichitatea este opera Tatălui, Noul Testament este opera Fiului a cărui sfârşit se caracterizează prin epoca în care a trăit Geoacchimo, după care urmează perioada Duhului Sfânt adică a Evangheliei eterne. În prima epocă a domnit sclavia, în a doua credința iar a treia e cea a libertății şi a contemplației, înțeleasă ca o chemare la acțiune în care se va trăi sub imperiul adevărului, *Valdenzii şi Catharii* fiind socotiți precursorii înlăturării puterii lumeşti printr-un proces obiectiv fără intervenția omului. În această perioadă, cu toate că punctul de vedere al bisericii Catolice a fost apărat de oameni cu o înaltă cultură, care au depus eforturi susținute pentru a justifica pe cale rațională dogmele bisericii socotindu-le infailibile, mai existau şi intelectuali nemulțumiți de atâtea explicații la explicații care aveau drept scop ocolirea Cuvântului lui Dumnezeu, sau îl prezentau ciuntit şi răstălmăcit, ceea ce cerea clarificarea unor date pentru a ieşi din impas de aceea în continuare voi mai prezenta câteva personalități din ambele tabere pentru comparație.

Unul dintre marii apărători ai bisericii Catolice a fost *Bernard de Clairvaux* (1090-1153) fondatorul mănăstirii din Clairvaux (1115) locaş al călugărilor Cistercieni (benedectini reformați) care asemenea mişcării răsăritene Isihaste puneau accent pe contemplarea mistică urmărind în final extazul. Clairvaux îl combate mai ales pe Abelard, se împotriveşte oricărei ştiințe laice care nu promovează credința şi nu luptă împotriva *ereziilor* sau care nu susține autoritatea absolută a papilor şi a bisericii. Acesta a fost unul dintre filozofii perioadei scolastice timpurii. Urmează câțiva filozofi ai perioadei scolaticii culminante. *Giovani de Fendoza numit Bonaventura* (1221-1274) născut în Bagnorea Italia la vârsta de 17 (23) ani a intrat în ordinul franciscanilor. Contemporan cu Toma d' Aquino, a fost numit de biserica catolică Doctor Seraphicus datorită puterii sale speculative şi a viziunilor mistice. Susține că apropierea de Dumnezeu se face prin căile deschise de teologie beneficiind de dragostea lui Dumnezeu de care omul trebuie să se apropie. Cunoaşterea are două surse: simțul personal al omului şi ajutorul lui Dumnezeu. Preia definiția platonică a sufletului uman considerându-l drept motor al corpului separabil de corp, substanță spirituală, incoruptibilă şi nemuritoare. Misticismul lui Bonaventura se alătură tradiției augustiniene cu susținerea că în drumul către Dumnezeu mintea cunoaşte trei trepte: ale teologiei, simbolica propriu zisă şi mistica. Iar cele şase trepte ale cunoaşterii sunt reprezentate prin: simțuri, puterea de imaginație, rațiunea sau înțelegerea, intelectul, vârful minții (opus montis) iar unirea cu divinitatea este o stare supremă de extaz şi beatitudine în care se realizează ignoranța totală prin renunțare la toate operațiunile gândirii astfel încât extazul realizat atins, poate fi caracterizat drept o stare pur vitală.

Albert cel Mare sau Albertus Magnus (1193-1280) născut în Suabia a studiat filozofia şi medicina. A fost profesorul lui Toma d' Aquino. Susține că lumea a fost creată printr-un act creator unic al Ființei Divine, şi că creația nu este un act necesar ci unul contigent aparținând voinței libere a divinității. Susține liberul arbitru şi se spune că era şi inventator. A inventat o maşină de vorbit dar pe care a distrus-o considerând-o o lucrarea diavolească.

Toma a" Aquino (1225-1274) născut în Rocasecca localitate între Roma şi Neapole. În anul 1244 intră în rândul călugărilor dominicani iar în anul 1323 a fost canonizat de biserica catolică de către papa Ioan al XXII-lea, Papa Pius al V-lea declarându-l „doctor al bisericii“ Filozofia lui Toma este aristotelică îndepărtându-se de platonism. Ca şi pentru Aristotel originea filozofiei se află într-o necesitate interioară a omului de a cunoaşte cauzele lumii materiale şi nevoia naturală de filozofie. Abordează problema răului în lume atât fizic cât şi moral problemă care i-a preocupat continuu pe gânditorii creştini în general şi pe cei medievali în special. Toma susține că nici o esență nu este rea în sine întregul Univers fiind în stare bună. Răul nu

este o esență ci numai o privațiune într-un bine. Se spune totuşi că râul este în lume dar nu în sensul că ar avea o esență. Dreptul de proprietate este un drept natural şi rațional al celei mai mici societăți. Susține şi el liberul arbitru bazat pe Noul Testament expus în „Summa Teologae“ întrebarea LXXXII.

Ibn-Rosd sau Abdul-Valid Mahomed latinizat *Averroes* (1126-1198) dă o nouă direcție filozofiei care ia proporții în Occidentul în care predomină Aristotelismul cu îndepărtare vădită de creştinism. A avut ca centru de difuzare universitatea din Paris facultatea de arte, curent combătut de Albert cel Mare şi Toma d' Aquino.

Roger Bacon (1210-1294) numit şi doctor mirabilis (savantul minunat) s-a născut la Dorsete Hire, a studiat la Oxford şi a intrat în ordinul franciscanilor ca adversar al Tomismului. El susținea că adevărul poate fi găsit numai de cel ce-l caută dar cunoaşterea are patru obstacole:

1. Idolatrizarea autorității exceptând-o pe cea ecleziastică.
2. Influența obiceiului.
3. Acceptarea prejudecăților.
4. Ascunderea propriei ignorante.

Roger Bacon nu s-a remarcat numai ca filozof ci apare într-un fel ca savant şi profet. Afinitățile sale care la prima vedere ar părea pur ştiințifice sunt dublate la el de altele care au sens mistico-biblic. Combate magia considerând-o periculoasă şi lipsită de valoare şi îndreaptă atenția către Dumnezeu Singurul în măsură să facă tot ce vrea în Univers.

Duns Scotius (1266-1308) filozof Englez desparte filozofia de teologie. Precizează valoarea credinței. Afirmă că dogmele religioase nu pot fi susținute cu argumente raționale. Ştiința nu are nimic comun cu credința şi teologia acesteia din urmă aparținându-i domeniul practic. El rămâne un teolog şi caută să asigure un loc pentru credință. Credința dezvăluie ceea ce e ascuns rațiunii. Duns Scotius relevă că între teologie şi speculațiile filozofice sciziunea se adânceşte. Dacă averrorismul reia teoria dublului adevăr sursă a scepticismului teologic şi a convingerii că dogmele religioase nu pot fi demonstrate pe căi raționale, abordarea credinței trebuie făcută prin alte mijloace. Admiratorii şi discipolii lui Duns se înmulțesc ceea ce face ca el să devină pentru franciscani ceea ce e Toma d'Aquino pentru dominicani. (Andrei Cornea „Mentalități culturale şi forme artistice în epoca romano-bizantină anii 300-800“ şi Pierre Chaunu „Civilizația Europei clasice“) Şi în continuare.

Dacă până aici filozofii nu se ridică decât cu precauții împotriva bisericii atotstăpânitoare , s-au găsit oameni nemulțumiți de aceste căutări sterile. Pătura cultă a societății avea subiecte de discuție. Filozofii aveau cercuri unde să se afirme, să strălucească, să aibă discipoli şi să infirme teoriile confraților lor. Dar nu toți erau mulțumiți de atâtea idei contrare. Iar poporul de rând după cum am pomenit era trimis la puțuri fără apă cum zice Ieremia

(2.13) Au existat şi învăţaţi care nu erau de acord cu pretenţiile pontifilor de la Roma dar nu au găsit şi nici nu au căutat soluţia. De aceea s-au găsit teologi nemulţumiţi de atâtea căutări sterile, de atâtea teorii care se excludeau una pe alta, care au pus mâna pe Cartea Cărţilor pe Biblie şi adâncindu-şi în ea privirea au văzut că e mult mai uşor să-l cunoşti pe Dumnezeu din Biblie decât studiind filozofi păgâni. Unul dintre aceştia a fost *John Wycliffe* (1330-1384) care a devenit unul dintre conducătorii curentului anticlerical şi antipapal, iniţiatorul reformei religioase din Anglia. După care au urmat *Hus şi Jeronim, Hughenoţii din Franţa , Erasmus din Rotterdam şi Martin Luther.* Aceştia nu au fost filozofi ci teologi care au pus înaintea oricărei gândiri omeneşti gândirea lui Dumnezeu oglindită în Sfintele Scripturi, n.a.

Jean Diderot (1269-1306) cunoscut sub numele de *Jean de Paris* în lucrarea sa „De potestate regia et papali“ (Despre puterea regală şi papală) susţine că „plenitudo potestatis“ (puterea deplină) nu-i aparţine papei deoarece şi el nu este decât un administrator al bunurilor ecleziastice. El susţine că conciliul este îndreptăţit să-l destituie pe papă dacă se face vinovat de erezie sau are purtare scandaloasă pentru că voinţa poporului exprimată de conciliu este mai puternică decât a papei *„Vox populi Vox Dei..* ceea ce cu toată purtarea scandaloasa a multor papi nu s-a făcut. Câţiva ani mai târziu *Dante* în *„JDe monarhia“* va susţine independenţa imperiului faţă de scaunul papal. În ce-l priveşte pe *Marsilius Mainardinii* de Padova (1278-1343) de origine modestă este mult mai radical şi mai combativ. Fost rector la universitatea din Paris a particiat la luptele dintre Ludovic al IV-lea Bavarezul (1314-1346) şi scaunul pontifical în calitate de consilier ecleziastic al acestuia. În *„Defensor paccis“* (apărătorul păcii) el polemizează cu biserica Catolică. Pentru el pretenţia papei de a-şi asuma funcţia legislativă nu este decât încercarea de uzurpare a puterii temporare instituită de Dumnezeu şi care îşi are partea sa de atribute, papa cerând mai mult decât îi este dat, ceea ce generează sciziuni şi conflicte politice contrare spiritului pacifist Evanghelic. Şi pentru Marsilius singurul legislator este poporul care trebuie să aibă un rol hotărâtor în deciziile politice excluzând biserica şi nobilii. Legile pământeşti le fac pământenii iar *rolul bisericii este de a forma oameni virtuoşi şi integri din punct de vedere moral în stare să conducă treburile publice potrivit cu adevărul şi cinstea.* Ultimul mare Gânditor al scolasticii e socotit *William Occam* (1290-1350) născut în Occam orăşel din comitatul Surrey din Anglia. În perioada anilor 1312-1321 făcând parte din ordinul dominicanilor. În anul 1324 a fost chemat în faţa curiei din Avignon pentru a răspunde unei acuzaţii de erezie, urmare atitudinii adoptate împotriva papei Ioan al XXII-lea *susţinând teza sărăciei lui Hristos şi a apostolilor Săi* în opoziţie cu bogăţia bisericii şi a papei, îndrăzneală de neiertat. Pentru a scăpa de furia papei el se refugiază la Pisa

(1328) sub protecția lui Ludovic Bavarezul şi apoi la Monaco unde a şi murit relativ tânăr ajungând totuşi la unele concluzii absurde când L-a prezentat pe Dumnezeu ca pe o divinitate capricioasă în problema mântuirii.

John Eckart (Maister Eckart) născut în Turingia cu studii la Koln dominican, a obținut licența la Paris iar în 1326 i se intentează un proces de erezie fiind că şi el a atacat bogăția bisericii şi a pontifilor Romani şi puterea papei pentru că în fața lui Dumnezeu nu se are în vedere fața omului şi poziția sa ierarhică sau socială dând atenție păturii de jos a societății care are mai mare valoare în fața lui Dumnezeu fiind că El îi recunoaşte fiecăruia capacitatea şi demnitatea sa personală în baza textului din 1 Cor.3.9;

Nicolaus Cusanus (1401-1464) fiu de luntraş crescut în mediu religios a urmat şcoala *fraților vieții în comun,,* la Deventor, iar filozofia a urmat-o la Heidelberg precum şi dreptul canonic la Padova. Obținând doctoratul în anul 1423 şi Teologia la Colona. La început potrivnic pontifilor romani, devine mai târziu un aprig apărător al papei Eugen de aceea P.P. Negulescu îl închipuie ca pe un Ianus (zeu cu două fețe). În anul 1437 Cusanus prezintă la Basel lucrarea „Repartitio calendari“ *care a fost folosită la reforma Gregoriană a calendarului în* 1582. De asemenea, lui i se datorează întocmirea primei hărți a Europei.

Creştinismul a pornit la drum cu Sfânta Scriptură Cuvântul lui Dumnezeu. Timpul a trecut credincioşii au înlocuit Cuvântul lui Dumnezeu cu cel al oamenilor pierzând legătura cu Dumnezeu. Aceasta i-a făcut să apeleze la rațiune. Au trebuit să treacă sute de ani până când credincioşii să-şi dea seama că filozofiile chiar bune fiind nu pot umple golul inimii atunci când doreşte o părtăşie personală cu Dumnezeu.,, n.a. Romancierul Liviu Rebreanu în romanele „Adam şi Eva “şi „Pădurea spânzuraților“ redă unele idei pe care le consider interesante : *„....atunci am priceput că filozofia este o jucărie de cuvinte; un cuvânt lămureşte un alt cuvânt, care lămureşte un alt cuvânt aşa mereu până ce în pragul morții sufletul se pomeneşte gol şi părăsit în fața lui Dumnezeu“* (convorbirea dintre Toma Nova şi Aleman) „...Grea a fost viața mea Apostole şi lungă a fost...dar Dumnezeu m-a ajutat şi mi-a deschis inima şi m-a mângâiat. Căci viața este pretutindeni, în firul de nisip ca şi în sufletul omului şi pretutindeni oamenii au nevoie de milă. Sunt bune ele cărțile însă numai viața te poate apropia de Dumnezeu. Cât timp trăieşti între cărți şi din ele ți se pare că acolo-i înțelepciunea, apoi când ieşi în lume îți simți sufletul trist şi fără sprijin. Măcar de a-i fi citit toate bibliotecile de pe fața pământului. Aşa am pătimit şi m-am zbuciumat şi am crezut că nu voi găsi alinare nicăieri.... pe urmă încetul cu încetul, în mijlocul naturii, m-a luat puhoiul vieții şi m-a dus prin suferințe şi amărăciuni, înainte să-mi fi dat seama încotro şi aşa într-un ceas, poate într-o secundă m-am trezit cu sufletul plin de înțelegere. Am simțit puterea şi mila şi bunătatea lui Dumnezeu în inima mea şi în simțământul acela am aflat

toată taina Apostole.... de atunci nu mai am nevoie de cărți ci numai de Dumnezeu şi apoi Dumnezeu e mai aproape de omul simplu care trăieşte în vârtejul vieții. „Credința fuge de cărți şi nu poate sălăşlui statornic decât în sufletele celor ce o doresc cu înflăcărare“ (discursul pr. Constantin Boteanu).

„Vreau să cred şi uneori îmi simt ființa curată şi primitoare ca un potir ! Dar zadarnic implor şi zadarnic bat la toate porțile, nimeni nu-mi răspunde... de câte ori mi-am dat seama că omul nu poate merge singur pe drumul vieții fără o călăuză sigură şi totuşi am încercat...dar drumul vieții e plin de răscruci şi la fiecare răscruce am fost nevoit să mă opresc, să chibzuiesc şi niciodată n-am nimerit calea cea dreaptă şi m-am întors înapoi şi nici n-am cunoscut drumul pe care am mers.“ (răspunsul lui Apostol Bologa)

Subsemnatului mi-au plăcut şi-mi plac cărțile. Tânăr fiind m-am repezit asupra lor citind şi cugetând la tot ce îmi cădea în mână dar Dumnezeu a voit şi altceva, voia o legătură mai intimă cu El, de aceea într-o noapte, într-un vis mi s-a arătat să citesc Ieremia cap. 33 v. 3 şi l-am citit şi am văzut îndemnul Scripturii valabil pentru orice credincios *„Cheamă-mă şi-ți voi răspunde; şi îți voi vesti lucruri mari, lucruri ascunse pe care nu le cunoşti“*. Şi atunci am zis înțelepciunea vine numai de la Dumnezeu şi e primită de cei cu inima curată. De aceea Dumnezeu ne vorbeşte prin Proorocul Ieremia (9.23-24) *„Aşa vorbeşte Domnul: «Înțeleptul să nu se laude cu înțelepciunea lui, cel tare să nu se laude cu tăria iui, bogatul să nu se laude cu bogăția lui. Ci cel ce se laudă să se laude că are pricepere şi că Mă cunoaşte, că ştie că Eu sunt Domnul, care face milă, judecată şi dreptate pe pământ! Căci în aceasta găsesc plăcere Eu», zice Domnul.“* Deci şansa unui credincios este numai la Dumnezeu aşa cum ni-l prezintă Biblia pentru că părinții bisericeşti, *la care nu-i asociez pe cei apostolici*, Teologii, filozofii şi învățații voind să-L înțeleagă pe Dumnezeu în Ființa şi în lucrările Sale cu mintea lor mărginită au dat nu odată soluții greşite.

Cap.X
MONAHISMUL Prefață.

În relația cu Dumnezeu, omul a căutat diverse forme prin care să poată intra în grația şi sub ocrotirea Creatorului său.

Cultele asiatice, pun mare preț pe chinuirea trupului ca mijloc de plată a păcatelor înfăptuire într-o eventuală viață anterioară. În cadrul credinței în metempsihoză (reîncarnare), omul a inventat diferite metode de autochinuire, printre altele impunându-se şi renunțarea Ia căsătorie.

Cu toate că creştinismul nu impune celibatul ca condiție a mântuirii şi nu a luat ființă ca un curent cu caracter ascetic, totuşi şi între creştini s-a instituit această formă de sfințire prin monahism.

De aceea e necesar a cunoaşte ce porunceşte Biblia cu privire la celibat, cum a luat ființă în creştinism monahismul şi care i-au fost părțile bune sau

rele în desfăşurarea istoriei.

Autorul.

MONAHISMUL

„Căci binele, pe care doresc să-l fac, nu-l fac ci răul, pe care nu vreau să-l fac, iacă ce fac.“ (Romani 7.19)

În dorința unei mai mari părtaşii cu Dumnezeu, departe de relele hunii corupte, s-a născut în om încredințarea, că numai izolat de lume şi de problemele ei Dumnezeu va putea fi mai bine cinstit, iar sufletul mai bine purificat. Atunci când trece în revistă pleiada de sfinți ai Vechiului Testament Sf.Ap.Pavel expune suferințele la care au fost supuşi printre altele prin cuvintele: *„Ei de care lumea nu era vrednică - au rătăcit prin pustiuri, prin munți, prin peşteri şi prin crăpăturile pământului.“* (Evrei 11.38)

Dar să fim cu luare aminte aceşti trimişi ai Domnului nu s-au izolat de lume de bună voie ci mai mult din cauza eliminării lor de către societatea coruptă, pe care ei ca trimişi ai Domnului şi-au propus s-o aducă pe calea cea bună. De aceea e necesar a lua ca act de bază Legea dată prin Moise în care nu vom găsi măcar un singur cuvânt ca Dumnezeu să fi poruncit celibatul sau monahismul. Dimpotrivă era o binecuvântare faptul de a-ți întemeia o familie şi de a avea copii.

Concepția aceasta aparține spiritului Biblic de aceea când Rebeca este dată lui Isac în cadrul religiei familiale, familia ei a binecuvântat-o cu următoarea urare: *„O sora noastră, să ajungi mamă a mii de zeci de mii şi sămânța ta să stăpânească cetățile vrăjmaşilor săi* “(Gen 24.60) Iar dacă Israelul trebuia să plece la război, cei ce erau recent căsătoriți erau scutiți de a merge la luptă ca nu cumva să moară în război, rămânând fără urmaşi.

Pe lângă aceasta în Israel dacă o femeie nu avea copii era de ocara femeilor care aveau copii. În acest cadru e cunoscută durerea Rahelei care nu putea să conceapă sau a Anei mama prorocului Samuel, care era obiectul de dispreț al Peninei. Şi cu toate că ea a născut un copil de asemenea valoare ca Samuel, ea nu a rămas cu atât ci Dumnezeu a binecuvântat-o cu încă trei fii şi două fiice. (Gen.30.1; 1 Sam.2.21) Aici voi face o paranteză. *Dacă Maica Domnul după ce I-a născut pe Domnul Isus nu ar mai fi avut copii ea nu era o femeie binecuvântată în Israel şi societatea n-ar fi fericit-o.*

A trăi o viață de căsnicie normală, de a avea copii este o poruncă a Domnului care spune: *„Creşte-ți, înmulțiți-vă umpleți pământul şi supuneți-l.“* (Genesa l .28)

Totuşi pentru cei ce voiau să se apropie de Domnul în chip deosebit s-a instituit *legea nazireatului* (Numeri 6.1-21.) Care erau caracteristicile acestei legi? în primul rând nu era o perioadă anumit stabilită în an. Apoi nu era stabilită durata acestei perioade şi în al treilea rând nu impunea părăsirea familiei şi a societății în această perioadă. Nu se tundea părul şi era stabilită

o listă de alimente ce trebuiau evitate după care se aducea o jertfă şi omul se încadra în mersul normal al societății.

În ce-l priveşte pe Ieremia, faptul că Dumnezeu i-a impus celibatul, a fost un semn pentru Israel că vin vremuri grele şi plecare în robie, iar dacă vrem să-i amintim pe ceilalți prooroci, nu li s-a impus celibatul din care vedem că atât Ilie cât şi Elisei sau Isaia aveau familii, fiind căsătoriți.

Cum s-a introdus totuşi în Israel practica retragerii din lume? Cu câteva sute de ani înainte de venirea Domnului Isus, s-au găsit oameni nemulțumiți de religia de fațadă afişată de conducătorii religioşi ai timpului, farisei ,saduchei, cărturari , etc. ceea ce îi făcea să se retragă în pustie. Dar să nu uităm de-abea la 1300 de ani de la promulgarea legii lui Moise fără a fi poruncită sau încurajată Biblic ci doar izvorâtă din pioşenia unor credincioşi.

Această mişcare a luat amploare în vremea prigonirii instituite de Antioh al IV-lea Epifanes care şi-a propus distrugerea iudaismului, cristalizându-se mişcarea hasidimilor şi a esenienilor din care primii ducea o luptă de partizanat împotriva ocupanților.

Esenienii erau în dezacord cu întreaga societate şi-şi manifestau dezacordul într-o formă pasivă. Trăiau în comunități izolate, duceau o viață curată într-o egalitatea absolută, spunându-se că aveau darul de a vindeca boli prin puterea lui Dumnezeu, dar la începutul verii anului 68 A.D. un contingent din armata lui Vespasian, a atacat şi distrus un centru important al acestui curent Qumramul situat în deşertul din apropierea Mării Moarte, astfel monahismul evreesc apunând pentru totdeauna. (I.DAmusin. „Mauscrisele de la Marea Moartă“)

Dacă vrem să-l amintim pe Ioan Botezătorul. El trebuia să fie vestitorul venirii lui Mesia şi cu toate că el nu s-a căsătorit, nu a propovăduit celibatul sau monahismul. El şi-a început lucrarea propovăduind botezul pocăinței spre iertarea păcatelor şi cerea roade vrednice de pocăință celor ce solicitau botezul pentru ca acest act să nu devină o formă goală fără conținut.

În ce priveşte retragerea în pustie a lui Ioan Botezătorul şi a Domnului Isus, această retragere a fost numai o perioadă de pregătire pentru a intra în lucrare.

Ne putem întoarce puțin şi la SfAp.Pavel. Nu se ştie din ce motive el era singur. Dar nu reiese de nicăieri că ar fi fost celibatar. După unii se crede că era văduv. Dar pe vremea sa, s-au găsit oameni care credeau că Dumnezeu ar fi mai bine slujit de cei necăsătoriți. De aceea Pavel neprimind o poruncă expresă de la Dumnezeu în acest domeniu scrie: „*Cât despre fetele fecioare* <u>*n-am o poruncă de la Domnul.*</u> *Le dau un sfat ca unul care am căpătat de la Domnul harul să fiu vrednic de crezare*“ (1 Cor. 7. 25) şi în continuare el face precizarea că dacă cineva se căsătoreşte nu păcătuieşte dar căsătoria aduce răspunderi celui ce o contractează. *Dar pentru ca credincioşii să fie scutiți de păcat e bine ca fiecare bărbat să-şi aibă nevasta sa şi fiecare*

nevastă să-şi aibă bărbatul ei. (1 Cor.7. 2) Duhul Domnului care era în el îi spunea, fără să dea detalii, că peste Israel vor veni vremuri grele, epistola fiind scrisă cu aproximativ 14 ani înainte de dărâmarea Ierusalimului, de aceea el recomandă, fără să poruncească celibatul fetelor fecioare cu următoarea motivație: *„Iată dar ce cred eu că este bine, având în vedere strâmtorarea de acum: este bine ca fiecare să rămână aşa cum este."* (1 Cor.7.26) Nu pentru o sfințire deosebită, ci numai datorită faptului că căsătoria implică multe obligații, iar ceea ce a urmat pentru Israel, ocuparea şi distrugerea Ierusalimului de către Romani, vedem că a justificat asemenea sfat.

Totuşi unii oameni din vremea sa persistau în ideea celibatului şi chiar căutau să impună aceste concept de aceea el îi scrie lui Timotei: *„Dar Duhul spune lămurit că în vremurile din urmă, unii se vor lepăda de credință ca să se alipească de duhuri înşelătoare şi de învățătura dracilor, abătuți de fățărnicia unor oameni care vorbesc minciuni, însemnați cu fierul roşu în însuşi cugetul lor.* ***<u>Ei opresc căsătoria si întrebuințarea bucatelor,</u>*** *<u>p</u>e care Dumnezeu le-a făcut să fie luate cu mulțumiri de către cei ce cred şi cunosc adevărul."* (1 Timotei 4.1-3)

Aşa că în ce priveşte creştinismul apostolic şi Evanghelic această problemă nu era de actualitate.

Față de cele de mai sus va trebui totuşi să căutăm în istorie pentru a vedea care e originea celibatului şi a monahismului. Una din marile religii ale lumii este Brahmanismul. Această religie cu departamentele ei cum ar fi Hinduismul, Budismul sau Lamaismul, *propovăduiesc răscumpărarea de păcate prin efort absolut propriu,* şi a reîncarnărilor succesive pană la deplina curățire de păcate, după care se intră în odihna oferită de Nirvana. În schimb religia creştină nu cere efort şi fapte pentru a fi mântuit ci doar credință, iar faptele bune sunt o consecință, un rezultat, o dovadă, că un suflet mântuit drept mulțumire pentru iertarea primită prin jertfa Domnului Isus face fapte bune.

Unul dintre asceții asiatici pentru că <u>monahismul de acolo îşi trage originea</u> a fost Buddha, a cărui istorie se pierde în negura vremurilor. Născut probabil în Aprilie sau Mai 558 î.Hr. după alții în 567 sau 622, în nordul Indiei din familie regală, s-a căsătorit la vârsta de 16 ani, iar la 29 de ani şi-a părăsit palatul şi familia ducându-se în pustie unde s-a supus celor mai severe mortificări, ajungând să se hrănească pe zi cu un singur bob de orez, după care s-a decis pentru un post total. Nemişcat, ajuns aproape ca un schelet el ajunge aidoma prafului. Urmare aceste penitențe înfiorătoare el primeşte numele de Sakya Muni, dar când ajunge la limita extremă a mortificării, când i-a mai rămas a mia parte din puterea vitală, el înțelege inutilitatea ascezei ca mijloc de eliberare şi-şi întrerupe postul.

Şi acum să revenim la creştinism. Creştinismul nu a luat ființă ca un

curent ascetic rigorist ci el s-a dăruit oamenilor cu mari sacrificii pentru a-i determina să părăsească faptele lor rele. În secolul al doilea, unele biserici au început prin a da o mai mare cinstire celor ce nu se căsătoreau încurajând celibatul, de aceea în unele case de rugăciune erau locuri rezervate celibatarilor sau celor ce nu se mai căsătoreau urmare văduviei.

Dar în secolul al III-lea, acest curent ia o nouă întorsătură. Din cauza răcelii din biserici sau urmare unor decepții în viață, sau din cauza persecuțiilor unii dintre credincioşi se retrăgeau în pustie ca pustnici sau ieremiți, ca mai târziu să se organizeze în mănăstiri în sistem chinovial. *Cel ce conducea treburile unei mănăstiri numindu-se presbiter.*

Unul din aceşti organizatori a fost Pahomie, iar sora lui Maria a început prin a înființa mănăstiri de călugărițe. Aceasta a fost în jurul anului 200. Apoi odată cu libertatea religioasă mănăstirile s-au organizat, însă nu întotdeauna în sens pozitiv. Cel care a dat reguli privind monahismul a fost Vasile cel Mare (250-356). Partea pozitivă a mănăstirilor a fost că suflete pioase puteau să se retragă acolo pentru reculegere iar când s-a inventat tiparul mănăstirile au fost acele care tipăreau cărți bisericeşti prin aceasta păstrându-se limba poporului respectiv.

Dar cu timpul lucrurile s-au încurcat. Odată cu libertatea religioasă dată de împăratul Constantin cel Mare, mănăstirile nu se mai construiesc în locuri ferite, pustii, ci la răscrucile zgomotoase ale oraşelor, călugării nu odată amestecându-se în scandaluri şi clevetiri precum şi în interese citadine. Devin o armată a episcopilor chiar cu forme violente. Nu odată călugării incendiind temple păgâne, în anul 388 e incendiată sinagoga din Callinicum de lângă Eufrat, iar în anul 391 patriarhul Teofil al Alexandriei îi cheamă pe călugări să curețe serapeumul citadela marelui templu a lui Seraphis. Se pătrunde cu forța în casele păgânilor pentru a li se confisca idolii. În anul 415 călugării o linşează pe femeia filozof Hipatia dintr-o familie nobilă pe care episcopul Synesios o numeşte mamă, profesoară şi binefăcătoare.

Pentru a-şi întări pozițiile patriarhii se folosesc de călugări ca de o armată, în stare să influiențeze poporul în direcția dorită. În ce priveşte dezvoltarea ulterioară a monahismului apar diferite curente. La un moment dat s-a introdus obiceiul ca să locuiască împreună călugări bărbați şi femei într-un fel de căsătorie spirituală care nu s-au putut respecta în toate cazurile. Călugărițele care trăiau sub acelaşi acoperiş cu călugării se numeau subintroduse, istoria bisericească pomeneşte de Pavel de Samosata care avea pe lângă dânsul două călugărițe lucru pentru care şi-a atras criticile cuvenite.

În secolul al V-lea apar *achimiții* (cei neadormiți) în a căror mănăstiri slujbele se țineau nonstop. În anul 460 romanul Studios înființează mănăstirea *studiților,* având ca obiectivul principal studiul Bibliei şi teologia, dar s-a dovedit că în cadrul luptelor iconoclastice Biblia nu a fost respectată de aceştia atunci când au susținut cultul icoanelor.

Tot în secolul al V-lea apar *călugării stâlpnici (stiliții)* care trăiau în vârful unui stâlp cel mai cunoscut fiind Simeon Stâlpnicul care a stat 30 de ani pe vârful unui stâlp. *Călugării păscători* se hrăneau cu rădăcini şi cu ierburi. *Nebunii pentru Hristos*, considerau că pentru a-I fi plăcut lui Dumnezeu trebuie să ajungi de ocara lumii de râsul oamenilor indiferent de procedeu. În acest scop se îmbrăcau în zdrențe, monahi vagabonzi care umblau cu cerşitul şi făcând comerț cu relicve nu odată false. Gruparea *mesalienilor* călugări de origine semită practicau dansul religios şi susțineau că odată uniți cu Hristos prin botez şi împărtăşanie omul nu mai poate fi socotit păcătos chiar dacă păcătuieşte în continuare.

Eustațienii susțineau că singura cale spre mântuire este monahismul, interziceau căsătoria clerului, iar femeile trebuiau să poarte haine bărbăteşti.

în secolele IV-V apare *Isihasm-ul* cuvânt tradus prin tăcere, linişte şi concentrare lăuntrică cu slabe elemente yoghine. Duceau o viață curată şi practicau repetarea la nesfârşit a rugăciunii inimii sau rugăciunii lui Isus: *„Doamne Isus Hristoase Fiul lui Dumnezeu milueşte-mă pe mine păcătosul“* Socotind acesta ca fiind punerea în practică a textului din Luca 17.21; *„împărăția lui Dumnezeu este în lăuntrul vostru“* şi în baza textului din l Tes. 5.17; *„Rugați-vă neîncetat“* Cu mâna pe inimă, cu bărbia în piept, cu privirea într-un punct fix de pe piept se rugau până apărea o lumină considerată de la Dumnezeu, întemeietorul aceşti mişcări a fost Ioan numit Scărarul urmare faptului că a scris o lucrare numită *„Scara cerului“* scrisă în anul 645, care arată treptele prin care omul poate urca la Dumnezeu, cuprinsă în ciclul de culegeri numită Filocalia.

Printre altele era şi reținerea respirației dar nu în măsura practicată de yoghini. Mişcarea isihastă s-a stabilit în Athos, ajungând până în Moldova. În Scara cerului de care am pomenit sunt arătate diverse episoade din viața de zi cu zi a mănăstirii. Unii dintre călugări se remarcă printr-o viață curată dar alții au rămas tot răi aşa cum au fost înainte de a se face călugări, umblând cu intrigi şi pescuind favoruri, îşi făceau rezerve materiale sau introduceau pe ascuns femei în mănăstire.

Un călugăr leneş şi neînfrânat ia ucenic un tânăr ascultător dar puțin bolnăvicios pe care părinții lui nevăzându-l în stare să lupte cu greutățile vieții îl dau la mănăstire în speranța că va fi scutit de necazuri, nefiindu-le cunoscute toate aspectele vieții monahale. Ori bietul copil a căzut în gura lupului. Călugărul amintit grăbindu-i moartea prin bătăi şi umiliri şi astfel bătrânul călugăr după o viață trăită numai cu numele de creştin îşi dă seama de rezultatul tiraniei sale şi-şi construieşte chilia lângă mormântul fostului ucenic în speranța răscumpărării păcatului său.

în perioada luptelor iconoclastice călugării şi femeile au fost cei mai fervenți apărători ai cultului icoanelor de aceea împăratul Leon Isaurul al III-lea îi numeşte trântori îmbrăcați în negru şi pune poporul să jure că nu va

avea nici o legătură cu ei, primul care a depus jurământul fiind patriarhul Constantinopolului. În unele cazuri monahii erau de partea poporului în probleme sociale, dar folosind violența se abăteau de la principiul de bază al creştinismului care practică nonviolența. Unii călugări conduc efectiv lupte armate ca de exemplu călugărul Serghie de la Hust, arhimandritul Dionisie şi arhondarul Avram apărătorul lavrei sf. Serghie al Rusiei între anii 1610-1611 împotriva polonilor. Un centru mănăstiresc important al Bisericii Răsăritene, a fost şi încă este cel din muntele *Athos* (Grecia) care cuprinde 20 de mănăstiri şi 14 schituri. La acest centru s-a găsit şi o cronică a românilor scrisă de Gavril Protul. Care a fost istoria acestui centru mănăstiresc?

Cunoaştem că monahismul Răsăritean a avut mai puține şanse de a-şi aduna bogății şi a se organiza din cauza ocupării multor regiuni creştine de către musulmani, spre deosebire de centrele mănăstireşti Catolice care au fost scutite de aceasta şi care s-au putut dezvolta în condiții mai bune.

Totuşi centrul monastic din Athos cu 6-7000 călugări a obținut dreptul de *autodespotie* sau scoaterea lor de sub orice autoritate laică sau religioasă. Dar să trecem la istoria acestui centru: „Spre Sfârşitul secolului al X-lea trăia în Bizanț un general valoros numit Nikephor Phocas. Ostaş admirabil conducător de oaste neasemuit. Dar sub aparența ostaşului rece şi cumpătat plin de onoruri şi laudă tânjea o inimă dornică de a se apropia de Dumnezeu. Se complăcea în tovărăşia călugărilor şi ducea o viață de ascet. În acest timp îl întâlni pe călugărul Athanasios care-i deveni duhovnic şi pe care-l purta în toate campaniile militare. După cucerirea Cretei de la Saracini (961) se hotăra să se retragă la o sihăstrie să fugă departe de lume. *Din* prada *luată din Creta îi dădu lui Athanasios o sumă de-ajuns de mare pentru scopul propus.* Athanasios construi astfel pe una din falezele povârnite ale muntelui Athos, într-un loc ferit, paşnic, mănăstirea mult dorită, iar pentru prietenul său o chilie unde să-şi termine viața în rugăciune. Dar Athanasios rămâne dezamăgit. Prietenul său generalul cade în mrejele împărătesei văduve Teofana calificată de un cronicar al vremii, ca fiind cea mai frumoasă, rafinată şi seducătoare femeie a timpului respectiv.

Athanasios se deplasează la Constantinopol şi-i aminteşte lui Nikephor de promisiune. El se umileşte, plânge, promite că totuşi nu-şi uită făgăduința, iar călugărul se întoarce la Athos cu mari daruri şi privilegii. Şi astfel din credința unui călugăr şi a unui general care n-a putut alege două căi şi a unei frumoase împărătese, ia ființă pe muntele Athos un mare centru monastic.

La început câteva mănăstiri apoi peste veacuri tot mai mulți principi creştini zidesc mănăstiri ajungând la un moment dat la cifra de treizeci. Pentru Răsărit Athosul a fost un centru important de păstrare şi răspândire a cultului, a culturii şi a cărților Bisericeşti Bizantine. (Charles Diehl „Istorie la muntele Athos“ Mag.Ist. Nr. 1/202/ 1984) dar din acest centru au plecat

cele mai multe *„chipuri de sfinți“* locul devenind o fabrică de icoane, menținând credința în icoane, moaşte şi relicve sfinte sursă de venituri. Pe lângă aceasta multe mănăstiri din diverse țări Ortodoxe printre care şi România erau închinate unor mănăstiri din Athos unde trebuiau trimise o parte din venituri. Totuşi mănăstirile Ortodoxe nu s-au putut îmbogăți în măsura celor catolice, din cauza jafurilor periodice la care erau supuse de către musulmani.

Apusul pe de altă parte, oferă o altă posibilitate de dezvoltare şi afirmare monahismului pe toate planurile; material, social politic şi religios. Toate ordinele călugăreşti sunt sub conducerea papei cu unele excepții când centre universitare sau mănăstiri ca cele din Paris, Cluny, şi cistercienii promovau idei care nu întotdeauna concordau cu ale Romei. Un ordin călugăresc odată înființat caută să înființeze cât mai multe mănăstiri în subordinea şi cu învățătura sa cu dublu scop, educația şi caritatea. Adunarea de venituri are totuşi prioritate. Prin danii mănăstirile devin mari proprietare de terenuri pe care le arendează țăranilor, la care se adaugă deținerea de iazuri şi mori ca sursă de venituri. Pentru starea de înapoiere a țăranilor din vremea respectivă mănăstirile având oameni culți care se pricepeau să selecteze seminte de calitate, sau să dea impuls micii industrii ca morăritul şi alte dispozitive de uz gospodăresc, în stare să uşureze munca, erau binevenite.

Pentru început ne vom ocupa de biserica Spaniolă şi implicit de mănăstirile „secolului de aur“. Cea de a doua jumătate a secolului al XVI-lea este marcată de o creştere considerabilă a puterii sociale a bisericii Catolice, ca o consecință a creşterii, a sporirii numărului clericilor şi a acumulării în mâinile lor a unor bogății funciare care le asigurau venituri considerabile. Două au fost cauzele care-i împingeau pe spanioli spre sacerdoțiu:

În primul rând contrareforma catolică, care a generat fervoare religioasă, iar a doua rațiune a fost cea de ordin material.

Pentru mezinii familiilor nobile pe care sistemul majoratelor îi privează de moştenirea paternă, biserica le oferă o carieră cu atât mai onorabilă cu cât originea lor era mai nobilă, fiindu-le asigurată ascensiunea pe scara ierarhică. Pentru oamenii de condiție modestă intrarea într-un ordin călugăresc le scuteşte de condiția originii, cei dotați având teren propice de afirmare şi nu odată de aici din oameni de condiție umilă, s-au ridicat oameni de valoare în Biserică şi stat. Înarmați cu această speranță numeroşi țărani depuneau sacrificii enorme pentru a reuşi să aibă satisfacția ca măcar unul dintre copii lor să poată pătrunde prin mănăstiri în universități ca apoi să poată solicita vreun venit canonic.

O altă cauză a fugii la mănăstiri era dispretul pentru munca manuală căutând astfel scăpare din acesta condiție umilă pentru a fi feriți de nevoile zilei de mâine, în 1624 episcopul Badajos scrie că mulți se fac călugări aşa cum ar adopta o meserie. Ataşamentul față de viața monahală e generată de

condiția materială. Un trai comod şi mai multă considerație din partea societății.

Numiți padres, onorați, respectați şi bine primiți cu bunăvoință peste tot, de la casele celor umili până la puternicii zilei. Bogăția bisericii Spaniole are drept contrapondere o anumită libertate de moravuri la care contribuie condițiile de recrutare a elenului superior. Numirile în înaltele demnități ecleziastice le fac suveranii.

Dacă Filip al II-lea s-a dovedit mai grijuliu în alegerea prelaților, succesorii săi nu mai au aceleaşi scrupule. Cazul cel mai tipic este cel al infantelui Ferdinand al III-lea care a primit pălăria de cardinal la vârsta de numai zece ani. Dar acesta nu avea vocație ecleziastică ci pe cea de soldat, de aceea când a ajuns la majorat s-a remarcat mai mult pe câmpul de luptă decât în slujba altarului.

Mănăstirile din vremea aceea atât din Spania cât şi din Franța au devenit loc de destinație şi pentru unele femei de neam ales pe care familiile lor le-au destinat mănăstirilor, fără ca ele să-şi dorească aşa ceva. Mănăstirile fiind numai un paravan pentru a le socoti drept altele decât erau în realitate. Locuințele lor din incinta mănăstirilor erau magnifice. Cei ce voiesc să le viziteze pot pătrunde fără dificultate. Se bucură de pensii mari din partea familiei, au chiar până la patru slujnice şi nu odată aceste călugărițe sunt răpite, tot de călugări dar de condiții mai înalte. Cazurile fiind frecvente Filip al IV-lea a dat un decret prin care interzicea orice soi de relații între călugării de ambele sexe, dar proiectul a rămas numai în fază de proiect nefiind publicat cu motivația: *„Nu trebuie să fie create călugărilor condiții mai rele decât celorlalți oameni.“*

Această toleranță e cu atât mai supărătoare cu cât după spusele părintelui Juan de Cabrera mănăstirile devin populate de oameni leneşi, vagabonzi incorigibili şi cu multe ambiții gata să tulbure pacea şi armonia religioasă. (Marcelin Defoumeaux *„Viața de fiecare zi în Spania secolului de aur“)*

Aşa cum în Răsârtul Ortodox, curentele monahale s-au diferențiat tot aşa şi în Apusul Catolic, ordinele călugăreşti au luat diferite direcții. În anul 1086 a fost înființat *ordinul Cartusienilor* la Chartum în sudul Franței de către canonicul de Reims, Bruno cu scopul de a întări disciplina monahală având ca obiectiv evitarea luxului, a lenei şi a lăcomiei. Aceştia se hrăneau cu pâine şi legume iar ca daruri primeau numai alimente şi obiecte necesare scrisului.

Ordinul Carmeliților a fost întemeiat în anul 1156 de cruciatul Berthold de Calabria pe muntele Cârmei din Israel, însă după ocuparea Ierusalimului de către musulmani au fost nevoiți să se refugieze în Europa papa acordându-le titlul de *călugări cersitori.* La un moment dat a fost răspândit zvonul că Sf. Maria ar fi dat egumenului general al ordinului Simeon Atark un veşmânt pentru umeri (scapularul) şi că i-ar fi spus că cel ce va muri

îmbrăcat în acel scapular va fi scos din purgatoriu de însuşi Maica Domnului.

Aceasta a făcut ca veniturile mănăstirii să crească în mod considerabil şi vertiginos prin donații de averi de către cei ce voiau să se asigure că în momentul morții lor vor fi îmbrăcați în acel scapular.

Ordinul augustinienilor era o reuniune de mai multe societăți monahale (eremiți) care respectau anumite rânduieli atribuite lui Augustin.

In anul 1209 a fost înființat *ordinul Franciscanilor* de către Francisc d'Asissi care şi-a părăsit casa părintească pentru o asceză riguroasă, iar în anul 1212 ia ființă şi un ordin femenin franciscan. Francisc moare la vârsta de 44 ani şi e canonizat urmare zvonului că în ultimii ani a purtat stigmatele Domnului Isus (Semnul cuielor din palmele şi picioarele Domnului Isus şi a suliței din coasta Domnului) semne făcute de un serafim în timpul unei rugi fierbinți în extaz. Aceasta fost răsplata strădaniei sale de a fi asemenea lui Hristos, numit pentru aceasta Seraphicus. Apoi pentru ca veniturile mănăstirii să crească s-a răspândit zvonul că haina ordinului ar aduce uşurare în ceasul morții ceea ce a făcut ca mănăstirea să primească mari donații pentru favorul de a primi hainele ordinului şi a le păstra pentru ziua morții unor credincioşi înstăriți.

Ordinul Domincanilor a fost înființat în anul 1215 de canonicul Dominic Guzman cu scopul de a aduce viața clerului la un nivel de credincioşie superior, tot pentru a combate lăcomia şi luxul lor, ceea ce a diminuat respectul credincioşilor față de slujitorii altarului, dar aceasta i-a atras duşmănia clerului superior şi fiindcă poporul îi sprijinea papa i-a luat direct sub oblăduirea sa acordându-le drepturi speciale. Toate acestea nu s-au făcut fără intrigi şi lupte ajungându-se la cruzimi nedemne de un creştin cu învinuiri de erezie şi arderi pe rug chiar din rândurile ordinelor călugăreşti în competiție.

în anul 1233 papa Grigore al IX-lea le-a acordat jurisdicția asupra ereticilor pe care au exercitat-o cu o cruzime nemaipomenită atribuindu-li-se epitetul de *câini ai Domnului* (Dominicanes). Dar în lupta contra reformei nu numai dominicanii şi au depus eforturi considerabile pentru a o contracara, în anul 1540 luând ființă *ordinul Iezuiților* fondat de Ignațiu de Loyola de origine Spaniolă născut în tradiția luptelor cavalereşti.

în anul 1521 e rănit la asediul cetății Pampeluna în lupta împotriva francilor. Internat în spital a avut timp să citească diferite romane cavalereşti şi „Viața lui Isus “de Francisc d'Asissi şi a lui Dominic Guzman. Dar ceea ce I-a impresionat mai mult a fost o vedenie prin care Maica Domnului i-a spus că şi el poate face aşa ceva. îşi propune să se facă misionar şi ca semn de predare face o noapte de pază la icoana Madonei din Biserica Montferrat făcând legământ printr-o îndoită spovedanie. Dar o epidemie face ca el să nu poată pleca la Ierusalim cum şi-a propus rămânând la Manresa unde printre

alte cărți îi cade în mână şi cartea „Urmarea lui Isus“ scrisă de Toma de Kempis. Aceasta îl face să se dedea la privațiuni excesive şi asceză severă, ceea ce-l face să fie cuprins de scârbă față de lume, propunându-şi un plan de câştigare totală a sufletelor pentru Hristos.

Aşa s-a născut lucrarea „Exercițiile spirituale“ manual de practică a trecerii prin toate treptele care duc la desăvârşire din mănăstirile iezuite pentru formația spirituală a membrilor. Aceasta prevedea pentru fiecare an o perioadă de patru săptămâni de concentrare spirituală cu următorul program: Se invocă grozăviile păcatului de la căderea îngerilor până la grozăvia Dantescă a chinurilor iadului, pentru ca penitentul să se cutremure de grozăvia păcatului. Apoi şi-l închipuie pe Isus pe câmpiile Galileii, iar în a patra săptămână penitentul trebuia să se declare fie pentru Hristos fie pentru Lucifer.

Conducerea superioară o are generalul ordinului, a cărui reşedință era la Roma ca al doilea papă ajutat de cinci provinciali şi rectori. Ordinul a primit girul papei fiind că regele Portughez Ioan al III-lea avea nevoie de misionari în India. Ordinul iezuiților s-a extins repede datorită unității de conducere şi folosire a celor mai practice mijloace. La moartea lui Ignațiu ordinul număra douăsprezece provincii cu peste o mie de membri, în scurt timp punând mâna pe aproape tot învățământul European prin înființarea de universități, colegii şi tipografii.

Cu spiritul lor aspru şi dominator au pus mâna pe multe biserici şi mănăstiri ale altor ordine călugăreşti, compromițându-se în acțiuni cu caracter politic, economic şi chiar cu comerțul de sclavi. Pretenția lor de dominație i-a făcut odioşi prin conflictele create în toate domeniile ceea ce I-a făcut pe papa Clement al XIV-lea în 1773 să-i desființeze, după ce multe state un interzis mai dinainte activitatea lor, fiind reactivați în 1814 după căderea Iui Napoleon Bonaparte. „Ştefan Bathori voievod al Transilvaniei, după 1575 şi rege al Poloniei favorizează catolicismul ceea ce face ca în Cluj, Alba Iulia şi Oradea să ia ființă colegii iezuite. Luând proporții reforma religioasă iezuiții sunt chemați să stăvilească Luteranismul care face progrese şi în Moldova şi a-i atrage la Catolicism, după ce au intrat şi franciscanii.

Petru Şchiopul promite papei Alessandro Comulec că nu va îngădui propaganda protestantă, iar comunitatea care se va face vinovată de încălcarea ordinului va da o amendă de o sută de boi. În 1635 Athanasie Rudzinski este trimis să cerceteze plângerea unor credincioşi care nu-şi amintesc să fi donat ceva ordinului Iezuit prin testament văzându-se deposedați pe nedrept, fiind că părinții iezuiți au scris testamentele amintite în limba latină iar în Româneşte le-au citit altceva. Pe această cale numai preotul din Cotnari stăpânea patruzeci terenuri de vie chipurile primite prin donație. Prin hotărârea principelui Transilvaniei Sigismug Bathory iobagii

din Mănăştur au fost trecuți în stăpânirea colegiului iezuit din Cluj.

Pentru moment țărani s-au bucurat în speranța unei vieți mai bune, dar când vine în control emisarul ordinului iezuit Ştefan Szanto află că rectorul Iacob Wujek zis Vangrovicius i-a silit pe iobagi să lucreze trei zile în şir fără mâncare şi băgați în lut şi în paie, iar iobagii care s-au bucurat de noii stăpâni constată că mai bine era la cei vechi, iar alții declară că nici sub turci nu au fost aşa de chinuiți. Despre acest Vangrovicius se spune că era aşa de lacom încât a pus să-i confişte unui cerşitor modesta sumă de 3-4 florini pe care acesta îi agonisise. (Theodor Holban „Eşecul tentativei iezuite "Magazin istoric nr 6 /87/1974)

Dar lucrul cu care s-au murdărit cel mai mult ordinele călugăreşti şi în special cel iezuit şi dominican a fost acela de a fi făcut parte din tribunalele inchizitoriale. Pentru a înăbuşi mişcarea Cathară opusă doctrinei oficiale, pe lângă ordinele monahale a luat ființă inchiziția (Inquisito) ceea ce înseamnă anchetă-cercetare, un mod de procedură penală inaugurat de papa Lucius al III-lea (1198-1216) şi de sinodul a IV-lea Lateran (1215) fiind adoptat de papa Inocențiu al III-lea. În opoziție cu procedura penală Romană de până atunci în uz şi în tribunalele bisericeşti în care judecătorul acționa numai sesizat de un acuzator oarecare responsabil pentru dovedirea acuzațiilor noua metodă consta într-o anchetă pornită de judecător care purta o discuție în contradictoriu cu acuzatul, astfel judecătorul devenind şi acuzator.

Dacă la început acuzatul avea drept la apărarea unui avocat, acest drept s-a redus drastic iar acuzatul nu era pus față în față cu pârâşii săi, ei fiind secreți, (metodă preluată de comunişti când au trimis oameni în puşcării). Dacă cineva reuşea să fie pus sub apărarea unui avocat, acesta nu avea alt rol decât să-l ..sfătuiască., pe acuzat să fie de acord cu acuzațiile ce i se aduceau adică să mărturisească *adevărul,,* impus de anchetatori. Completul de judecată era format din persoane alese din oraş (preoți, călugări, jurişti) devotați inchizitorului pentru că şi ei erau supuşi unor verificări. În atitudinea față de *eretici* autoritățile clericale au evoluat în cursul timpului de la o relativă indulgență la o asprime din ce în ce mai mare. Baza teoretică şi-a găsit justificarea în recomandarea de a se purta cu o temperată severitate cu cei ce încălcau dogmele, soldate cu amenzi şi exilări.

De abia în secolul al XIII-lea s-au înmulțit execuțiile *ereticilor* prin ardere pe rug sau spânzurare. Actul oficial de naştere a inchiziției sângeroase este socotit a fi scrisoarea adresată în anul 1233 de către papa Grigore al XI-lea către episcopii din sudul Franței prin care îi anunța despre intențiile şi metodele sale de a combate *erezia* cu ajutorul dominicanilor şi a franciscanilor, dar cu încă doi ani înainte dominicanii primiseră de la Roma titlul de „inquisitores hereticae" pentru Germania aşa cum în 1232 acelaşi titlu îl căpătase dominicanul Alberic a cărui zonă de activitate era Lombardia.

Drept mulțumire pentru zelul cu care încă din primii ani *„frații cerşitori“* s-au achitat de sarcinile ce le fuseseră încredințate, au primit din partea papei numeroase privilegii devenind din anul 1244 complet independenți de celelalte organizații clericale.

La început curțile de judecată ale inchiziției călătoreau din loc în loc invitând pe locuitorii regiunii unde se stabileau să-şi *mărturisească păcatele* şi să se denunțe reciproc având la dispoziție un interval de grație de o lună pentru care se aplicau pedepse mai uşoare. Copii care-şi denunțau părinții erau scutiți de confiscarea averii iar cei *dovediți vinovați* erau condamnați la moarte sau detenție pe viață. Când se ajungea la convingerea că erezia a fost într-adevăr stârpită în localitatea respectivă inchizitorii îşi mutau tribunalele în altă parte, pentru ca mai târziu să fie stabilite tribunale provinciale permanente.

Şi acum să revenim la procedura de judecată. Deosebit de complicată în unele împrejurări, era deosebit de simplă în altele adică stabilită în mod empiric după cum o cereau împrejurările sau după cum o *impunea prestigiul* fraților cerşitori. Ancheta se desfăşura în cel mai strict secret având un caracter cu totul arbitrar, acuzatul fiind socotit vinovat încă înainte de a fi supus cercetării iar ancheta nu odată dura luni sau ani de zile. Pentru a-l scoate pe cineva vinovat erau folosite cele mai fanteziste pretexte. Înnoptarea într-un han a cărui proprietar era un protestant, sau trecerea unui curs de apă în barca unui eretic sau a da de pomană ceva unui cerşitor eretic erau capete grave de acuzare.

Dar cel mai periculos lucru era deținerea şi citirea Bibliei rezervată numai clericilor căreia ei nu-i dădeau prea mare importanță fiind înlocuită cu tradiția, viețile sfinților nu odată contrafăcute şi canoanele bisericeşti. Nefiind inventat tiparul Biblia rămânea totuşi o raritate. La prima înfățişare, învinuitul trebuia să-şi ghicească duşmanul ceea ce nu era întotdeauna posibil. Femeile, sclavii, ereticii sau copii nu puteau fi folosiți ca martori în apărarea unui aşa zis eretic, dar pentru a fi acuzat un eretic un copil de 7-8 ani era un martor de nădejde ducând la executarea învinuitului.

O mărturie favorabilă învinuitului odată retractată nu mai era luată în considerare în schimb una defavorabilă nu putea fi retractată. Ca martori puteau fi folosiți băieți de la 14 ani, iar fetele de la 12 ani. Ancheta începea cu presiuni morale după care se trecea la torturi prin biciuire, tragere pe roată, arderea tălpilor, turnarea de plumb topit în ochi, urechi sau nări, apoi se trecea la zdrobirea oaselor, picioarelor şi a mâinilor până la jupuirea de viu, iar inchiziția a folosit tot arsenalul de suplicii pe care barbaria Medievală o putea pune la dispoziție. În privința *autodafeurilor* părerile sunt împărțite. După unii autodafe ar însemna pronunțarea sentinței care de obicei se făcea în fața unui public cât mai numeros. Acuzatului dându-i-se posibilitatea lepădării de aşa zisa erezie, dar chiar dacă cineva de frica morții

îşi dezicea credeul *inchiziția nu cunoştea noțiunea de achitare, socotind lepădarea de erezie în fața morții drept o posibilitate de iertare de la Dumnezeu în viața de dincolo dar nici într-un caz achitare din partea inchiziției.* Apelurile la papă nu erau privite cu ochi buni de către inchizitori care făceau tot posibilul ca aceste apeluri să rămână fără efect.

Una din pedepse era şi deshumarea cadavrelor celor excomunicați postum pentru a nu fi profanat pământul cu care ocazie se făcea strigarea: „Cine va face aşa, aşa va pieri“ Pedepsele aplicate unor decedați aveau drept scop confiscarea averii lor, moştenitorii fiind în pericol de a-şi pierde moştenirea pentru că au moştenit un eretic.

Se aplicau şi amenzi nu odată arbitrare de aceea papa Inocențiu al IV-lea le reproşează fraților cerşitori că au abandonat legământul de sărăcie, pentru că averile confiscate de la eretici erau împărțite între ordinele călugăreşti ceea ce ducea la îmbogățirea lor şi puternicii zilei (prinți sau regi). Faptul că una din obiective era şi deposedarea de averi e dovedit prin faptul că cele mai multe condamnări s-au făcut în regiunile mai bogate ale Franței spre deosebire de nordul Franței care avea locuitori mai săraci şi deci tentația era mai mică.

Printre cei mai cunoscuți şi sângeroşi inchizitori pomenim pe Brenard de Guy care în a sa „Liber sententiarum inquisitori,, arată printre altele că numai în sudul Franței s-au pronunțat 89 sentințe postume împotriva unor persoane decedate în perioade cuprinse între 5-30 ani. Un alt inchizitor intrat în istorie a fost Thomas de Torquemada călugăr dominican (1420-21498) care a dat un cod de legi inchiziției, fiind renumit pentru cruzimea sa. Regii spanioli Ferdinand şi Isabela l-au numit prim inchizitor al posesiunilor spaniole (1483) iar în anul 1487 papa inocențiu al VUI-lea la numit mare inchizitor.

Pe lângă pedepsele care se aplicau *ereticilor* era şi distrugerea caselor lor, dar fiind că la un moment dat trebuiau distruse localități întregi, s-a procedat numai la distrugerea locaşului de cult. În cazul unor vini de mai mică importanță sau în funcție de dispoziția inchizitorilor, se aplicau amenzi, flagelări, pelerinaje sau obligarea la acte de caritate.

Inchiziția a cuprins toată Europa occidentală şi centrală, odată cu descoperirea „Lumii Noi“ extinzându-se dincolo de Atlantic, însă într-o formă mult diminuată şi în chip diferit de la o regiune la alta. La 16 Februarie 1658 inchiziția emite un decret prin care sunt condamnați la moarte toți locuitorii Țărilor de Jos. Zece ani mai târziu Filip al II-lea regele Spaniei a confirmat sentința. Aceasta echivalând cu masacrarea a cel puțin trei milioane de bărbați, femei copii şi bătrâni. O misiune de proporții la care s-a înhămat cu entuziasm ducele de Alba. De la numirea sa în trei luni a executat 1800 de persoane.

în luna aprilie a aceluiaşi an el comunica suveranului său că în ultimele

zece zile ale *săptămânii patimilor* vor fi pedepsiți *800 de eretici* condamnați a fi arşi pe rug. Dar când prizonierii s-au dovedit a fi prea mulți, călăii au trecut la metode mai expeditive, înlănțuindu-i doi câte doi şi aruncându-le în apele adânci ale unui râu sau zdrobindu-le coloana vertebrală şi lăsându-i să agonizeze pe ogoarele pustiite de invazia Spaniolă.

După câțiva ani când şi-a părăsit postul faimosul Ferdinand de Alvarez de Toledo duce de Alba se lăuda că omorâse mai bine de 18.000 de persoane dintre care 8000 cu prilejul unei singure execuții care a avut loc la Anvers. Dar sanguinarul guvernator nu a uitat să adauge cu smerenia unui laic : „fără ajutorul sfântului tribunal al inchiziției nu aş fi putut duce la capăt o misiune atât de grea. .. (Dominique Peyre „Inquisitio Espagnole,, Trad. Florentina Dolghin Magazin istoric Nr.3/192/ 1983 şi Nicolae Miron “Cel mai temut tribunal al istoriei- Inchiziția,, Magazin istoric nr.7-8 /28-29/1969)

Nimeni nu ştie câți *neconformişti* au trebuit să plătească cu viața pentru că nu au fost de acord cu dogmele unei Biserici pe nedrept numindu-se creştină estimările istoriei fiind aproximative socotit între 900.000-1.000.000. Timp de 500 de ani sub pretextul apărării adevăratei credințe din ordinul direct al celui care se intitula vicarul lui Hristos, executorii preoți şi călugări ajutați de stat , au întrecut cu mult cruzimile Romei imperiale în cei 300 de ani, în a-i tortura şi ucide pe adevărații creştini.

Inchiziția a trecut ca un uragan peste Europa şi mai puțin peste ocean lăsând în istoria creştinismului o pată groaznică ce nu poate fi ştearsă. Duşmanii Evangheliei confundând creştinismul cu cei ce s-au intitulat urmaşii lui Hristos şi ucigând în Numele lui Hristos s-au folosit de aceste comportări criminale pentru a acuza creştinismul de tiranie, atât revoluționarii francezi cât şi comunismul, căutând prin această să justifice şi crimele lor.

Pe lângă ordinele monahale cu caracter pur religios, cu ocazia cruciadelor au luat ființă şi cele cu caracter mixt care în mod direct au combinat propovăduirea Evangheliei cu purtatul săbiei. Acestea au fost:

1 .Ordinul Ioaniților.

2.Ordinul Teuton şi

3.Ordinul Templierilor

l. În anul 1048 comercianții italieni din Amalfi au zidit la Ierusalim o clădire pentru găzduirea pelerinilor şi a bolnavilor iar spre sfârşitul secolului al XI-lea personalul deservent s-a transformat în asociație cu legământ monahal al *„Fraților ospitalieri „. În* anul 1118 această asociație s-a transformat în ordin militar pentru apărarea creştinilor împotriva mahomedanilor sub denumirea de *ordinul ioaniților*. Odată Ierusalimul ocupat de mahomedani s-au refugiat în Transilvania ca în anul 1310 să se refugieze în insula Rhodos. Alungați şi de aici de mahomedani s-au stabilit în insula Malta de unde au fost goniți de Napoleon Bonaparte. Sediul acestui

ordin se află în Germania şi se ocupă cu probleme de caritate, după revoluția din România din în 1989 au început prin a ajuta şi spitale din România.

2. *Ordinul Teuton* a luat ființă tot în Israel în 1190 numit inițial *„Ordinul ospitalierilor germani“* Invazia musulmană i-a obligat şi pe dânşii să se refugieze în Europa. Andrei al II-lea le-a dăruit posesiuni în regiunile apusene ale Moldovei mutându-i apoi în Sudul Transilvaniei cu obligația de a lupta împotriva cumanilor păgâni. În anul 1226 acceptă propunerea împăratului German de a creştina triburile din Prusia răsăriteană, misiune pe care au dus-o la îndeplinire într-o manieră proprie şi eficientă din punct de vedere militar şi politic dar nedemnă de un creştin. I-au exterminat pe toți locuitorii regiunii respective aducând în loc colonişti germani. (1228-1283)

În anul 1309 ordinul se mută la Marienburg de unde au supus Lituania. Puterea lor scade după înfrângerea de la Tannenburg (1410), iar în anul 1525 intră sub suzeranitatea Poloniei. Transformă teritoriul Lituanian în teritoriu ereditar după care au trecut la luteranism.

3. *Ordinul Templierilor* a luat ființă tot la Ierusalim în anul 1118, de către cavalerii Francezi în acelaşi scop ca şi celelalte două ordine, numele venindu-le de la prima lor reşedință care a fost stabilită pe locul Templului lui Solomon şi tot din acelaşi motiv ca şi celelalte ordine au trebuit să părăsească Ierusalimul în anul 1291.

O parte din membri ordinului se puteau căsători cu condiția ca după moarte o parte a averii lor să intre în patrimoniul templierilor. În anul 1410 papa a oferit ordinului o uniformă specială pe care era cusută o cruce roşie. Erau împărțiți în: cavaleri (nobilii), frați, servanți şi preoți. În cazul unui pericol trebuiau să primească lupta în orice condiții fără să se aştepte la un ajutor de undeva.

Treptat bogăția pe care au acumulat-o i-a făcut să devină bancherii pelerinilor. Stăpâni a unor vaste domenii au început să se amestece în disputele feudale ale vremii ceea ce le-a fost fatal. Templul din Paris era o bancă atât de puternică încât regele Franței făcea adesea apel la ea până în anul 1307 când regele Filip cel Frumos (1265-1314) s-a văzut stânjenit de prezența ordinului şi a socotit că monarhia se va întări dacă le va confisca averile. În vederea atingerii scopului propus monarhul a trecut fățiş la atac. (H. Dumitru)

Le intentează un proces prin care sunt acuzați de lepădare de credință şi injurii aduse lui Hristos, pretextul fiind că în relațiile cu mahomedanii evitau forța folosind diplomația. La sinodul din Vierme (1311-1312) papa Clement al V-lea decretează dizolvarea ordinului. În seara zile de 18 martie 1314 marele maestru al ordinului Jaques Bernard de Molay al XXII-lea maestru al acestui ordin, Geofroi de Charnay comandorul ordinului din Normandia şi după câte se pare şi un al treilea demnitar al ordinului au fost arşi pe rug, în timp ce Filip cel Frumos rezemat de fereastra unei încăperi a Luvrului

aştepta calm epilogul celei mai mari operațiuni din timpul domniei sale. Dar o lună mai târziu murea papa Clement al V-lea şi tot în cursul aceluiaşi an Filip cel Frumos moare ucis accidental la o partidă de vânătoare.

În câteva luni ieşeau din arenă protagoniştii principali a unui proces care a durat şapte ani. (Oana Busuioceanu „Comoara Templierilor,, Magazin Istoric 6/87/ 1974)

După cum vedem cele trei ordine aveau origini diferite, Italiană, Germană şi Franceză, dar toate având aceeaşi motivație. Cu timpul aceste ordine şi-au pierdut caracterul lor militar, rămânând doar cel onorific.

Istoria ne arată că sub pretextul *apărării adevăratei credințe de erezii*, sau având motivații sociale, călugării nu odată au condus răscoale armate ceea ce nu corespunde cu spiritul creştin autentic. Călugării devenind un element deosebit de turbulent. (Jean Delumeau) în legătură cu turburările din Provența în secolul al XVI-lea şi altele, putem vedea din istorie că nu-i răscoală la care să nu vezi călugări cordilieri, capucini, carmeliți sau dominicani care redactau cele mai drastice şi aspre moțiuni şi dând primele lovituri în timpul masacrelor.(G Lambert „Historie des Guerres de religion en provence,,) La Rouen în 1560 preoții urmați de enoriaşi defilează pe străzi în procesiunea *„Corpus Domini.,,* Refomații care stau la geamuri refuză să se închine la trecerea *sfintelor sacramente*,,. (e vorba de ostia sau pâinea sfințită la catolici care se purta în procesiune). Aceasta face ca mulțimea catolică să năvălească în casele lor şi să le devasteze.

La Orange în februarie 1571 predicile incendiare ale călugărilor cerşitori au drept urmare masacrarea hughenoților timp de unsprezece zile. (J. Estebe „Togasin,, pag.98-99) în ziua de 25 august 1572 când soseşte vestea măcelului parizian din noaptea Sf. Bartolomeu mulțimea catolică e asmuțită de un oarecare predicator al regelui numit Sorbin, un tulburent şi ignorant doctor al Bisericii Romane la insistențele căruia catolicii năvălesc în casele protestanților spre a-i măcelări. În acelaşi an la Bordeaux (20 sept. 1572) într-o predică ținută de Sf. Mihail iezuitul Ed. Anger se miră că oraşul n-a urmat exemplul capitalei de a-i ucide pe hughenoți şi-l acuză pe guvernator că doarme lângă târfa lui vestind apropierea imperiului morții. Predica lui aprinde pulberea. Măcelul începe la 3 Oct. 1572. În multe cazuri *lătrătorii catolici* după expresia unor istorici acuzau tribunalele de slăbiciune în atitudinea lor față de eretici.

O latură mai puțin importantă a mănăstirilor era şi aceea de a fi folosite ca închisori, ca loc de pedepsire a celor vinovați de a fi încălcat canoanele bisericeşti. Hus şi Jeronim înainte de a fi arşi pe rug au fost închişi în beciurile unei mănăstiri din Consanța (Elveția/ *Dacă Sf.Ap.Pavel condamnă pe cei ce opresc căsătoria călugării o iau în sens invers. Condamnă căsnicia* justificându-şi propriul celibat cu argumente nu tocmai creştine sau Biblice. Aşa procedează Roger din Caen care afirma în secolul al XI-lea:

„Crede-mâ frate! (zicea el) Toți bărbații însurați sunt nefericiți. Cel care are o nevastă slută se scârbeşte de ea şi o urăşte. Dacă-i frumoasă se teme grozav de berbanți. Frumusețea şi virtutea nu se împacă. Vezi o nevastă că-şi dezmiardă bărbatul drăgăstos şi-l acoperă cu dulci sărutări iar în tăcerea inimii ei dospeşte veninul.

Şi acum să ne întoarcem puțin la țara noastră România. La 13/25 decembrie 1863, Mihail Cogălniceanu prezenta în parlament *„Legea secularizării averilor mănăstireşti,.* Cum s-a ajuns aici? Mulți dintre domnitorii şi dregătorii țărilor Române au ridicat s-au înzestrat locaşuri de închinare, ca apoi să le închine patriarhiilor din Constantinopol, Ierusalim, Alexandria, Antiohia sau muntelui Athos. Scopul acestor închinări era asigurarea dăinuirii ctitoriilor împotriva vicisitudinilor politice interne sau pentru preîntâmpinarea unei rele gospodăriri, totodată punându-le sub o autoritate ecleziastică superioară pentru a le ridica prestigiul. Forurile cărora li se închinau mănăstirile aveau obligația de a le asigura continuitatea şi totodată facerea unor acte de caritate prin întreținrerea de aziluri, spitale , înzestrarea fetelor sărmane, sau ajutorarea săracilor. Iar ceea ce rămânea urmare acestor acte de caritate revenea forurilor cărora li s-au închinat mănăstirile.

Dar cu timpul lucrurile au luat altă întorsătură. Forurile în cauză cereau sume şi bunuri cât mai multe, la data secularizării averilor mănăstireşti, teritoriul României era al mănăstirilor în propoiție de 25,6%

Din cartea „Viața mea“ scrisă de Toader I. Ştefan aflăm că o moşie a satului Ghindoani- Neamț, aparținea mănăstirii Sf. Spiridon din laşi, iar călugărul loasaf era administratorul ei arendând-o țăranilor. Aceştia la rândul lor aveau un consiliu de conducere. Din păcate acest consiliu de conducere după ce primeşte banii de la țărani nu-i predau lui loasaf. Acest loasaf prieten cu boierul îi cere ajutorul pentru a scoate banii iar oamenii sunt duşi în casa preşedintelui şi astfel pornesc represaliile.

Parohul satului Ghenadie e de față şi el şi e primul care-i ia în primire şi-i loveşte. Despre acest preot oamenii spuneau că e un drac sub mantie preoțească şi care sub influența băuturii îi chinuie pe țărani. Încăleca pe om obligându-l să meargă în patru labe şi în loc de frâu îl strunea de mustăți de-i curgeau lacrimile omului. Aici autorul îşi pune întrebarea cu ce au greşit țăranii şi constatarea e că la aceşti slujitori ai bisericii sub rasa de călugăr sau preot se ascundea un suflet de câine. Nu spun că în toate cazurile relațiile dintre țărani şi fețele mănăstireşti se terminau în stilul de mai sus dar am ales un episod cam tragi-comic care pentru starea de înapoiere a țăranului român din trecut era posibilă.

Şi acum să revenim la momentul secularizării averilor mănăstireşti. Prin regulamentul organic se prevăzuse că mănăstirile închinate vor contribui cu un sfert in veniturile lor la cheltuielile statului. Dar la începutul domniei lui

Alex. I. Cuza mănăstirile din Moldova datorau statului 1.466.250 lei, iar cele din Muntenia 19.490.124 lei în total 20.956.644, leul având valoare mare la aceea dată. Domnitorul Cuza şi guvernul său s-au gândit să răscumpere aceste mănăstiri pentru țară de aceea le-au oferit 80.000.000 lei din care să se scadă datoriile către guvern. Mai dădeau zece milioane pentru înființarea unei şcoli la Constantinopol indiferent de confesiunea solicitanților dar fără succes. Monahii bazați pe ajutor străin au refuzat oferta.

Statul Român reia tentativa oferindu-le 150.000.000 lei, dar nici de data aceasta călugării n-au cedat. Aceasta a făcut ca statul să recurgă la soluția extremă, secularizarea averilor mănăstireşti indiferent dacă ele au fost sau nu închinate centrelor ortodoxe importante din afara țării. (Const. şi Dinu Giurescu. – „Istoria românilor din cele mai vechi timpuri până astăzi“) Dar secularizarea averilor mănăstireşti, nu a fost o acțiune cu caracter pur românesc şi alte state procedând la fel aceasta motivat de faptul că, cu tot votul de sărăcie, depus de călugări mănăstirile au devenit forțe care se considerau în măsură să ia decizii nu întotdeauna pe placul autorităților.

în Grecia averile mănăstireşti au trecut în patrimoniul statului în anul 1830. Mănăstirea Sinai s-a întreținut mult timp din posesiunile răspândite prin peninsula Sinaitică, Creta, Cipru Basarabia, Grecia precum şi din darurile mănăstirilor din țara noastră. Dar odată cu secularizările de averi mănăstireşti din țările respective, veniturile multor mănăstiri au scăzut rămânându-le ca bogăție patrimonială odăjdii şi odoare vechi cu caracter istoric multe dintre ele dăruite de diverşi regi sau voievozi din țările române.

în Anglia mănăstirile au primit o grea lovitură în anii 1529-1536, prin aceasta resimțindu-se şi scaunul papal pentru că mănăstirile din Anglia erau surse mari de venituri. La conducerea acestor mănăstiri erau instalați străini mai ales italieni, parlamentul Englez ne mai putând admite această stare de lucruri care prezenta două surse de neînțelegere, una de factură religioasă şi alta politico-financiară a procedat la confiscarea acestor averi în folosul statului.

Pe scurt aceasta ar fi originea şi istoria monahismului. Nu putem spune că în ideea de monahism totul e rău ci există şi părți pozitive în activitatea mănăstirilor. <u>Dar unde se opreşte binele şi începe râul?</u> Părerile vor fi totdeauna pro şi contra.

Cert este că monahismul îşi are originea în religiile asiatice în care omul pentru absolvirea de păcate şi pentru stoparea reîncarnărilor trebuie să se supună unor drastice penitențe.

Cu totul diferită e concepția creştină despre Mântuire care nu a luat ființă ca un curent ascetic. În creştinism iertarea e oferită în dar de Domnul Isus Hristos, plata păcatelor noastre fiind plătită pe Golgota, iar faptele bune nu se fac pentru a fi mântuit ci sunt o dovadă a schimbării caracterului celui mântuit o dovadă a mântuirii. Dumnezeu nu porunceşte monahismul iar Sf.

Ap. Pavel condamnă această concepție atunci când e impusă, pentru că aceasta nu asigură nici mântuirea nici sfințirea în toate cazurile.

Capitolul XI

PREOȚIA Prefață.

Odată cu edictul de toleranță dat de Constantin cel Mare în anul 313 şi apoi forțarea păgânilor cu ajutorul statului să treacă la creştinism, acțiuni întreprinse de împărații bizantini Teodosius după anul 395 şi a împăratului Justinian cel Mare după anul 527, *s-a pus problema îmbunătățirii cultului,* aceasta pentru a le compensa păgânilor pierderea fastului templelor ce le-au fost dărâmate.

Se înființează din nou funcția de slujitor al altarului, preoții sunt îmbrăcați în costumație diferită de cea a restului credincioşilor, lumânările, tămâia şi apa lustrală păgână concretizată în apa sfințită, e din nou introdusă în locaşurile de cult, iar teatralismul grec e concretizat prin introducerea liturghiei.

Citind Biblia vedem că odată cu răstignirea Domnului perdeaua din lăuntru a templului rupându-se de sus până jos, a desființat taina altarului şi a slujiri de după perdea, dând posibilitate oricărui credincios să devină propriul său preot cu posibilitatea adresării directe către cele ce e **Marele Preot** al mântuirii şi mărturisirii noastre, Domnul nostru Isus Hristos.

Cu acest prilej în creştinism dispare funcția de preot ca slujitor al altarului bisericile creştine ale veacului Evanghelic şi apostolic fiind conduse de bătrâni care în calitatea de priveghetori, (episcopi) aveau datoria păstoriri bisericilor.

Cum s-a ajuns din nou la funcția de slujitor al altarului, vom vedea în cele ce urmează.

Autorul

PREOȚIA

„Îmi veți fi o împărăție de preoți şi un neam sfânt." (Exod. 19.6)

„Şi voi, ca nişte pietre vii, sunteți zidiți ca să fiți o casă duhovnicească, o preoție sfântă şi să aduceți jertfe duhovniceşti plăcute lui Dumnezeu, prin Isus Hristos." (l Petru 2.5)

Una din cele mai deosebite atribute sădite de Dumnezeu în om este *conştiința,* tribunalul lui Dumnezeu în om, ceea ce-l face deosebit de toate celelalte viețuitoare. Facultatea de a face deosebire între bine şi rău, între ceea ce este drept şi ceea ce este nedrept, îl face pe om să ajungă la ideea de Dumnezeu, Ființa Supremă care coordonează toate lucrurile potrivit cu planul Său în stare să cheme la judecată pe cei ce-I încalcă voia (Rom. 2.14-15).

Acesta este unul din cele cinci moduri prin care Dumnezeu s-a făcut

descoperit oamenilor, *(Creator în natură /Ps.I9.1; Rom. 1.19-20)/, Judecător în conştiinţa omului /Rom. 2.14-15/, Conducător în istorie / Ps.33.10 /, Adevăr în Scripturi /Ps.33.4/, locuind printre oameni în Hristos /Col. 1.19-20/).*

Izgonit din Eden omul a pierdut legătura cu Dumnezeu care venea în grădină în răcoarea zilei pentru a comunica cu făptura Sa. De aici înainte Dumnezeu devine inaccebibil omului cu toate că omul simte nevoia unei părtaşii cu Creatorul său. Dar cum? Dumnezeu când I-a creat pe om nu i-a impus un mijlocitor. În relaţiile Sale cu Adam, El voia să fie direct şi nemijlocit în legătură că creatura Sa. De aceea Adam nu şi-a construit locaş de rugăciune şi nici nu şi-a căutat un slujitor al altarului casei pentru că la început religia era casnică. Bătrânul familiei era şi preotul ei cinstirea lui Dumnezeu fiind de factură personală, de aceea îi vedem pe Abel şi pe Cain aducând fiecare jertfa sa personal lui Dumnezeu.

Pierzând legătura cu Dumnezeu omul şi-a creat divinităţi potrivit cu puterea sa de înţelegere. Şi-a făurit zei specializaţi în diferite domenii, şi ascunşi sub diferite manifestări ale naturii, instituindu-se mai târziu şi un cult al strămoşilor (Lari sau penaţi).

După ce I-a lăsat o perioadă omul a rămas singur, lăsându-i-se ca tribunal conştiinţa, Dumnezeu i se descoperă lui Avraam. Un Dumnezeu ce nu poate fi reprezentat de nici un sculptor sau pictor. Dumnezeu Atotputernic, Atotprezent, Atoateştiutor, un Dumnezeu care face tot ce vrea în cer şi pe pământ, putând interveni oricând în viaţa făpturii Sale. De aici înainte religia ia un alt curs. Avraam are un Dumnezeu care nu e capricios. Nu ceartă fără încetare şi nu ţine mânia pe vecie. Şi-a arătat puterea când în mânia sa a dat potopul sau a nimicit Sodoma şi Gomora, nimicind colectivităţi întregi cu suflarea gurii sale, dar n-o face în fiecare zi, ci în fiecare zi şi-a întins mâinile spre un popor care refuza să asculte glasul Său. Iar atunci când le pedepsea iar poporul cerea îndurare se întorcea din mânia Sa şi le dădea din nou odihnă.

în schimb păgânii şi-au făurit zei după chipul şi asemănarea omului, zei capricioşi instabili care nu cereau sentimente ci numai ritualuri, forme. Din Triada Gaelică putem afla concepţia grecilor despre divinitate: „*Noi oamenii trebuie să suferim. Am vrea să potolim o divinitate care nu poate fi îmblânzită. însuşi zeul nu poate face bine celui rău.*“

Frica de zei a creat mijlocitori, slujitori ai altarului şi sfinţi ocrotitori, singurii în măsură să intervină în faţa zeilor în favoarea omului, a solicitantului.

Alta e concepţia lui Dumnezeu despre relaţia sa cu omul. Chiar la ieşirea din Egipt Dumnezeu îşi exprimă opţiunea Sa în relaţia cu poporul ales: „*îmi veţi fi o împărăţie de preoţi şi un neam Sfânt.*“ Nu unul nu o sută, nu o mie. Toţi. La început religia era casnică bătrânul casei fiind şi preotul casei.

Bătrânul casei aducea jertfele cuvenite divinității de care aparținea. Dacă patriarhii biblici, Avraam, Isaac şi Iacov o făceau şi îşi binecuvântau copii înainte de a muri, şi păgânul Laban socrul lui Iacov, era un preot al casei, Rahela producând puțină încurcătură în familie furându-le idolii.

Cu timpul înmulțindu-se populația, religia se diversifică. Pe lângă religia casei e instituită şi religia cetății. Teama de zei şi teama de a nu fi pe placul lor prin starea sau prezența solicitantului, a dus la ideea de a se institui o categorie de oameni care să mijlocească prin jertfele şi ruga lor pentru restul muritorilor.

în ce priveşte monoteismul evreiesc este un monoteism absolut. Nu exista un cult al morților al strămoşilor sau al eroilor. Cultul lor era un cult practicat în mijlocul naturii create de Dumnezeu, văzută în măreția ei, de aceea sufletul lor era aproape de Dumnezeu. Iacov îşi odihneşte capul pe o piatră, Dumnezeu i se arată. El rămâne impresionat şi declară. *Aici este casa lui Dumnezeu, aici este poarta cerurilor. (Gen.28.16-17)* La muntele Sinai (Horeb) Dumnezeu vrea să vorbească poporului Său prin viu grai. Dar poporul se îngrozeşte şi-i cere lui Moise ca să nu le mai vorbească Dumnezeu direct ci prin Moise, ei luându-şi angajamentul de a-L asculta. *„Domnul Dumnezeul tău, îți va ridica din mijlocul tău, dintre frații tăi un prooroc ca mine: să ascultați de el! Astfel va răspunde la cererea pe care ai făcut-o Domnului. Dumnezeului tău, la Horeb. În ziua adunării poporului când ziceai: ..Să nu mai aud glasul Domnului. Dumnezeului meu şi să nu mai văd acest foc mare, ca să nu mor“. (Deut.* 18.15-16)

De aici înainte preoția ia o mare amploare, iar Dumnezeu le stabileşte două atribute de mare valoare. *Prima* de a învăța pe popor legea si *a doua* de a aduce jertfe şi a mijloci pentru popor. Pentru aceasta Dumnezeu nu le dă moştenire în Israel sursa lor de întreținere fiind altarul.

Odată instituită preoția s-au stabilit şi reguli stricte pentru preoți cu perioade de sfințire şi diferite spălări pentru a intra curat la locul de slujire din toate punctele de vedere, încălcarea acestor reguli fiind aspru pedepsite.

Doi fii a lui Aaron sunt arşi pe loc pentru că au adus în cortul întâlnirii foc străin, iar împăratul Ozia pentru îndrăzneala de a face o lucrare preoțească prin aducere de tămâie în Templu e umplut de lepră.

Instituția preoțească deține un rol important în relația om-Dumnezeu şi cu toate că ei au fost consacrați lucrării prin ungerea cu ulei sfințit, în ființa lor tot oameni supuşi greşelilor au rămas.

Fii lui Samuel nu mai calcă pe urmele tatălui lor. Preoții nu-şi fac datoria de aceea proorocii îi mustră aspru. Ieremia constată că proorocii prorocesc neadevăruri iar preoții stăpânesc cu ajutorul lor. Mica îi mustră pe preoți că învață poporul pentru bani, iar Ezechiel îi mustră aspru pe păstorii lui Israel (Preoții, prooroci şi căpeteniile) pentru că ei caută folosul lor.

Totuşi la evrei încă o perioadă îndelungată religia se practica şi în cadru

familial personal. Manoah, Ghedeon, Elisei, oameni deosebiți care în momente deosebite, nu au apelat la un slujitor al altarului ci şi-au adus singuri jertfa.

Din cartea proorocului Ezechiel cap. 34 putem afla de ce Dumnezeu era supărat pe păstorii lui Israel. Aceşti păstori se păşteau pe ei înşişi. Mâncau grăsimea oilor, se îmbrăcau cu lâna lor, dar nu întăreau pe cele slabe, nu legau rana celei rănite. Nu aduceau înapoi pe cea rătăcită le lăsau de izbelişte să rătăcească risipite pe toată fața țării. Beau apă limpede dar tulburau apa destinată oilor. Au izbit cu coasta şi cu umărul izgonind oile slabe

De aceea Dumnezeu spune: *„Iată voi îngriji eu însumi de oile Mele şi le voi cerceta“* şi va face El însuşi lucrarea pe care n-au făcut-o păstorii lui Israel şi aceasta a promis că o va face prin robul Său David. adică Domnul nostru Isus Hristos. Şi la timpul hotărât Păstorul cel Bun a venit la ai Săi şi ai Săi nu L-au primit. Şi nu numai atât ci l-au dat morții ca să se împlinească Scripturile, *Domnul Isus odată răstignit, pământul s-a cutremurat iar perdeaua din lăuntru a Templului s-a rupt de sus până jos.*

Pentru moment nu s-a înțeles lucrarea Dar Dumnezeu a voit ca prin prigonitorul Saul să fie dezvăluită şi această taină de aceea el spune: “*Astfel dar fraților, fiindcă prin sângele lui Isus avem o intrare slobodă în Locul prea sfânt. pe calea cea nouă si vie pe care ne-a deschis-o El, prin perdeaua din lăuntru adică trupul Său şi fiind că avem un Mare preot pus peste casa lui Dumnezeu să ne apropiem cu o inimă curată, cu credință deplină cu inimile stropite şi curățite de un cuget rău şi cu trupul spălat cu o apă curată,,* (Evrei 10. 20-22).

De aici înainte slujba de slujitor al altarului dispare. Ceea ce preoții vechiului Legământ n-au reuşit să facă cu poporul Israel în Vechiul Legământ, o face Bunul Păstor şi Marele Preot, în Noul Legământ, la care Petru apostolul zice; “*Şi voi ca nişte pietre vii, sunteți zidiți ca să fiți o casă duhovnicească, o preoție sfântă şi să aduceți jertfe duhovniceşti lui Dumnezeu prin Isus Hristos.,,* (1 Petru 2.5) iar Ioan apostolul în insula Patmos exclamă: „Ş*i a făcut din noi o împărăție de preoți pentru Dumnezeu Tatăl Său“* (Apoc. 1.6).

De aceea, creştinii veacului apostolic nu şi-au mai căutat mijlocitori printre oameni şi nici nu şi-au clădit altare încredințați fiind că există un Mare Preot, care stă la dreapta Tatălui, ca să mijlocească pururea pentru ei.

Domnul Isus le spunea apostolilor Săi că se va întoarce la Tatăl. Apostolii au început să ridice problema unui lider. Cine să fie cel mai mare între ei? “Pentru ca ei să înțeleagă noul fel de a lucra Domnul Isus, a ajuns până acolo ca să le spele picioarele pentru a le arăta cât de completă trebuie să fie slujirea şi până unde trebuie să ajungă un bun lucrător. Apostolii au înțeles lecția de aceea după înălțarea Domnului la cer nu şi-au mai ales un lider ci au lucrat în consiliu. Iar atunci când a fost convocat primul congres

(adunare), lucrările nu au fost conduse de Sf. Apostol Petru, după cum se susține că el prin vârsta sa a ajuns liderul celorlalți apostoli ci le-a condus Iacov fratele Domnului, iar la încheierea lucrărilor prima circulară creştină către biserici a fost semnată de *apostoli presbiteri şi frați.*

Domnul Isus tocmai pentru aceasta a venit. Ca să schimbe o starea de lucruri care nu mai corespundea cu planul lui Dumnezeu. SfAp.Pavel arată că Domnul Isus s-a născut dintr-o seminție care n-a slujit niciodată altarului, deci nu era de neam preoțesc, arătând că de aici înainte preoția nu mai e ceva ereditar.

Preoției Vechiului Legământ şi cei ce o susțineau, li se conferea o poziție mai înaltă şi o separație între credincioşi, printre cărturari şi farisei fiind şi preoți. De aceea Domnul Isus e nevoit să-i mustre aspru de tot: *„Cărturarii şi fariseii şed pe scaunul lui Moise. Deci toate lucrurile , pe care vă spun ei să le păziți, păziți-le; dar după faptele lor să nu faceți. Căci ei zic dar nu fac. Ei leagă sarcini grele şi cu anevoie de purtat şi le pun pe umerii oamenilor, dar ei nici cu degetul nu vor sa le mişte. Toate faptele le fac ca să fie văzuți de oameni. Astfel îşi fac filacteriile late îşi fac poalele veşmintelor cu ciucuri lungi; umblă după locurile dintâi la ospețe şi după scaunele dintâi în sinagogi; le place să le facă oamenii plecăciuni prin piețe şi să le zică „Rabi! Rabi!,,* (Matei 22.1-7).

Elita religioasă a timpului se complăcea în a umbla în filacterii late şi poalele veşmintelor cu ciucuri lungi pentru a-i deosebi de ceilalți. şi câte altele combătute de Domnul Isus. De aceea Ernest Renan în „*Viața lui Isus*,, spune: *„El (Isus) a propovăduit un cult curat, o religie fără preoți şi fără practici externe, toate întemeiate pe simțămintele cugetului, ale sufletului, pe intimitatea cu Dumnezeu. Niciodată nu a fost cineva mai puțin preot (pe scară ierarhică) ca Isus. Niciodată mai vrăjmaş al formelor care înăbuşe religia sub pretextul de a o ocroti.,,* Şi acum să ne întoarcem la spiritul creştinismului primar Evanghelic. În ce priveşte locaşurile de închinare nu se poate vorbi despre o arhitectonică specială sau decorație adecvată din cauza prigonirilor, pentru că ei ştiau că unde sunt adunați doi sau trei în Numele Domnului Isus, El era cu ei. De aceea pentru ei nu era important locul ci părtăşia frățească în unirea duhului.

Care era organizarea Bisericii în primele secole creştine? Noi vedem că în toate cazurile se vorbeşte despre prezbiteri (bătrâni) pentru că antichitatea în general şi spiritul evreiesc biblic în special dădea mare importanță instituției bătrânilor. De aceea vedem că pe lângă celelalte categorii de vrăjmaşi ai Domnului Isus farisei, saduchei, cărturari vedem că erau implicați şi bătrânii iudeilor care aveau un cuvânt de spus în orice domeniu.

Biserica creştină în prima fază nu s-a separat de societatea iudaică de aceea evanghelistul Luca zice că ei erau nelipsiți de la Templu, ca apoi să devină o piedică în calea mântuirii neamurilor, urmărind combinarea

iudaismului cu creştinismul ceea ce a facilitat spiritul iudaizant contrar descoperirii lui Pavel apostolul neamurilor. (Gal.2.11-13; 4.10; 6.12; Fap.21.20-21) În ce priveşte organizarea bisericească nu s-au abătut prea mult de organizarea sinagogii, bătrânii fiind animatorii tuturor lucrărilor. Dar colaborarea era mult lărgită în toate domeniile. Cuvântul Domnului este propovăduit. Neamurile vin la pocăință, Petru fără voia lui intră în casa lui Corneliu un netăiat împrejur, o parte sau cea mai mare parte a bisericii preponderent iudaice se scandalizează. Pavel şi Barnaba se deplasează la Ierusalim special pentru a rezolva problema, adresându-se apostolilor şi prezbiterilor. Ce e de făcut ? Ce se poate cere de la neamuri ? Să se supună prescripțiilor legii? Ce reguli li se pot impune? în acest scop e convocată o mare adunare care a ajuns la un acord, iar hotărârea a fost luată în deplină înțelegere de către <u>*apostoli, prezbiteri şi frați,*</u> care au emis şi prima circulară a bisericii Creştine.

Deci nu patriarhi, nu mitropoliți sau episcopi, ci printre ei erau ;j *frați* care nu aveau titluri dar erau plini de râvnă pentru Evanghelie. În momentul înființării unei biserici apostolii rânduiau prezbiteri care să conducă treburile bisericeşti în continuare. Tit e lăsat în Creta şi apostolul Pavel îi aminteşte în epistolă rostul rămânerii sale acolo: *„Te-am lăsat în Creta să pui în rânduială ce mai rămâne de rânduit şi să aşezi <u>prezbiteri</u> în fiecare cetate, după cum ți-am poruncit,,* (Tit 1.5) în ce priveşte ierarhiile bisericii primare, ele erau foarte slab conturate.

Primii aleşi erau presbiterii (bătrânii). Aceştia îşi asociau diaconi (slujitori) pentru treburi administrative şi ajutorare printre care şi femei ca de exemplu diaconița Fivi din portul Corintean Chencrea. Iar pentru răspândirea mai eficientă a Cuvântului, presbiterii îşi asociau la lucrarea prooroci, evanghelişti şi învățători.

Studiind cu atenție cuvântul lui Dumnezeu, vedem că păstoria nu era o <u>demnitate prin alegere</u> ci trebuia neapărat să fie o <u>calitate inăscută</u> a celor ce conduceau bisericile. Sf.Ap.Pavel în drum spre Ierusalim ajumge la Milet. De acolo îi cheamă pe presbiterii din Efes într-o întâlnire de adio(cuvântul *adios* în limba latină, înseamnă a-l lăsa pe cineva în grija lui Dumnezeu şi nu despărțire veşnică) cu care prilej le spune: „Luați seama dar la voi înşivă *(capresbiteri)* şi la toată turma peste care v-a pus Duhul Sfânt episcopi *(priveghetori),* ca *să păstoriți* Biserica Domnului, pe care a câştigat-o cu însuşi sângele Său. “(Fap.20 28)

Vedem aici o triplă demnitate şi calitate cerută presbiterilor: *a fi cu luare aminte asupra lor* şi asupra turmei credincioşilor peste care i-a pus Duhul Sfânt *episcopi* (priveghetori) ca s-o *păstorească.* Deci păstorirea le revenea prezbiterilor. Unul dintre primi păstori numiți în Biserică poate fi Petru apostolul. La Marea Tiberiadei Petru e reintegrat colegiului apostolic, cu misiunea de a paşte (păstorii) mieluşei, oițe şi oi. Sf.Ap.Petru s-ar fi putut

mândri cu acest titlu dar el a renunțat la aceasta de aceea el spune: *„Căci erați ca nişte oi rătăcite. Dar v-ați întors la Păstorul şi Episcopul sufletelor voastre.„* (adică la Hristos) iar despre sine spune: *"Sfătuiesc pe presbiterii dintre voi, <u>eu care sunt un presbiter</u> ca şi ei, un martur al patimilor lui Hristos şi părtaş al slavei care va fi descoperită.„* (1 Petru 2.25; 5.1) arătând ce se cere de la un presbiter, felul lui de a lucra, *„Şi Când se va arăta Păstorul cel mare, veți căpăta cununa care nu se poate vesteji, a slavei,„* (1 Petru 5.4).

Din cele de mai sus putem vedea că slujbele bisericeşti ale veacului apostolic erau foarte slab conturate fiecare credincios simțind chemarea şi datoria de a face ca lucrarea Domnului să propăşească, de aceea cei ce i-au investit şi trimis în lucrare pe Barnba şi Saul din Biserica Antiohiei nu au fost nici măcar presbiterii sau comitetul Bisericii ci câțiva prooroci şi învățători cărora Duhul Sfânt le-a zis să-i pună deoparte (să-i investească) pe Barnaba şi Saul în lucrarea menită lor.

Acesta a fost veacul apostolic. Să vedem în continuare care au fost condițiile şi efectele pe care le-au avut asupra Bisericii schimbarea opiniilor în legătură cu organizarea ei.

În primele trei secole ale creştinismului fiecare credincios se considera un trimis al Domnului dator a aduce suflete la mântuire. Dar odată cu libertatea oferită de Constantin cel Mare şi a implicării statului în a-i forța pe păgâni să treacă la creştinism lucrurile se complică.

Am arătat că în veacul apostolic şi o perioadă lungă după aceea, slujbele bisericeşti erau slab conturate, iar investirea în lucrare se făcea prin punerea mâinilor.

într-o discuție pe care am avut-o cu un preot în cancelaria şcolii publice în care am predat religia şi față de corpul didactic prezent, parohul comunei care şi el preda religia mi-a spus: pastorii bisericilor voastre neavând mirungerea nu au valabilitate ca slujitori bisericeşti. La care i-am răspuns: în veacul apostolic prin ce se făcea consacrarea în lucrare? Prin mirungere sau prin punerea mâinilor? Şi atunci am luat în discuție preoția Vechiului Legământ consacrată lucrării prin ungere cu ulei sfințit şi lucrarea Noului Legământ în care consacrarea în lucrare se făcea prin punerea mâinilor.

Şi atunci s-a pus întrebarea: Cine are drept să pună mâinile? La aceasta ne răspunde Domnul Isus Hristos care spune: „Iată semnele care vor însoți pe ***cei*** *ce vor* ***crede:*** *„..îşi vor pune mâinile peste bolnavi şi bolnavii se vor însănătoşa.„* în acest caz primează credința urmată de rezultatele ei vizibile. Dar să vedem în veacul apostolic cine îşi punea mâinile? Ucenicul Anania îşi pune mâinile peste Pavel ca să-şi recapete vederea şi să se umple de Duhul Sfânt. Învățătorii şi proorocii din Antiohia i-au investit în lucrare pe Barnaba şi Saul prin punerea mâinilor. Cei şapte diaconi au fost investiți în lucrare prin punerea mâinilor de către apostoli. L<u>ui Timotei Pavel îi aminteşte</u>

despre punerea mâinilor de către dânsul personal, precum şi de către ceata presbiterilor. Aşa că punerea mâinilor nu era ceva singular ci se repeta în cazuri deosebite în viaţă, în momente de trimitere specială în lucrare. De asemenea, apostolii aveau darul de a boteza credincioşii cu Duhul Sfânt prin punerea mâinilor. Dar lui Timotei Pavel îi atrage atenţia să nu-şi pună mâinile în grabă peste oricine, pentru ca această lucrare să nu devină o formă goală şi să fie investiţi în lucrare oameni nevrednici.

Citind Scripturile noi vedem că punerea mâinilor e o practică Biblică care ţine atât de Vechiul cât şi de Noul Testament şi care nu era de domeniul unor oameni special pregătiţi, ci primul care-şi punea mâinile peste copii lui trebuia să fie părintele lor. Şi ce minunat ar fi dacă în vremea nostră părinţii ar fi învăţaţi să-şi crească copii în frica Domnului şi în momente deosebite, ei să fie primi care să-şi pună mâinile peste copii lor cerând binecuvântarea lui Dumnezeu, asemenea patriarhilor Biblici.

Aşa că în Noul Legământ nu mirungerea e semnul şi momentul consacrării în lucrare, ci ungerea lăuntrică a Duhului Sfânt printr-o predare totală în slujba Domnului, după care să urmeze punerea mâinilor.

Dar păgânii creştinaţi în condiţii necreştine tânjeau după fastul templelor dărâmate şi nu puteau accepta închinarea în duh şi în adevăr, s-a simţit nevoia compensării acestei pierderi. Aceasta face ca să se facă nişte compromisuri, numite în istoria creştinismului *,perioada îmbunătăţirii cultului,,* perioadă care a durat cel puţin 150-200 de ani.

Dacă până aici creştinii nu aveau slujitori ai altarului şi în locaşurile de cult nu exista perdeaua care despărţea credincioşii de oficianţii cultului, de aici înainte se face şi aceasta. Perdeaua din lăuntru ruptă cu prilejul răstignirii Domnului e repusă. Preoţii slujitori ai altarului sunt îmbrăcaţi în haine deosebite de restul credincioşilor, se introduce mirungerea în secolul al V-lea. aplicat mai întâi momentului încoronării împăraţilor. Teatralismul grec îşi spune cuvântul. E introdusă liturghia. Tămâia şi lumânările îşi reocupă locul. Biserica e împărţită în parte activă, preotul şi parte pasivă, restul credincioşilor.

Bineînţeles că se cerea o justificare a acestor transformări. Dar cum? Noul Testament nu porunceşte aceasta, de aceea s-a procedat la un artificiu. Apare apocrifa *,fseudo Dyionisie Areopagitul,,* care dă o motivaţie acestor schimbări: Casa de cult devine un simbol al Universului, cele patru părţi ale interiorului locaşului de închinare simbolizează cele patru puncte cardinale. Interiorul bisericii e Universul.

Altarul e situat în partea de răsărit a bisericii şi reprezintă raiul. Închinarea credincioşilor e orientată spre răsărit cu toate că prin prorocul Ezechiel Dumnezeu condamnă aceasta: *„Şi m-am dus în curtea dinăuntru a Casei Domnului. Şi iată că la uşa Templului Domnului, între pridvor şi altar, erau aproape douăzeci şi cinci de oameni, cu dosul întors spre*

Templul Domnului şi cu fața spre răsărit; şi se închinau înaintea soarelui spre răsărit.„ (Ez. 8.16) Cultul soarelui fiind foarte răspândit, Biblia combătând aceasta. Ori pe Daniel îl vedem închinându-se comform obiceiului evreiesc cu fața spre Templul din Ierusalim.

„Când a aflat Daniel că s-a iscălit porunca, a intrat în casa lui, unde ferestrele odăii erau deschise în spre Ierusalim şi de trei ori pe zi îngenunchea, se ruga şi lăuda pe Dumnezeul lui, cum o făcea şi mai înainte." (Dan.6.10)

La creştini uşile altarului se numesc uşile raiului, sau uşile împărăteşti, care numai în săptămâna patimilor rămân deschise credincioşii putând intra acolo, dar numai în această perioadă. Centrul bisericii este pământul, pe atunci considerându-se pământul pătrat, Dyonsie Areopagitul atrage atenția sau luarea aminte a celui ce a cunoscut „Mystagogia divină„ prin cuvintele: „Ia seama să nu dezvălui în mod sacrileg taina sfântă între toate tainele (adică ritualul din altar). Fii cu luare aminte şi cinsteşte misterul dumnezeiesc„ Perdelele iconostasului sunt lăsate în anumite clipe ale liturghiei, în secolul al IV-lea, iconostasul despârțindu-se de tot de naos. (M. Eliade)

„Şi acum să revenim puțin la țara noastră România. Şi la noi neoprotestantismul începe să se facă cunoscut. Preoția nefiind de factură Nou Testamentală e contestată. Aceasta face ca Biserica ortodoxă să recurgă la nişte artificii printr-o falsificare, traducând cuvântul grec *npea^utpoo* sau bătrân în cel de preot. Aceasta numai în traducerea ortodoxiei Române. Pentru edificare luăm traducerea Cornilescu care nu traduce cuvântul upeaPiTEpoa ci-l lasă la denumirea sa inițială, care apare şi în traducerea engleză „King James version„ precum şi traducerea catolică „The new America Bible„ care traduc cuvântul grec npeaPiTEpoa sau bătrân prin cuvântul în limba engleză *‚presbiteros of the church„* sau prin *„elders of church"* adică bătrâni, dar nicidecum prin cuvântul *priest sau preot."* n.a.

Dar în cadrul îmbunătățirii cultului, de după anul 313, participarea la slujbe e diferențiată. Cei nebotezați, catehumenii nu pot lua parte la toate serviciile din biserică şi nu pot rămâne decât numai în pronaos, numai după botez putând ocupa un loc în naos„ (M. Eliade).

Domnul Isus a desființat toate ceremoniile Templului reducându-le la două forme şi anume: Cina Domnului şi botezul în apă. Dar în ce-i priveşte pe oficianți, Noul Testament nu mai face precizarea cine oficiază Cina Domnului (Euharistia). E o lucrare de factură publică bisericească sau e pornită din umbra tainică a altarului? (1 Cor. 10. 16)

În apărarea credinței catolice şi a preotului oficiant, la conciliul din Trento (1545-1563) Antoine Arnault, pseudonim Petrus Aurelius, prezintă o carte a reformei Catolice în care trage concluziile eclesiologice practice ale transsubstanțierii în polemica cu reformatorii creştini emițând următoarea

concluzie: „Dacă preotul este cu adevărat acela căruia prin iubirea Sa ce nu poate fi cuprinsă de mintea omenească şi mântuitoare îi dă (preotului) putere asupra Lui (a Domnului Isus) prin cuvântul hirotonirii, atunci nu există nici un om mai mare decât el (preotul), fiind că el are puterea de a schimba elementele Euharistiei (pâinea şi vinul) în carnea şi sângele Domnului Isus şi deci ale lui Dumnezeu, astfel prelungindu-se capacitatea de a transmite asupra preotului (episcopului) această deosebită putere, el preotul (episcopul) iese din sfera muritorilor de rând, fiind absolvit de toate păcatele, avânt atribute supranaturale fiind ridicat deasupra îngerilor...

Ce spune Sf.Ap.Pavel celor din Corint legat de Cina Domnului? *„Paharul binecuvântat, pe care-l binecuvântăm, nu este el împărtăşirea cu sângele lui Hristos? Pâinea pe care o frângem nu este împărtăşirea cu trupul lui Hristos? Având în vedere că este o singură pâine, noi, cari suntem mulți, suntem un trup; căci toți luăm o parte din aceeaşi pâine“* (1 Cor. 10.16-17). Din cele de mai sus nu putem cunoaşte cine era oficiantul Pavel apostolul asociind întreea biserică la această lucrarea, asa că nu se punea problema retragerii preotului în locul tainic al altarului pentru oficierea acestui act.

Evreii şi-au pus mare speranță în Templul din Ierusalim în altarul şi oficianții altarului. Ei se lăudau cu acest templu socotind că Dumnezeu locuieşte acolo şi vor fi feriți de orice rău dar iată ce zice Dumnezeu prin proorocul Ieremia: “*Nu vă hrăniți cu nădejdi înşelătoare zicând: „Acesta este Templul Domnului, Templul Domnului, Templul Domnului! “Căci numai dacă vă veți îndrepta căile şi faptele, dacă veți înfăptui dreptatea unii față de alții, dacă nu veți asupri pe străin, pe orfan şi pe văduvă şi dacă nu veți vărsa sânge nevinovat în locul acesta şi dacă nu veți merge după dumnezei străini spre nenorocirea voastră, numai aşa vă voi lăsa să locuiți în locul aceasta......*” (Ier. 7. 4-7) Timpul a trecut poporul Israel a îndurat suferințe inimaginabile şi fiind că nu şi-au îndreptat în bine inimile şi faptele, a venit ziua când din Ierusalim şi Templu nu a rămas piatră pe piatră.

Aceasta a făcut ca poporul evreu să ajungă la convingerea că Dumnezeu nu mai locuieşte în temple făcute de mâini omeneşti, cu altare slujite de preoți în odăjdii pompoase, ci în inimi curate. În una din legendele Iudaice se spune că înainte de fi distrus templul în anul 70 A.D., se auzeau glasuri care nu erau de factură umană şi care strigau: „Să părăsim locul acesta.“ De aici înainte relația dintre om şi Dumnezeu ia o nouă dimensiune, şi de aceea “*din ziua când a fost distrus templul, Dumnezeu nu mai are în lume decât patru coți*, adică trupul omului estimat la această dimensiune. (Mozes Rozen, cf. Minucius Felix, în „Octavus,, 32.1-3: cf. Talmud “Barakhoth,,) Şi au trebuit să treacă secole ca evreii să se convingă că Dumnezeu nu mai locuieşte în temple făcute de mâini omeneşti.

Dacă evreii au ajuns la această convingere creştinii de astăzi văd

lucrurile invers. Pentru ei nu omul sfinţeşte locul ci locul sfinţeşte omul adică locaşul de cult, cu toate că Dumnezeu a blestemat pământul din cauza lui Adam cel neascultător dovedind că omul sfinţeşte locul şi nu invers.

Bisericii din Efes, Domnul Isus îi aduce laude, urmare faptului că ei urau faptele nicolaiţilor, fapte pe care le urăşte şi Domnul Isus. Cine au fost nicolaiţii? în lista celor şapte diaconi apare un prozelit dm Antiohia numit Nicolae. Numele Nicolae e un nume grec compus; *nika* însemnând biruinţă sau biruitor, iar *laios* înseamnă popor, nicolaiţii fiind biruitori ai poporului.

Chiar la sfârşitul secolului întâi creştin, apar conducători, care încep prin a-şi impune punctul lor de vedere şi autoritatea asupra bisericii, dintre care îl găsim şi pe Diotref. În Statele Unite, există această tendinţă a unor păstori de a fi conducătorii absoluţi ai bisericii păstorite de ei. îşi asociază la predică unul sau doi predicatori „buni,, restul bisericii rămânând în expectativă ca biserică ascultătoare, uitând că în bisericile veacului apostolic care au crescut atât de rapid, una din metode a fost că fiecare credincios în funcţie de darul său lua parte la lucrările bisericii (1 Cor. 14.26; Fapte 15.23). De aceea Pavel nu se adresează decât în cazuri speciale unor trimişi cu probleme deosebite, ca Timotei şi Tit, sau lui Filimon cu o preoblemă aparte, restul epistolelor adresându-se întregii biserici, fără a pomeni nume de lideri.

Dar unii din păstorii de azi, dacă ar cunoaşte Biblia şi ceva psihologie ar înţelege că prea multa învăţătură, dată de aceeaşi persoană, duce la saturaţie, la respingere. Multe dintre biserici ajungând biserici de familie sau o asociere de câteva familii, dat fiind că sătui de atâta predică dată de acelaşi om există tendinţe centrifuge în schimbarea mediului. În schimb promovarea a cât mai mulţi lucrători în Biserică, în care fiecare se poate exprima în funcţie de darul său, duce la creşterea ei. împotriva lui Moise se ridică fii lui Core şi însuşi sora lui Maria. După ani de alimentaţie cu mană, o mâncare cu caracter deosebit, israeliţii se satură de mana pe care o socotesc proastă şi le vine pofta de praz, usturoi şi oale cu carne.

Totuşi preoţii ca slujitori ai altarului nu au apărut deodată între creştini ci după o perioadă foarte îndelungată. Dacă bisericile creştine ale veacului apostolic după cum am amintit nu aveau erarhii bine conturate, după ce biserica creştină s-a aliat cu statul s-a organizat pe linia administrativă a statului şi a crescut numărul treptelor erarhice astfel: Pe trepta cea mai înaltă a ierarhiei bisericeşti se aflã patriarhii. Mitropoliţii conduc marile oraşe (metropole). Episcopul era cel ce conducea adunarea de cult e administrator al bisericii şi duce la îndeplinire actele de cult înlocuind astfel demnitatea de prezbiter. Diaconi şi diaconiţele îndeplinesc funcţii administrative şi ajutorare. Clerul inferior e format din ipodiaconi (subdiaconi), psalţi, exorcişti (cei ce alungă spiritele rele) acoliţii (însoţitorii episcopilor) horepiscopii (episcopii de la ţară) şi groparii, dar fără o costumaţie specială încă.

Neexistând şcoli speciale pentru preoți se făcea ucenicie pe lângă un episcop. Preoții trăiau fie din daniile credincioşilor fie prin muncă proprie, după condiții oferite şi posibilitate. Celibatul preoților nu era o condiție. Ioan Scărarul în „Scara,, cuprinsă în Filocalia (579-649) încă nu pomeneşte nimic despre preoți, ci doar despre bătrâni (prezbiteri) adică în cuvântul către monahi are şi un cuvânt pentru pezbiteri. Totuşi lucrurile nu au rămas aici. Preoția ia avânt. Pe baza meritelor Sf. Petru îşi arogă calitatea de a fi singurii mjlocitori între Dumnezeu şi oameni, diaconii fiind intermediari între preoți şi popor.

Slujba preotului în altar e o taină. Teatralismul grec îşi spune cuvântul e introdusă liturghia în sec. al IV-lea un aport deosbit avându-l Roman Melodul. Sfinții specializați pe probleme omeneşti au căutare. În multe cazuri goana după îmbogățire, nu odată lipsa de cunoaştere a Scripturilor, face ca poporul să ajungă la o înțelegere greşită a lucrurilor, superstițiile înlocuind credința în Dumnezeu.

Molimele, seceta sau ploile abundente prilejuiesc scoaterea unor moaşte în procesiune spre a potoli urgia. La Sevilla în 1810 în timpul unei epidemii de friguri galbene se face apel la la un *fragment din adevărta cruce* despre care se spunea că a stăvilit epidemia de ciumă din 1649. Şi nu numai atât ci se folosesc diferite ritualuri păgâne fără ca preoții să ia poziția cuvenită împotriva lor. Astfel în țările române şi în alte părți ale lumii, oamenii se apărau de molime punând fete goale, câteodată băieți care să tragă o brazdă în jurul localității.

Biserica Catolică pentru a apărea mai curată în fața credincioşilor ei a impus celibatul preoților, dar cu ocazia unei vizite canonice efectuate în Bavaria în perioada conciliului de la Trento se constată că numai 3-4% dintre preoți nu trăiau în concubinaj (cf. Carlo Boromeo).

În occident s-a pus problema spovedaniei dat fiind că nu de puține ori spovedania era un pretext de întâlnire dintre unele femeii şi parohul bisericii, s-a stabilit ca femeile să nu vină la spovedanie cu părul cârlionțat şi sulimenite, iar spovedania să se facă numai în timpul zilei.

Fără o autorizație specială din partea episcopului un preot sub vârsta de 30 de ani să nu aibă voie de a spovedi femei. Confesionalele fiind aşezate la loc vizibil. Cu toate că Noul Testament nu face deosebire în ce priveşte credința, între bărbați şi femei, unii clerici emit teoria că o femeie nu poate depune mărturie nefiind credibilă de aceea duhovnicul lui Carol Quintul numit Glapin refuză să ia în considerare mărturia Manei Magdalena cu privire la învierea Domnului prin argumentul: “Căci dintre toate făpturile femeia e cea mai nestatornică şi mai schimbătoare, de aceea nu ar putea aduce mărturie mulțumitoare împotriva duşmanilor credinței.,,

Nu ne putem lega de moralitatea clericilor în bloc care chiar dacă sunt unii credincioşi şi sinceri pentru credința strămoşească nu odată nu cunosc

Scripturile, însă avem datoria sfântă de a denunța vina lor de a duce oameni în rătăcire. De aceea din cartea „Viața mea,, de Toader I. Ştefan spicuim un episod: Tatăl filozofului Vasile Conta din păcate ateu, era preot în Ghindoani Jud. Neamț. Acesta are de suferit din partea călugărului Vacarovici care pune mâna pe banii mănăstirii urmare decesului călugărului Ioasaf, aruncă haina călugărească pentru a face toate relele şi fiind că Grigore Conta a ținut cu țăranii nedreptățiți, în lipsa lui îi bagă porcii în casă, îi distruge grădina, dă drumul iazului, preotului Grigore Conta nerămânându-i alta soluție decât să plece din sat. Dar peste un an Vacarovici e lovit de dambla.

În opoziție cu pr. Grigore Conta pr. Pomoşanu ia bani de la G.C.Oană din Ghindoani pentru a-l face epitrop al bisericii, dar aceasta se mută la Broşteni şi în locul lui vine socrul lui cu care era la cuțite şi iată-l pe Oană scos din slujba de epitrop.

Una din dorințele părinților din Țara Românească, ca şi din alte părți ale lumii, era de a-l vedea măcar pe unul dintre copiii lui preot, lucrul pe care-l vedem în persoana povestitorului Ion Creangă, care sortit altarului de părinții săi s-a dovedit a nu avea aptitudinile cerute.

Şi acum iată ce spune un călător străin despre religiozitatea poporului român: „Religia predominantă în Țările Române e cea ortodoxă. Locuitorii sunt legați de ritualurile şi ceremoniile ei, dar preoții îi tiranizează tot atât cât şi stăpânii lor laici. Şi ei, românii, ar putea simți pentru religia lor aceeaşi dragoste cât şi ortodocşii din Grecia sau Turcia, dar religia administrată de un stăpân şi nu de un egal sau un frate de suferință nu mai are caracterul blând şi binefăcător care o face să fie îndrăgită de adepții ei” (Cf. Thomas Thronton/1766-1818/ care s-a documentat asupra principatelor române din scrierile austriacului Raicevici şi baronului Toth Salabery. Mag. Istoric Nr.283 oct.1990).

Un alt caz ca şi multe altele a fost acela al prințului Carles Maurice de Talleyrand Perigord (2 feb.l754-mai 1838). Fiul unei familii aristocratice scăpătate, părinții lui nu s-au prea ocupat de dânsul ci l-au dat unei dădăci din provincie să se ocupe de copil.

Din cauza unei căzături Talleyrand îşi fracturează un picior rămânând infirm pentru toată viața. La vremea respectivă copii părinților cu stare aveau două posibilități de afirmare. Armata sau mănăstirea. Nefiind apt pentru prima Talleyrand a fost îndrumat spre cea sacerdotală devenind abate.

Dar la primul prilej Talleyrand aruncă haina monahală şi intră în politică lucrul pentru care s-a dovedit mai potrivit. Ajunge prim ministru reuşind să facă parte din toate guvernele existente la vremea sa, ştiind să se debaraseze la timp de un stăpân pentru a intra în grația următorului. Destrăbălat şi umblând cu intrigi reuşeşte să-şi agonisească o avere considerabilă. Înaintea morții sale nepoata sa ducesa Dine, îl îndeamnă să se împace cu biserica pentru a primi dezlegarea de păcate din partea papei.

Aceasta a dat prilejul diferitelor glume pe seama sa una din aceste zicea: „Talleyrand toată viaţa I-a înşelat pe Dumnezeu, iar în pragul morţii I-a înşelat deodată şi cu multă dibăcie pe Satan.,, Dar un diplomat rus care vedea altfel lucrurile auzind de moartea sa a zis: “Când va apare Talleyrand în iad, diavolul îi va spune: „prietene ai depăşit cu ceva instrucţiunile mele.,, (E.Tarle.-„Taleyrand,,)

Dacă preoţia Vechiului legământ nu şi-a făcut datoria vedem că nici cea pretins a reprezenta Noul legământ nu şi-a făcut datoria. Citind istoria vedem că nu odată preoţii au pus mâna pe arme. Deschizând lucrările conciliului al V-lea de la Lateran papa Inocenţiu vorbeşte despre episcopii care se dedau la plăcerile cărnii, lipsiţi de învăţătură spirituală, incapabili să proclame Cuvântul lui Dumnezeu şi să cârmuiască poporul. Preoţii trăiau în concubinaj şi nu odată deschideau cârciumi pentru a-şi întreţine familia. Dar aceasta nu numai în occident.

La 22 Ianuarie 1941, în România a avut loc, o rebeliune legionară. La această rebeliune au luat parte şi 218 preoţi, generalul I. Antonescu fiind nevoit să dea un decret prin care toţi preoţii şi călugării care au aruncat crucea şi au pus mâna pe revolver, să fie raşi, tunşi şi judecaţi. (Magazin Istoric Nr. l (298) din Ian. 1992 pag.60). Acest lucru e confirmat şi de ambasadorul Elevţiei la Bucureşti în aceea perioadă (1933-1945), numit Rene de Weck, care în memoriile sale, consemnează masacrul făcut de legionari la Jilava, despre violarea mormântului lui Armand Călinescu, despre asasinarea lui N. Iorga şi Virgil Madgearu, însă dimensiunea acestei sălbăticii primitive este revelată de faptul că în rândul şefilor legionari se găsesc preoţi şi seminarişti (cf. Romanian Times,, Nr. 26 din 16 martie 2001, preluat din „România literară“ nr. 6/2001, articol semnat de Zigu Ornea, traducere de Viorel Grecu şi Claudia Chinezu).

Până în anul 1944 şi după aceea a fi credincios Evanghelic era socotit ca un pericol social. În anul 1940, părinţii mei au fost arestaţi pentru adunare neautorizată, duşi la Cernăuţi din post în post pe o distanţă de 80 de km. şi judecaţi de tribunalul militar, de aici înainte credincioşii fiind condamnaţi la pedepse de până la 25 de ani şi confiscarea averii. Mai grav era de a fi pocăit, Decât de a ucide un om.

A doua zi de Paşti, în comuna Ipoteşti, jud. Suceava unde am trăit, un om a fost ucis în mod bestial de câţiva oameni cu care era în conflict, lucru pentru care au luat câte trei ani de puşcărie de fiecare. Deci a fi pocăit era un mai mare delict decât a ucide un om, în vremea când ortodoxia dicta statului. Din Noul Testament cunoaştem că preoţii cei mai de seamă împreună cu ceilalţi preoţi şi cu norodul înfluienţat de ei, au forţat mâna lui Pilat care a fost nevoit să-l răstignească pe Domnul Isus ori preoţia actuală face acelaş lucru împotriva Evangheliei mântuirii.

În anul 1996, am asistat la înmormântarea unui credincios penticostal din

Pătinoasa, județul Suceava, la înmormântarea căruia parohul satului împreună cu nişte oameni beți au deranjat serviciul de înmormântare şi cu mare greutate a permis ca decedatul să fie înmormântat în cimitiul ortodox, dat fiind că în satul respectiv fiind credincioşi puțini primăria nu le-a acordat loc de înmormântare. În „Monitorul de Suceava,, din 7 Iulie 1997, găsesc un articol semnificativ cu titlul: „Satul în care morții nu-şi găsesc odihna,, semnat de doamna Gabriela Hostiuc, din care putem cunoaşte tertipurile folosite de parohul satului, pentru ca un decedat de credință „Creştin după Evanghelie,, să nu poată fi înmormântat. Din „Evenimetul local,, din 18 Aprilie 1996, tot din Suceava, se vorbeşte despre închiderea posturilor de radio Evanghelice din Suceava şi Cluj, acuzate de „prozelitism neruşinat,, la care Pimen arhiepiscop al Sucevei şi Rădăuților, amenința cu devastarea sediului postului de radio „Vocea Evangheliei,, din Suceava de către credincioşi ortodocşi. Urmare acestei acțiuni aceste posturi de radio au fos închise timp de aproximativ patru luni.

În Ruginoasa, județul Iaşi 9 (nouă) credincioşi baptişti, au fost bătuți de nu mai puțin de 150 de credincioşi ortodocşi în frunte cu preoți din două sate la care şeful de post nu a schițat nici un gest de a opri scandalul, iar directoarea şcolii îndemna la bătaie. În comuna Pantelimon de lângă Bucureşti nişte credincioşi creştini baptişti, au început construcția unei case de rugăciune, lucrare împiedicată o perioadă îndelungată de către parohul satului care se baza pe forță.

Această listă ar putea fi lungită, dar mă opresc aici. Dacă Biserica Ortodoxă obține dreptul de biserică națională, în mod sigur se va amesteca în treburile bisericilor neoprotestante, pentru a le prigoni, aşa cum au făcut până în anul 1944, urmărindu-i şi făcându-le rău pocăiților şi în continuare, cu brațul armat al partidului (securitatea) intrând în slujba ei. În anul 1957, Constantin Gross credincios penticostal, urmare referatului dat de secretarul de partid şi de preotul satului din satul Tişăuți-Suceava, a fost scos din slujba de factor poştal, şi tot în acel an subsemnatul urmare reclamației aceloraş persoane, cu adresa nr.5649/ 26. Oct. 1957, în virtutea art.20 litera e, din codul muncii, articol mascat politic şi fără drept de contestație, am fost şi eu concediat, motivat de faptul că în loc să răspândec „lumina,, partidului, răspândeam „obscurantismul.,,

Domnul *Constantin Gross*, a scris cartea *„Călăuză şi destin.,,* Acest credincios a trăit în timpul celor mai aprige prigoane îndreptate împotriva neoprotestanților, în care arată cum preoții le făceau permanente şicane credincioşilor, toată ziua îi chemau la postul de jandarmi şi la primărie pentru a da socoteală de încredințarea lor, întrevederi care se soldau cu bătăi, patriarhul atunci al României cerând vagoane de lanțuri pentru „sectanți.,, Dar să nu uităm. întotdeauna cel rău va prigoni pe cel bun, iar prigonirile sunt pentru cei ce vor să trăiască în evlavie. (2 Tim.3.12) Autorul susnotat

care a îndurat peste măsură de mult la timpul respectiv în pericol de a fi condamnat la moarte pentru că nu a executat ordinul de a-i masacra pe evrei, e revoltat de atitudinea conciliantă a unor pastori din America, care ignorând suferințele înaintaşilor noştri care au suferit prigoniri şi temnițe grele, confiscarea averilor şi trimiterea în linia întâi a frontului, îi numesc pe preoți frații noştri şi renunță la propovăduirea Evangheliei, considerând că amvonul bisericii e singurul lor loc de slujire. Prin aceasta ei se leapădă de înaintaşii lor care au suferit pentru că nu se însemnau cu semnul„sfintei cruci,, şi care aveau curajul să denunțe rătăcirile ortodoxiei, ori păstorii de azi şi în special cei din America, renunță la orice polemică în apărarea adevărului Evanghelic, cu toate că în România preoții ortodocşi, din lupi răpitori şi sectanți stricători de tradiție şi spiritualitate românească, nu ne scot în scrierile şi predicile lor.

În acest context, păstorii care nu vor să-i supere pe cei de altă credință şi nu vor să spună că Dumnezeu nu poate fi asemenea aurului, argintului, sau pietrei cioplite cu meşteşugirea şi iscusința omului şi nu locuieşte în temple făcute de mâini omeneşti, sau le e teamă să spună că zeii făcuți de mâini omeneşti nu sunt dumnezei (Fapte 17. 24, 29; 19.26) nu mai calcă pe urmele lui Pavel şi totodată prin atitudinea lor se fac vinovați de trimiterea în iad a unor oameni nevinovați cărorar nu li se spune că închinarea la icoane e condamnată Biblic, pomenile nu-i pot răscumpăra din iad pe cei ce au făcut fapte rele pe pământ, iar preoția nu are bază Nou Teatamentală şi nici nu are puterea de a lega şi dezlega de păcate.

În lucrarea *„Pilde fetice“* autorul *Norbert Lieth,* se leagă tocmai de acest aspect al relației dintre adevăr şi minciună, în care îl descoperă pe Satana ca pe un mare „<u>făcător de pace</u>“: Nu e important ce crezi zice el e important să crezi ceva. Dumnezeu, Buda sau Confucius, Brahma sau Alah, Moise, Isus Hristos sau Mahomed, e tot una, ecumenismul e rezolvarea problemei polemicii dintre culte, rezolvând şi problema evanghelizării la care se poate renunța.

Noi chemăm la Hristos zic unii evanghelişti comozi. Dar la care Hristos răspund cei de afară că noi îl avem adus pe meleagurile României de către Sf.Apostol Andrei din primul secol creştin. Voi ne aduceți din America un Hristos pe dolari, ori noi cei cu Evanghelia în mână trebuie să avem îndrăzneala de a le explica că ei îl cunosc în fel lumesc pe Hristos şi nu aşa cum ni-l prezintă Sfânta Scriptură, în concluzie:

- Dumnezeu după ce l-a creat pe Adam nu i-a impus şi un mijlocitor, ci îi plăcea să comunice direct cu făptura Sa în răcoarea dimineții
- Apoi după izgonirea lui Adam din Eden religia devine casnică, bătrânul casei fiind şi preotul ei, de aceea îi vedem pe Abel şi Cain aducându-şi fiecare jertfa sa, de asemenea Avraam, Isac şi Iacov.
- O dată cu înmulțirea oamenilor, ia ființă religia cetății, cu care prilej e

instituită preoția ca slujitoare a altarului.

- În momentul izbăvirii din Egipt, Dumnezeu vrea ca întregul Israel să devină o peoție sfântă şi un neam ales. (Exod 9.6).

- La Sinai (Horeb) poporul îngrozit de manifestarea puterii lui Dumnezeu cere mijlocire lui Moise. (20.19) La care el descoperă că Dumnezeu va îndeplini dorința lor în trimiterea unui alt prooroc căruia i se cuvine ascultare deplină. (Deut 18.15)

- Deci de la Sinai preoția intră în lucrare, cu cele două mari atribute ale ei: a învăța pe popor legea Domnului şi a duce jertfe şi mijlociri pentru popor.

- Dar preoții nu-şi fac datoria (Ezechiel cap. 34)

- Dumnezeu hotărăşte preluarea păstoririi în mod personal, Domnul Isus primind atributul de mare preot şi mare păstor al oilor.

- O dată cu răstignirea Domnului Isus Hristos, aceasta se concretitează prin ruperea perdelei dinăuntru, locul de slujire al marelui preot încetând să mai fie o taină.

- De aici înainte Biserica Creştină nu mai are slujitori care să oficieze lucrări tainice dincolo de perdea ca slujitori ai altarului, intrarea în locul prea sfânt fiind slobodă oricărui credincios. (Evrei 6.19; 10.20)

Epistola adresată evreilor are tocmai acest scop. Comparația dintre preoția levitică imperfectă şi superioritatea preoției lui Hristos. Preoții Vechiului Legământ nu trăiau veşnic preoția trecând de la unul la altul. Domnul Isus stă pururea la dreapta Tatălui ca să mijlocească pentru cei păcătoşi.

Preoții trebuiau să aducă mai întâi jerfe de curățire pentru dânşii şi apoi pentru popor pentru că şi ei păcătuiau. Domnul Isus nu are nevoie de acest ritual pentru că El a fost ispitit ca şi noi dar fără păcat. *De aceea în Noul Legământ această instituție dispare. Nu-şi mai are locul*, pentru că Domnul Isus a făcut din noi o împărăție şi preoți pentru Dumnezeu Tatăl Său: a Lui să fie slava şi puterea în vecii vecilor! Amin. (Apoc. 1.6)

Capitolul XII
BISERICA ŞI MÂNTUIREA

Prefață

Ce este Biserica? O clădire impunătoare? Un loc sfânt care sfințeşte omul care-i calcă pragul? Un loc unde locuieşte Dumnezeu şi unde omul se poate întâlni cu Dumnezeu? O instituție care poate mântui ?

Întrucât răspunsurile diferă de la un departament creştin la altul, e absolut necesară cunoaşterea Scripturilor pentru a şti cine i-a pus temelia, care e rostul Bisericii, misiunea şi datoria ei şi în ce măsură după aproape două mii de ani ea şi-a păstrat caracterul voit de Dumnezeu.

Autorul

BISERICA ŞI MÂNTUIREA

„Căci prin har ați fost mântuiți prin credință.
Şi aceasta nu vine de la voi; ci este darul lui Dumnezeu"
(Efeseni 2.8)
„În timp ce în alte religii, omul îşi caută divinitatea,
în creştinism Dumnezeu îl caută pe om."
(Augustin)

Două noțiuni care în conştiința credincioşilor se confundă: *Biserica şi mântuirea.* În crezul creştin promulgat în primele două sinoade ecumenice se spune: *Cred...într-una sobornicească şi apostolică Biserică.* Dacă stăm să judecăm potrivit cu Scripturile Biserica nu este un organism ce emite legi pentru a fi impuse credincioşilor ci ea fiind stâlpul şi temelia adevărului are menirea de a susține adevărul şi numai adevărul promulgat Biblic. Ea nu are dreptul de a emite legi care nu pot fi justificate Nou Testamental. Un creştin adevărat nu poate crede în Biserică el însuşi făcând parte din ea, pentru că Biserica nu e o clădire, un locaş de cult ci un organism viu, de aceea Sf.Ap.Petru spune:„ *Şi voi ca nişte pietre vii sunteți zidiți ca să fiți o casă duhovnicească şi o preoție sfântă„* (1 Petru 2.5) , pentru că credincioşii sunt trupul Bisericii iar Hristos este capul ei. *De aceea un creştin nu crede în una sobornicească şi apostolească Biserică, ci în una Evanghelică şi apostolică Biserică*, pentru că sinoadele au denaturat creştinismul prin legile impuse de oameni şi în cele mai multe cazuri fără suport Evanghelic.

A doua noțiune care se cere clarificată este cea a mântuirii. Acest cuvânt are la origine grecescul *‚jotiria"* şi latinescul *‚jolus-itis"* care înseamnă mântuire, eliberare, vindecare. De ce are nevoie omul de mântuire? Aici intervine noțiunea de păcat. Convingerea de păcătoşenia omului e universală. Teologii studiază originea păcatului şi emit diverse teorii, dar

greşesc câte odată nu în ceea ce susțin cât în ceea ce neglijează.

Păcatul are la origine două cauze: Influiența diavolului şi *liberul arbitriu,* sau capacitatea omului de a alege între bine şi rău capacitate cu care Dumnezeu l-a înzestrat în momentul când I-a creat.

Cu privire la păcatul originar pentru care mai târziu creştinii au introdus botezul copiilor, considerând în mod greşi că ei se nasc deja păcătoşi chiar cu şapte păcate, îl cităm pe Augustin care spune spune:

1. Înainte de căderea în păcat era la latitudinea omului să păcătuiască sau să nu păcătuiască.
2. După căderea sa în păcat alunecând pe această pantă omul nu se putea să nu păcătuiască.
3. După naşterea din nou, omul poate să nu păcătuiască.
4. După glorificare nu va mai păcătui.

Păcatul este lipsa de conformitate față de legea lui Dumnezeu, împotrivire față de voința lui Dumnezeu Sf. Apostol Pavel dând o listă aproximativă celor din ținuturile Galatiei când spune: *„Şi faptele firii pământeşti sunt cunoscute şi sunt acestea: precurvia, curvia, necurăția, desfrânarea, închinarea la idoli, vrăjitoria, vrăjbile, certurile, zavistiile, mâniile, neînțelegerle, dezbinările, certurile de partide,, pizmele, uciderile, bețiile, îmbuibările, şi alte lucruri asemănătoare cu acestea. Vă spun mai dinainte cum am mai spus, că cei ce fac astfel de lucruri, nu vor moşteni împărăția lui Dumnezeu.,,* (Galateni 5.19-21) Din lista de mai sus vedem că Pavel nu desparte păcatele în cele de moarte şi altele care nu duc la moarte ci pune pe aceeaşi treaptă uciderile, cu pizmele, sau bețiile şi îmbuibările cu zavistiile şi certurile de partide, precum şi defăimătorii alături de preacurvari şi bețivi. (1 Cor. 6.9-10)

Oamenii sunt înşelați a se dezvinovăți că nu a făcut cutare lucru, dar se pot face vinovați de alte lucruri cuprinse în lista de păcate şi rezultatele finale vor fi aceleaşi: nu vor moşteni împărția lui Dumnezeu.

Cea mai groaznică consecință a păcatului este despărțirea de Dumnezeu, ruperea lăgăturii cu Creatorul său. Cu aceasta se pierde liniştea sufletească, apar mustrările de cuget şi nu odată un sfârşit tragic. Dacă un om care se face vinovat față de un altul, trebuie să-i aducă compensația cuvenită şi în cazul vinovăției în fața lui Dumnezeu, omul are obligația de a-I aduce reparațiile cuvenite şi chiar de la începutul zidirii în aceste cazuri oamenii au simțit nevoia şi au căutat soluția împăcării cu divinitatea ofensată.

Aici din cele mai vechi timpuri intervine sacerdoțiul care prin jertfele aduse, căuta îmblânzirea acestei divinității. Cartea Levitic, cartea preoției stabilea categoriile de jertfe ce trebuiau adus în funcție de vina solicitantului, preotul fiind mijlocitorul dintre om şi Dumnezeu, dar după cum am amintit ei nefăcându-şi datoria cum se cuvine Dumnezeu le-a luat demnitatea aceasta Domnul Isus luând asupra sa oficiul de preot şi jertfă, astfel

dispărând pentru totdeauna oficiul de preot slujitor al altarului.

De aici înainte condiția împăcării cu Dumnezeu, mântuirea, ia o nouă formă. Mântuirea este starea de ajungere în har şi pace cu Dumnezeu, a fi mântuit, iar teologii au împărțit această noțiune în două faze:

1. Doctrina despre *ispăşire* numită Soteriologia I-a şi
2. Doctrina despre *mântuire* numită Soteriologia a II-a.

Pentru mântuirea omului Dumnezeu i-a pregătit şi oferit mântuirea într-un fel în Vechiul Legământ şi în alt mod în Noul Legământ, respectiv prezentată în mod simplu şi fără prea multe complicații de ordin fillozofic şi teologic. De aceea formula de bază folosită de apostoli a fost „*Crede în Domnul Isus ți vei fi mântuit,,* Particularitatea mântuirii Nou Testamentale este că în acest cadru nu se cere nimic de la solicitant cu anticipație, o plată oarecare de ordin material sau fizic cum ar fi penitențele ci în acest context sunt necesare câteva lucruri şi anume: Părerea de rău pentru o viață dusă în păcate, lepădare de păcate, dorința de reparație şi credința că Domnul Isus Hristos e singurul Mijlocitor care poate mântui în chip desăvârşit.

Apoi iertat şi eliberat de povara păcatelor omul se simte dator a face fapte bune nu pentru a fi mântuit ci pentrucă a fost mântuit dovedind prin aceasta că viața lui e schimbată în bine.

Aceasta este calea oferită prin Noul Legământ în legătură cu Mântuirea, dar mai târziu au venit la credință şi oameni culți, filozofi care nu erau mulțumiți cu cât le învăța Scriptura căutând în mărginirea lor să cuprindă Nemărginitul prin aceasta încurcând lucrurile în loc să le facă uşoare de înțeles.

În perioada patristică a fost formulată *teoria răscumpărării* care susține că omul prin păcat fiind sub puterea diavolului are nevoie de un răscumpărător. Domnul Isus plătind acest preț. (Justin Martirul prin 150)

Apoi a apărut *teoria exemplului cea Soiciniană*, care susține că Dumnezeu nu are nevoie să fie împăcat, iar jertfa Domnului Isus e numai un exemplu de ascultare vrednică de urmat.

Buschel emite o teorie asemănătoare celei Sociniene susținând că Dumnezeu nu cere satisfacție pentru legea încălcată, dar Hristos prin moartea sa îşi arată iubirea față de omul păcătos şi suferă mult pentru aceasta încălcare.

Teoria guvernamentală zice că Dumnezeu nu cere satisfacție dar necesitatea guvernamental-morală o cere. Suferințele Domnului Isus Hristos nu sunt o pedeapsă, dar sunt acceptate într-o oarecare măsură ca pedeapsă.

Anselm (1033-1040) emite *teoria legală* care susține că păcatul fiind o lezare a demnității Dumnezeieşti trebuie pedepsit, Domnul Isus Hristos suferind pedeapsa în locul nostru.

Dr. Sturge emite *teoria etică* care susține că necesitatea unei ispăşiri se întemeiază pe sfințenia lui Dumnezeu şi a cărui dreptate cere pedeapsă

pentru păcat, Hristos luând asupra sa vina noastră în felul acesta fost a îndepărtat motivul despărţirii dintre Dumnezeu şi om.

Şi acestea sunt numai o parte dintre teoriile emise de oameni pentru explicarea scopului şi a felului în care Dumnezeu a conceput şi dus la finalizare posibilitatea mântuirii.

Odată dorind şi păşind pe calea mântuirii omul parcurge câteva faze şi anume: Credinţa, întoarcerea, pocăinţa, naşterea din nou, botezul, sfinţirea şi apoi *prezervarea* (menţinerea în sfinţenie sub călăuzirea Duhului Sfânt) omului rămânându-i în continuare *perseverenţa* adică străduinţa de a se încadra în tocmai în standardele impuse de actul mântuirii.

O problemă teologică care a suscitat multe polemici e şi cea a *predestinaţiei* sau a alegerii, actul veşnic a lui Dumnezeu prin care în plăcerea Sa suverană şi nu pe baza vreunor merite, El alege un număr de oameni păcătoşi pentru a-i face părtaşi mântuirii şi pentru a-i folosi în lucrarea sa. Alegerea sau predestinaţia nu priveşte numai mântuirea care e oferită de Dumnezeu tuturor oamenilor fără nici o discriminare, pentru a-i face părtaşi harului Său şi fără nici un fel de merite, predestinaţia având caracter special şi atotcuprinzător. Înţeleasă şi emisă greşit teoria predestinaţiei poate duce la confuzii grave socotind că orice ar face omul pentru a fi mântuit, dacă nu vrea Dumnezeu totul e în zădar, de aceea vom căuta să explicăm cu date Biblice în măsura puterii noastre de a înţelege această problemă spinoasă.

Pentru mântuirea oamenilor Dumnezeu îşi asociază la lucrare oameni, lucrând prin ei şi cu ei de aceea Sf. Ap. Pavel spune: "*Căci noi suntem împreună lucrători cu Dumnezeu. Voi sunteţi ogorul lui Dumnezeu, clădirea lui Dumnezeu* "(1 Cor.3.9) Din acest text vedem că Dumnezeu se foloseşte de oameni, dar cum? Pentru poporul evreu cunoscător al Cuvântului lui Dumnezeu şi a promisiunilor Sale, Dumnezeu i-a trimis pe apostolii luaţi dintre evrei care au avut mai puţin contact cu filozofiile şi lumea păgână, dar pentru neamuri pentru greci şi romani a ales un om care să le cunoască felul lor de a gândi putând astfel să-i înduplece folosind tocmai gândirea lor.

Sf. Ap. Pavel mărturiseşte că pentru această lucrare a fost ales înainte de naşterea sa (Gal. 1.15) chemarea lui fiind de a predica Evanghelia cu precădere neamurilor pentru a lucra la mântuirea lor, dar aceasta nu-i garanta în mod tacit şi mântuirea sa şi el nu se bazează pe acest har, ci în continuare el trebuia să se păstreze în sfinţenia cerută de Dumnezeu pentru a fi mântuit. De aceea, spune: *„Mă port aspru cu trupul meu şi-l ţin în stăpânire, ca nu cumva după ce am propovăduit altora, să fiu eu însumi lepădat,,* (1 Cor.9.27)

De aici putem cunoaşte că nici un sacerdoţiu, nici o oficiere de cult nici un fel de lucrare specială bisericească nu-l poate mântui pe om, dacă nu trăieşte şi în sfinţenia cerută de Dumnezeu. Dumnezeu a proclamat prin Isus

Hristos mântuirea întregii lumi. El nu poate fi nedrept şi nici nu e capricios pentru a trimite în rai sau în iad oameni numai potrivit cu dispoziția sa de moment. Sf.Ap. Pavel îi zice lui Timotei:,, *într-o casă mare nu sunt numai vase de aur şi de argint ci şi de lemn şi de pământ. Unele pentru o întrebuințare de cinste, iar altele pentru o întrebuințare de ocară.* <u>*Deci dacă cineva se curăţeşte de acestea.*</u> *va fi un vas folositor stăpânului său, destoinic pentru orice lucrare bună,.,,* (2 Tim.2.20-21)

Şi aici vedem că pentru a fi mântuit şi folositor stăpânului, vasul e cel ce ia decizia de a fi un vas de cinste sau de ocară, respectiv şi aici îşi spune cuvântul libera alegere (arbitriu) al omului şi înseamnă că la lucrarea de mântuire conlucrează pe de o parte Dumnezeu, care vrea ca toți oamenii să fie mântuiți iar pe de altă parte şi voința omului de a fi mântuit.

în pildele Domnului Isus cu privire la fiul risipitor, oaia pierdută şi banul pierdut vedem pe de o parte că oaia şi banul pierdut e căutat iar fiul risipitor îşi vine în fire şi se întoarce la tatăl. Deci Dumnezeu îl poate predestina pe cineva pentru o lucrare deosebită, care trebuie făcută în sfințenie, dar răsplătirea finală e în funcție de felul de a lucra al omului, pentru că atunci când va veni Domnul în slavă cu toate pretențiile unora că au avut lucrări deosebite în lucrarea bisericească chiar cu semne şi minuni, *prin faptul ca au lucrat fărădelegea nu primesc nici o răsplătire.*{Matei 7.21-23)

Până aici am vorbit despre mântuire şi ce înseamnă a **fi mântuit, de aici înainte trebuie explicat şi care e rolul Bisericii în lucrarea de mântuire.**

Noul Testament prezintă imagini a ceea ce este întradevăr Biserica lui Hristos şi raporturile dintre Hristos şi Biserică astfel: Biserica e numită „Poporul lui Dumnezeu,, (lPetru 2.10), „Trupul lui Hristos,, (Rom.12.5), „Templul lui Dumnezeu,, (1 Tim.3.15), „Preoție împărătească,, (1 Petru 2.9), „Mireasa lui Hristos,, (Apoc.21.2) etc. După învierea Sa „Hristos este capul Bisericii,, (Col. 1. 18) pe care a răscumpărat-o cu sângele Său (Fapte 20.26), şi a înfățişat-o în umanitatea sa la dreapta Tatălui restaurând întreaga Creațiune. (Col. l.19-20)

Biserica este semnul umanității răscumpărate, ea nu numai că transmite mesajul lui Hristos dar prelungeşte în mod invizibil întruparea Sa: ,, *Şi iată că Eu sunt cu voi până la sfârşitul veacurilor,,* (Mat.28.20). Punctul central al Eclesiologiei fiind <u>concorporabilitatea</u> dintre Hristos şi Biserica Sa. De aici înainte trebuie să cunoaştem şi care e Biserica lui Hristos cu adevărat, pentru că în momentul de față sunt multe departamente de credință creştine fiecare având pretenția de a deține adevărul Evanghelic.

<u>Se susține că Hristos poate fi întâlnit numai în Biserică şi aici e un sâmbure de adevăr. Dar în care dintre ele? Şi care sunt atributele unei Biserici creştine?</u> Dar dacă o biserică nu ține de învățătura Domnului Isus, mai poate fi numită Biserica Domnului? Cei ce se ataşează ei pot fi siguri de

mântuire? Poate o biserică să-şi aroge atribute ce nu i-au fost date? Poate lega sau dezlega? Poate arunca anatema asupra celor ce nu-i urmează perceptele? La aceasta ne poate răspunde numai Sfânta Scriptură.

Atunci când îşi trimite apostolii Domnul Isus le spune: “*Duceți-vă şi faceți ucenici din toate neamurile, botezăndu-i în Numele tatălui şi al Fiului şi al Duhului Sfânt şi învățații să păzească tot ce v-am poruncit. Şi iată că Eu sunt cu voi până la sfârşitul veacului. Amin.* (Mat.28.19-20) Şi cu toate acestea, unele biserici pactică lucruri pe care Domnul Isus nu le-a poruncit şi anume: Botezul copiilor. Cultul Maicii Domnului, a sfinților, a morților, a moaştelor, a crucii, a icoanelor, sărbătorile închinate sfinților, preoția şi ierarhiile bisericeşti, canonizările, sanctificările şi multe altele. *Aşa că orice biserică care practică lucruri ce nu au fost poruncite de Domnul nostru Isus Hristos şi nu duc numai la Hristos, nu poate fi numită o biserică Creştină.*

Fiindcă pentru cele de mai sus, există capitole speciale în lucrarea de bază pe care am numit-o „*Creştinismul şi Scripturile,,* cu subtitlul: *Biblia sau datinile strămoşeşti?* în prezenta lucrare, va trebui să vorbim despre *practica sanctificărilor şi a canonizărilor* practicate pe scară largă de bisericile catolică şi Ortodoxă.

La baza acestei practici şi a altora stă textul din Matei 16.18-19 care spune: “*Şi Eu iți spun: “tu eşti Petru şi pe această piatră voi zidi Biserca Mea şi porțile locuinței morților nu o vor birui. îți voi da cheile împărăției şi orice vei lega pe pământ va fi legat şi în ceruri şi orice vei dezlega pe pământ va fi dezlegat şi în ceruri* „în baza acestor cuvinte s-a trecut la un artificiu în care preoțimea considerându-se urmaşa directă a acestui apostol, poate să lege sau să dezlege la discreție. Şi cu toate că biserica creştină nu mai are slujitori ai altarului, şi-a asumat răspunderea de a hotăra de aici soarta vecinică a unor persoane care s-au remarcat fie ca buni predicatori, martiri sau ierarhi vestiți precum şi împărați sau domnitori buni strategi cum ar fi Ştefan cel Mare domnitorul Moldovei.

Numărul celor trecuți în rândul sfinților de către erarhii bisericeşt fiind peste măsură de mare, voi pomeni în treacăt câteva cazuri cu explicațiile cuvenite: în anul 600 papa Grigore cel Mare (590-604) a dispus scoaterea împăratului Traian din purgatoriu şi trimiterea lui în rai, uitând că acest împărat s-a făcut vinovat de moartea lui Ignațiu, a lui Clement Romanul şi a multor creştini. Biserica Ortodoxă în cadrul „*comuniunii sfinților,,* eronat înțeleasă şi aplicată, a canonizat şi introdus în calendar începând cu anul 1955 mai multe persoane considerate sfinte din care amintim: Calinic de la Cernica (11 aprilie), mitropoliții Ilie, Iorest şi Sava de la Alba Iulia (24 aprilie) şi în final pe domnitorul Moldovean Ştefan cel Mare (1457-1504).

Prin aceste canonizări biserica Ortodoxă se laudă că a ieşit din orbita ei locală intrând în orbita Universală a aghiografiei Ortodoxe prin recunoaşterea reciprocă a sfinților celorlalte țari ortodoxe.

Această comuniune a sfinților e bazată pe textul din Evrei cap.l2.v.l care spune: *„Şi noi dar fiindcă suntem înconjurați cu un aşa mare nor de martori, să dăm la o parte orice piedică şi păcatul care ne înfăşoară aşa de lesne şi să alergăm cu stăruință în alergarea care ne stă înainte.„* Acest verset este o concluzie la pleiada de sfinți ai Vechiului Testament enumărați de Sf.Pavel în cap.l 1 începând cu Abel şi terminând cu proorocii, cărora le laudă credința şi face precizarea că ei nu au putut primi ce le fusese făgăduit până la plinirea vremii. Dar aceasta nu înseamnă că ei pot interveni cu ceva în viața bisericii, pentru că apostolul face următoarea *recomandare: Să ne uităm țintă la Căpetenia şi Desăvârşirea credinței noastre adică la Isus..* „(v.2) La care să nu uităm că sfinții sunt pentru noi modele de urmat şi nimic mai mult.(Evr.l3.7)

Pentru a dovedi netemeinicia canonizării sau recunoaşterea unor merite chiar prin clădire de locaşuri de cult sau pe baza vitejiei lor, voi începe cu împăratul David: Acest împărat şi-a propus să clădească Templul din Ierusalim. îi împărtăşeşte proorocului Natan intenția, primeşte girul, dar Dumnezeu îi spune lui Natan că nu David va construi Templul ci Solomon fiul păcii de aceea să ascultăm mărturisirea lui David înainte de moarte: „împăratul David s-a sculat în picioare şi a zis: *„Ascultați-mă, fraților şi poporul meu ! Aveam de gând să zidesc o casă de odihnă pentru chivotul legământului Domnului şi pentru aşternutul picioarelor Dumnezeului nostru şi mă pregăteam s-o zidesc. Dar Dumnezeu mi-a zis:„ Să nu zideşti casă Numelui Meu căci eşti un om de război şi ai vărsat sănee„* (1 Cron.28.2-3) David a fost un bun stateg a lărgit şi consolidat hotarele țării, dar din punct de vedere moral s-a făcut vinovat în fața lui Dumnezeu prin trimiterea la moarte a lui Urie Hetitul de aceea Dumnezeu i-a refuzat dorința. Şi acum să revenim la noi în România. Ştefan cel Mare a fost un bun strateg apărând creştinătatea de turci.

Pe lângă aceasta a zidit multe biserici. Dar conform cronicii lui Gripore Ureche a fost şi lesne vărsător de sânge la ospețe. Apoi pentru a ajunge sau a se menține la tron a ucis şapte rivali. Cine-l poate ierta? Dacă Dumnezeu vrea să-l ierte pe baza unor merite de altă natură noi pământenii nu ne putem opune, dar nici nu-L putem forța pe Dumnezeu să-l pună în rândul sfinților. Şi vreau să fac precizarea că canonizarea sa a avut la bază motivații politice pentru a şterge păcatele unor ierarhi ortodocşi care în vremea comunismului au fost devodați orânduirii, vârfurile conducătoare, fiind învinuite în presă şi de violențe împoriva evreilor în timpul rebeliunii legionare din 22 ian. 1941. Ori pentru a şterge urmele unui trecut deloc creştinesc, s-a găsit pretextul canonizării domnitorului, pentru recâştigarea prestigiului pierdut în perioada dictaturii comuniste.

Pentru edificare, voi mai apela la un episod Nou Testamental. Fii lui Zebedei Ioan şi lacov aveau o mămică care ca toate mamele ținea la copii ei

şi într-o zi ea vine cu o cerere la Domnul Isus. Ce a cerut această mamă?

*„..Porunceşte i-a zis ea (Domnului Isus) ca în Împărăţia Ta, aceşti doi fii să şadă unul la dreapta şi altul la stânga Ta."*Care e răspunsul Domnului? "*..dar a şedea la dreapta şi la stănea Mea nu depinde de Mine s-o dau, ci este păstrată pentru aceia pentru care a fost pregătită de Tatăl Meu..* (Matei 20.-20-23) şi acum să gândim cu o logică simplă de tot.

Dacă Domnul Isus Hristos Fiul lui Dumnezeu nu Şi-a permis a face canonizări de aici de pe pământ şi a stabili anumite poziţii în cer pentru aleşii Săi, cu ce drept un muritor oarecare poate să hotărască, nici el fiind sigur de soarta sa, soarta altor oameni în vecinicie? Dacă Domnul Isus ar fi fost un înşelător cum era învinuit de preoţi şi cărturari imediat ar fi spus: „da femeie cererea ta e bună şi va fi îndeplinită, iar eu voi avea grijă să mă ocup personal de rezolvarea ei, "dar cu riscul de a pierde doi apostoli şi suportul material al acestei femei, El a spus adevărul.

Atunci când Domnul Isus făcea o vindecare zicea: *Jertate-ţi sunt păcatele,,* aceasta fiind un motiv de scandal pentru iudei care ştiau conform Cuvântului lui Dumnezeu, că numai El, Dumnezeu, are această putere. Domnul Isus fiind imediat învinit de hulă. Dar Domnul Isus le răspunde: "*Ce e mai lesne a zice? Iertate-ţi sunt păcatele, sau ridică-ţi patul şi umblă?,,* (Matei 9.5) A spune iertate-ţi sunt păcatele o poate spune orice sacerdot dar n-o poate dovedi nici cum că întradevăr Dumnezeu a acceptat această dezlegare, pentru că cărţile ce cuprind faptele oamenilor sunt în cer şi nu are acces la ele nici un muritor, pe când Domnul Isus prin vindecările şi învierile din morţi făcute, a dovedit că are şi această calitate; de a ierta păcatele ceea ce nu-i este dat nici unui muritor.

Şi acum să ne întoarcem la Petru apostolul căruia Domnul Isus i-a conferit puterea de a lega sau dezlega păcate, şi de a deţine cheia împărăţiei. Domnul Isus îi învinueşte pe cărturarii şi fariseii de un lucru foarte grav: *„Vai de voi învăţători ai legii! pentru că voi aţi pus mâna pe cheia cunoştinţei: nici voi n-aţi intrat, iar pe cei ce voiau să intre i-aţi împiedicat să intre,,* (Luca 11.52) Aici e vorba de o cheie. Cea a cunoştinţei. SfAp.Petru i s-a dat această *cheie* iar în ziua Cincizecimii *el a deschis uşa împărăţiei lui Dumnezeu la aproape trei mii de suflete.* A doua problemă e cea a legării sau dezlegării de păcate. În Vechiul Legământ se aduceau jertfe la Templu şi se mărturiseau păcatele în faţa unui preot, dar în Noul Testament nu se spune că păcatele trebuiesc mărturisite unui duhovnic ci în cadrul legăturii frăţeşti Iacov fratele Domnului zice;,,

Mărturisiţi-vă unii altora păcatele şi rugaţi-vă unii pentru alţii, ca să fiţi vindecaţi. Mare putere are rugăciunea fierbinte a celui neprihănit,, (Iacov 5.16) Aceasta era regula de aur a Bisericii primare şi de aici vedem că cel ce primea mărturisirea nu era un sacerdot sau un om cu o funcţie în biserică ci putea fi un simplu credincios sau un grup de credincioşi.

În unele biserici penticostale se practică ungerea cu ulei a bolnavilor conform textului din Iacov 5.14 care spune: „*Este vreunul printre voi bolnav? Să cheme pe prezbiterii Bisericii; şi să se roage pentru el, după ce-l vor unge cu undelemn în Numele Domnului. Rugăciunea făcută cu credinţă va mântui pe cel bolnav şi Domnul îl va însănătoşa; şi dacă a făcut păcate îi vor fi iertate...* Din cele de mai sus vedem că rugăciunea pentru cel bolnav nu e precedată de mărturisirea păcatelor, ci de ungerea cu ulei, pentru că o boală nu e totdeauna o consecinţă a păcatului. O boală poate fi o pedeapsă pentru păcat, o încercare din partea lui Dumnezeu, neglijenţă în păstrarea ei, bătrâneţea cu neajunsurile ei sau de factură congenitală (din naştere). De aceea Iacov zice: „şi, dacă a făcut păcate. ceea ce dovedeşte că o boală poate avea şi alte cauze, ori păstorii mai întâi îl pun pe cel bolnav să se mărturisească, asemenea preoţilor, apoi este uns cu ulei după care urmează rugăciunea pentru bolnav ceea ce Iacov nu ne învaţă. Mărturisirea păcatelor fiind un alt episod al învăţăturii sale.

În ceea ce priveşte păcatele, ele pot fi de două feluri: păcate făcute împotriva sfinţeniei lui Dumnezeu şi păcate făcute de unii împotriva altuia. În primul caz cel vinovat trebuie să se împace cu Dumnezeu. În al doilea caz vinovatul trebuie să se împace cu fratele căruia i-a adus un prejudiciu moral sau material. În caz că nu se ajunge la un acord nici când s-a ajuns la judecata Bisericii, Domnul Isus zice că cel ce e reticent la sfatul Bisericii să fie socotit ca un păgân şi ca un vameş, dar nici de data aceasta nu se pomeneşte despre ierarhi bisericeşti care să se implice în a lega sau a dezlega, ci întrega Biserică. Atunci când e vorba de un păcat care încalcă morala stabilită de Dumnezeu, în cazul incestuosului din Corint. Pavel dispune excluderea sa, dar nu e indiferent de viaţa lui, de aceea după un an scrie Bisericii ca să-l reprimească pe baza pocăinţei sale: *‚JDar pe cine iertaţi voi, îl iert şi eu. Într-adevăr, ce am iertat eu, - dacă am iertat ceva - am iertat pentru voi în faţa lui Hristos“* (2 Cor. 2.10).

Nici de data aceasta Pavel nu se adresează conducerii Bisericii, unor sacerdoţi, ci întregii Bisericii dovedind prin aceasta că pentru Pavel Biserica era totalitatea credincioşilor. Învăţătura cu privire la iertarea de păcate o găsim explicit la Ioan care spune: “*Copilaşilor vă scriu aceste lucruri ca să nu păcătuiţi. Dar dacă cineva a păcătuit, avem la Tatăl un Mijlocitor, (avocat sau apărător) pe Isus Hristos cel neprihănit.* “(1 Ioan 2.1) Ioan putea să spună:,,

Copilaşilor, dacă cineva a păcătuit să vină la mine căci şi eu am primit puterea de a lega şi a dezlega împreună cu ceilalţi apostoli, (Ioan 20.22-23) dar n-o spune, ci îi trimite pe cei vinovaţi direct la Singurul Mijlocitor, Isus Hristos.

Încredinţarea că preotul e cel ce leagă şi dezleagă nu a venit deodată ci în parcurs. În primele trei secole de creştinism unii credincioşi împovăraţi de

păcate căutau uşurarea prin mărturisire publică, socotind că numai astfel vor fi iertați. Dar prin acesta puteau aduce blam asupra Bisericii sau prejudicii altor persoane cu care eventual au păcătuit, ceea ce putea duce la dezastre familiale sau răzbunări ulterioare, de aceea prezbiterii Bisericii au propus ca mărturisirea să se facă mai întâi în fața lor şi apoi, numai dacă ei îşi dădeau acordul, să fie mărturisite şi în fața Bisericii.

Iar când s-a introdus preoția ca slujitoare a altarului, în perioada *„îmbunătățirii cultului„* să se decreteze, ca singurul în drept să primească spovedania să fie preotul. În acest scop se caută pe orice cale a se arăta că una esta amvonul şi alta este altarul. În cartea *pitarul şi amvonul„* pag 58 u.p. autor pr.Dr. Marin C.Ionescu, putem vedea unde s-a ajuns în susținerea sacerdoțiului iată ce spune el: *preotul este înttadwăr mai presus Odecât îngerii. Îngerii păzesc tronul lui Dumnezeu.preotul este ei însuşi un tron divin. Înzerii păzesc sufletele şi le asistă în orice clipă; preotyfrpătmnde în suflet, pentru a-i da sau a-i reda viața. Înzerii pregătesc sufletele pentru iertarea divină: preotul le-o dă„.* Citind Noul Testament nu putem scoate-asemeaea învățătură pentru că nu există. Şi atunci de unde a scos-o preotul susaflainltt? Dacă e vorba de îngeri ei *‚junt împreună slujitori cu apostolii, cu proorocii ?i cu-cei ce păzesc cuvintele lui Dumnezeu.„* (Apoc.22.9) Iar în cadrul naşterii ^ta-nen; nu îngerii ci însuşi Duhul Sfânt este cel ce trezeşte oamenii pentru roâMtaff^şiiertare. (Ioan 3.8) în Noul Testament nu mai există preoți care să slujeaae&afearafau, nici cum să troneze. Pavel când enumără pleiada de credincioşi ai Vechwitii-Legământ zice despre ei: *„Alții au suferit batjocuri, bătăi, lanțuri, îmktsoare;' am fost ucişi cu pietre, tăiați în două cu fierăstăul, chinuiți; îmbrăcați cfrvoj&aee şi în piei de capre, lipsiți de toate, prigoniți, munciți, ei de care lumear m*-era vrednică- au rătăcit prin pustiuri, prin munți prin peşteri, prin crăpâttmter stâncilor."* (Evrei 11.36-38)

Dacă sfinții din vechime au avut atâtea de suferit, ~~Dowmwl~~ Isws-când îşi trimite apostolii nu le promite nici lor aici pe pământ tronuri satfcslavă-mare, nici nu le dă instrucțiuni cum să slujească la umbra altarului dimpotrrvă-le trimite ca pe nişte oi în mijlocul lupilor, urâți de toți, prigoniți, dați la moarte y Satana până acolo ajunge în ura împotriva copiilor lui Dumnezeu încât i-a intredmțat pe cei ce tronează aici şi în tot cursul Evului Mediu că dacă vor ucide un reformator religios numit eretic au adus o slujbă Domnului.

Dar Dumnezeu cel ce nu rămâne dator nimănui a pregătit credincioşilor Săi după pigoniri şi suferințe, *scaune de domnie în cer.*

înainte de a se instaura comunismul în România, între anii 1933-1944, Biserica Ortodoxă pe lângă faptul că i-a întemnițat pe neoprotestanți şi-a-întemnițat proprii fii; ca de exemplu pe cei ce nu voiau să renunțe la calendarul Iulian (stil vechi) sau pe cei din Oastea Domnului care şi-au

propus revitalizarea Bisericii ortodoxe, inițiatorii ai contrareformei ortodoxe.

Pe vremea Domnului Isus Hristos fariseii şi cărturaii duceau polemici susținute unii pretinzând că jertfa sfințeşte altarul iar alții că altarul sfințeşte jertfa. Ce e mai de preț Templul sau aurul din Templu şi câte altele. De aceea în Noul Legământ nu se mai pune preț pe locul de adunare nici pe arhitectonica sa şi nici pe simbolistica împărțirii sale, ci pe scopul adunării credincioşilor ori după încredințarea creştinismului din vremurile noastre, Biserica nu mai este un organism viu, ci o clădire sfântă cu un altar loc de slujire şi de mijlocire a preotului, un loc sfânt.

În credința românilor, în anumite cazuri însuşi Dumnezeu (care dumnezeu?) cere clădirea unei pe biseici într-un loc ales de El. În opoziție cu cuvântul Biblic care învață că Dumnezeu nu locuieşte în temple făcute de mâini omeneşti. (1 împ.8.27; Fap.7.49; 17.24)

Proorocii Vechului Testament îi mustră pe contemporanii lor pentru că se adunau sub copaci şi aduceau jertfe idolilor sub aceşti copaci. (2 Regi l6.4; Is. 57.5) existând un cult al copacilor şi mult timp după creştinare, iar foştii păgâni se adunau cu drag sub un copac verde pentru ceremonii religioase.

George Coşbuc studiind legendele unor mănăstiri din România ajunge la concluzia că cele mai multe mănăstiri au la bază tocmai cultul păgân al copacilor sacri pe locul cărora trebuiau clădite mănăstiri sau biserici astfel: „Mănăstirea de la Slatina e clădită pe locul unui stejar, despre care se spune că un cioban trecând pe acolo a auzit un glas care cerea ca acolo să fie clădită o mănăstire.

Radu Negru Vodă are privilegiul de a se adăposti sub umbra unui copac care-l ține în viață, ceea ce face ca pe locul lui, pe dealul Flămânda-Câmpulung să zidească o mănăstire. Mănăstirea Motru e zidită urmare îndemnului dat de un înger lui Nicodim, iar Mănăstirile Cotneana, Bistrița şi Socola au la bază legendele unor icoane care au vorbit din copaci.

Lui Mihai Viteazul i se arată o icoană vorbitoare pe un copac pe locul căruia s-a zidit mănăstirea Dealului, iar lui Mircea cel Bătrân pe un copac la Cozia. În ambele cazuri motivația a fost aceeaşi. Obosiți şi bătuți cel dintâi de turci, iar al doilea de unguri, au adormit sub câte un copac bătrân, iar în somn li s-a arătat *câte o icoană vorbitoare* care i-a îndemnat să plece din nou la luptă. Luptând şi având biruință pe locurile respective au fost clădite mănăstirile de mai sus. Nici unul, nici celălalt, nu au ctitorit multe biserici, dar ceea ce au clădit a fost pe locul unor copaci şi urmare unor viziuni cu icoane.

În legătură cu zidirea mănăstirii Putna, pe lângă elementul păgân al copacului, apare şi cel eroic, aruncarea săgeții. (Cf. Cronicii lui Ion Neculce şi a poeziei lui Vasile Alexandri).

La păgâni exista încredințarea că la clădirea unei cetăți sau a unui edificiu trebuiau aduse jertfe umane pentru trăinicia zidirii. Un exemplu îl

avem cu Ahab care la reclădirea zidurilor Erihonului şi-a jerfit doi fii, pe unul pentru ziduri iar pe celălalt pentru porți.

în cazul zidirii mănăstirii Curtea de Argeş vedem că are la bază tocmai o legendă păgână asemănătoare: Ce ziua se zidea, noaptea se dărâma şi aceasta până meşterul Manole şi-a zidit soția, pe Ana în zidurile mănăstirii care au căpătat trăinicie.

Ce a devenit Biserica când şi-a pierdut caracterul ei evanghelic şi apostolic? în Evul Mediu biserica (locaşul de închinare) după Michelet devine un al doilea domiciliu al poporului. Creştinii nu mai sunt legați de Dumnezeu printr-o viață sfântă ci sunt legați de biserică prin obiceiuri şi ceremonialuri, iar credincioşia un lucru de paradă. Despre aceasta poetul Provensal Annibal de l'Ortgue spune:

Să debitezi într-una la vorbe gogonate.
Să aranjezi în templu o întâlnire tandră
Pe lângă inchiziție chiar iadul să pălească;
Acestea-s ale curții Spaniole haruri.

„Sfinți şi păcătoşi,, prin aceşti termeni antinomici dar complementari au putut fi rezumate trăsăturile caracteristice ale religiozității poporului Spaniol din veacul al XVII-lea. Bisericile sunt împodobite cu odoare aurite care iau ochii credincioşilor. Procesiunile încântă şi alimentează pietatea populară.

Cu ocazia marilor sărbători religioase statuile sfinților asemenea procesiunilor păgâne în cinstea idolilor din antichitate, sunt împodobite cu haine scumpe şi plimbate pe străzile oraşelor. Canonizările şi transferurile de relicve dau naştere unor manifestări spetaculoase care se pot prelungi mai multe zile, ca acele organizate de franciscani la Madrid în anul 1627 în onoarea martirilor lor astfel: “A avut loc o procesiune de la biserica San Francisco la aceea a lui San Gill şi au fost transportate cu mare pompă statuile lor îmbrăcate cu stofe țesute cu aur şi argint arătând urmele martirajelor; venea la rând ilustrul părinte San Francisco purtând un bogat veşmânt urmat de mai mult de 400 de călugări încălțați sau cu picioarele goale şi mai mult de 500 de torțieri ai ordinului purtând torțe aprinse.

Flamura era purtată de cei din familia Medici de Las Torres pe care îi înconjurau toți granzii din Spania şi seniorii de rang înalt. Procesiunea a trecut prin fața palatului de unde au admirat-o regele şi regina. Biserica San Gill bogat împodobită a avut parte de predicatori vestiți care au rostit opt predici.

Procesiunile de „Ziua Domnului,, constituie cazul cel mai tipic, dar săptămâna patimilor ea însăşi în ciuda caracterului de dureroasă comemorare nu scapă de aspecte negative. Clopotele încetează de a mai suna. Folosirea caleştilor şi a lecticilor este interzisă şi în semn de căință şi umilință nobilii trebuie să meargă pe jos, fără a fi însoțiți de scutieri sau paji.

În ce priveşte femeile în acesta perioadă sunt supuse unor severe

vigilențe din cauza întâlnirilor galante posibile cu acest prilej, care bărbaților le deschide perspectiva unor cuceriri uşoare. De aceea guvernatorul regal al Madridului dă poruncă alcazilor de la curte să facă poliție severă şi să vegheze la păstrarea decenței şi a respectului datorat sanctuarelor, interzicându-le bărbaților şi femeilor să vorbescă sau să comită acțiuni care să contrazică bunacuviință.

Cu toate aceste imperfecțiuni biserica patronează răscumpărarea de păcate prin penitențe. Iată ce zice Barthelmy Joly: .Astfel penitenții defilează purtând o cagulă înaltă (Manta cu glugă pe care o purtau călugării) îmbrăcați cu o rasă ce lasă să se vadă spatele şi umerii, purtând cruci grele a căror greutate îi striveşte sau biciuindu-se până la sânge. Procesiunea este jalnică, penitenții se biciuiesc peste măsură, lucru practicat şi de nobili precedați de paji cu făclii, care se biciuiesc până ajung a fi purtați de subsuori însângerați, pe jumătate morți, (mare lucru dacă diavolul care este dibaci nu amestecă şi aici vanitatea; ceea ce mă îndeamnă să cred acest lucru, sunt acei paji care nu odată au îmbrăcat hainele stăpânilor pentru a primi loviturile) „

Penitențele prin chinuirea trupului nu au suport Biblic cu toate că Catolicismul şi Ortodoxia din cele mai vechi timpuri le-a practicat. Despre acestea Sf.Pavel zice că *au o formă de evlavie dar tăgăduiesc puterea.* Din „Scara,, de Ioan Scărarul aflăm străduința călugărilor din mănăstirea pe care o conducea, felul în care ei înțelegeau să-şi răscumpere păcatele: autorul socoteşte că preocuparea de bază a călugărului trebuie să fie pocăința pentru păcatele trecutului.

Deaceea unii stăteau toată noaptea până dimineața în aer liber cu picioarele nemişcate şi clătinându-se în chip jalnic prin silirea firii şi nedându-şi nici un pic de odihnă, ci lovindu-se şi trezindu-se cu ocări şi cercetări, alții strigând la cer şi cerând de acolo ajutor cu tânguire şi strigare. Alții stând in rugăciune şi legănându-şi mâinile la spate ca nişte osândiți. Ei țineau fața aplecată cu tristețe la pământ, socotindu-se nevrednici de a ridica ochii către cer, ba neputând chiar a spune ceva, sau să se roage lui Dumnezeu, stăpâniți de nepriceperea gândurilor şi a conştiinței, neştiind de unde să ceară ajutorul.

Alții stăteau la pământ cu sac şi cenuşă acoperindu-şi fața şi genunchii bătându-şi fruntea de pământ. Unii îşi loveau pieptul şi-şi chemau înapoi sufletul şi viața. Alții lipsiți de lacrimi se loveau pe ei înşişi, alții se văitau pentru sufletele lor ca pentru morți şi aceasta până la sfârşitul vieții, umblând toată ziua întristați, îşi mâncau pâinea tăvălită în cenuşă şi praf.

Unii se chinuiau în arşiță, alții în frig, toți priveau pururea cu ochii sufletului lor zicând: Oare ce ni se va întâmpla ? care va fi hotărârea? Care va fi sfârşitul nostru? „

Şi acum mă întreb: de unde această practică ? O cere Dumnezeu ? şi dacă n-o cere Dumnezeu Biserica pe ce bază a instituit-o ? De aceea Domnul Isus

Hristos spune: *„V-am spus aceste lucruri pentru ca bucuria Mea să rămână în voi şi bucuria voastră să fie deplină.,,* (Ioan 15.11) Iar Sf.Ap. Pavel spune: *„Bucuraţi-vă totdeauna în Domnul! Iarăşi zic: Bucuraţi-vă.“* (Filipeni 4.4)

Înseamnă că credinţa creştină trebuie să fie o credinţă a bucuriei şi a mulţumirii pentru eliberarea de patimi şi iertarea de păcate, pentru înoirea pe care o face Duhul Sfânt în viaţa omului şi care-i dă dreptul să strige Ava adică Tată către Dumnezeu şi nu să-şi chinuiască trupul în mod inutil, efort ce ar putea mai bine folosit în acte caritabile decât în practicile enumărate mai sus.

Pentru poporul Israel în Templul din Ierusalim aducerea aminte a păcatelor şi ispăşirea lor se făcea odată pe an de ziua ispăşirii care era în luna a VII-a ziua a zecea, zi marcată de post, smerire şi mare închinăciune.

Dumnezeu nu cere chinuirea trupului cât cea a sufletului spălarea vasului mai întâi pe dinlăuntru pentru că Dumnezeu nu-i cere păcătosului decât părere de rău pentru un trecut nedemn şi lăsarea de păcate.

În Isaia 58 Dumnezeu îi mustră pe cei ce făceau parada de postul lor, stabilind alte reguli pentru cei ce posteau. Nu, faţă posomorâtă, nu a se culca în sac şi cenuşă ci ajutorarea aproapelui şi renunţare la certuri şi ciorovăeli.

Marcel Defoumeaux în cartea *„Viaţa de fiecare zi în Spania secolului de aur,,,* arată felul în care credincioşii timpului în special călugăriţele înţelegeau să-şi răscumpere păcatele prin efort propriu, în care ritualul cel puţin chiar interpretat în modul cel mai formalist cu putinţă în menţine pe credincios în contact cu Biserica şi reprezentanţii ei.

Cartea,, *Las Morades "* (Cartea locaşurilor) de factură Catolică, în lucrarea de mântuire stabileşte etapele ce trebuiesc parcurse pentru ca sufletul să se poată contopi cu Dumnezeu în extaz, dar le pune în gardă pe călugăriţe împotriva exceselor şi iluziilor la care poate aduce aceasta dacă nu e cenzurată de Biserică. „Am cunosacut mai multe călugăriţe, zice autorul de înaltă virtute care-şi petreceau 7-8 ore în şir într-o stare pe care ele o credeau extaz,,

San Juan de la Cruz denunţa pericolul care-l reprezintă pentru credinţă ceea ce unii o luau drept inspirate divină, dar care de fapt nu era decât produsul imaginaţiei lor.”Aş putea bine să vorbesc despre anumite femei care au simulat false stigmate, răni, cununi de spini şi imagini a lui Hristos pe piept, lucruri pentru care oamenii din popor se entuziasmează.

În anul 1634 un iezuit îi scria unui confrate de al său: “S-ar putea spune că sporeşte aşa de mult numărul celor ce poartă stigmatele (semnul cuielor Domnului Isus), încât s-a ajuns să nu mai fie considerat credincios decât acela care le-a primit.,, între anii 1628-1633 cronica de scandal a Madridului este alimentată din plin de afacerea mănăstirii San Placide în care călugăriţe credule au fost seduse de către benedectinul însărcinat să aibă grijă de

sufletele lor.

Din procesul inchiziției aflăm că cel mai important complice al acestei afaceri a fost diavolul care pusese stăpânire pe spiritul stanței şi a majorității călugărițelor, *care cu toate mortificările la care s-au supus nu au putut scăpa de tentației.*

Aşa a pornit Biserica la începuturile ei şi în aşa fel i-a învățat pe oameni că pot fi mântuiți? Nicidecum. Dacă pentru primii creştini adunarea credincioşilor era un prilej de bucurie a mântuirii şi părtăşiei fraților cu Domnul Isus în Duhul cu timpul locaşul de închinare are alt aspect.

M. Eminescu a avut contact cu Viena Catolică între anii 1869-1872 vizitând impunătoare sanctuare, nu odată adăpostind meditațiile singuratice ale poietului de multe ori contradictorii care l-au făcut să caute răspunsuri cu privire la ființa umană şi totodată la relația dintre Dumnezeu şi făptura sa precum şi felul în care Biserica care şi-a asumat rolul de a-l îndruma pe om către Dumnezeu, a reuşit s-o facă.

Astfel el constată că locaşul de rugăciune devine un loc de consumare a unor dureri neîmpărtăşite un loc întunecos şi plin de tristețe şi nu un loc de comuniune cu Dumnezeu prin Domnul Isus Hristos.

„Prin *ziduri înegrite,* prin *izul umezelii,*

Al morții rece spirit se strecură-n tăcere“ (învierea) sau „Sub bolta cea înaltă a unei *vechi* biserici,

între făclii de ceară, arzând în sfeşnici mari, E-ntinsă-n haine albe, cu fața spre altar, Logodnica lui Harald, stăpân peste avari.“ (Strigoii) sau „Noaptea-n doma *întristată,* prin lumini îngălbenite,

A făcliilor de ceară care ard lângă altare, Pe când bolta-n fundul domei stă *întunecoasă,* mare. În biserica *pustie,* lângă arcul în părete, Genunchiată stă pe trepte, o copilă ca un înger; Pe-a altarului icoană, în raze de *roții frângeri Palidă şi mohorâtă,* Maica Domnului se vede,, (înger şi demon) în poezia „Preot şi filozof,, Eminescu e revoltat împotriva celor ce se erijează în reprezentanți ai bisericii dar care nu sunt în stare să-l ridice pe credincios la culmile dorite de Dumnezeu:

“Ascundeți adevărul în idoli pietre, lemn Căci doar astfel pricepe tot neamul cel nedemn, Ce spuneți voi în pilde, noi le avem în cer.,,

în capitolul de față mi-am propus să explic rolul Bisericii în a învăța credincioşii la împăcare cu Dumnezeu, la mântuire.

Biblia e explicită în ce priveşte rolul Bisericii în mântuire. Biserica nu poate mântui ci ea are datoria de a îndruma oameni la cel ce este Mântuitorul desăvârşit la Domnul Isus Hristos. Biserica nu poate ierta lega sau dezlega decât numai în măsura în care are justificare biblică.

Se susține că dacă Petru a primit calitatea de a lega şi a dezlega urmaşii lui preoții ar avea aceeaşi calitate. De aceea repet *Noul Testament nu a mai*

instituit o preoție mijlocitoare. În viața Sf. Petru a fost un episod din care putem vedea că el nu s-a erijat în iertător de păcate. Atunci când Simon Magul a căutat cu bani să obțină puterea de a boteza cu Duhul Sfânt Petru îi spune: „banii tăi să piară împreună cu tine şi *pocăieşte-te de acesta răutate a ta si roagă-te Domnului să ți se ierte gândul acesta al inimii tale, dacă este cu putință,* la care Simon zice rugați-vă voi Domnului pentru mine. Dar Petru nu-i dă nici un răspuns. El a spus-o deja *,Jioagă-te Domnului să ți se ierte gândul acesta,,*

În religiile antice păgâne şi într-o măsură diminuată confom Legii Mozaice, omul nu putea fi izbăvit de păcate decât plătind un preț. La evrei s-a limitat la aducerea de jertfe animale şi vegetale la spălări şi curățiri periodice. Păgânii au mers până acolo că au adus jertfe umane.

Care este caracterul Bisericii lui Hristos şi care e rolul ei în menținerea relației dintre credincios şi Dumnezeu?

Scopul Bisericii în lume este de a-L glorifiica pe Dumnezeu prin închinare, rugăciune, mulțumire şi cântare ceea ce duce la zidirea Bisericii. Ea trebuie să se curățească şi să se păstreze curată pentru a se înfățişa înainte lui Dumnezeu fără pată. (Ef.5.26) Biserica are datoria de a-şi educa membri (Mat.28.19). Biserica poate şi trebuie să evanghelizeze, dar nu poate converti, lucrarea aceasta revenindu-i Duhului Sfânt (Fap.9.31). Biserica trebuie să fie o lumină în lume (Mat. 5.13). Biserica trebuie să promoveze în lume tot ce e drept, curat şi Sfânt.

Ea este stâlpul şi temelia adevărului. În ea trebuie să se vadă chipul lui Hristos şi va fi o mărturie vecinică pentru ascultarea şi curăția ei. Hristos va fi glorificat vecinie în Biserică. *Biserica adevărată a fost şi este hulită, dar ea nu huleşte pe nimeni, a fost şi este asuprită dar ea nu asupreşte.* <u>O biserică care asupreşte oameni ce nu-i urmează perceptele nu este a lui Hristos.</u>

Domnul Isus nu vrea convertiți cu sila ci de bună voie. În Biserica lui Hristos omul se poate mântui, dar nu poate fi mântuit de Biserică ci numai de Domnul Isus Hristos la care I-a adus Biserica. Dacă trecem în revistă cele şapte biserici din Apocalipsa vedem diferențe de la o biserică la alta.

Efesului (Seci) i se aduc laude, dar ea a pierdut ce e mai important dragostea dintâi.

Smirna biserica celor aproape trei sute de ani de suferințe e curată, dar există în ea oameni ce se numesc iudei (credincioşi) doar cu numele. (Sec.II-IV)

Pergamul e biserica unită cu statul (gamos înseamnă căsătorie-legătură), e înălțată, dar acolo e locul de domnie al Satanei. E amestecată cu lumea şi idolatria. Unită cu statul cu care se ajută reciproc. A mai rămas Antipa (cel ce e împotriva tuturor) ca să păstreze credința. *(Sec.IV- VI)*

Tiatira Biserica Evului Mediu, lasă pe Isabela Biserica falsă, să ducă

poporul în rătăcire. Să asuprească cei doi martori (Vechiul şi Noul Testament) să alunge în pustie (ilegalitate) adevărata Biserică şi să introducă cultul icoanelor, a sfinților a Maicii domnului, etc. (VI-XII)

Din „Pilda grăuntelui de muştar, "(Mat. 13.31-32) putem vedea unde a ajuns creştinismul care nu a rămas în limita impusă de Dumnezeu. Grăuntele de muştar odată răsărit va ajunge în final un arbust nu prea mare în care nici o pasăre nu-şi poate face cuibul, dar când muştarul s-a vrut un copac mare, atunci în acest copac, şi-au făcut cuibul tot felul de păsări, ceea ce unii îl identifică cu alianța dintre stat şi biserică şi cu ecumenismul „făcătorului de pace,, Satan, care spune: de ce să ne contrazicem? Dumnezeu este Unul şi e aşezat pe un munte înalt. Spre El duc multe cărări şi indiferent pe ce cărare mergi vei ajunge negreşit la El. Budiştii merg pe o cale, mahomedanii pe alta, Catolici, Ortodocşii, protestanții sau neoprotestanții tind să ajungă la acelaş Dumnezeu. Deci crede orice, nu-ți schimba religia şi cu siguranță vei ajunge a fi mântuit.

Copacul reprezintă mărimea falsă a creştinătății decăzute, pentru că adevărata creştinătate nu este un „copac,, la rădăcina căruia se află întreaga lume şi în care orice pasăre poate să-şi facă cuibul, reprezentând tot felul de învățături. Copacul reprezintă creştinătatea degenerată, care nu are nimic cu Hristos. Adevărata Biserică rămâne comunitatea grăuntelui de muştar în limita impusă naturii muştarului de a nu fi un copac mare. În visul lui Nebucadnețar copacul care în dublu cadru reprezintă Babilonul istoric şi babilonul religios, va fi tăiat, la venirea Fiului Iu Dumnezeu, iar fiarele câmpului care se adăpostesc la umbra lui şi păsăsrile cerului care-şi fac cuiburile în ramurile lui vor fi izgonite. Acesta va fi sfârşitul bisericii false. Care e rolul păsărilor, crescute în marele copac al falsei religii? Păsările sunt complicii celui rău care răpesc Cuvântul lui Dumnezeu. (Matei 134,19)

Atunci când Dumnezeu a dat evreilor stăpânire asupra Canaanului, le-a poruncit să nu facă nici un fel de legământ cu popoarele păgâne Canaanite. (Judec.2.2) ori pierderea râvnei Evangheliei, tendința de a nu-i „supăra,, pe cei de altă credință prin propovăduirea Evangheliei. Acceptând obiceiurile lor, echivalează cu aducerea de foc străin în casa Domnului şi încheierea de legâminte cu cei ce nu-L cunosc pe Dumnezeu, ceea ce se întâmplă în copacul cel mare, care în final va fi tăiat.

Biserica din *Sardes (cel ce scapă prin fugă)* reprezintă începutul reformei are câteva nume care nu şi-au mânjit hainele. îi merge numele că trăieşte dar e moartă. Biserică dominantă cu mult fast şi ceremonie dar cu puțină credință şi adevăr. (Sec. XI1-XVII)

Filadelfia e Biserica reformei religioase şi a trezirilor religioase (tranziția spre neoprotestantism) a suferit mult dar i se atrage atenția să păstreze ce a primit (Evanghelia ca sursă de credință). (Sec. XIX)

Laodicea e Biserica sfârşitului nici rece nici în clocot, Domnul Isus nu

mai e în grupările religioase ci lucrează personal cu fiecare credincios: *„Iată Eu stau la uşă şi bat.„* Totuşi Biserica nu va dispare ci ea îşi va face datoria indiferent de condiţiile vitrege prin care va trece rămânând până la sfârşit un îndrumător spre Hristos. **De aceea un credincios adevărat nu crede în una sobornicească şi apostolică Biserică ci în *una Evanghelică si apostolică Biserică,*** pentru că Bisericile tradiţionale prin sinoadele convocate periodic mai mult au încurcat lucrurile şi au depărtat creştinii de Evanghelie, de aceea adevărata Biserică spune: *‚J)in El (Isus), prin El şi pentru El, sunt toate lucrurile. A Lui să fie slava în veci! Amin„* (Rom. 11.36)

Capitolul XIII
BOTEZUL ŞI CINA DOMNULUI

Prefaţă

Vechiul Testament e caracterizat prin multitudinea ceremoniilor din Templu unele poruncite iar altele adăugate în timp şi care au denaturat porunca lui Dumnezeu, făcând aceste ceremonii nişte forme goale, fără conţinut.

Domnul Isus în vederea readucerii omului pe calea voită de Dumnezeu, pentru a-l apropia mai mult de Creatorul său nu prin ceremonii şi fast ci printr-un cuget curat, şi credinţă din inimă, pentru a-l face să se apropie de Dumnezeu în duh şi adevăr, a desfiinţat toate ceremonialurile, instituind numai două forme şi cele mai de bază: *Botezul şi Cina cea de Taină,* numită mai târziu Euharistie, dar cu timpul oamenii au denaturat şi înţelesul acestor două lucrări bisericeşti, îndepărtându-se de spiritul Nou Testamental instituit de Domnul nostru Isus Hristos, şi aceasta poate fi văzute în cele ce urmează.

Autorul

Botezul şi Cina Domnului

„Apoi le-a zis:„ Duceţi-vă în toată lumea
şi propovăduiţi Evanghelia la orice făptură.
Cine va crede şi se va boteza va fi mântuit,
dar cine nu va crede va fi osândit„
(Marcu 16.16)
„...Să faceţi lucrul acesta spre pomenirea Mea.
Pentru că ori de câte ori mâncaţi din pâinea aceasta
şi beţi din paharul acesta vestiţi moartea Domnului
până va veni El.“
(1 Cor. 11.24-26)

Când vorbim despre o religie imediat se pune problema ritualurilor practicate de religia respectivă. Antichitatea păgână era suprasaturată de ritualuri şi incantaţii. Religia familiei a transmis din generaţie în generaţie incantaţii care cu timpul şi-au pierdut chiar înţelesul întrucât limbajul a evoluat, de aceea în limbajul vrăjitoarelor apar cuvinte care nu-şi au înţelesul dar pe care ele le rostesc mecanic socotindu-l un cuvânt magic, spiritul chemat necunoscând alt limbaj sau răspunzând numai la acest cuvânt care în realitate nu reprezintă nimic sau ar putea fi chiar o hulă la adresa lui Dumnezeu.

Biblia nu cunoaşte cuvinte magice, dar în legătură cu numele cu care Dumnezeu s-a prezentat în faţa lui Moise, pentru ca acest nume să nu fie profanat în vorbirea curentă, a fost ascuns în Biblie prin patru litere IHWH transpus prin Iehova sau Iahwe. Acest nume era rostit de marele preot în Sfânta Sfintelor numai odată pe an. iar în vorbirea curentă Dumnezeu *nu era numit prin Numele* cu care s-a prezentat lui Moise ci prin *atributele* Sale cum ar fr*Adonai* (Domnul), *Iehova lire* (Dumnezeu va purta de grijă), *El Şadai* (Dumnezeul cel atotputernic), *Iehova Nisi* (Dumnezeu e steagul meu), *El Roi* (Dumnezeu aude), *Domnul Savaot* etc.

Am spus că tetragrama IHWH unii o transpun prin Iehova iar alţii prin Iahve şi aceasta pentru că o dată cu dărâmarea templului în anul 70 A.D. şi a uciderii marilor preoţi care deţineau secretul s-a pierdut pronunţarea corectă a Numelui lui Dumnezeu aşa cum s-a prezentat El lui Moise. În schimb Domnul Isus ne învaţă să ne rugăm mai simplu,, *Tatăl nostru,,* ceea ce ne apropie mai mult de Dumnezeu iar cuvântul *„Ava"* (Tăticul) ne apropie şi mai mult de Creatorul nostru. În religiile păgâne cât şi în Templul din Ierusalim nu putea intra oricine şi oricum şi în special străinii. Prezenţa lor profanând Templul, (locul de închinare). Cultul Mozaic pune accentul pe curăţirea trupului şi a sufletului, rugăciunile sunt simple şi pe înţelesul tuturor, cântările, un bun al tuturor credincioşilor. Învăţăturile privitoare la credinţă, morală şi relaţie socială sunt simple dar eficiente şi în care oamenii nu sunt puşi pe categorii sociale, sau funcţionale ca în religiile asiatice. În faţa lui Dumnezeu, mai mare preţ având săracul Lazăr, decât un om bogat dar lipsit de omenie şi sensibilitate în faţa durerii semenilor lui.

Templul reprezenta centrul speranţelor şi religiozităţii poporului ales. Vestea despre frumuseţea cântărilor Sionului a ajuns până în Babilon. Dar la orizont se arată nori negrii. Preoţii nu-şi fac datoria, iar poporul se complace a amesteca paiele cu grâul păcătuind şi aducând jertfe idolilor, aducând în acelaş timp jertfe şi lui Iehova. De aceea Dumnezeu zice "*Nu mai aduceţi daruri de mâncare nefolositoare, căci mi-e scârbă de tămâie; nu mai vrea luni noi, sabote şi adunări de sărbătoare, nu pot să văd nelegiuirea unită cu sărbătoarea.* "(Is. 1.13)

Evreii în loc să-şi pună încrederea în Dumnezeu şi-au pus încrederea în Templul din Ierusalim în chivotul Legii şi în ceremoniile din Templu. Dar fără a avea o inimă curată şi o credinţă deplină în Dumnezeu. Atunci Dumnezeu le-a împrăştiat. Departe de Ierusalim şi fără ceremonii, în sinagogi, poporul şi-a recăpătat credinţa şi şi-a regăsit calea.

În asemenea condiţii a venit Domnul Isus ca să dea o lovitură de moarte ceremoniilor şi tainelor de dincolo de catapeteasmă. *Astfel Domnul Isus a instituit două forme de bază. Botezul în apă şi Cina Domnului (Euharistia),* iar ca formă colaterală *spălarea picioarelor* cf. Ioan 13, la care se adaugă *ungerea cu ulei a bolnavilor* comform învăţăturii Lui Iacov fratele

Domnului.

Biserica creştină a practicat aceste forme nealterate dar cu timpul au luat alt curs şi alt înțeles. **Să începem dar cu botezul.** Cunoaştem că apa avea un rol important în cadrul ceremoniilor de la Templu şi chiar în viața de toate zilele a evreilor, dar conform tradițiilor evreeşti, a datinilor bătrânilor, lucrurile s-au complicat.

Un motiv de scandal pentru cărturari şi farisei a fost că ucenicii Domnului într-o împrejurare nu s-au spălat pe mâini. Aceasta ține de igienă, dar nici înt-un caz de cult. De aceea Domnul Isus nu le socotea obligatorii pe toate. Evangheliile sinoptice vorbesc despre Ioan Botezătorul care a instituit botezul pocăinței, premergător venirii lui Mesia.

Domnul Isus Hristos înainte de înălțarea Sa la cer a dat următoarea poruncă ucenicilor Săi: *"Duceți-vă şi faceți ucenici din toate neamurile, botezându-i în Numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Şi învățați-i să păzească tot ce v-am poruncit. Şi iată că Eu sunt cu voi până la sfârşitul veacului. Amin.,,* (Matei 28.19-20)

În primul rând vedem că Domnul Isus îi trimite pe ucenici *la toate neamurile* lucru pe care apostolii cu greu l-au acceptat socotind că prioritatea o aveau numai oile pierdute ale lui Israel, ferindu-se de amestecul cu neamurile.

De aceea botezul instituit de Domnul Isus nu este numai o simplă formă, fiind precedat de câteva acte care să cuprindă întrega ființă umană totul pornind din inimă, la care fac precizare că: *Domnul Isus n-a zis că cine se va boteza se va mântui* ci cel ce va crede şi se va boteza va ti mântuit. De aici vedem că botezul cere conştientă, cere voluntariat.

Nimeni nu poate fi botezat nefiind conştient, sau forțat a îndeplini acest act potrivit poruncii Domnului care spune: *„Dacă voieşte cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-şi ia crucea şi să mă urmeze,,* (Mat. 16.24) Iar Sf. Pavel face precizarea : „Căci prin credință din inimă se capătă neprihănirea şi prin mărturisirea cu gura se ajunge la mântuire... (Rom. 10.10) Deci pentru a fi botezat omul, ființa sa parcurge diferite trepte cum ar fi: în primul rând *întoarcerea sau pocăința* (Luca 22.32; Luca 15.18) Urmează *naşterea din nou* (Ioan 1.13). *credința* şi apoi botezul în apă, care trebuie sâ cuprindă întrega ființă *nu numai un ritual într-o apă sfințită.* Pentru că apa e numai un simbol al îngropării față de păcat şi un trecut reprobabil şi o înviere la o viață nouă schimbată în întregime. Dar botezul în apă nu mântuieşte şi apa „sfințită,, în prealabil nu duce la iertarea de păcate, ci este rezultatul mântuirii, dovedind prin aceasta ascultare de Dumnezeu. (Luca 3.1-17; Fapte 2.38). Botezul în apă este numai forma vizibilă, o mărturie publică a predării în slujba Domnului, pentru că naşterea din nou este lucrarea Duhului Sfânt în om împreună cu Cuvântul lui Dumnezeu. Toate acestea ducând la iertarea de păcate. Credinciosul botezat

identificându-se cu moartea Domnului Isus Hristos, socotindu-se mort față de lume şi viu pentru Domnul Isus şi Evanghelia Sa.

De aceea Sf.Petru spune: *Jcoana aceasta închipuitoare vă mântuieşte acum pe voi şi anume botezul, care nu este o curățire de întinâciuni trupeşti, ci mărturia unui cuget curat înaintea lui Dumnezeu, prin învierea lui Isus Hristos.,,* (1 Petru 3.21)

Botezul nu intră în categoria ritualurilor ci este un vot, o hotărâre personală pentru o nouă viață total diferită de cea anterioară. Un act de voință absolut personal şi o încredințare deplină. *Botezul lui Ioan cerea fapte înainte de botez. Botezul Domnului Isus rodeşte fapte după botez.* Formula de botez a fost stabilită de însuşi Domnul Isus şi care trebuie administrat în Numele Sfintei Treimi a Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh.

În mod greşit unii au introdus în biserici botezul numai în Numele Domnului Isus în baza a câtorva texte din Faptele Apostolilor, la care să nu uităm. *Formula de bază a fost stabilită de Domnul Isus însuşi ceea ce nici un apostol n-a avut dreptul să o schimbe, iar dacă a schimbat-o a păcătuit.* Ori Luca n-a scris un tratat de teologie ci istoria creştinismului apostolic până la un punct *prescurtând relatarea* ceea ce a dus la o înțelegere greşită a lucrurilor, dar studiind Cuvântul lui Dumnezeu descoperim că mântuirea nu poate fi legată numai de Domnul Isus şi nu putem elimina de la această lucrare pe Tatăl şi pe Sfântul Duh, pentru că la aceasta au luat parte toate cele trei persoane: Tatăl a conceput mântuirea. Domnului Isus a împlinit-o, iar Sfântul Duh o desăvârşeşte şi mântuieşte lumea pierdută, pentru că El dovedeşte lumea vinovată în ce priveşte păcatul, neprihănirea şi judecata (Ioan 16.8).

Ioan apostolul când vorbeşte despre botez face o asociere între persoanele Dumnezeirii şi actul botezului prin cuvintele: *„(Căci trei sunt care mărturisesc în cer: Tatăl, Cuvântul şi Duhul Sfânt) şi trei sunt care mărturisesc (pe pământ) Duhul, apa şi sângele şi aceştia trei sunt una în mărturisirea lor.,,* (1 Ioan 5.7-8)

Aşa că botezând numai în Numele Domnului Isus. Tatăl si Duhul Sfânt sunt eliminați din actul mântuirii oamenilor ceea cee o mare eresealǎ.

O altă problemă e cea a apei botezului. În vremurile noastre sunt unii credincioşi care pornind de la faptul că apa Iordanului în care a fost botezat Domnul Isus e apă curgătoare, au emis ideea că botezul trebuie făcut numai în apă curgătoare, dar nicăeri în Noul Testament nu se face precizarea că botezul trebuie neapărat administrat într-o apă curgătoare.

Pentru edificare luăm cazul famenului Etiopian şi a lui Filip. Aici se spune că atunci când famenul a fost convertit au dat de o apă. Nu scrie ce fel de apă curgătoare sau stătătoare, o apă : *„...Şi famenul a zis: «Uite apă; ce mă împiedică să fiu botezat?»“* (Fap. 8.36) Aşa că dacă se pune accent în ce fel de apă curgătoare sau stătătoare trebuie administrat botezul, înseamnă să

facem din botez o formă, un ritual şi nu un act de credință.

În timpul comunismului din România fiind că nu se aprobau manifestări publice la ape curgătoare pentru botezuri, bisericile şi-au construit baptisiere în incinta locaşului de închinare şi zeci de mii de oameni au fost botezați în acest mod şi au rămas credincioşi Domnului. Putem spune că botezul lor nu e valabil?

A doua problemă e cea legată tot de apă, motivat de faptul că bisericile tradiționale botează copii *în apă ce în prealabil a fost sfințită.* De unde a apărut acest obicei? Pentru că apostolii nu au umblat cu aghiazma după dânşii şi nu am găsit nicăieri că înainte de a-i boteza pe noii convertiți ei ar fi procedat la sfințirea apei. Folosind datele istorice aflăm că acest obicei a fost introdus de creştinii din Siria în jurul anului 200 sub influiența păgână a apei lustrale din temple, *deci la o distanță apreciabilă de veacul apostolic,* un adaus ce nu are justificare Nou Testamentală, cea ce a dus apoi la încredințarea falsă, că apa sfințită ar avea puteri miraculoase.

O altă problemă şi de importanță capitală este cea a botezului copiilor.

Într-o broşură intitulată *„Cunoaşterea şi combaterea sectelor,,* autor Arh. Mina Prodan e tratată această problemă într-un mod cu totul străin de porunca Domnului. Acest preot amestecă tăierea împrejur cu botezul, care pentru evrei avea un cu totul alt înțeles: Tăierea împrejur era semnul apartenenței la poporul ales şi se pare că avea şi o importanță igienică şi e aplicabilă numai părții bărbăteşti, ori botezul se administrează şi femeilor ceea ce complică datele problemei.

În furia lui de a combate *sectanții* susnumitul autor amestecă lucrurile în mod groaznic pentru a-i deruta şi mai mult pe cei ce nu cunosc Scripturile Astfel: Că <u>Domnul Isus s-a botezat la vârsta de 30 de ani numai pentru a înființa botezul şi că prin aceasta a rupt zapisul lui Adam ce era ascuns în apele Iordanului.</u> De unde a scos-o? Recunoaşte că că cei nebotezați nu pot intra în împărăția lui Dumnezeu, dar justifică botezul copiilor cu texte în care sunt chemați la pocăință oameni maturi în care nu se pomeneşte de copii.

Susține că copiii şi fără credință primesc sfințenia de la Dumnezeu şi darul Duhului Sfânt folosind date din Biblie despre sfinții care înainte de a se naşte au fost consacrați lucrării Domnului ca Ieremia, Sarason şi Ioan Botezătorul.

Deci pe de o parte copii primesc sfințenia înainte de a se naşte, iar pe de altă parte se nasc cu şapte păcate şi trebuie neapărat botezați ca să poată intra în ceruri în cazul unei morți premature.

Ieremia şi Ioan Botezătorul consacrați lucrării lui Dumnezeu înainte de a se naşte, şi-au păstrat sfințenia şi au dus-o până la capăt, dar dacă luăm cazul lui Samson şi el consacrat lucrării lui Dumnezeu înainte de naştere, vedem că el nu a păstrat întru totul ce a fost poruncit cu privire la dânsul, viața lui

luând altă întorsătură. Aşa că cu toată consacrarea sa, fiind că el nu şi-a păstrat vrednicia lucrurile au luat o întorsătură tragică pentru dânsul.

Şi de aici putem vedea că nu alegerea pentru o lucrare deosebită înainte de naştere şi nu sfinţirea copilului prin botez, duce la mântuire ci numai păstrarea în sfinţenia cerută de Dumnezeu, în tot cursul vieţii, asigură primirea răsplătirii, de aceea Domnul Isus cere conştientă şi voluntariat în cazul botezului. Deci copilul odată botezat nu devine creştin, pentru că el nu are discernământ, nu are credinţa, nu poate mărturisii cu gura sa opţiunea, şi nu se naşte cu şapte păcate, dar în cadrul liberului arbitriu sau a puterii de a alege între bine şi rău, copilul ajuns mare poate opta pentru bine sau rău, iar Biblia nu spune că copilul se naşte cu şapte păcate ci se naşte având înclinaţia spre păcat prin firea sa, dar în fimcţie de educaţia sau pornirea firii sale el în parcurs va alege între bine îşi rău, dar numai după ce a ajuns să raţioneze. (Gen.8.21)

Autorul sus numit susţine pe baza textului din Marcu 16.16, că copii trebuiesc botezaţi cu toate că acolo nu se pomeneşte de copii ci e pe înţeles Cuvântul: "Cine va crede şi se va boteza va fi mântuit,, şi nu cine se va boteza, se va mântui. deci credinţa primează botezului. *Mai întâi credinţă ceea ce copilul de opt zile nu poate avea şi apoi botezul. În* justificarea mărturiei naşului la botez în locul copilului, el aduce ca argument faptul că fiica femeii canaanite a fost vindecată urmare credinţei mamei ei, *dar acolo unde se spune că dacă părinţii sunt credincioşi copii sunt sfinţi* (1 Cor.7.14) zice că păcatul strămoşesc e transmisibil şi deci copii trebuiesc repede botezaţi pentru ca nu cumva murind să moară în păcate.

Dacă un preot e gata să arunce în iad un copil nebotezat, noi vedem că Dumnezeu n-a nimicit Ninive pentru că între ei erau mai mult de 120.000 de oameni care nu ştiau să deosebească dreapta de stânga lucru comun copiilor.

În continuare, voi extrage date din revista *„Cuvânt de învăţătură,, Anul V nr. 6 iunie, 200J. redactor Vasile Hozan* şi care se publică în Kitchener-Canada, pe baza unui studiu de *Joseph Stoll.* "Deşii cercetătorii nu au ajuns la un punct de vedere comun în ce priveşte data introducerii acestei practici (botezul copiilor) în Biserică, aparent acest botez îşi are originea în secolul al doilea după Hristos. Tertulian în scrierile sale s-a opus botezului copiilor. În „Catehismul explicativ,, editat de Arhiepiscopia Romano-Catolică-Bucureşti 1979, originea botezului copiilor e redată în paginile 263-276, din care se extrag cele de mai jos din pagina 270: Problema botezului copiilor a jucat un rol important în istoria Bisericii. Botezul copiilor nu este o nedreptate, ci lipsa de educare creştină a celor botezaţi constituie vinovăţie şi o greşeală. Mortalitatea infantilă de mari proporţii din secolul al IX-lea, avea să generalizeze obiceiul creştinilor, de a-şi boteza copii mici. Faptul că Noul Testmanet nu vorbeşte despre botezul copiilor mici, Tertulian zice să nu se facă, Ciprian susţinea ca să se facă. Mai târziu s-a încetăţenit până întratât

obligativitiitea botezului copiilor mici încât biserica Catolică îngiopa copii nebotezați în afara cimitirelor, lucru preluat şi de puritani, la care un preot al lor numit Cotton Mathei (1663-1728) din New England, obişnuia să spună enoriaşilor că copii morți nebotezați şi îngropați în afara cimitirelor se târăsc pe pardoseala iadului, unde vor rămâne veşnic, iar Jonathan Edwards (1703-1758) predicator calvinist scria: „Deşi copiii par aşa de inocenți, totuşi dacă nu sunt în Hristos (dacă nu sunt botezați, Dumnezeu îi vede de mii de ori mai răi decât viperele, în cea mai groaznică situație). Trebuie să cunoaştem că pe lângă bisericile Catolică şi Ortodoxă şi bisericile protestante, anglicană, episcopală, luterană, reformată, presbiteriană şi metodistă, botează copii prin stropire asemenea catolicilor. *Prima informație scrisă* despre obligativitatea botezului copiilor, este o hotărâre a sinodului (local) din Cartagina (418) care spune: „cel ce neagă necesitatea botezului copiilor născuți să fie anatema,,

Ortodocşii <u>susțin întreita scufundare la botez</u> lucru care nu e poruncit pentrucâ Tatăl Fiul şi Duhul Sfânt fiind una, mântuirea o dă întrega Sfântă Treime.

Pe lângă aceasta pentru a băga frica în credincioşi că copii care au murit nebotezați sunt nefericiți, s-a răspândit zvonul că dacă un copil moare nebotezat se preface în strigoi şi-i terorizează pe cei rămaşi în urma sa.

Aceste sunt artificii introduse cu scopul de a menține în creştinism lucruri ce nu se confirmă nicicum Biblic.

Şi acum să vedem care a fost forma introdusă de Domnul Isus în legătură cu copiii.

Noi ştim că una din forme transmisă din neam în neam în poporul lui Dumnezeu este şi *punerea mâinilor*. Ce înseamnă aceasta? <u>în cultele neoprotestante s-a emis încredințarea că numai cei ordinați au dreptul de a pune mâinile pentru binecuvântare, dar citind Cuvântul lui Dumnezeu vedem că acesta lucrare are caracter mult mai general</u>. Dacă luăm familia lui Avraam în acesta familie exista <u>obiceiul binecuvântării copiilor de către părinți</u>. Dar şi binecuvântările reciproce dintre oameni întâlniți în diferite împrejurări, cum ar fi întâlnirea dintre Melhisedec şi Avraam. Isac îşi binecuvântează fii, apoi şi Iacov la rândul lui face acelaş lucru. Iosif cere o binecuvântare specială pentru cei doi fii ai săi. La evrei acest lucru era încetățenit, de aceea şi Domnul Isus a fost chemat să-şi pună mâinile peste o fetiță muribundă şi peste copii.

Pavel îi aminteşte lui Timotei despre darul pe care I-a primit odată prin punerea mâinilor de către Pavel şi a doua oară de către ceata prezbiterilor. *Peste cei şapte diaconi aleşi se pun mâinile şi nu sunt consacrați lucrării prin mirungere, lucru pe care apostolii nu l-au practicat.*

Pavel apostolul le promite evreilor, aprofundarea învățăturii despre botezuri, *punerea mâinilor*, învierea morților şi judecata vecinică. Domnul

Isus zice că cei credincioşi îşi vor pune mâinile peste bolnavi şi bolnavii se vor însănătoşa.

Ucenicul Anania îşi pune mâinile peste Pavel ca să-şi capete vederea şi să fie umplut cu Duhul Sfânt, iar proorocii şi învățătorii din Antiohia îi consacră lucrării pe Barnaba şi Saul prin punerea mâinilor. *Ceea ce dovedeşte că mirungerea cu care se laudă preoții cultelor tradiționale în zilele noastre nu are suport Nou Testamental.*

Punerea mâinilor a fost practicată în poporul lui Dumnezeu atât în Vechiul cât şi în Noul legământ. Şi fiind că părinții doresc binele copiilor lor, într-o zi au venit la Domnul Isus cu copii lor şi au cerut ca Domnul Isus să-şi pună mâinile peste ei şi să-i binecuvinteze.

Până aici toate bune. Dar Domnul Isus putea să spună: bine Eu acum îmi pun mâinile peste ei şi-i binecuvintez, dar aveți grijă să-i botezați ca nu cumva dacă vor muri prematur să se prefacă în strigoi. *Nici nu le-a explicat cu câte păcate se naşte un copil şi dacă poartă vina lui Adam* ci dimpotrivă atunci când ucenici doresc să afle cine va fi mai mare în împărăția lui Dumnezeu, cheamă un copilaş îl pune în mijlocul lor şi le spune: "*Adevărat vă spun, că dacă nu vă veți întoarce la Dumnezeu şi nu vă veți face ca nişte copilaşi, cu nici un chip nu veți intra în împărăția cerurilor.,,* (Matei 18.3) In cadrul acestei învățături, între creştini s-a încetățenit chiar această formă de adresare, de copii ai Domnului, sau chiar copilaşi, (1 Ioan 2.1) arătând prin aceasta, până la ce stadiu trebuie să ajungă transformarea unui credincios născut din nou.

Atunci când Domnul Isus se arată ucenicilor la Marea Tiberiadei li se adresează în felul următor: *..Copii." le-a zis Isus, „aveți ceva de mâncare? „ (Ioan* 21.5) Pavel le zice celor din Efes, *ca să umble ca nişte copii ai luminii* (Ef.5.8) Iar Ioan *îi numeşte pe credincioşi copilaşi (*1 Ioan 2.1.) Față de cele de mai sus, dacă copilul se naşte cu şapte păcate, nu putea fi un exemplu atât de concludent în schimbarea caracterului credincioşilor până acolo ca să se facă ca nişte copilaşi, cărora în primul rând le lipseşte răutatea.

De aceea cultele neoprotestante practică aducerea copilor mici în Biserică pentru binecuvântare, pentru a fi juruiți lui Dumnezeu cerând ocrotirea şi călăuzirea divină asupra lor, după care părinților le revine sarcina de a-i educa în frica de Dumnezeu şi apoi la vârsta maturității când copilul ajunge mare să-şi aleagă el singura calea, pentru că Dumnezeu nu vrea credincioşi siliți a se boteza sau botezați inconştienți ci vrea mărturia unui cuget curat, credință din inimă şi mărturisire personală. (1 Petru 3.21; Rom.10.9-10; Fapte 19.18) Pentru a legitima practica botezului, în bisericile catolice şi protestante se practică, confirmarea copiilor care sunt aduşi în biserică şi în urma unei examinări, sunt admişi a se împărtăşi prima dată, preluat de la evrei, care-şi aduc copii în sinagogă pentru confirmare în ceremonia numită bar-mițva. Mai trebuiesc şi alte argumente? Eu cred că

ajunge Cuvântul lui Dumnezeu în clarificarea problemei.

A doua formă poruncită de Domnul Isus este şi **Cina Domnului (Euharistia)** în câteva împrejurări înainte de a fi instituită Cina cea de Taină, Domnul Isus a vorbit despre aceasta. Înțelegând unilateral problema unii ucenici l-au părăsit crezând că aceasta se va practica ca realitate fizică. În una din predicile Sale El spune: *„Cine mănâncă trupul Meu şi bea sângele Meu, are viață vecinică; şi Eu îl voi învia în ziua de apoi.,,* (Ioan 6.54)

Şi a venit Paştile, ultimul serbat cu ucenici Săi cu care prilej e instituită Cina Domnului. *„Pe când mâncau, Isus a luat o pâine; şi după ce a binecuvântat-o a frânt-o şi le-a dat zicând: „Luați mâncați acesta este trupul Meu. Apoi a luat un pahar şi după ce a mulțumit lui Dumnezeu, li l-a dat zicând: „Acesta este sângele Meu, sângele Legământului celui nou care se varsă pentru mulți,,* (Marcu 14.22-24)

Cina Domnului nu a avut la început caracterul şi înțelesul pe care-l are în unele culte tradiționale în zilele noastre, pentru că în Noul Testament nu găsim explicit cine administrează şi binecuvântează lucrarea, apostolul Pavel asociind întrega Biserică la această lucrare prin cuvintele: "*Paharul binecuvântat <u>pe care-l binecuvântăm,</u> nu este el împărtăşirea cu sângele lui Hristos? <u>Pâinea pe care o frăngem,</u> nu este ea împărtăşirea cu trupul lui Hristos* ?"(1 Cor. 10.16) . Din acest verset putem vedea că apostolul asociază întrega Biserică la lucrare fâră a numi un oficiant anume.

Inițial Cina Domnului a fost instituită în amintirea morții Domnului Isus având caracter comemorativ. Ea nu a fost instituită pentru iertarea păcatelor după spovedanie cum se practică în cultele tradiționale, pentru că Sf.Pavel spune:„Fiecare *să se cerceteze dar pe sine însuşi şi aşa să mănânce din pâinea aceasta şi să bea din paharul aceasta. Căci cine mănâncă şi bea, îşi mănâncă şi bea osânda lui însuşi dacă nu deosebeşte trupul Domnului. Din pricina aceasta sunt între voi mulți neputincioşi şi nu puțini dorm.,,* (1 Cor. 11.28-30)

Deci Cina Domnului este simbolul părtăşiei noastre cu firea dumnezeească a Domnului Isus, o amintire a suferințelor Sale, şi o speranță a revenirii Sale în slavă. Totodată Cina Domnului simbolizează unitatea Bisericii în Hristos (1 Cor. 10.17). În <u>*ce priveşte pâinea folosită la Cina Domnului ea trebuie să fie nedospită conform Bibliei*</u>. *În* primul rând *Domnul Isus a serbat Cina cea de taină,* în timpul paştelui evreesc care comemora ieşirea din Egipt şi care se serba cu pâine nedospită, iar pentru cei ce ar fi păstrat dospitură în casă în perioada celor şapte zile pedeapsa era drastică. "*Timp de şapte zile, veți mânca azimi. Din cea dintâi zi veți scoate aluatul din casele voastre: <u>căci oricine va mânca pâine dospită,</u> din ziua întâi până în ziua a şaptea, va fi nimicit din Israel.„(Exodul* 12.15) î<u>n ce priveşte Cina cea de taină, ea a fost instituită în timpul Paştelui evreiesc:</u> *„În ziua dintâi a praznicului Azimilor, ucenicii au venit la Isus si l-au zis:"<u>Unde</u>*

vrei să-Ți pregătim să mănânci paştelelJ Matei 26.17; Marcu 14.12; Luca 22.7) "~

Cei ce administrează Cina Domnului cu pâine dospită se prevalează de faptul că scrie în Evanghelii că Domnul Isus a luat o pâine, eronat înțeles pentru că acolo e vorba despre un întreg aşa cum şi Biserica este un întreg.

A susține că stăpânul odăii de sus ar fi păstrat pâine dospită cu care s-a serbat Cina Domnului nu dovedeşte decât necunoaşterea Bibliei şi a spiritului evreesc din vremea Domnului Isus şi din vremea noastră. Pentru edificare citim.-,, *în timpul sărbătorii, să nu mănânci pâine dospită, ci şapte zile să mănânci* ***azimi, pâinea întristării.,*** **(Deut.16.3).** ***Deci azima este tot o pâine, dar o pâine a întristării. În***tr-o împrejurare Domnul Isus le zice ucenicilor: "*Păziți-vă de aluatul fariseilor care este fățărnicia,,* (Lucal2.1). Deci aluatul închipuie fățărnicia aşa că a lua o pâine dospită pentru a serba Cina Domnului *înseamnă chiar simbolic a-L asocia pe Domnul Isus cu fățărnicia* ori Biblia spune că Domnul Isus „a *fost pedepsit şi lovit cu toate că nu săvârşise nici o nelegiuire şi nu se eăsise nici un vicleşus în inima Lui,,* (Is.53.9; 1 Petru 2.22).

Pavel apostolul reia problema Cinei Domnului când se adresează Bisericii din Corint şi de aici deducem că Cina Dommnului se administra cu pâine nedospită, cu azimă, la care se cere mai mult; şi o inimă curată nu o simplă formă. "*Nu* vd *lăudați bine. Nu ştiți că puțin aluat dospeşte toată plămădeala? Măturați aluatul cel vechi . ca să fiți o plămădeală nouă cum şi sunteți fără aluat; căci Hristos Pastele noastre a fost jertfit. Săprăznuim dar praznicul nu cu un aluat vechi, nici cu un aluat de răutate şi viclenie, ci cu azimele curăției şi adevărului...*(1 "C6~r.5.6-

*Aluatul reprezintă putreziciunea, răutatea şi viclenia, ceea ce I-a lipsit Domnului Isus şi de aceea Cina Domnului pentru că este un simbol al ființei Domnului Isus, trebuie serbată cu pâine nedospită (azimă) p*entru că *administrând-o cu pâine dospită, asociem trupul Domnului cu viclenia şi răutatea.*

În pilda împărăției cerurilor Domnul Isus, vorbeşte despre trei măsuri de faină luate de o femeie, în care s-a pus plămădeală şi care a dospit toată. (Matei 13. 33-35) în Vechiul Testament găsim că Sara a luat trei măsuri de faină albă şi a frământat-o, fără aluat făcând turte celor trei bărbați care l-au vizitat pe Avraam pentru a-i vesti distrugerea Sodomei şi naşterea lui Isac fiul făgăduinței. (Gen. 18.1-6) La aducerea jertfei de mâncare în cortul întâlnirii se insista foarte mult asupra faptului că floarea fainei destinată jertfelor, trebuia adusă fără aluat şi totul cu sare. Ce reprezintă făina albă? în primul rând o imagine a curăției şi Treimea Dumnezeiească în Una singură. Tatăl Fiul şi Duhul Sfânt. Untdelemnul turnat peste jertfa de mâncare, arată plinătatea Duhului Sfânt în Isus, tămâia pusă pe jertfa de mâncare arată că viața lui Hristos,a fost de un miros plăcut înaintea lui Dumnezeu Tatăl.

(Mat.3.17), iar arderea pe altar reprezenta suferințele Domnului Isus.

În pilda de mai sus vedem că Domnul Isus vorbeşte despre o femeie care în cele trei măsuri de făină a pus aluat şi care a dospit de tot. Dacă femeile reprezintă sfințenia şi perseverența, (Apoc. 12.2) ele pot reprezenta răutatea şi viclenia, de aceea în Apocalipsa 2.20, e denunțat pericolul admiterii Iezabelei, ca una care dându-se proorocită, aduce în Biserică practici idoleşti şi tot în Apocalipsa 17.1-6; e prezentată Biserica falsă, care o prigoneşte pe cea adevărată. Marea amăgire a creştinătății este că nu s-au păstrat nealterate cele trei măsuri de făină, care trebuiau să rămână fără aluat, în simplitatea cerută de Dumnezeu şi pe o cale îngustă, în limita Cuvântului lui Dumnezeu, ori aluatul (practicile împrumutate de la păgâni, pentru îmbunătățirea cultului), a făcut să crească bisericile enorm de mult, dar ceea ce practică ele nu se mai justifică Biblic, ultimul cuvânt avându-l Iezabela.

În continuare voi trece în revistă spiritul în care Evul Mediu a înțeles Cina Domnului, botezul şi aghiazma, şi felul în care s-au menținut unele practici din afara Bibliei.

În fantasmele şi rătăcirile Evului Mediu se găsesc relatări despre numitele *„jnelusine”*ființe ciudate care se căsătoreau cu *câte un muritor, cărora pentru a fi păstrate li se puneau anumite condiții, taina lor fiind descoperită întotdeauna după stropire cu aghiazma* astfel: Un tânăr nobil întâlneşte în pădure o fată frumoasă plângând şi care pretinde că a scăpat dintr-un mare progrom.

Urmează căsătoria, copiii născuți sunt reuşiți, frumoşi, dar bărbatul observă că soția sa se fereşte de aghiazmă. Ajutat de un preot bărbatul îşi stropeşte soția cu aghiazma, iar ea iese urlând prin acoperiş.

O altă poveste cu caracter asemănător, are ca subiect sfințenia ostiei care trebuie păzită neapărat de profanare şi mai ales de evrei care în ura lor față de Hristos caută să o profaneze străpungând măcar o fărâmitură de ostie (pâine sfințită) care la străpungere sângerează, sau în duşmănia lor varsă vinul din potir. Asemenea poveşti inventate pentru a-i asmuți pe credincioşii catolici împotriva evreilor sau a reformatorilor religioşi au avut consecințe groaznice prin progromuri cu multă vărsare de sânge.

În cursul celei de a doua cruciade, a apărut credința că „ucigaşii lui Dumnezeu„ pângăresc sfânta cuminecătură. Se ajunge prima dată la un episod sângeros în anul 1243 lângă Berlin unde mai mulți evrei bărbați şi femei, au fost arşi pe rug învinuiți că au săvârşit asemenea *nelegiuiri.*

În anul 1290 apare la Paris scrierea „Miracolul„ de Billetes, povestire devenită stereotipă şi pentru altele în care o femeie săracă se lasă înduplecată de cămătarul evreu Ionatan, căruia îi datora bani să păstreze o ostie şi să i-o aducă lui. Ea se împărtăşeşte la Saint Merry, primeşte cuminecătura şi i-o aduce. Acesta străpunge ostia care începe să sângereze. Familia lui se converteşte, dar el refuză cu încăpățânare, este arestat şi judecat. Şi fiind că

în casa lui s-a produs miracolul, pe locul casei lui e înălțată o capelă, iar alături se instalează călugări care dezvoltă sfântul sacrament.

Asasinate colective de evrei, genocide în Europa creştină de apus pentru aşa zisele profanări de ostii, izbucnesc la Deggendorf în Bavaria în anii 1337-1338 şi la Segovia în 1417, iar la Berlin în anii următori cu zeci de evreii ucişi. În Parisul anului 1493 neexistând evrei se caută neapărat,^? rq/anafori"de ostii chiar dintre catolici şi astfel cade victimă un preot din Ivry Jean Langelos confesor notabil, învinuit că corupt de evrei, a smuls din mâna unui preot care slujea la Notre-Dame ostia şi potirul şi le-a vărsat pe jos. E arestat, declară că totul a făcut în deplinătatea facultăților mintale şi că-l aşteaptă pe acelaş Mesia pe care-l aşteaptă şi evreii. Pentru aceasta i se taie limba după care e ars de viu.

Pentru combaterea reformei religioase şi a stârni ura împotriva evreilor ia amploare *teatrul sacru* în care se joacă piese cu subiecte incitante. Astfel în piesa „Misterul sfintei ostii,, un cămătar evreu de data aceasta Polonez printr-o femeie datornică îşi procură o ostie sfințită. Actorul declamă pe scenă: „M-a apucat pofta s-o răstignesc, s-o arunc în foc, să dau cu ea de pământ, s-o schingiuesc, s-o fierb şi s-o zdrobesc cu pietre,, ostia sângerează dar rămâne intactă. Familia evreului se converteşte dar el preferă să moară ars pe rug.

Reforma protestantă combate aceste basme şi *acuza biserica catolică că are un Dumnezeu de aluat.* Iar ceea ce condamnă protestanții este împărtăşania cu forța a numiților eretici şi apoi ducerea lor al execuție. *Edward Gibon* ocupându-se în lucrarera sa de persecutarea donatiştilor şi arienilor spune: „provincii întregi au fost pustiite prin expediții militare menite să lichideze orice opoziție în materie de credință, care nu era în concordanță cu religia oficială dar era în concordanță cu Biblia. Convertirea celor de altă credință la credința oficială din Bizanț se făcea şi acolo prin tot felul de torturi. Ritualul botezului era administrat forțat copiilor şi femeilor în care scop erau smulşi din brațele prietenilor si părinților lor.

Gura celor ce trebuiau să primească cuminecătura era deschisă cu un mecanism de lemn. În timp ce anafura le era înfundată pe gât... (E.Gibon „Istoria declinului şi prăbuşirii imperiului Roman,, vol. II)

Toate cele de mai sus au fost consecința necunoaşterii sensului adevărat al botezului şi Cinei Domnului considerând că indiferent de credința sau necredința cuiva, omul se sfinţeşte prin contactul cu apa botezul sau împărtăşindu-se cu pâinea şi vinul devenind astfel creştin, ceea ce e complet eronat, catolicii emițând doctrina *transsubstanțierii* precum că în timpul binecuvântării pâinii şi vinului aceste elemente transformându-se chiar în trupul şi sângele Domnului, cu toate că şi una şi alta din lucrări, atât botezul cât şi împărtăşirea cu trupul şi sângele Domnului, cer din partea credinciosului, o transformare lăuntrică interioară în bine şi apoi botezul şi

împărtăşirea.

În ce priveşte felul de a boteza ortodocşii botează prin întreită scufundare iar catolicii prin stropire. Petru cel Mare pentru a-i civiliza pe ruşi deschide poarta spre Occident. Polonezii stăpâni ai Bielorusiei le impun catolicismul şi implicit botezul conform ritului respectiv, prin stropire. Filaret patriarhul după o detenție de opt ani în Polonia nutreşte o ură nemărginită împotriva catolicilor (a ereziei Latine) de aceea odată ajuns la putere dispune rebotezarea prin scufundare a celor botezați conform ritului Catolic.

În Biserica Catolică a fost reactualizat botezul oamenilor maturi în perioada creştinării forțate a unor popoare germanice păgâne, a musulmanilor şi a evreilor. Unii evrei şi musulmanii având funcții importante pentru a nu le pierde s-au creştinat dai- în cele mai multe cazuri îşi practicau cultul pe ascuns.

Unii dintre ei ocupând funcții înalte chiar în erarhia bisericească ca de exemplu Salomo Halevy rabin din Burgos, care sub numele de Pablo de la Santa Maria a devenit episcop a acestui oraş. Însă în ochii opiniei publice Spaniole şi a *vigilenței inchiziției* pata originii nu se ştergea.

Aceasta a făcut ca încă de la începutul secolului al XV-lea să apară *statute de puritate,,* pentru a interzice ocuparea unor funcții de către cei cu origine religioasă necreştină cu toate că respectivi au fost botezați. Deci pe de o parte creştinare forțată, pe de altă parte suspiciune totală.

În anul 1449 magistrații din Toledo, în ciuda opoziției regelui Castiliei Juan al II-lea şi a papei Nicolae al V-lea, emit următorul statut: „Noi declarăm specific statului, că toți aceşti susnumiți convertiți, descinzând din perversul neam al evreilor trebuie să fie considerați drept infami, neîndemânatici, inapți şi nedemni de a avea un beneficiu sau vreo funcție publică sau beneficiu particular în suspomenitul oraş Toledo şi pe pământurile sale, de a depune mărturie, ca scriitori publici sau ca martori, ca şi de a avea drepturi de senior asupra vechilor creştini din sfânta credință catolică.

Dacă în Spania în prima fază practicarea religiei mozaice şi mahomedane a fost tolerată, odată cu înființarea inchiziției se iau măsuri drastice asupra acelor creştini proveniți din religiile de mai sus, care erau bănuiți că practică în ascuns religiile de unde au provenit, ceea ce dădea loc unor denunțuri tendințioase, ducând la supliciu oameni nevinovați.

În Spania s-a ajuns să se considere că nu era o infamie mai mare de a fi blasfemitor, hoț, bandit, de drumul mare, adulterin, profanator şi a fi împovărat de toate viciile, cât a avea strămoşi evrei chiar dacă au trecut sute de ai de la convertirea lor. Şi cu toate că neamurile au primit pentru prima dată botezul din mâna evreilor Petru, Pavel, Ioan sau Andrei, asemenea sutaşului Corneliu şi a atâtor credincioşi dintre neamuri, făcuți părtaşi mântuirii date de Domnul Isus Hristos născut în seminția lui Iuda şi cu toate

că evreul Pavel proclamă între creştini desfiinţarea tuturor barierelor, de ordin naţional prin cuvintele: *,^iici nu mai este nici grec, nici Iudeu, nici tăiere împrejur nici netăiere împrejur, nici Barbar, nici schit, nici rob, nici slobod, ci Hristos este totul în toţi„,* (Col.3.11) totuşi bisericile Catolică şi Ortodoxă, considerându-se deţinătoarele tuturor harurilor şi adevărurilor, au distrus tot ce le ieşea în cale, dacă nu era de acord cu dogmele lor stabilite de sinoade, fără bază Biblică, atunci când au avut puterea statului de partea lor.

Capitolul XIV
CRUCEA
Prefață

Lumea creştină a adoptat semnul crucii ca semn consacrat al creştinismului urmare faptului că Domnul nostru Isus Hristos a fost răstignit pe o cruce. Şi nu numai ca semn al creştinismului ci ca o amuletă care are puterea de a-i ocroti pe cei ce o poartă sau se însemnează cu semnul ei, Biserica Ortodoxă închinându-i chiar un imn acatist, prin care îi cere ocrotire.

A fost semnul crucii semnul creştinismului chiar de pe vremea apostolilor? S-a pus accent pe semnul crucii până la venerare chiar după răstignirea Domnului, sau a fost o adaptare târzie, adăugată la alte adausuri şi practici împrumutate de la păgâni?

În cele ce urmează vom căuta să elucidăm problema în primul rând în lumina Sfintelor Scripturi şi totodată a istoriei, care ne dezvăluie, timpul şi motivația adoptării crucii ca semn al creştinismului ajungând până la venerarea ei şi atribuindu-se puteri miraculase.

Autorul

CRUCEA

„Fiindcă <u>propovăduirea</u> crucii este o nebunie
pentru cei ce sunt pe calea pierzării;
dar pentru noi, care suntem pe calea mântuirii,
este puterea lui Dumnezeu.“
(1 Cor. 1.17)

În antichitate printre multiplele moduri de a-i pedepsi pe cei vinovați era şi răstignirea. Acest mod de pedeapsă pentru cei intrați în conflict cu societatea sau conducătorii ei are o origine veche. Babilioneni, persanii, fenicienii, şi chiar cei din Cartagena îşi răstigneau infractorii. <u>Spre lauda grecilor şi a egiptenilor putem spune că ei nu aplicau asemenea pedeapsă crudă, pe când romanii s-au dovedit deosebit de cruzi în a-şi pedepsi infractorii</u>. Acest mod de pedeapsă nu era aplicabil cetățenilor romani, ci se aplica numai cetățenilor cetăților cucerite, străinilor şi sclavilor.

Corpul condamnatului era bătut în piroane ori legat cu frânghia de corpul vertical al crucii. Istoria atestă că pentru răstiginire se foloseau mai multe formate de cruci pe care erau răstigniți infractorii.

Prima era crucea numită a sfântului Antoniu în formă de (T), a doua era crucea Latină sau,, cruix immasa,, care avea patru brațe egale (+), a treia era cea numită a SfAndrei (X) şi al patrulea fel de a răstigni era un simplu stâlp înfipt în pământ, (I) în care atât mâinile şi picioarele erau bătute în câte un

singur cui, adică mâinile erau ridicate deasupra capului şi bătute una peste alta. Deasemeni şi picioarele

În privința răstignirii Domnului Isus părerile sunt împărțite, în ce priveşte formatul lemnului răstigniri, din cele patru enumărate fiind acceptate una din cele două forme (T)-ul sau (+). După cum am amintit crucificarea era cel mai crud mod de a pedepsi un om. Condamnații erau bătuți cu bice care aveau la capete bile de plumb, dar pentru a nu provoca prematur moartea loviturile se limitau la patruzeci. Iar în cazul unor pedepse mai mici, nu în cazul răstignirii loviturile se limitau la 39 adică 40-1, pentru a nu-l degrada pe cel în cauză.

Obiceiul vechi reclama ca condamnatul să-şi ducă singur crucea la locul execuției, iar dacă era slăbit atunci se alegea unul dintre privitori să-l ajute. După unele aprecieri crucea putea să ajungă ca greutate la peste 70 de Kg. ceea ce era destul de mult pentru un om vlăguit, după unii osândind ducând numai partea traversală a crucii.

Via Dolorosa pe care a mers Domnul Isus la Golgota avea 600-700 m şi era formată dintr-o serie de ulițe înguste, desfundate ori pietruite cu pietre de câmp, ceea ce pentru un trup torturat şi pentru picioarele condamnatului era un chin suplimentar.

În cazul Domnului Isus, Simon din Cirena a fost silit să-I ducă crucea, la care evanghelistul face precizarea că el era tatăl lui Alexandru şi Ruf care au devenit se vede ulterior creştini. Dacă nu cunoaştem formatul crucii nu cunoaştem cu exactitate nici modul țintuirii Sale.

Existau două modalități de a țintui. *Una* din ele era ca cel condamnat să fie bătut în piroane, crucea fiind întinsă pe pământ. Şi apoi ridicată cu tot cu condamnat în poziție verticală. *A doua* modalitate era ca crucea să fie înfiptă în pământ, după care condamnatul era ridicat cu ajutorul scărilor şi al funiilor pentru a fi țintuit în piroane. În iconografie în funcție de viziunea pictorului răstignirea e prezentată în cele două forme precum şi pe două feluri de cruci (T) şi (+). În funcție de rezistența sa osânditul putea sta pe cruce de la câteva ore la câteva zile. Pentru a le grăbi moartea călăii le zdrobeau fluierele picioarelor ceea ce în cazul Domnului Isus s-a dovedit inutil. Medicii zilelor noastre au studiat ce se poate întâmpla cu un asemena osândit şi au ajus la următoarea concluzie: Cuiul era bătut între primul şi al doilea rând de vase carpiene, unde există ligamente puternice care leagă oasele într-un tot unitar. Deasupra sa se află un tendon foarte puternic, care poate susține greutatea corpului. Nici un os nu este atins în acest caz dar comform doctorului Parizian Pierre Barbet prin această modalitate de batere a cuiului este atins un nerv deosebit de sensibil şi excitabil care provoacă dureri îngrozitoare şi contractă degetul mare. Contractarea în acest mod a muşchilor este demențială. O durere sfâşietoare, inimaginabilă. Brațele sunt bătute sub un unghi de 90 de grade față de axul corpului, prin aceasta cutia

toracică mărindu-şi capacitatea.

Datorită acestei modalități de a bate cuiele, condamnatul atârna numai în muşchi, deoarece oasele şi tendoanele încheieturilor nu puteau participa la acest act de susținere a corpului în aceeaşi măsură, în care ar fi făcut-o dacă mâinile ar fi bătute vertical.

Urmare a întinderii îndelungate a brațelor, se formează o contracție neobişnuită a diafragmei, care determină o slăbire considerabilă a posibilității de a respira provocând sufocarea şi învinețirea (cianoza) corpului din cauza imensei forțe de contracție. Această suprasolicitare a muşchilor, contracția lor şi o proastă circulație a sângelui este urmată de o stare dureroasă (tetanizare) cu dureri demențiale, pentru că osânditul este în permanență conştient.

În cele din urmă corpul se frânge. Convulsiile dureroase ale brațelor se reduc, cutia toracică înțepeneşte, precum şi şoldurile şi membrele inferioare, slăbesc muşchii şi respirația, muşchii primind oxigen din ce în ce mai puțin. Temperatura mărită, transpirația abundentă, sunt urmate de rigiditatea post mortern.

După medicul Jawues Brehant, condamnatul odată țintuit pe cruce îşi schimbă permanent poziția, mutând greutatea corpului de pe un picior pe altul şi din mâini până în final va atârna inert de epuizare. Cu trupul atârnat pe brațe, diafragma nu mai poate elimina bioxidul de carbon din plămâni, urmând intoxicarea mortală a organismului. (Zenon Kosidovsky.-preluat din cartea „Giulgiul Sfânt de la Torino,, autor medicul Ceh R.W. Hynk)

Psalmul 22.16 o proorocie a suferințelor Domnului Isus spune: *‚Jrfi-au străpuns mâinile şi picioarele* “iar în Zaharia 13.6 găsim următoarele cuvinte: *„Şi dacă-l va întreba cineva: „De unde vin aceste răni pe care le ai la mâini ?”el va răspunde:* „în *casa celor ce mă iubeau le-am primit,,*. Aceste proorocii s-au împlinit la timpul potrivit. Dar la timpul respectiv în Israel nu exista procedeul răstignirii şi nimeni nu-şi putea imagina despre ce este vorba.

Domnul Isus când cheamă ucenici le spune dinainte ce înseamnă a-L urma. Multă suferință şi de aceea El închipuie aceste suferințe ca prin a purta o cruce.

<u>Dar nimeni nu este chemat a purta crucea lui Hristos, pentru că El însuşi şi-a dus-o până la capăt</u>. De aceea El spune: “*Cine nu-şi ia* ***<u>crucea lui</u>*** *<u>ş</u>i nu vine după Mine nu este vrednic de Mine,,* .(Matei 10.38)

De aici înainte mă voi ocupa de felul în care creştinii primelor trei secole au înțeles să poarte crucea.

Bisericii din Smirna Domnul Isus îi spune: *„Nu te teme nicidecum de cei ai să suferi. Iatâ că diavolul are să arunce în temniță pe unii din voi ca să vă încerce. Şi veți avea un necaz de zece zile. Fi credincios până la moarte şi-ți voi da cununa vieții.,,* (Apoc.2.10) Cercetătorii Bibliei au căutat să

identifice perioada celor zece zile şi le-au transpus în cele zece mari prigoniri pe care le-au suferit creştinii

Care au fost cauzele pornirii atâtor prigoniri şi cu atâta furie? Iudeii primii vrăjmaşi ai creştinilor plini de râvnă pentru Legea lui Moise asemena lui Pavel în prima parte a vieții sale, îi considerau pe creştini vrednici de moarte, considerându-i călcători ai legii date prin Moise. În acest scop ei întărâtau fie oameni de nimic, fie femei cucernice, fie autoritățile romane pentru a pune stavilă activității lor.

Dar atât evreii cât şi creştinii aveau ceva comun: Nu luau parte la jocurile păgâne de obşte, nu luau parte la spectacole şi nici la mesele păgâne din temple. Respingeau chipurile ca obiect de închinare şi idolii păgâni, nu odată creştinii fiind confundați cu evreii care şi ei aveau perioade de prigoniri. Aşa că aparenta lor izolare de societate era un prilej de a-i socoti vrăjmaşii societății de atunci.

Dar lucrurile nu rămâneau aici pentru că vrăjmaşii lor răspândeau zvonuri alarmiste şi tendițioase cu privire la practicarea cultului. Având în vedere că la Cina Domnului se vorbeşte de a mânca trupul Domnului Isus şi a bea sângele Său, creştinii erau acuzați de omoruri rituale ceea ce stârnea ura societății. Şi în toate cazurile şi chiar în vremea comunismului izolarea credincioşilor neoprotestanți era privită de societate ca o atitudine duşmănoasă şi periculoasă acuzându-i pe pocăiți chiar de omoruri rituale, în special pe martorii lui Iehova.

Atunci când Haman îşi propune pierzarea poporului Iudeu din Susa şi din toată împărăția, el aduce un argument asemănător: *„în toate ținuturile împărăției tale este risipit un popor deosebit între popoare, care are legi deosebite de ale tuturor popoarelor şi nu ține legile împăratului. Nu este în folosul împăratului să-l lase liniştit.„* (Estera 3.8)

Şi dacă citim istoria şi chiar vedem actualitatea în țările totalitare aceasta a fost şi rămâne acuzația de bază, împotriva celor ce nu au înțeles să se supună unor reguli ce nu corespund cu Biblia şi conştiința lor.

O altă „mare vină„ a creştinilor pentru care ei au suferit, era că ei nu înțelegeau să-i dea împăratului ce i se cuvine lui Dumnezeu, adică închinarea, iar împăratul Roman o cerea şi aceasta.

Apoi ceea ce era specific creştinilor era că ei desființau barierele sociale şi naționale ceea ce era socotit un început de anarhie, aşa că pentru cele de mai sus creştinii au trebuit să poarte crucea.

Prima victimă a rigorismului Legii a fost Ştefan, iar primul val de prigoniri de mare amploare a fost pornit de împăratul Roman Nero; Tiberius Claudius Drusus Germanicus (54-68 A.D.) care a instituit un sistem de guvernare deosebit de crud, ajungându-se până acolo că şi-a asasinat-o atât mama sa Agripina cât şi soția Octavia.

Însuşi profesorul şi mentorul său Seneca filozof renumit a fost nevoit să

se sinucidă pentru a nu fi dezonorat de zbirii lui Nero.

Urmare unui mare incendiu care a devastat Roma Nero e în pericol de a fi acuzat de acest dezastru. Din cele 14 cartiere ale Romei şase au fost distruse. Cu această ocazie au fost distruse mai multe temple şi edificii publice.

Roma la aceea vreme avea 4 milioane de locuitori, cifră impresionantă pentru timpul respectiv. Se spune că atunci când flăcările erau în toi Nero urcat într-un turn cu harfa cânta prin analogie cu arderea Troiei, cântarea cu cuvintele: „Doresc să văd ruina tuturor lucrurilor.„ Deci în pericol de a fi acuzat de incendierea Romei Nero dă vina pe creştini.

Publius Cornelius Tacitus (55-120) relatează faptele prin cuvintele: *„Datorită nelegiuirilor lor creştinii erau urâţi de toată lumea. Hristos căpetenia lor de la care ei îşi luaseră numele, fusese osândit pe vremea împăratului Tiberiu de către procuratorul Pontius Pilatus şi credinţa lui înăbuşită pentru moment începu din nouă să se răspândească nu numai în Iudeea locul de obârşie a acestui rău, ci chiar la Roma unde se revarsă de pretutindeni toate grozăviile şi (unde) tot ce e condamnabil capătă faimă.*

De aceea la început au fost înşfăcaţi creştinii care (îşi) mărturiseau credinţa. Apoi în urma denunţurilor o uriaşă mulţime din rândurile lor au fost dovediţi nu atât de vinovaţi de arderea Romei, cât a fi nişte fiinţe care urau neamul omenesc. Şi în vreme ce mergeau la moarte, creştinii erau batjocoriţi în fel şi chip; de pildă erau îmbrăcaţi în piei de fiare şi apoi daţi câinilor ca să-i rupă sfăşiindu-i, ori erau răstigniţi pe cruce, ori erau arşi pe rug, iar când se lăsa amurgul, erau arşi de vii în chip de torţe pentru a lumina noaptea. Nero îşi oferise parcurile sale pentru aceste spectacole. El organiza chiar jocuri de circ, la care lua parte ca vizitiu stând deavalma cu plebea, sau într-un faeton.

Din această pricină deşi creştinii fuseseră osândiţi ca oameni vinovaţi care meritaseră cele mai aspre pedepse, lumea începea să-i compătimească pe cei osândiţi, ca şi cum aceste pedepse nu ar fi fost date în folosul obştesc, ci datorită cruzimii unei singure persoane; Nero (cf. Tacitus „Opere„ *Anale"* cartea a VI)

Pentru a scăpa de persecuţii şi pentru a se putea aduna, creştinii au fost nevoiţi să caute un loc de refugiu în catacombe, galerii părăsite din care s-a extras piatră pentru construcţiile Romei şi care aveau lungimi apreciabile. Dar nici aici nu au fost in siguranţă mult timp.

Au apărut vânzători care-i dădeau pe mâna autorităţilor, care fie că-i ridicau cu grămada de acolo, fie că-i zideau acolo de vii ca să moară de foame. Judecata celor învinuiţi era sumară. Li se cerea să-şi tăgăduiască crezul şi să ardă tămâie în cinstea împăratului, iar dacă refuzau erau condamnaţi la moarte.

În timpul primului val de prigoniri (54-68) au fost martirizaţi sfinţii

apostoli Petru? şi Pavel, Aristarh Macedoneanul, Trofim Efeseanul, Iosif numit şi Barsaba, Anania din Damasc, Erast vistiernicul cetăţi Corint, etc.

Al doilea val de prigonire a fost pornit de Domiţian. Titus Flavius Domitius (81-96) fiul lui Vespasian cuceritorul Ierusalimului, care a întărit autoritatea imperială cu ajutorul armatei intrând în conflict cu aristocraţia senatorială şi care a purtat război şi împotriva dacilor (87-89). Pentru a aţâţa mânia publicului împotriva creştinilor îi acuzau că sunt rebeli, că mănâncă carne de copii, că fac tulburări şi dezordini. În această prigonire a murit Dyonisie Areopagitul, şi a fost răstignit Simeon păstor din Ierusalim ruda Domnului Isus (fiul lui Cleopa fratele lui Iosif bărbatul Mariei).

Al treilea val de persecuţie a fost pornit de împăratul Traian; Marcus Ulpius Traianus (98-117) care iniţial a fost asociat la domnie cu Nerva Marcus Cocceius (96-98). Dacă poporul Român se laudă cu acest împărat ţinând la originea sa latină, trebuie să cunoaştem că el a fost un prigonitor al creştinilor, iar romanii remarcându-se printr-o deosebită cruzime în a-şi ucide infractorii sau pe creştin^ aşa că a susţine romanitatea poporului român în paguba adevăratului creştinism. păstrând cu sfinţenie obiceiurile moştenite de la dânşii ne facem părtaşi crimelor lor, la care amintesc că papa Grigore cel Mare pe considerente politice, a ajuns până acolo încât să decreteze scoaterea lui Traian din purgatoriu, în anul 600.

Ordinul dat de Traian a fost ambiguu dar suficient pentru a-i prigoni pe creştini: “*Pot fi judecaţi creştinii, dar nu-i poate învinui oricine, ci numai persoane cu vază (influente),,* în aceea perioadă Pliniu un filozof păgân îi trimite împăratului în apărarea creştinilor o relatare a felului lor de a-şi practica cultul: *„Vina creştinilor este că le place să se adune la un timp (zi) hotărâtă, dimineaţa în zori, să cânte anumite cântări unui anumit Hristos Dumnezeul lor. Promit să se abţină de la furturi şi crime, să nu înşele pe nimeni. La adunările lor ei iau pâine şi vin şi apoi se despart în linişte fără a face nici un rău nimănui.*

În această perioadă a fost martirizat Clement Romanul şi Ignaţiu presbiterul Bisericii din Antiohia despre care se spune că a fost copilul pe care Domnul Isus 1-a luat în braţe pentru a da apostolilor o pildă de nevinovăţie şi bunătate.

După moartea lui Traian a urmat la tron Adrian, care la apelul lui Quadratus păstorul Bisericii din Atena, a sistat persecuţiile. Fiul său Antonius Pius continuă politica de toleranţă, perioadă în care creştinii au putut să se înmulţească şi să se organizeze.

Urmează al patrulea val de persecuţii iniţiat de împăratul filozof Marcus Aurelius, Cu acest prilej şi-au dat viaţa pentru credinţa lor printre alţii şi Policarp din Smirna şi Justin Matirul.

Al cincilea val de prigoniri a fost pornit de Comodius (180-192) şi în continuare de Sever. Acesta a fost îngrijit de un medic creştin şi la început s-

a arătat favorabil creştinilor, ca apoi să-şi schimbe atitudinea şi să-i persecute.

Totuşi creştinii s-au înmulțit, lucru ce-l putem cunoaşte din scrisoarea lui Tertulian avocat creştin din Cartagena care-i scrie guvernatorului: „Dacă voieşti şi mai departe să-i persecuți pe creştini, te întreb ce ai de gând să faci cu miile de creştini de toate vârstele şi din toate clasele sociale care se vor prezenta de bună voie înaintea ta şi se vor declara creştini? Vei avea destule săbii ca să stingi viața acestora? Numai din Cartagena va trebui să duci la eşafod o zecime din locuitori. Apoi printre victime, vei afla pe rudele şi prietenii tăi intimi, persoane distinse ale oraşului, bărbați şi femei din familii nobile, Dacă nu-ți este milă de noi, fie-ți milă de Cartagina şi de provincia a cărei guvernare ți s-a încredințat.,,

Anul 235 este socotit al şaselea val de persecuții, al cărui inițiator a fost împăratul Maximus.

În anul 249 a pornit al *şaptelea val de persecuții*, vinovat de aceasta făcându-se împăratul Decius (Caius Massius Quintus Decius Traianus) care a domnit doi ani. Şi el a luptat împotriva dacilor liberi. Motivul cel mai grav al persecuțiilor era că creştini nu-l recunoşteau pe împărat ca divinitate.

Al optulea val de persecuții are ca dată anul 257 pornit de împăratul Valerian (Publius Valerianus) care a domnit între anii 253-260. Aceasta timp de patru ani a tolerat creştinismul, dar intrând sub influiența magicianului Macrianus a început persecuția.

Presbiterul unei biserici din Roma numit Laurențiu a fost somat de autorități să le predea comorile pe care credeau ei că le deține Biserica. Dar pe lista de ajutorare a Bisericii figurau un număr de 1500 de săraci, orfani şi văduve.

Laurențiu i-a adunat pe toți aceştia şi s-a prezentat la reşedința guvernatorului, declarând că aceeasta e comoara Bisericii. Socotind aceasta ca o insultă la adresa sa, guvernatorul a dat ordin ca Laurențiu să fie torturat şi apoi prăjit.

Al nouălea val de persecuții a fost pornit de împăratul Decius Domitius Aurelianus (270-275) Acesta a avut o domnie scurtă. Sub presiunea goților şi a dacilor liberi a dispus retragerea armatei din Dacia la sudul Dunării (271), în schimb a restabilit autoritatea imperiului Roman în Orient, dar după cinci ani de domnie a fost ucis de proprii lui soldați. S-a proclamat JOominus et deus,, adică domn şi dumnezeu voind să întărească cultul împăratului. Singurii care nu acceptau acest cult erau creştinii, de aceea ei au fost şi primele victime.

Chiar dacă împăratul nu a dat ordin expres ca creştinii să fie persecutați, magistrații în virtutea faptului că ei nu ardeau tămâie în cinstea împăratului şi pentru a-i deposeda de averi, căutau orice prilej ca să-i tragă la judecată.

Început în anul 64, necazul de zece zile s-a întins pe o perioadă de 239 de

ani cu întreruperi de mai scurtă sau lungă durată. Şi fiind că Cuvântul trebuia să se îndeplinească a urmat şi cel de al *zecelea val de persecuții* pornit în anul 303 de către împăratul Diocleţian; Caius Aurelius Valerianus Diocleţianus (284-305). Dacă după Aurelian creştinii au avut o perioadă de linişte în care timp s-au putut înmulţii şi zidi case de rugăciune frumoase, au început prin a-şi pierde vigoarea morală şi spiritul Evanghelic.

Despre împăratul Diocleţian se spune că a avut o origine modestă, părinţii săi fiind sclavi, dar îmbrăţişând cariera armelor a urcat treptele erarhice până la cea de împărat pe tronul Romei.

Marea întindere a imperiului îl face să accepte încă doi tovarăşi coregenţi, pe Maxenţiu un tovarăş al său de arme (285) şi pe Constanţiu Clor, tatăl lui Constantin cel Mare precum la care s-a adăugat şi Galerius. Creştinii înmulţindu-se şi organizându-se sunt socotiţi de împărat un fel de stat în stat. La formarea aceste concepţii a contribuit şi Galeriu care nu era favorabil creştinilor.

Astfel a pornit o mare persecuţie împotriva creştinilor, dar ea nu a fost de aceeaşi amploare ca cele precedente, fiecare magistrat putându-i persecuta pe creştini sau putându-i tolera în funcţie de propria concepţie.

Astfel Constanţiu Clor guvernatorul răsăritului era tolerant cu creştinii şi nu a respectat ordinul de a demola locaşurile de cult creştine, de a-i deposeda de averi, de a-i degrada pe creştinii ce deţineau funcţii publice şi a le arde Bibliile . Persecuţia a pornit în primăvara anului 303 când creştinii se pregăteau să serbeze pastile.

Istoricul creştin Eusebiu din Cezarea a fost martor ocular al acestor persecuţii şi notează că creştinilor li se aplicau cele mai variate şi crude torturi.

Erau daţi la lei care sloboziţi din cuşti se repezeau cu furie asupra creştinilor şi nu odată în ultimul moment ajungând în preajma creştinilor să nu le facă nimic.

Au fost cazuri când creştinii erau îngropaţi de vii, li se dădea foc caselor, iar dacă încercau să fugă erau măcelăriţi. Alţii erau spânzuraţi cu capul în jos deasupra unui foc care ardea lent. Unii erau omorâţi cu securea, altora li se smulgeau unghiile, sau li se vârau sub unghii aşchii ascuţite. Li se turna plumb topit pe spate, sau pe părţile sensibile ale corpului. În Antiohia grătarul înroşit era un mijloc obişnuit de tortură. În anul 304 Diocleţian a murit, dar persecuţia a fost continuată de urmaşul său Galerius.

Odată cu terminarea necazului de zece zile, începe să apună şi perioada de glorie a creştinismului. Un creştinism persecutat nu era de natură să atragă oameni interesaţi de câştiguri materiale, ci numai oameni întradevăr interesaţi de adevăr şi de mântuire. Satana văzând că această metodă nu dă rezultatele dorite şi nu poate distruge creştinismul caută alte metode. Le-a găsit şi le-a folosit şi le foloseşte cu succes. Un creştinism care să lucreze

mână în mână cu statul. (*John Foxes,, Foxe's Christian martirs of the world,, şi Petru Popovici „Graiul martirilor creştini din primele secole,,)*

Domnul Isus când vorbeşte despre revenirea Sa în slavă spune: "*Atunci se va <u>arăta pe cer semnul Fiului omului,</u> toate seminţiile pământului se vor boci şi vor vedea pe Fiul omului venind pe norii cerului cu putere şi cu o mare slavă.,,* (Matei 24.30)

Orice stat, orice grupare politică, social-culturalâ, comercială sau industruială precum şi diferite cluburi, la înfiinţare îşi aleg drept simbol o emblemă oarecare cu reprezentare sugestivă. Cu cât acest semn are o tradiţie, o vechime mai mare, cu atât cel ce-l poartă se mândresc mai mult cu el. Ştiinţa care se ocupă cu studiul emblemelor se numeşta heraldica.

Având în vedere că Domnul Isus a fost răstignit pe o cruce creştinii de azi au adoptat ca semn al creştinismului crucea. Cu toate că dacă am vrea să studiem lucrurile bine, nu se ştie dacă crucea răstignirii a fost cea a Sf.Antoniu (T) sau crucea Latină (+).

<u>Studiind istoria picturii Bizantine putem cunoaşte că în primele secole creştinii nu au adoptat crucea ca semn al lor.</u> Casele de rugăciune aveau ornamentaţie simplă, florală sau animală. Semnele consacrate ale primilor creştini au fost: *Ancora simbolul speranţei, porumbelul simbol al Duhului Sfânt, ramura de /inie simbolul păcii, şi peştele care avea două semnificaţii: prima sugera curăţia prin apa botezului şi a doua bazat pe numele său grecesc IKTIUS care luat literă cu literă poate fi transpus în fraza: "<u>Isus Hristos Mântuitorul Fiul lui Dumnezeu...</u>*

Crucea pentru creştinii primelor secole când răstignirea încă era folosită curent, era un semn al batjocurii, al blestemului pentru că în Legea Iui Moise scrie; *„blestemat este cel ce e spânzurat pe lemn.,,* <u>Iar dacă creştinii primului secol ar fi adoptat crucea ca semn distinctiv, societatea le-ar fi considerat o grupare criminală care promovează răstignirea, ceea ce ar fi dus la o şi mai mare respingere şi repulsie din partea unei societăţi în care acest mod de pedepsire era folosit curent fiind interzisă după anul 313</u>.

Cu această problemă a fost confruntat şi SfAp.Pavel când spune: *Judeii, într-adevăr cer minuni şi grecii cer înţelepciune; dar noi propovăduim pe Hristos cel răstignit, care pentru iudei este o pricină de poticnire şi pentru neamuri o nebunie,,,* (1 Cor. 1.22-23) De ce pentru evrei propovăduirea unui Hristos răstignit era o pricină de poticnire? Pentru că ei considerau că Pavel le propovăduieşte credinţa într-un om blestemat care a fost atârnat pe lemn.

În schimb, grecii credincioşi eroilor şi semizeilor, nu înţelegeau cum un fiu de Dumnezeu, a fost lăsat la voia oamenilor să fie torturat şi ucis, când semizeii lor făceau ravagii între duşmani. Aşa că la aceasta mai lipsea şi semnul crucii ca să fie purtat şi adorat de creştini, pentru ca poarta către mântuire să fie închisă de tot.

Aşa că nici într-un caz în acel timp şi în acele condiţii crucea nu putea fi

obiect de venerație ca în zilele noastre. A adopta semnul crucii ca semn, ca emblemă a creştinismului, când oamenii erau răstigniţi cu nemiluita, vinovaţi sau nevinovaţi, ar fi aruncat o blama, o hulă în plus asupra creştinilor.

În vremurile noastre există patru feluri de a executa condamnații la moarte şi anume; împuşcarea, spânzurarea, arderea pe scaunul electric şi otrava. Cum ar vedea societatea o grupare care pentru faptul că liderul lor a fost împuşcat, electrocutat sau spânzurat, ar purta ca emblemă una din aceste semne puşca, scaunul electric sau ştreangul?

O dovadă că primii creştini nu puneau accent pe semnul crucii îl putem vedea din Noul Testament pe următoarele considerente: în cele patru Evanghelii se vorbeşte despre răstignirea pe cruce a Domnului Isus fără a se preciza formatul ei (+) sau (T), d<u>ar dacă trecem în Faptele apostolilor putem vedea că nu se mai pomeneşte de cruce ci de lemn,</u> comform următoarelor texte: *,J)umnezeul părinților noştri a înviat pe Isus, pe care voi L-ați omorât <u>atârnându-L pe lemn...</u>* £Fapte 5.30) *„Şi după ce au împlinit tot ce este scris despre E<u>l. L-au dat ios de pe lemn ş</u>i L-au pus într-un mormânt.,, (f*ap. 13.29) *„Fiind că estescris: „<u>Blestemat e oricine e atârnat pe</u>* <u>/m;i</u>... (Gal.3.13) *„<u>El a purtat păcatele noastre în trupul Său pe lemn</u>...(1* Petru 2 24) Aşa că din cele de mai sus putem vedea că crucea ca obiect cu format precis nu-şi mai avea locul între creştinii veacului apostolic.

În lucrarea,, *Religia tainică a Babilonului - Antică şi modernă,,* autorul Ralph Edward Wodrow, la paginile 54-55, caută să dea un răspuns problemei, dat fiind că s-a adoptat ca cruce a răstignirii, crucea încrucişată. Iată ce spun autorul: „Mai rămâne o întrebare. Isus a murit pe o „anumită,, cruce. Ce formă avea aceasta? Unii cred că ar fi fost un stâlp de tortură, fără să aibă o bară orizontală. Cuvântul,, cruce,, exprimă automat sensul că cele două bucăți de lemn se încrucişează într-un anumit punct sau unghi, dar cuvântul grecesc din care e tradus cuvântul „cruce,, în Noul Testament <u>*„stauros* (STaupoo)</u> nu are acest înțeles. *Acest cuvânt fiind tradus de Cornilescu în două moduri. În evanghelii prin cruce, iar în continuare prin lemn.* (Mat. 27.40; Fapte.5.30) Cuvântul însuşi înseamnă pur şi simplu un stâlp, care se află într-o poziție verticală. Deci dacă obiectul pe care a fost răstignit Domnul Isus n-a fost mai mult decât aceasta, atunci nu se poate vorbi de loc despre o „cruce,, (ca atare). Lucrul acesta ar arăta limpede „nebunia,, de a „creştina,, mai multe tipuri de cruci. Pe de altă parte afirmația lui Toma, despre semnul cuielor la plural, din mâinile Domnului Isus (Ioan 20. 25) ar putea indica faptul că pe stâlpul vertical a fost prinsă bârna orizontală, pentru că dacă ar fi fost stâlp vertical, mâinile Domnului ar fi fost străpunse de un singur cui nu de mai multe, aşa că ar rămâne ca valabile crucile în formă de (T) sau (+), căci dacă crucea era încrucişată, pe partea de sus, nu se putea scrie textul.propus de Pilat, în limbile latină,

greacă şi evreească „acesta este împăratul iudeilor,, text destul de lung, care nu ar fi încăput, pe partea superioară a crucii, dacă se scria pe ea, cum apare în iconografie, "de aceea se crede că textul a fost scris pe partea traversală a crucii, rămânând valabile cele două tipuri pomenite mai sus (+) sau (T)

Şi **acum să vedem ce semn a purtat Domnul Isus, ce semne le-a promis celor ce vor crede şi despre ce semne ale Domnului Isus vorbeşte Pavel apostolul.** Domnul Isus a înviat. Arătările lui se înmulțesc dar un apostol este nemulțumit. Lui nu i s-a arătat Domnul. Aceste a fost Toma. Totuşi pentru întărirea dovezii învierii Sale Domnul Isus I-a lăsat pe Toma să caute dovezi. Ce a zis Toma? "*Dacă nu voi vedea în mâinile Lui semnul cuielor şi dacă nu voi pune degetul meu în semnul cuielor şi daca nu voi pune mâna mea în coasta Lui nu voi crede.,,* După opt zile Domnul se arată din nou ucenicilor. *Toma este prezent, iar Domnul Isus îi spune: "Adu-ți degetul încoace şi uită-te la mâinile Mele; şi aduți mâna şi pune-o în coasta Mea; şi nu fi necredincios, ci credincios,, (*Ioan 20.25,27) Să fim cu luare aminte. Toma nu zice despre semnele cuielor ci despre **semnul** cuielor ca un tot unitar.

Atunci Când vorbeşte despre revenirea Sa Domnul Isus vorbeşte despre *semnul Fiului omului care va apare pe cer. În* ce poate consta acest semn? Noi ştim că orice om când îşi face actul de identitate dacă are semne particulare i se notează în act acest lucru. Domnul Isus are şi El semnul Său particular şi acesta este semnul cuielor şi a suliței din coasta Sa. Semn care nimeni nu are voi să-l poarte, iar dacă cineva le-a primit în cine ştie ce împrejurare cum se întâmplă în lumea Catolică, cu oameni care au primit aceste stigmate, ele nu sunt de la Dumnezeu, pentru că ele în loc să îndrepte privirea spre Mântuitorul Isus Hristos, îndreaptă privirea la sfințenia acestor oameni, osemintele lor devenind obiect de venerație, pelerinaj şi speranța unor miracole. Astfel credincioşii nu sunt duşi la Cel ce este uşa oilor Domnul nostru Isus Hristos, ci le îndreaptă privirile în altă parte, căutând a intra în staul nu prin Uşa care este Hristos ci sărind ca tâlharii şi hoții pe altă parte prin osemnitele acestor oameni.

Totuşi pentru a susține sfințenia seninului crucii se sugerează că crucea ca semn consacrat poate fi descoperit şi în Vechiul Testament recurgându-se la nişte răstălmăciri:

De exemplu când Iacov i-a binecuvântat pe fii lui Iosif, şi-a încrucişat brațele punând mâna dreaptă pe capul celui mai mic. Iosif crezând că tatăl său a uitat care din fii e mai în vârstă a căutat să corecteze „greşeala.,, Dar credincioşii semnului crucii consideră că încrucişarea brațelor lui Iacov e dovadă că semnul crucii, fost consacrat chiar din Vechiul Testament. Dar dacă luăm geometric mâinile nu pot fi încrucişate în asemena condiții decât sub forma (X)-ul crucea Sf.Andrei. Al doilea argument de află în Ezechiel: "*Domnul a zis: "Treci prin mijlocul cetății, prin mijlocul Ierusalimului şi fă*

un semn pe fruntea oamenilor care suspină şi gem din pricina tuturor urâciunilor care se săvârşesc acolo "(Ezechiel 9.4) Credincioşii semnului crucii imediat au zis că ei au fost însemnați cu semnul crucii cu toate că nu se spune în ce consta semnul, din care unii susțin că nu era crucea romană încrucişată ci (T)-ul, care era simbolul zeului Tamuz. Ori Dumnezeu nu avea nici un inters să-şi însemne copii Săi cu semnul lui Tamuz sau al arborelui vieții (+), care erau semne păgâne.

Aşa că un creştin adevărat rămâne la semnul care I-a convins pe Toma că Domnul Isus a înviat.

în ce-i priveşte pe credincioşii. Domnul Isus le-a dat şi lor nişte senine bineînțeles nu semnul crucii, de aceea El spune:,, *Iată semnele care vor însoți pe cei ce vor crede:,, în Numele Meu vor scoate draci, vor vorbi în limbi noi, vor lua în mână şerpi; dacă vor bea ceva de moarte nu-i va vătăma; îşi vor pune mâinile peste bolnavi şi bolnavii se vor însănătoşa.,,* (Marcu 16.17-18)

Aşa că semnele Domnului Isus sunt semne de putere nu nişte embleme şi semne moarte. Tot legat de semne Sf.Ap.Pavel spune: *.Semnele unui apostol le-ați văzut printre voi în toată răbdarea, prin semne, puteri şi minuni care au fost făcute între voi* .. (1 Cor.12.12) Semne minunate, dar Pavel vorbeşte şi despre altfel de semne: *.De acum încolo nimeni să nu mă mai necăjească, pentru că port semnele Domnului Isus pe trupul meu..* (Gal. 6.17) A venit Pavel apostolul în părțile Galatiei cu o cruciuliță la gât pentru a fi recunoscut, sau a pus-o pe mantia pe care a lăsat-o la Troa la Carp? Nici vorbă de aşa ceva. Natura şi originea semnelor pe care le purta apostolul în trupul său le putem cunoaşte din 2 Cor. 11.23-27. Aici apostolul arată toată suma de necazuri pe care le-a avut şi să nu uităm.

Primii creştini nu se împopoțonau cu embleme şi nici nu adunau relicve, ci căutau cu sacrificii mari să-L vestească pe Hristos şi totodată să-şi păstreze ființa lor de chemați la mântuire şi trimişi ai Domnului.

În sprijinul venerării crucii au fost emise două teorii.' *prima* cea a viziunii împăratului Constantin cel Mare *şi a doua* cea a *aflării adevăratei cruci* de către mama sa Elena.

În primul caz există două versiuni şi două ipoteze: Se spune că în anul 312 înainte de lupta cu Maxențiu de la podul Milvius de lângă Roma, împăratul Constantin ar fi văzut pe cer semnul crucii cu inscripția,, *în acest semn vei învinge,,* . Dar comform lui Mircea Eliade din *,Jstoria credințelor şi ideilor religioase,,* aflăm că exitau două versiuni ale acestei viziuni: prima cea a lui Eusebiu din Cezarea care susține că împăratul *a văzut ziua semnul crucii* cu inscripția amintită, iar Lactanțiu un istoric Latin susține că împăratul *a visat semnul ceresc,,* cu inscripția "*Vei învinge luptând,,* Ceea ce nu e totuna.

M. Eliade aminteşte că împăratul înainte de creştinare fiind de rit solar,

posibil să fi văzut semnul soarelui (o roată înfocată cu patru spițe, n.a.) şi atunci se întreabă istoricii: Ce a văzut Constantin împăratul. Crucea răstignirii sau semnul soarelui?

Totuşi în clarificarea problemei avem datoria de a vedea ce zice şi Sfânta Scriptură. După cum am amintit în alte capitole *Domnul Isus şi-a trimis apostolii ca pe nişte oi în mijlocul lupilor*. Când apostolii au cerut ca Domnul să facă să coboare foc din cer asupra unei cetății a samaritenilor care nu le-au dat găzduire Domnul Isus le spune: "*Nu ştiți de ce duh sunteți însuflețiți ! Căci Fiul omului a venit nu ca să piardă sufletele oamenilor ci să le mântuiască.,,* (Luca 9.55-56) iar atunci când Petru scoate sabia şi taie urechea robului marelui preot îi spune:,, *Pune-ți sabia la locul ei ; căci toți cei ce scot sabia de sabie vor pieri.* "(Matei 26.52) Dacă Domnul Isus a fost atât de drastic în a elimina violența din gândirea apostolilor săi şi dacă primii creştini în primii trei sute de ani au fost nonviolenți, şi-a schimbat Domnul Isus atitudinea trimițându-l pe Constantin împăratul să ucidă oameni în numele şi cu semnul crucii?

Eu nu pot să cred aşa ceva. De aceea chiar dacă i s-a arătat pe cer semnul crucii, sau semnul ceresc al soarelui, această viziune nu putea fi de la Dumnezeu. Încredințarea creştinilor este că urmare acestei viziuni împăratul Constantin a pus semnul crucii pe steaguri şi a biruit. Dar şi aici este un semn de întrebare. Prof. Dr. Remus Rus, „în Magazinul Istoric,, zice că împăratul a văzut semnul crucii pe cer, dar pe steaguri a pus monograma (Labarum-ul) lui Hristos adică semnul X şi P suprapuse, în care X=H iar P=R în scrierea Greacă. Aceasta ne face a raționa: Dacă împăratul a văzut semnul crucii de ce a pus pe steaguri monograma lui Hristos şi nu crucea? La care vreau să amintesc că în stema Bisericii Ortodoxe Române este respectat aceast semn a lui Constantin monograma lui Hristos, dar încadrate de literele greceşti a şi o, adică începutul şi sfârşitul conform Apoc.l.11. Fără a avea şi semnul crucii.

Al doilea argument adus în sprijinul existenței adevăratei cruci a răstignirii e pus pe seama împărătesei Elena mama lui Constantin cel Mare. Cunoscut e faptul că o perioadă înainte de moartea sa în anul 327, această împărăteasă a locuit în Ierusalim. La apusul vieții sale ea s-a dus la Ierusalim şi legenda spune că un evreu bătrân i-a arătat locul răstignirii Domnului.

Făcându-se săpături s-au găsit trei cruci. Dar nu se ştia care ar fi cea pe care a fost răstignit Domnul. De aceea s-a recurs la următoarea metodă pentru identificarea crucii pe care a fost răstignit Domnul Isus: S-au dus la un bolnav. La atingerea cu primele două cruci bolnavul n-a reacționat, dar în momentul atingerii cu cea de a treia el s-a vindecat. Dar nu a rămas cu atât s-au dus la un mort au repetat procedeul şi la aceeaşi cruce mortul a înviat.

Până aici toate bune, dar apelând la istorie aflăm că povestea a apărut la 100 de ani după moartea Elenei şi nu la timpul respectiv, pentru că Eusebiu

de Cezarea care a trăit în perioada (263-340) în istoria sa nu pomeneşte despre acest eveniment, iar episcopul de atunci al Ierusalimului Ciril (315-386), nu comfirmă acest lucru. Pentru elucidarea prblemei vom apela la Biblie şi la istorie.

Conform Legii lui Moise, contactul cu un mort om sau animal, sau cu un obiect aparținând unui mort atrăgea necurătia asupra celui în cauză, iar marele preot nu avea voie să se spurce nici la moartea tatălui său.

Sub imperiul acestei legi un om odată îngropat tot ce i-a aparținut sau a avut contact cu dânsul era ars. În *cazul întoarcerii din război, toți cei ce au participat trebuiau să curețe orice haină purtată în război şi să treacă prin foc tot ce suferă focul şi de abea după şapte zile aveau voie să intre în tabără.* (Numeri 31.19-24) Iar în Isaia 9.5 este scris: *„Căci orice încălțăminte purtată în învălmăşeala luptei şi orice haină de război tăvălită în sânge, vor fi aruncate în flăcări ca să fie arse de foc,,,* însuşi ziua de sabat era pângărită dacă în aceea zi exista un om mort neîngropat, de aceea iată ce zice Scriptura: *"De frică să nu rămână trupurile pe cruce în timpul Sabatului- căci era ziua pregătirii şi ziua aceea de sabat era o zi mare- iudei l-au rugat pe Pilat să zdrobească fluierele picioarelor celor răstigniți şi să fie luați de pe cruce.,,* (Ioan 19.31) Vedem că evreii rigorişti nu s-au dezmințit nici de data aceasta. Şi acum ca şi atunci evreii după ce-şi îngroapă morții, ard tot ce le-a aparținut, sau le dau creştinilor, ca o facere de bine, aşa că e sigur că după îngroparea răstigniților crucile au fost arse, pentru ca sabatul să nu fie pângărit. Iar în ce-i priveşte pe creştini în primele două decenii de propovăduire ei încă nu s-au amestecat cu neamurile şi deci nu le putem atribui practici care ar fi contrazis credeul lor în acest domeniu, care i-ar fi pus în conflict cu societatea iudaică intransigentă, care numai la zvonul că Pavel ar fi introdus nişte greci în Templu dacă le-ar fi fost cu putință I-ar fi linşat.

Domnul Isus a prezis că Ierusalimul cel care n-a cunoscut vremea când a fost cercetat, urma să fie distrus în aşa măsură încât să nu rămână piatră pe piatră, în anul 70 profeția s-a împlinit. Dar creştinii credincioşi Cuvântului când au văzut Ierusalimul înconjurat de oşti s-au refugiat. Această fugă trebuia să fie atât de precipitată încât cei din Iudeea trebuiau să fugă la munți, cei ce erau pe acoperişul casei nu trebuiau să-şi mai ia lucruri din casă şi cei ce erau la câmp nu mai aveau timp să se întoarcă să-şi ia haina. (Matei 24.16-18)

Credincioşi cuvintelor Domnului Isus Hristos, creştinii au făcut întocmai. S-au refugiat de urgență pe muntele Pella şi astfel au scăpat de furia romanilor. Totodată prin aceasta putem cunoaşte că ei nu mai aveau timp să mai ia cu ei *relicve sfinte* (la care ei nici nu țineau) cum susține tradiția.

Furia romanilor a fost atât de mare încât au răstignit zeci de mii de evrei au ars Templul şi au distrus totul. Dar lucrurile nu s-au oprit aici. În anul 135

A.D. un revoluționar iudeu pe jumătate nebun care s-a intitulat „fiul stelei,, (Bar Kohba) despre care a profețit Balaam, s-a răsculat din nou. Ierusalimul a fost din nou distrus, ars şi arat i s-a schimbat numele în *„Aelia Capitolina,,* iar evreilor alungați din Ierusalim li s-a interzis a se apropia de oraş la o distanță mai mică de nouă Km. Față de cele de mai sus nimeni nu mai putea cunoaşte nici locul răstignirii şi nici alte locuri socotite sfinte din Ierusalim cu care creştinii se laudă şi unde se face atâta comerț pe seama credincioşilor. Pe de altă parte un lemn îngropat nu poate rezista 300 de ani în pământ fără să putrezească.

Un creştin adevărat crede în ceea ce au scris Evangheliştii şi ce au scris apostolii şi îi ajunge, pentru că ei au pecetluit mărturia lor cu viața.

În încheiere voi căuta să explic care este originea semnului crucii şi cum a fost introdusă ca semn al creştinimsului.

Am amintit că creştinismul a avut în general trei faze în dezvoltare; faza unui *creştinism persecutat* dar curat, cea a unui *creştinism tolerat şi ajutat de stat* din vremea lui Constantin cel Mare şi cea a unui *creştinism asupritor* care cu ajutorul împăraților Teodosius şi Justinian i-au forțat pe păgâni să se creştineze.

Printre păgânii creştinați în asemena condiții erau şi oameni culți. Filozofi, care atunci când li s-a spus că Domnul Isus a fost răstignit, imediat au asociat răstignirea Domnului la semnul păgân al *arborelui vieții,* pentru că crucea a fost un semn păgân precreştin, un simbol cosmic, cu precădere în Egipt şi în Orientul Mijlociu. Cele ce urmează au fost tratate de *Mircea Eliade, în „Istoria credințelor şi ideilor religioase,,* şi *Rev. Alexander Hislop în "The Two Babilons,,* şi în cartea *„Religia tainică a babilonului.,,* în cadrul dualismului lui Zoroastru crucea era simbolul coexistenței în mod necesar a binelui şi a răului. În păstrarea echilibrului Universului, crucea sau arborele vieții, format din lemnul binelui şi a răului simbolizând aceasta.

Apoi în *inelul vieții* cele patru puncte cardinale unite două câte două formau o cruce, la care se adaugă cele patru elemente ale naturii pământul apa focul şi aerul puse în aceste puncte care formează tot o cruce. Aceasta ca gândire omenească.

Apoi egiptenii aveau *cheia vieții* adică T-ul, semnul zeului Tamuz, cu o toartă alungită care tot are aspect de cruce. *Deci acestor oameni când li s-a spus că Domnul Isus a fost răstignit pe cruce au asimilat imediat arborul vieții, inelul sau cheia vieții simboluri păgâne, cu crucea răstignirii.*

Ce a ajuns crucea în vremurile noastre? Păgânii din toate vremurile pentru a fi feriți de rele obişnuiau a purta la ei amulete sau talismane. Amuleta e un obiect de o oarecare formă descântat, la creştini sfințit, iar talismanul un înscris magic. În zilele noastre ziarele fac mare reclamă crucilor ca amuletă.

Cruci sfințite la Ierusalim, inelul Vieții rebotezat crucea arhanghelilor

Mihail şi Gavril, cheia vieții Egipteană, sau crucea armeană numită a păstorilor, toate acestea se vând cu asigurarea că odată obținut unul din aceste obiecte *sfințite*, cel ce le poartă este în mod sigur ferit de toate relele şi are în viața de toate zilele succese deosebite. Iar în chip de talisman se face reclamă cărțuliilor, „Visului Maicii Domnului,,, „Brâului Maicii Domnului,,, „Maica Domnului ocrotitoarea românilor,, şi câte altele care apără pe cel ce le poartă asupra lor chiar şi de glonț.

Există încredințarea că diavolul fuge de cruce şi mulți oameni susțin cu fervoare că dacă te însemnezi cu semnul crucii la nevoie chiar cu limba, diavolul îşi rupe picioarele fugind. Dar lucrurile nu stau aşa. Am tăieturi din ziare în care apar vrăjitoare cu crucea în mână, cu crucea la gât şi cu cărțile de ghicit răsfirate pe masă. Ele chiar îşi fac cruce când încep ghicitul.

Într-un ziar am găsit o metodă de dat în bobi şi acolo scrie că după ce bobii au fost împărțiți pe diferite grămăjioare trebuie să se facă neapărat cruce asupra lor.

Nu odată în cazul magiei negre, se folosesc obiecte ce în prealabil au fost ținute în altarul unei bisericii prin mijlocirea cuiva care are acces acolo. Ziarele dețin rubrici pentru cei ce vor să întrebe rudele decedate în cazul unor probleme personale limită şi răspunsurile sunt aproximativ aceleaşi. Trebuie folosită spovedania, lumânările, apa sfințită, închinarea la icoane, pomenile pentru morți şi crucea pentru ieşirea din criză.

Aşa că nici vorbă ca semnul crucii să fie un semn care să-l îngrozească pe diavol. Dimpotrivă el este în largul său folosind recuzita bisericii ortodoxe.

Neexistând o poruncă apostolică în ce priveşte felul de însemnare cu semnul crucii, cu care apostolii nu s-au însemnat, altele fiind semnele lor, facerea ei a luat mai multe direcții: în secolul al IV-lea după ce a fost abolită răstignirea, deci la peste 300 de ani după veacul apostolic, crucea se făcea cu un singur deget şi numai pe frunte, în perioada următoare a început a se face cu întrega mână, la frunte piept şi umeri.

În secolul al XVII-lea ia naştere un conflict între Nicodim şi Avacum (în Rusia) dacă crucea să se facă cu trei degete sau cu două. Ortodocşii de la piept încep cu umărul drept, catolicii cu umărul stâng.

În ce priveşte formatul crucii la catolici e simplă, iar ortodocşii în funcție de rit o au cu încă o încrucişare la fiecare dintre capete, şi cu una sau două barete oblice în partea de jos, sau una dreaptă în partea de sus.

Deci dacă semnul crucii ar fi fost atât de important, sigur că apostolii Domnului ar fi dat indicațiile necesare, cum trebuie să se însemneze creştinii cu acest semn, dar prin faptul că au ignorat aceasta înseamnă că nici nu e necesar acest lucru şi chiar păcătos, de aceea pentru poporul Român ținut departe de Evanghelie există soluția întoarcerii la Dumnezeu şi numai la Dumnezeu.

Dar pentru aceasta trebuie să se lepede de toate încredințările idolatre de factură tradițională şi superstițioasă şi numai atunci Dumnezeu va binecuvânta România. La care fac precizarea: *Răstignirea pe cruce a fost folosită în tot timpul celor 300 de ani de persecuții, pentru creştini crucea fiind un semn respingător, iar pentru necreştini un semn al groazei. Cultul cruci luând amploare după ce s-a abolit Pedeapsa prin răstignire,* după anul 313.

Sfârşitul volumului I